Nicolae C. Dinu
ORA DE MARINĂRIE
(Profesiune de credinţă)

Cuvânt înainte

Am început aceste însemnări exprimând, în mine, îndoiala dacă sunt sau nu omul potrivit poverii pe care mi-am asumat-o. Acum, când am atâtea argumente pe care mă pot sprijini, mă văd nevoit să continui prezentarea şi să-l numesc chiar roman în care să mă pot desfăşura, arătând faptele pe care le-a reţinut memoria mea.

În relatarea faptelor am pornit de la realitatea trăită de un colectiv de tineri dintr-o şcoală navală care îşi căutau drumul în viaţă în primul deceniu care a urmat după al doilea război mondial.

Structurarea pe capitole am făcut-o numai din dorinţa de a-l ajuta pe cititor să înţeleagă mai lesne etapele prin care s-a derulat viaţa însăşi a acestui colectiv.

Majoritatea personajelor sunt reale, excepţie au făcut numai acelea pentru care m-am simţit dator să iau unele măsuri de protecţie în anonimat din considerentele ştiute.

Prin titlul pe care l-am dat cărţii am urmărit să sugerez faptul că întreaga perioadă pe care au parcurs-o „navaliştii” a reprezentat o permanentă oră de instruire.

Recunosc că scrierea acestei cărţi a fost pentru mine o mare aventură, dar cineva trebuia s-o facă pentru a spune această poveste care a fost viaţa noastră.

Asigur cititorul că acest roman a primit viaţă şi din viaţa mea, în timpul lucrului trecând prin nişte prefaceri curioase – adevărate arderi la propriu.

Întoarcerea în timp la navigaţia cu vele (pânze) pe care am prezentat-o într-un capitol din partea întâia, a fost determinată de dorinţa care m-a animat de a scoate în evidenţă faptele eroice ale marinarilor care au înfruntat vitregiile mării în condiţiile unei dotări precare.

Desigur, am accentuat puţin povestirile căpitanului Mărăcineanu – bătrânul lup de mare – deoarece mi-a fost drag. Aceste însemnări care îl privesc le-am regăsit abia prin anul 1976, într-o ladă cu acte din podul casei mele părinteşti. Astăzi, făcându-le publice, doresc să-i cinstesc memoria. Nu neg, însă, că am urmărit să aduc în prim-plan un minimum de cunoştinţe despre navigaţie, de natură a-i atrage pe tinerii dornici să îmbrăţişeze această profesie nobilă, potrivită pentru oamenii temerari, hotărâţi să-şi asume atât viaţa de marinar, cât şi riscurile inerente, când condiţiile se vor îmbunătăţi în marină.

Cartea am scris-o pentru a aminti colegilor mei de acea etapă a vieţii pe care am trăit-o împreună, mânat, însă, şi de dorinţa mărturisită de a nu pierde acea parte a existenţei noastre, când trecem prin transformări din adolescenţi în oameni adulţi, pregătindu-ne să pătrundem în viaţă şi în lume plini de speranţe, idealuri şi dorinţe.

Îmi cer scuze faţă de cititor şi, mai ales faţă de colegi, dacă unele fapte le-am prezentat mai succint, însă memoria mea nu a putut aduce mai mult din trecutul peste care au nins mai mult de 40 de ani.

Aş fi bucuros dacă faptele arătate în carte vor putea ajuta celor care îşi caută rostul în viaţă, ştiind că am contribuit şi eu cu puţinul de care am dispus la un moment dat.

Toate aceste rânduri le-am scris în ritmul bătăilor inimii mele – acum mai obosită – neţinând cont de vremea de afară, cu soare, ploi, zăpezi sau furtuni, precum şi de perioadele mai bune sau mai rele ori mai puţin faste scrisului.

Aşa cum am arătat mai sus, de scris m-am apucat din dorinţa de a deveni memorialistul promoţiei mele de navalişti, iar dacă voi reuşi, chiar al generaţiei din care am făcut şi eu parte.

Nu ştiu cât de izbutite sunt scrierile mele sau dacă au meritul de a figura printre alte opere, nici nu îndrăznesc să mă gândesc la o asemenea apreciere, dar

ştiu că am încercat să pun în substanţa lor pulsaţiile mai vii din viaţa mea şi a colegilor mei, inclusiv a celor din armată, pe unde am trecut şi eu. Am încercat să descriu oameni şi fapte care ne-au însoţit paşii, uneori inegali şi timizi, iar alteori egali şi siguri, călcând cu demnitate şi curaj.

Trebuie să recunosc că, spre deosebire de mine, mulţi dintre foştii colegi s-au dovedit marinari de nădejde care au străbătut mările şi oceanele lumii ca nişte adevăraţi temerari, cinstind şcoala navală şi pe dascălii noştri iluştri.

Ţin să afirm cu toată hotărârea că nu dorinţa de a scoate în evidenţă propria-mi persoană m-a îndemnat să spun mai multe lucruri despre mine însumi, am făcut-o pentru a nu mă sustrage contextului în care s-a derulat viaţa noastră pe parcursul celor aproape patru ani.

Nu am pretenţia să susţin că am urmărit să fac o biografie vreunuia dintre colegi, însă am încercat să surprind câte un crâmpei pentru fiecare din totalul trăirilor noastre de atunci, impregnate cu reuşite şi obstacole care – socotesc eu – ne-au cimentat sentimentul de camaraderie şi chiar de prietenie.

Îmi vine greu să spun acum că posed suficiente argumente care să poată prevala asupra scrupulelor mele de conştiinţă. În acest moment, când scriu, am emoţii şi încerc să dau gândurilor mele o expresie cât mai potrivită.

Îmi reproşez că am întârziat în chip nepermis această carte, însă îndeletnicirile mele de după perioada stagiului militar nu mi-au dat răgazul s-o fac, ţinându-mă departe de plăcerea scrisului.

Citind cartea poate mă veţi înţelege mai bine.

Autorul

Partea I

Cap. I – Minivacanţa. Un nou început

Mai erau două săptămâni până la examenul de absolvire a gimnaziului, când m-am pomenit la şcoală cu Aurel Fotescu şi Stan Zăvelcă, foşti colegi cu mine, dar în

clasele mai mari; erau deja în anul II la Şcoala Medie Tehnică de Marină, care-şi avea sediul în portul Constanţa.

Amândoi erau îmbrăcaţi în uniformă frumos ajustată care-i prindea de minune. I-am studiat până în clipa în care au plecat. Stan mi-a desenat pe un caiet o navă cu vele, iar Aurel mi-a scris cântecul „La Paloma”.

La plecare m-au întrebat:

— Tu ce faci după ce termini aici? Nu vii la noi?

— Încă nu ştiu. Tata nu este de acord, vrea să mă înscriu la Şcoala Medie de Lucrări Edilitare. Mi-a adus acasă nişte cărţi cu tematică specială de drumuri şi poduri.

— Mai gândeşte-te! mi-a zis Aurel. Prin luna august venim şi noi în vacanţă acasă şi atunci mai discutăm. Tot ce îţi pot spune este că nu vei regreta dacă vii. Este şi bine şi interesant şi frumos.

La terminarea şcolii, când deja promovasem examenul de absolvire şi primisem diploma, ne pregăteam să plecăm fiecare pe la casele noastre. Costel Serghi, unul dintre colegii mei, s-a apropiat şi mi-a spus, şoptit, la ureche:

— Îţi mai aduci aminte ce ne-ai promis în luna mai? Sper să te ţii de cuvânt, aşa se cade când promiţi.

— Aşa este, îl susţine Nelu Rădulescu. Ai promis că vei merge la noi când terminăm şcoala.

Într-adevăr, promisesem că imediat după şcoală voi merge la ei, în localitatea Agigea, să ne zbenguim împreună o săptămână sau două, înainte de examenul de admitere la o şcoală superioară. Părinţii mi-i anunţasem despre această hotărâre şi primisem încuviinţarea, astfel că am pornit toţi câţi stabiliserăm spre „aventura cea mare” – cum o numea Serghi.

În primele zile am hoinărit peste tot, la întâmplare, cu Nelu Rădulescu, Nelu Dobre, Costel Serghi şi Nelu Fânaru, oprindu-ne, de fiecare dată la malul mării, unde ne scăldam şi ne expuneam la soare. În escapadele noastre am ajuns şi la Sanatoriul Agigea, unde se tratau bolile de oase, sanatoriul fiind situat între Constanţa Sud şi Eforie,

chiar în drumurile noastre.

Privelişţea de care am avut parte m-a impresionat extrem de mult, rămânându-mi pe retină şi m-a urmărit multă vreme după aceea. Acolo erau internaţi mulţi oameni care se deplasau cu ajutorul cârjelor, iar alţii în cărucioare cu rotile; cel mai mult m-a durut când am văzut copii imobilizaţi în aparat gipsat pentru perioade lungi de 6 luni-un an, cu slabe şanse de vindecare. Unii chiar dacă depăşeau această etapă, rămâneau infirmi, fără speranţă, cu articulaţiile imobile sau cu coloana vertebrală susţinută de corsete metalice; rari erau cei care rmâneau numai cu cârjele de care depindeau în totalitate. Îmi venea să plâng de mila lor. Îi priveam şi fceam comparaţie cu mine care eram sănătos, săream şi alergam cu uşurinţă ca un mânz pe picioarele-mi sigure, putându-mă deplasa oriunde după dorinţă. Mă întrebam în gând: „De ce nu îi ajută Dumnezeu şi pe ei să se vindece, să fie ca mine?”

Atunci am învăţat să preţuiesc sănătatea, iar eu să mă consider un privilegiat al sorţii în raport cu ei.

Urmărind un băieţel de 8 – 10 ani care se chinuia să se deplaseze cu ajutorul cârjelor, mi-am amintit de unchiul Radu, un frate mai mic al tatălui meu, a cărui soţie născuse o fetiţă – Lenuţa – cu ambele picioare „moi”, cum spunea bunica, şi nu şi-a mai revenit niciodată. Au umblat cu ea pe la toţi medicii pe care i-au cunoscut, unii specialişti, dar toţi au dat acelaşi verdict: „poliomielită”.

Lenuţa era o fată blondă cu ochii căprui, de o frumuseţe îngerească; cu toată boala ei, era mereu veselă, cu ochii ei mari încadraţi de nişte sprâncene arcuite şi o gură ca o fragă, exact ca în pozele din reviste.

Începuseră să i se dezvolte sânii, iar când vorbea mai mult, respira des, cu trăsături vioaie ale pieptului.

Mâinile ei frumoase, albe şi mereu îngrijite şi curate, arătau că nu le folosea decât pentru a întoarce filele unei cărţi sau reviste şi pentru a se sprijini în cârje în deplasările ei scurte. Participa şi ea la veselia celorlalţi copii care râdeau zgomotos şi se alergau în jurul ei, fără să

arate că suferă de neputinţa participării efective la jocul lor inocent.

În familie, toţi o înconjurau cu dragoste şi cu o compătimire discretă, iar unchiul Radu o ducea adesea în spate cu ocazia deplasărilor lor.

...Din sala de operaţie ale cărei ferestre erau deschise, se auzea un sunet metalic de instrumente şi venea un miros puternic de medicamente. Pe un scaun, în faţa spitalului, stătea un băieţel cu ambele picioare în gips, care râdea. Nu ştia că în loc de picioare are proteze şi la externare va primi şi el două cârje care să-i ajute în puţinele lui deplasări viitoare.

„Dar cei care au coloana vertebrală deformată? Sau cei cărora le lipsesc ambele mâini, cum se vor descurca în viaţă? Va mai fi aceeaşi viaţă?” – mă gândeam.

*

Am plecat de la sanatoriul Agigea cu inima grea şi nu m-am liniştit multe zile cât am stat în vacanţă la colegii mei.

În săptămâna următoare Nelu Rădulescu a venit cu propunerea să lucrăm ca zilieri la o grădină de zarzavat din apropiere. „Lucrăm zilnic între orele 7°° şi 15°° şi ne plăteşte cinci lei pe zi. Ne mai rămâne timp să facem şi câte o baie în mare. Ce ziceţi?”

Am fost toţi de acord şi chiar atunci ne-am prezentat la nea Ali Seifula, patronul grădinii de zarzavat; la început acesta ne-a privit cu multă rezervă, crezându-ne vagabonzi în care nu trebuia să aibă încredere.

— Am avut la mine haimanale care făcut mari paguba, stricat vaduri, furat sapa şi inundat tot răsad, bre, copii rău estem. Voi tot mari pezevenghi? întreba el şi ne suduia, trecând cu privirea de la unul la celălalt.

— Sunt colegii mei, nea Ali, sunt băieţi buni, garantez eu pentru ei, ne-a luat pe garanţia lui Nelu Rădulescu, care îl cunoştea bine pe grădinar.

În final ne-a angajat. Munca era grea pentru vârsta noastră, dar eu eram obişnuit pentru că muncisem acasă

încă de la şase ani. În plus, ne făcusem cu toţii planuri mari asupra celor ce urma să întreprindem.

Ne prezentam zilnic la cabana lui Ali înainte de ora 7°°. „Dacă aş fi fost acasă, în vacanţă, mama m-ar fi lăsat să dorm mai mult, trezindu-mă numai ca să mănânc, dar aici…” mă gândeam eu de fiecare dată când mă sculam dimineaţa din pat să plec la lucru.

Ali ne dădea fiecăruia câte o sapă, ne arăta sectorul peste care deveneam şefi şi lucram toată ziua, dirijând apa pe vaduri, deschizând şi închizând la loc zăgazurile prin care apa ajungea la plantele însetate.

Soarele torid de iulie ne frigea pielea care se înroşea până la băşici, dar am rezistat bărbăteşte şi ne-am bronzat complet. La prânz ne dădea o masă caldă în cabana lui, unde mâneam pe rând. După munca fizică, mâncarea era atât de bună, încât îi restituiam farfuriile curate. Munca ne făcea o poftă nebună de mâncare.

După lucru plecam şi făceam o baie în mare, iar după ce ne uscam, ne mbrăcam şi plecam acasă, fără chef de hoinăreală; ajunşi acasă, abia ne spălam şi mâncam ceva, apoi ne culcam.

Cât timp am lucrat la grădina lui nea Ali, am locuit acasă la Costel Serghi, dormind amândoi în aceeaşi cameră. Acesta avea numai mamă, o femeie cu un suflet bun, care lucra la o fermă a IAS Agigea.

Dânsa pleca la serviciu dis-de-dimineaţă şi ne lăsa pe masă ceaiul cu brânză, cu ouă sau câte o bucată de carne, iar pe noptieră ceasul ticăia, fiind întors pentru a ne trezi la ora şase; avea mare grijă de noi să nu întârziem la lucru şi să ne facem de ocară în faţa lui Ali, care ne aflase de băieţi buni şi muncitori.

…După două săptămâni de muncă, nea Ali ne-a plătit zilele lucrate şi am plecat acasă. Acum trebuia să dăm viaţă planului stabilit.

Câteva zile am bătut toată plaja de la sanatoriu până la farul Tuzla, oprindu-ne pe unde ni se părea că este mai bine să facem plajă şi baie. Mâneam pe la chioşcurile de pe

plajă, iar seara ne întorceam acasă.

Într-una din zile am hotărât să plecăm la Constanţa, unde să vedem un film, apoi să coborâm la plaja „Modern” de lângă diguri.

Am aşteptat autobuzul în staţie, dar acesta întârzia şi noi eram nerăbdători să plecăm, astfel că am pornit-o pe jos, pe marginea şoselei; pe parcurs ne-a ajuns autobuzul, dar nefiind în staţie, nu a oprit să ne urcăm şi am făcut tot drumul pe jos. În oraş, am intrat la cinematograful „Progresul” unde am vizionat filmul sovietic „Bătălia Stalingradului”, apoi am mers la cinema „Popular” unde a, văzut „Sevastopol – km 4”, tot sovietic, ambele triste prin tematica de război, dar educative pentru noi, care abia păşeam în viaţă.

Când am ieşit de la cinematograf, Nelu Dobre a spus:

— Hai la plajă că acolo e lume mai multă şi ne mai clătim şi noi ochii privind la câte-o gagică!

La 14 ani ai noştri nu prea se potrivea dorinţa cu posibilităţile reale, dar n-am dat înapoi niciunul, pornind voiniceşte spre plaja „Modern”. Am coborât treptele dispuse aproape în spirală pe deal, cu platforme drepte din loc în loc şi am ajuns la o barieră care era păzită de o femeie grasă care ne-a cerut câte 50 de bani pentru a ne permite intrarea pe plajă. După ce am plătit şi am trecut de barieră, Nelu Dobre a replicat înciudat: „Mai bine mergeam pe la „Trei papuci” şi scuteam banii cu care cumpăram 5 sucuri cu căpşuni, cu care ne-am fi răcorit, dar trebuie să ai cap pentru asta”.

Am văzut şi drumul pe care-l indicase Dobre, dar pe acolo se cobora mult mai greu; era o cărare tăiată pe o pantă destul de abruptă, care trecea printre boscheţi şi mărăcini. De ce i se spunea „trei papuci” nu am aflat nici astăzi.

Am trecut printre cearşafurile pe care erau etalate multe trupuri încinse de soare şi ne-am oprit într-un spaţiu liber unde ne-am instalat încălţămintea şi, peste ea, hainele; întrucât nu ne adusesem niciun cearşaf, din

obişnuinţă, dar şi din comoditate, ne-am aşezat direct pe nisipul fierbinte, care se lipea de piele odată cu transpiraţia. Ca să nu udăm chiloţii, pentru pentru scăldat fugeam tocmai la capătul digului unde nu era nimeni, îi scoteam, făceam baie, iar când pielea se zvânta, ne îmbrăcam şi ne întorceam la locul unde lăsasem hainele.

Pe plajă, bărbaţii purtau slipuri, iar femeile costum cu sutien, destul de acoperitor, nu era ca acum, o cârpă cu două aţe, la care se adăugă lipsa ruşinii; mulţi părinţi fac nudism alături de copiii lor, motivându-şi gesturile că „aşa se obişnuieşte în occident”, de unde cerinţa de a nu pregeta pentru a aduce aceste „cuceriri” ale moralei.

Mai mult de atât, unele mame care practică nudismul, preferă să suporte cu stoicism privirile jignite ale doamnelor mai în vârstă, care au apucat timpurile când plaja se făcea în rochiţe sau într-un foarte bogat costum de plajă, ferite de ochii indiscreţi ai celorlalţi. Pe atunci nu se spunea „fac plajă”, ci „mă însoresc”.

Am rămas în oraş la o mătuşă a noastră, de unde am putut să mă interesez unde se fac înscrieri pentru şcoala de marină şi ce acte îmi sunt necesare.

A doua zi m-am prezentat la Policlinica oraşului unde am făcut vizita medicală, iar rezultatul l-am pus într-un dosar. Mi-am făcut şi patru fotografii, apoi am plecat acasă, de unde am revenit peste o săptămână şi am depus dosarul în vederea examenului de admitere, contrar dorinţei tatălui meu.

1Admiterea în şcoala navală. Tata cedează.

Acasă am repetat unele teme la limba română, matematică şi Constituţie, la care urma să susţin examenul pe la jumătatea lunii august.

Lucrările scrise la Limba română şi matematică le-am susţinut în clădirea Şcolii pedagogice, întrucât nu erau gata permisele pentru intrarea în port şi nici nu se dorea intrarea tuturor celor peste 1600 de candidaţi. Abia a treia zi am fost introduşi în şcoala noastră, când fuseseră verificate lucrările şi fuseseră făcute selecţiile după note;

când am ajuns în port, nu eram mai mulţi de o sută de candidaţi. Am fost supuşi examenului oral la cele două obiecte, la care s-a adăugat şi Constituţia.

În timpul desfăşurării examenelor, de la Ministerul Transporturilor, care tutela şcoala, a venit o circulară care glăsuia că cei ce au media generală cinci (se aplică notarea după model sovietic), pot fi admişi la şcoală fără a mai susţine examenul de admitere. Eu îndeplineam condiţiile, la examenul de la gimnaziu obţinusem această medie, dar susţinusem toate examenele de la admitere şi circulara nu-şi mai avea rostul, întrucât venise prea târziu. În situaţia mea au mai fost şi alţi candidaţi.

Din totalul celor examinaţi au rămas în şcoală 64 de el vi împărţiţi pe cele două ramuri ale marinei: navigaţie şi maşini; eu am fost repartizat la clasa Maşini.

După anunţarea rezultatelor la examen, ni s-a spus să mergem acasă şi să ne prezentăm la şcoală pe data de 1 septembrie, când urmează să începem cursurile.

Tatăl meu era mereu ocupat cu serviciul lui la primăria comunei şi venea seara târziu acasă, încât nu prea aveam când să discut cu el, dar în duminica ce a urmat a rămas acasă.

— Ce ai făcut la examen? m-a întrebat el.

— Am reuşit, am intrat, i-am răspuns, fără a preciza şcoala, deşi îmi tremura inima de teamă că va insista, cum îi era obiceiul, să-i dau toate amănuntele.

— Câţi aţi fost pe un loc?

— Cam 27, în total am fost peste 1600 de candidaţi.

— Aşa de mulţi vor să fie ingineri de drumuri?

— Nu ies din şcoală direct ingineri, mai întâi tehnicieni, iar după ce fac şi facultatea pot deveni ingineri, am precizat eu.

— E bine şi aşa, abia mai creşti până atunci, deveniţi mai maturi şi pricepeţi mai bine viaţa.

— Tată, eu nu am dat examen la şcoala Medie Tehnică de lucrări edilitare, ci la marină, am precizat eu puţin încurcat, temându-mă de o eventuală ripostă.

— Păi, nu am vorbit n-ai amândoi suficient de desluşit când m-ai întrebat ce să-i spui dirigintelui tău în legătură cu meseria pe care urmează s-o alegi?

— Da, aşa este, însă mie îmi place la marină.

— Văd că mi-am bătut gura degeaba cu tine, a spus el cu obidă în glas. Una stabilim noi şi alta faci tu. Îţi faci de cap, băiete, nu vrei să mai asculţi de părinţii tăi. Poate te şi vezi independent, nu mai ai nevoie de noi, te duci acolo cu marinarii tăi să colindaţi mările şi oceanele lumii. Îţi place ţie, ori te-ai luat după ai lui Fotescu, Zăvelcă, Ghiţă?

— Îmi place, tată. Te rog să nu te superi că nu te-am ascultat, dar nu pot merge undeva unde meseria nu mă atrage. Eu vreau să fac cu drag ceea ce fac.

— La noi nu te-ai gândit? Cum să trăim noi liniştiţi când te ştim plecat pe mare? Asta este o meserie plină de pericole. Ai citit şi tu cartea Robinson Crusoe şi ai văzut cum a naufragiat pe insula Paştelui, unde a fost nevoit să trăiască 25 de ani ca un pustnic, o viaţă de om pierdută. Sunt şi cazuri când se scufundă vaporul şi se îneacă toţi odată cu el. De ce să nu alegi o meserie mai liniştită şi să fii sigur pe unde calci?

— Acum vapoarele sunt mai mari şi mai sigure, iar peste patru ani, când voi termina eu şcoala, multe se vor schimba.

— Când începi şcoala? a întrebat tata, după o pauză cât rămăsese cu ochii pironiţi pe covor.

— Pe data de 1 septembrie dimineaţa trebuie să fiu în şcoală.

— Ce-ţi trebuie pentru şcoală? a mai întrebat el, ştiind că la internatul gimnaziului ni se ceruseră mai multe obiecte.

— Ni s-a spus că în afară de haine şi lenjerie de corp, celelalte le asigură şcoala.

— Treaba ta, dar nu faci bine.

— Te superi dacă te întreb ceva?

— Dacă trebuie, întreabă-mă!

— Când m-ai trimis la şcoală să studiez, nu te-ai

gândit că se va prinde ceva de capul meu, că se va lumina şi voi avea dorinţa să cunosc lumea sub toate aspectele?

— Ba tocmai asta am vrut, dar eu altceva aşteptam de la tine, voiam să îmbrăţişezi o meserie bună şi lipsită de riscuri, ori marinăria ta comportă riscuri din belşug. Mă gândeam la inginerie pentru că, peste o vreme care se anunţă destul de aproape, reconstrucţia drumurilor ţării va avea nevoie de o mână calificată.

Pe apă nu este la fel ca pe şosea sau pe câmp şi nu m-ar bucura deloc să aud că te-ai prăpădit cine ştie în ce punct de pe glob.

— Poate „mă trage aţa acolo”, cum obişnuieşte să spună mama, poate acesta este destinul meu, ce să mai zic? Altfel poate mă atrăgea o altă meserie şi nu aceasta. Mai înainte mă tot gândeam să fiu profesor, dar nu ştiu de ce îi găsesc numai cusururi de la o vreme, unei profesii pe care o consideram nobilă şi foarte necesară.

— Bine. Dacă această meserie de marinar te atrage şi-ţi place atât de mult încât celorlalte le găseşti cusururi înseamnă că te-ai hotărât, nu este un simplu moft.

— Nu vreau să te supăr, tată, dar te rog să fii de acord cu mine. Lasă-mă să fac şcoala, iar dacă pe parcurs vor apărea alte motive serioase care să-mi schimbe părerea de acum, promit că voi renunţa la timp.

— Dragul tatii, meseria ţi-o alegi tu, dar eu am obligaţia, ca părinte, să te îndrum, având în vedere şi experienţa mea de viaţă. Nu înseamnă, însă, că mă voi împotrivi dorinţei tale.

— Asta am vrut. Îţi mulţumesc că m-ai înţeles şi promit să nu te dezamăgesc!

…După acest duş rece prin care trecusem, totul a intrat în normal, ne mai fiind pus să dau nicio explicaţie.

La data stabilită m-am prezentat la şcoală, unde am participat la deschiderea festivă a anului de învăţământ, prilej cu care ne-am cunoscut profesorii şi colegii din anii mai mari; mulţi dintre elevii din anul IV erau adevăraţi bărbaţi şi îi priveam cu respect şi simpatie. La terminarea

festivităţii am fost repartizaţi pe clase şi ni s-a prezentat programa de învăţământ pe tot anul, precum şi orarul săptămânal. Restul zilei a fost ocupat cu probleme administrative: repartizarea pe dormitoare, pe paturi, pe vestiare, încât abia a doua zi am făcut cunoştinţă cu primele obiecte de studiu, aproape jumătate noi pentru toţi.

Atunci am înţeles că luase sfârşit copilăria mea care şi aşa nu fusese deloc uşoară, adică fără asprimi şi fără suferinţe. De data aceasta le priveam detaşat, senin, nu mă mai temeam de ele. Simţeam deja că în jurul meu se năştea o lume nouă, total diferită de cea în care trăisem pân' atunci, o lume în care şi eu eram altul, crescusem fizic şi începusem să văd altfel lucrurile. Pe măsură ce exploram această lume, descopeream noi teritorii, noi idei şi comportamente, la care trebuia să mă adaptez din mers.

Cu noii mei colegi m-am obişnuit repede. Împreună eram ca pe o corabie cu care am pornit în cursă lungă, care avea durata de patru ani, timp în care trebuia să descoperim noi continente şi mări, care să ne îmbogăţească zestrea de cunoştinţe. Era, într-adevăr, un „voiaj" lung, cu multe greutăţi, dar la capătul lui urma să culegem roadele, devenind ofiţeri de nave.

Tinereţea noastră şi zborul înaripat al gândirii ne stimula să abordăm, cu îndrăzneală, viaţa, cu încredere în noi şi cu garanţia că vom reuşi să ajungem la liman.

Şcoala noastră era situată în centrul de atunci al portului, aproape de siloz, în clădirea în care toată lumea o cunoştea sub denumirea „la manutanţă". La parterul clădirii îşi avea sediul Comitetul Sindical al portului, la etajul I se găseau clasele tuturor celor patru ani de studii, împreună cu cancelaria profesorilor şi directorilor, iar la etajul al II-lea, dormitoarele, vestiarele, o sală de sport şi magazia de materiale şi lenjerie; cantina se găsea la parter, în partea dinspre răsărit, în continuarea spaţiului destinat sindicatului.

Existau, deci, condiţii bune pentru masă, odihnă şi

învăţătură, mai trebuia să existe voinţa elevului, care, după aprecierile mele, a existat. Deşi am întâmpinat greutăţi, decepţii, umilinţe chiar, pot spune acum, după 48 de ani, că am avut parte de o aventură cât se poate de mănoasă, care ne-a luminat mintea şi ne-a întărit spiritul, contribuind din plin la formarea noastră ca oameni.

Dascălii noştri din acea vreme se pot odihni liniştiţi că le-am respectat dorinţele, le-am urmat pildele pe care ni le insuflau cu truda lor zilnică şi nu le-am înşelat aşteptările. Am avut şansa să contribuie la modelarea noastră profesori de renume ai Constanţei ca: Petrică Mureşan – zis Golema, director de studii şi profesor de marinărie, Ştefan Atanasiu – zis Tigrul, profesor de matematică, Constantin Chiriac – zis Farmacistul, profesor de fizică şi chimie, Ilie Dumitrescu – zis Pişpirică, profesor de termodinamică, Gheorghe Bădescu, zis Moş Pipă, profesor de mecanică teoretică, Leonte Paraschiva, zis Păsărică, profesor de limba română, Ion Chirilă – zis Popa, profesor de istorie, Carol Wender – zis Neamţul, profesor de limba rusă, Viorel Mita – zis Amiralul, profesor sport şi manevrarea bărcilor, Petricu Dan – profesor de desen tehnic.

Pe atunci, deşi încă neformat, simţeam o nespusă admiraţie pentru ei şi sunt mândru şi astăzi că i-am avut ca dascăli. Îi voi păstra în suflet cu stimă şi plăcere.

…În fiecare dimineaţă profesorul Mita ne scotea la înviorare, pe care o făceam printre stivele de cherestea, deoarece nu aveam un teren de sport al şcolii. De multe ori, în alergările noastre ne întâlneam cu tractoarele care transportau remorci-platformă pline cu cherestea şi ne umpleau de praf ori ne opreau din alergări.

Portul era un teritoriu întins pentru noi şi ne străduiam să-l explorăm cât mai repede, motiv pentru care, după orele de curs plecam câte doi sau trei în misiuni de explorare.

2 – Portul văzut de un adolescent

Un copil vine pe lume cu un număr de calităţi native,

dar candoarea lui este cea mai persistentă dintre ele, însoţindu-l cel puţin în prima parte a vieţii; degradarea acestei zestre o poate determina numai o educaţie necorespunzătoare.

Candoarea poate fi asemuită cu acea cunună de flori de toate culorile vesele pe care o posedă un copil neatins de aripa răului; aceste flori se ofilesc treptat când ajungem la maturitate şi nu mai pot fi înlocuite.

Ar exista o justificare pentru pierderea acestei candori la om pe măsură ce acesta se dezvoltă, cunoaşte mai mult, se luminează la minte şi devine mai înţelept; în acelaşi timp sufletul lui se aspreşte şi pierde puţin câte puţin candoarea.

Când ieşeam din clădirea şcolii, mă lovea în nas mirosul de răşină adus de vânt din direcţia stivelor de cherestea, apoi cel de carton, petrol şi altele, amestecate cu cel de gudron şi duhoarea care venea dinspre bazin, în care erau acostate vapoarele pentru operaţiunile de încărcare-descărcare.

Plecam, după cursuri, cu Victor Blaj sau cu Nelu Lache prin port să-i cunoaştem topografia şi activităţile care se desfăşurau, unele zi şi noapte, aşa cum era silozul şi staţia de produse petrolifere.

Când ajungeam prin dreptul magaziilor, mirosul pătrunzător al citricelor, colonialelor şi mirodeniilor ne gâdilau în mod plăcut nările. Din vapoare, cu ajutorul macaralelor şi bigilor, se descărcau tot felul de mărfuri, care mai de care mai ispititoare. Uneori omul de pe macara zgâlţâia braţul şi câte o ladă cădea pe caldarâmul de pe chei, se spărgea şi-şi împrăştia conţinutul; o făcea înadins şi râdea de noi, îndemnându-ne să luăm câte o portocală sau o banană. Prin aer erau purtate şi butoaie, cherestea baloţi, maşini şi utilaje de care trebuia să te fereşti.

La silozul de cereale vedeam hamalii dezbrăcaţi până la brâu, legaţi la cap cu câte o basma, ducând pe umeri poveri grele, în locurile unde nu ajungeau macaralele, dar

mai ales la siloz, unde încărcau vapoarele pentru export. Portul îmi trezea un sentiment de independenţă, dar şi o chemare spre aventură. M-am bucurat de amândouă la început, iar uneori am plătit pentru îndrăzneala mea.

Grâul era adus cu trenul din câmpia Bărăganului unde se producea pe suprafeţe întinse; vagoanele intrau direct în nima silozului, iar din vagoane grâul era introdus în halelemagazii unde era selectat, apoi trimis pe burlanele elevatorului direct în burta vaporului, unde se depozita în magazia din cală.

Mai văzusem hamali pe la bazele de recepţie, unde transportasem vara grâul pentru achitarea cotelor impuse de stat, dar văzându-i pe cei din port, am constatat că nu se deosebesc între ei, având aceleaşi apucături şi aveau unde să cheltuiască banii, întrucât erau cârciumi peste tot; unele se numeau „La botul calului”, deoarece căruţaşii ţineau caii înhămaţi în faţa cârciumii şi beau cu ţoiul lângă căruţă. Sau „La măgarul tăvălit”. Munceau 8 – 10 ore, transportând în spate saci grei de 80 – 100 kg cu care se jucau, atât de bine se obişnuiseră cu greutatea lor, iar când ieşeau de la lucru, unii se înfundau în câte o cârciumă şi beau toţi banii câştigaţi cu atâta trudă, uneori riscau să doarmă prin parcuri, de unde se întorceau la lucru a doua zi, fără să fi trecut pe acasă.

În port era o forfotă mare aproape permanent. La tot pasul te întâlneai cu vameşi, marinari, muncitori, hoţi de buzunare, de citrice sau alte mărfuri, precum şi diverse persoane interesate să vadă, printre care ne număram şi noi.

O mare suprafaţă a portului o ocupau stivele de scândură de diferite esenţe şi bile de lemn, toate frumos aranjate şi marcate la capete, oricând gata să fie exportate; înspre poarta nr. 3 se afla stadionul PCA (Port şi Comunicaţie pe Ape), după denumirea echipei în care jucau pe atunci Sever şi Ciosescu.

Noi, elevii, ne consideram fanii echipei şi mergeam la meciuri unde vizionam spectacolul călare pe stivele de

cherestea de pe marginile stadionului, nemaiavând nevoie de bilet de intrare.

În contul pagubelor de război pretinse de Rusia le-au fost trimise mari cantităţi de cherestea, petrol, grâu şi altele, ani la rând. În păduri s-a făcut jaf, fără o gândire economică, fără a se gândi la urmări. Omul ar trebui să intre în pădure pentru a se recrea şi nu pentru a distruge, să se bucure de măreţia naturii. Un jaf asemănător, poate chiar mai mare s-a produs acum, cu ocazia restituirii pădurilor după revoluţie.

Portul mai avea două porţi prevăzute cu miliţian şi vameş pentru controlul maşinilor şi persoanelor care intrau şi ieşeau, respectiv nr. 1 la Casino şi nr. 2 la Spitalul CFR, cu ieşirea pe scări, în dreptul judecătoriei.

Într-o zi am ajuns la digul de lângă gara maritimă, unde erau acostate navele marinei Militare, în Dana Zero, în dreptul farului vechi. Flota era compusă din câteva distrugătoare, vedete torpiloare, dragoare de bază, dragoare de radă, vedete rapide, câteva şalupe, două submarine (Rechinul şi Delfinul), precum şi motovel ierul „Bricul Mircea”, care fusese construit ca navă şcoală pentru elevii Şcolii Militare de Ofiţeri de Marină, care funcţiona în oraş.

Toate navele erau curate, vopsite în culoarea gri, cu numerele de ordine şi linia de plutire albe.

Ornamentele lor metalice bine lustruite luceau în soare de te orbeau. Toate erau semeţe, cu ţevile tunurilor îndreptate spre cer şi blindajele care te înfiorau prin măiestri lor, emanând forţă, care te ademeneau să te apropii de ele şi să doreşti să aperi ţara folosindu-te de ele.

Baia săptămânală o făceam la duşurile muncitoreşti din cadrul Bazei 9 Mai, de lângă siloz. Uneori mai mergeam şi în cursul săptămânii. Odată am întârziat la o discuţie cu muncitorii, pe care îi respectam:

— Domnule elev! mi se adresează un muncitor. Dacă femeia n-o strângi în braţe să-i pârâie oasele, apoi nu te ţine minte orice ai mai face pentru ea.

Râdea singur, cu gura până la urechi, arătându-şi dinţii galbeni.

Îl priveam şi mă gândeam: „Cu constituţia lui fizică de Hercule, ar fi în stare să-i rupă oasele chiar de tot, mai ales dacă este una mai firavă”.

O bună parte din timpul liber îl petreceam printre stivele de lemne, unde ne făcusem nişte adevărate adăposturi din scânduri şi unde ne perfecţionam în bancuri şi în fumat.

Unii elevi, datorită lipsurilor materiale, foloseau orele de somn cărând scânduri pe umeri (cârcă) pentru încărcarea remorcilor, care apoi erau transportate la vapoarele acostate la cheu cu ajutorul unor minitractoare „zetor” de fabricaţie cehoslovacă. Primeau 5 – 10 lei pe noapte, însă, a doua zi se prezentau obosiţi la cursuri.

Liviu Vasile trecea uneori pe la tatăl său care lucra pe o macara şi făcea rost de portocale, mandarine şi alte citrice, pe care le împărţea cu colegii de clasă.

Într-un fel participam şi noi la viaţa care se desfăşura în port.

…După două săptămâni de şcoală am fost chemat la secretariatul şcolii unde mi s-a adus la cunoştinţă că trebuie să aduc de acasă 90 de lei pentru a completa taxa de întreţinere; nu eram singurul în această situaţie. Mi s-a explicat că cei care nu au părinţii înscrişi în gospodăriile colective sunt obligaţi să achite 1/3 din costul întreţinerii.

În sâmbăta care a urmat am mers acasă şi am adus banii; taxa am plătit-o numai până la sesiunea de examene din luna ianuarie, când am obţinut calificativul „foarte bine” la toate obiectele şi am fost scutit de taxă până la terminarea şcolii.

Cap. II – Instruirea se intensifică 1 – Ora de marinărie

— Astăzi vom încerca să pătrundem în tainele marinăriei

— Şi-a început profesorul Petrică Mureşanu lecţia care avea să ne ţină cu respiraţia tăiată timp de două ore.

Vom afla astfel, cum se descurcă marinarii pe întinderile de ape şi care sunt mijloacele pe care le au la îndemână.

În timp ce vorbea a întins pe tabla neagră o hartă mare a globului pământesc, pe care puteai vedea toate mările, oceanele şi porţiunile de uscat cunoscute de om.

— Mai întâi să vedem care sunt căile navigabile folosite în mod curent de marinarii din lume pentru a se deplasa de la un loc la altul pe glob.

Şi mâna sa a început să plimbe pe hartă indicatorul lung care se oprea de fiecare dată în locurile pe unde intrau şi ieşeau aceste drumuri, specificând strâmtorile, porturile, capurile de continente sau istmuri. Noi îl urmăream fascinaţi, visând în acelaşi timp, la călătoriile viitoare, într-o linişte desăvârşită.

— Drumurile peste mări se străbat cu ajutorul vapoarelor

— A continuat profesorul, înşirând toate tipurile acestora, începând cu barca, corăbiile şi până la navele de capacitate mare destinate transportului de mărfuri şi persoane. Toate navele sunt construite după o concepţie care să le permită o deplasare uşoară şi în deplină stabilitate pe orice vreme şi cu maximă eficienţă, având în vedere scopul propus. Dar ce este nava?

Este un corp plutitor care, scufundat în apă total sau parţial se menţine în echilibru stabil conform principiului lui Arhimede şi se deplasează de la un loc la altul cu ajutorul unui propuisor oarecare: elice, zbaturi (sau turbină eoliană).

Corpul navei se mai numeşte *„Cocă”* şi se construieşte ca şi corpul omenesc, pe o osatură; coloana vertebrală a navei este *chila* care are mai multe adaosuri de rezistenţă: *contrachilă*, *carlingă*, *contracarlingă*, *varangă*, în care se încastrează coastele de formă curbată; capetele de sus ale coastelor se unesc între ele cu ajutorul traverselor care sunt susţinute de nişte stâlpi verticali denumiţi *ponâili*. Pe traverse se montează punţile, începând cu puntea principală numită şi *covertă* şi

terminând cu ultima, cea mai de jos, numită *paiol*, sub care se găseşte *santina*, compartimentul în care se strâng apele şi uleiurile ce se infiltrează, pe diferite căi, în corpul navei.

Peste aceste coaste se aplică îmbrăcămintea exterioară a navei, numită *bordaj*. Partea din faţă a navei se numeşte *prova*, terminată cu *etrava*, acea grindă oblică prinsă în chilă şi de care se fixează bordajul; la partea de sus este terminată cu un semicatarg aproape vertical, numit *bompres*, sub care este fixată o statuetă din lemn reprezentând un chip de femeie, zeiţa mării, numit *galion*. Etrava este cea care sparge valurile şi ia prima contact cu diferite obstacole, motiv pentru care, la majoritatea navelor mari, în spatele ei s-a construit un „compartiment de coliziune" etanş faţă de restul compartimentelor navei. Partea din spate a navei se numeşte *pupa* şi extremitatea de care se prinde cârma se numeşte *etambon*. Tot tabloul de la pupa se cheamă *etambreu*, iar pe el se înscrie numele navei şi portul în care este înregistrată aceasta.

Şi indicatorul profesorului trecea peste schiţa cu nava descompusă în elementele ei pe care noi le priveam ca o comoară de noutăţi. Dintre colegii mei, unii erau mai aproape de realitate cu denumirile, întrucât se născuseră pe lângă Dunăre, dar cei de la munte, de prin Transilvania sau Moldova priveau buimaci, nu erau familiarizaţi nici cu bărcile şi erau îmbujoraţi la faţă şi miraţi.

— Deasupra punţii principale, continuă profesorul, există şi suprastructuri: la prova se numeşte *teugă*, cea de la pupa *dunetă*, iar cea din mijloc se numeşte *spardek* sau castel, în care sunt cuprinse cabina de comandă, sala hărţilor şi aparatele de măsurat, careul ofiţerilor şi cabina comandantului navei.

Sub punte se găsesc: în prova şi respectiv în pupa cabinele echipajului, iar între ele, magazia de mărfuri şi sala maşinilor.

Fiecare navă este prevăzută cu un număr de oameni care să reuşească să îndeplinească toate cerinţele navei în mod corespunzător atât în marş cât şi în staţionare. De

obicei o navă are: comandant, căpitan secund, ofiţeri de punte, marinari, şef mecanic, ofiţeri mecanici, motorişti, bucătar, dulgher şi nelipsitul şef de echipaj, care se mai numeşte şi nostrom.

Puntea principală este împrejmuită de un perete vertical de circa un metru înălţime numit parapet, care are o placă în partea de sus ce îl acoperă, numită *copastie*; parapetul are unele deschideri laterale numite *saborduri* prin care se scurg în mare apele provenite din ploi, de la spălatul punţii ori de la valurile mării, în timpul furtunilor; în dreptul acestor deschizături se găsesc *bintele* de care se prind *parâmele* când nava acostează la chei.

Vom continua lecţia următoare despre catarge, vele, piese auxiliare care deservesc nava, a mai spus profesorul. Când acesta a părăsit clasa, discuţiile au continuat între noi pe timpul întregii pauze, unii apreciind profesia aleasă, alţii evidenţiind pericolele ce însoţesc o astfel de întreprindere temerară peste mări şi oceane.

— Aici noi jonglăm cu monoame, binoame, trinoame şi polinoame, ecuaţii de gradul I şi II, ecuaţii bipătrate şi logaritmi, certându-ne cu hârtiile, dar pe mare nu este de glumit a spus Ster Dorn, un coleg din Satul Mare, care încă nu se dezbărase de expresiile sale zise în dialect ardelenesc, dându-ne adesea prilejul să facem glume pe seama lui, mai ales când spunea: „am fost la tunjerie”, în loc de frizerie.

— Nu te zburli, măi, aşa! îl apostrofa Blaj Victor, un mucalit de prin oraşul Roman. Păi nu-ţi trebuie logaritmi şi toate celelalte calcule matematice pentru a reuşi să faci măsurători cu aparatele de bord de pe nave? Tu nu l-ai auzit pe director câte calcule face un comandant pentru a afla punctul de staţie al navei şi corecţia drumului şi altele, până când să ajungi la destinaţia propusă?

— Lasă-l Victore, nu-l mai certa atâta, că şi aşa tot nu va ajunge el comandantul navei! Până să ajungem noi acolo mai trebuie să treacă apă pe gârlă, a intervenit Mircea Dragoş, care asista la ciondăneala lor.

Când a sunat soneria, pe uşa clasei a intrat profesorul Ioan Chirilă, pe care noi îl poreclisem Popa pentru glasul lui melodios, mai mult cântat, cu care expunea temele.

2 – Turism şi istorie

— Domnule profesor – i s-a adresat Nicu Mustacă – v-am ruga să ne faceţi o prezentare a istoriei Turciei… Ştiţi, noi am discutat înainte între noi şi am vrea să cunoaştem acest teritoriu pe unde trece şi drumul nostru navigabil spre restul lumii din occident. Nu ştim nimic despre el, despre acest punct care ne-a fost prezentat de toţi ca fiind un nod important.

— Bine, măi Mustacă, dar voi mai aveţi destulă vreme pân' când veţi avea ocazia să plecaţi pe mare.

Vom amâna pentru altă dată tema pe care o aveam de expus astăzi şi vom discuta despre ceea ce văd că vă interesează acum. Vă voi spune numai o parte din istoria vastă a Turciei, cu referire mai ales la Istanbul, despre care vă voi da câteva date ca să vă puteţi face o părere, se învoieşte profesorul.

Turcia – a început profesorul cu glasul lui cântat – este aşezată pe două continente: Europa şi Asia, iar punctul în care acestea se leagă este tocmai strâmtoarea Bosfor. Partea europeană se numeşte Rumelia, iar cea asiatică Anatolia. Oraşul Istanbul a fost întemeiat cu peste 2500 de ani în urmă de către greci, cam pe la anul 700 înainte de Cristos şi se numea Bizantion – de la numele căpeteniilor lor Bizas şi Antes; acesta a fost apoi cucerit de perşi sub domnia lui Darius, apoi de atenieni, spartani, macedoneni, apoi de către romani, în 330 înainte de Cristos, care, sub împăratu Constantin îl transformă în capitala întregului imperiu până în anul 395 când rămâne separat numai Imperiul Roman de Răsărit, care în anul 12061261 este cucerit de armatele cruciaţilor care reuşesc să ia din Catedrala Sf. Sofia şi giulgiul lui Iisus Cristos.

Abia în anul 1453 este cucerit de Mahomed al II-lea şi devine capitala Imperiului Otoman, schimbându-i

denumirea în Istanbul (de la Sten-Bulin – lângă oraş).

Împăratul Constantin l-a construit pe şapte coline după modelul Romei, urmând fâşia estică a strâmtorii Bosforului, prin golful „Cornul de aur”, între Marea Neagră şi Marea Marmara sub forma unei „clepsidre de apă”.

Catedrala Sfânta Sofia este o capodoperă arhitecturală la care au lucrat peste zece mii de oameni şi are un diametru de 31 de metri şi 51 metri înălţime; cupola ei este aurită. Se spune că au fost folosite 42, 5 tone de aur.

După ce a ajuns sub stăpânire otomană, catedrala Sfânta Sofia (înseamnă înţelepciunea divină) a fost împrejmuită de minarete.

În zonă este un fel de staţiune numită „Terapia”, unde aerul are darul de a tămădui diferite boli, dar acolo nu merg decât turcii care au mulţi bani.

Casele sunt aşezate pe maluri, vopsite în diferite culori şi împrejmuite de verdeaţă, sicomori, platani, salcâmi, frasini şi mirt.

Pe lângă malul românesc trece un curent de apă, de la Dunăre, pe malul european cu direcţia spre Marea Marmara, iar de acolo pe lângă mal, până ajunge în Marea Mediterană.

Bosforul se lărgeşte puţin, iar casele oraşului Buik-Dere coboară pe mal până lângă apă, apoi se îngustează din nou; în oraş găseşti plăcinte cu carne de oaie şi pătrunjel, precum şi vestitele baclavale „Saraigli” (la noi li se mai spune Sarailie).

În acest loc se găseşte castelul lui Ghinzeldje Hisar ridicat de Baiazid Ilderim – zis Fulgerul despre care aminteşte M. Eminescu în poezia „Scrisoarea a III-a”. Tot pe aici au trecut popoarele cuceritoare, când într-o parte, când cealaltă, fiind la confluenţa celor două continente.

Pe malul european, dincolo de Buik-Dere se înşirau palatele de vară ale sultanilor, vizirilor şi miniştrilor de pe vremuri, iar printre aceste seraiuri puteai vedea

minaretele albe. Malul asiatic are o formă de arc de cerc spre sud, semănând cu un amfiteatru, apoi se deschide un golf larg spre apus de unde se vede „Cornul de aur”; aici se desparte Istanbulul de suburbiile sale aflate în dreapta spre Galata, aşezat pe marginea golfului, cu bazinul liniştit şi cu cheiul la care acostează zeci de vapoare venite din toată lumea. Marinarii înjură, se strigă şi se cheamă în toate limbile pământului.

— Noi facem comerţ cu turcii, dom’ profesor? întreabă Traian Drăghici.

— Facem. Dar după războiul din 1877 imperiul sultanilor nu s-a mai bucurat la discreţie de bogăţiile României pe care le jefuiseră până atunci. Din această cauză turcii urmăresc orice navă sub pavilion românesc pentru a-i solicita, la orice preţ, bunătăţile de la noi, precum şi cheresteaua mult căutată la ei, vinul, brânza, mierea, lâna de oaie, borangicul.

Oraşul Istanbul este aşezat pe nişte dealuri nu prea înalte, pare o grădină circulară înconjurată de verdeaţă, dar are nişte străzi prost întreţinute şi întortocheate, în special în oraşul vechi, pe care te poţi rătăci deoarece nu au niciun indicator sau alte repere, pe străzile pe care circulă măgari purtând samare grele, precum şi o droaie de hamali care cară pe umeri sau în spate bagaje voluminoase; îi recunoşti de departe datorită şalvarilor lor confecţionaţi din pânză albă, murdară, vesta gălbuie din stofa groasă şi nelipsitul fes roşu. Ceea ce te întristează mai mult este priveliştea dezolantă pe care o formează câinii jegăriţi, mulţi dintre ei plini de bube şi răni, care stau pe străzi.

— Dar oraşul are tradiţie îndelungată, dom’ profesor, intervine Blaj Victor. Cum de nu se ocupă nimeni de curăţenie, de ordine? De ce are aspect de înapoiere?

— Întocmai, este un oraş vechi, dar aici este vorba despre spiritul de organizare, despre dorinţa de muncă şi de frumos, numai că turcii nu prea se înghesuie la muncă, preferând să trăiască în mizerie şi să aştepte să pice ceva

de la orice om care-i oferă un chilipir.

— Am auzit că turcii cer bacşiş pentru orice treabă pe care o fac, intervine Mircea Dragoş.

— Da, în bacşiş sunt experţi, cer pentru orice, chiar şi pentru unele activităţi publice, adică de stat. Nimeni nu te ajută nici cu o informaţie dacă nu-i plăteşti. Poate v-au spus părinţii voştri că noi, românii, am plătit mulţi ani de zile „înaltei Porţi" tribut, peşcheş sau cum s-o mai fi numit, pentru a ne lăsa în pace pe propriul nostru pământ. La ei bacşişul este împământenit şi ei îl cer violent de la oricine. Mulţi turci cerşeau pe stradă sau pe la uşile unor restaurante sau instituţii, în loc să caute un loc unde să muncească.

În Istanbul există un cartier întreg locuit de greci şi se numeşte Fanar; de aici ne veneau în România domnii fanarioţi trimişi de turci prin anul 1830.

— Dom' profesor, este adevărat că turcii au câte femei vor? a întrebat Nelu Lache.

— Nu chiar câte vor, a răspuns profesorul. Haremul era denumit şi „palatul lacrimilor" şi era închis în spatele zidurilor înalte.

Palatul „Topkapa" al sultanului Soliman, era cel mai impunător. Coranul – religia lor (biblia lor) spune că toţi oamenii care trăiesc pe acest pământ sunt muritori. Între simplitatea exterioară a clădirilor şi luxul existent în interior este un contrast total. Numai sultanii îşi puteau permite aşa ceva, poate şi vizirii, paşalele şi câte un negustor bogat, pentru că multe femei se întreţin greu; oamenii de rând puteau ţine până la patru neveste legitime, cum ar fi la noi cu acte la primărie, dar şi aşa sunt puţini cei care-şi pot permite acest lux.

— În Turcia sunt magazine, dom' profesor? întreabă Traian Stănică.

— Sunt, însă în numr mic. Majoritatea afacerilor se fac pe străzi şi în bazare, unde poţi găsi orice doreşti; sunt lucruri aduse din toată lumea, sunt bazare şi pe specialităţi, adică vând un sortiment de produse, ca de

exemplu: cafea sau citrice, mătăsuri, ţesături, aur, parfumuri, argint etc, fiecare cu specificul lui.

Cel mai interesant mi s-a părut mie bazarul unde se arme din diferite perioade istorice: iatagane, săbii de Damasc, pumnale, suliţe, puşti de tot felul, platoşe medievale, toate originale şi încrustate cu aur, argint şi pietre preţioase.

— Aţi văzut Istanbulul, dom' profesor? l-a întrebat Drăghici Traian, cu pronunţia lui nazală, vădind o curiozitate ieşită din comun, dar punând o întrebare care mi s-a părut lipsită de tact.

— Da, l-am văzut în 1937. Mă dusesem acolo cu un văr al meu să vedem „Cornul de aur" şi Catedrala Sf. Sofia. Atunci am avut ocazia să studiez comportamentul turcilor şi m-am convins pe propria-mi piele de nepăsarea şi cupiditatea lor, cel puţin cei cu care am intrat atunci în contact.

— Vă rugăm să ne povestiţi! a insistat Drăghici.

— Povestea este lungă, a spus profesorul, privindu-şi ceasul de la mână. Vizitam catedrala şi vărul meu se plictisise şi a plecat să caute nişte tablouri prin bazare, el fiind un mare colecţionar de tablouri. Stabilisem să ne întâlnim la ora 13°° în faţa Consulatului român pentru a face nişte formalităţi, pentru că urma să plecăm acasă cu primul vapor. L-am aşteptat în faţa Consulatului până pe la ora 18°°, când începuse să se însereze, dar el nu mai venea. M-am gândit că poate a treut pe la restaurantul „Pera", a mâncat ceva şi a băut, că îi cam plăcea să bea, nu mult dar des. Negăsindu-l la restaurant, l-am căutat la bazarul unde se vindeau tablouri, după care le-am luat la rând pe toate, intrând din unul în altul, până când au fost închise, însă nu am dat de el.

Era noapte, eram obosit şi am mers la hotelul în care aveam bagajele, unde tot nu sosise, întrucât recepţionerul mi-a comunicat că nu l-a văzut. Ce era să fac? M-am culcat plin de griji, aşteptând să se facă ziuă şi să încep cercetările din nou.

Dimineaţa m-am prezentat la sediul poliţiei, unde mi s-a spus că nu este la ei. Am luat bazarurile din nou la verificat, apoi la spital şi la morga, fără rezultat. Peste tot unde am fost să mă interesez de el, nu puteam intra până când nu scoteam banii; cei pe care-i „mituiam” cu bani, zâmbeau şi dădeau din umeri a neputinţă dacă nu le puneam în palma întinsă o sumă pe care o considerau ei suficientă, abia după ce o completam mă îndrumau la cine să mă prezint. De multe ori spuneau simplu că nu ştiu sau îmi făceau semn să plec. Pentru mine acea păţanie a fost un adevărat coşmar, care a durat aproape două zile. Până la urmă, după ce am plătit gras, un paznic de la restaurantul „Pera” mi-a dat informaţia şi l-am găsit într-o casă insalubră, bătut, dezbrăcat şi fără niciun ban; îl luaseră de la restaurant doi tâlhari pe care paznicul îi cunoştea. Am mers şi i-am cumpărat haine, iar în ziua următoare, cu primul vapor, am plecat acasă.

Atunci am reuşit să colind tot Istanbulul li Galata. În Galata am văzut un turn genovez construit prin secolul 13; e un turn rotund cu un acoperiş conic de aramă al cărui vârf este complet aurit. După ce am trecut de el am dat peste Câmpul Morţilor, un cimitir musulman, destul de prost întreţinut şi era folosit mai mult pentru plimbări de către locuitori den Pera. Totul era ca o trecere printr-un parc obişnuit nu prin cimitir, unde se odihnesc morţii şi este nevoie de pioşenie.

Am văzut şi seraiurile dintre Marea Marmara şi Cornul de Aur; toate sunt în jurul Catedralei Sf. Sofia şi au numele celor care le-au deţinut cândva. Apoi am văzut multe moschei cu minaretele lor care înţeapă cerul, cea a lui Ahmed, a lui Baiazid, a lui Soliman Magnificul, a lui Mahomed Cuceritorul şi alţi sultani ai vremilor apuse. La capătul marelui bazar se află nişte hrube uriaşe, fostele cisterne subterane de apă, construite pe timpul împăratului Constantin, menite a ajuta populaţia oraşului să reziste unor asedii care se repetau când oraşul era atacat de cuceritori.

— Dom’ profesor, am citit undeva că sultanii, vizirii şi

alţi dregători turci aveau drept de viaţă atât asupra cetăţenilor proprii, cât şi asupra străinilor, a intervenit din nou Traian Drăghici, unul dintre colegii mei care obişnuia să citească foarte mult. De la el am luat şi eu cunoştinţă, pentru prima dată de cartea „Tartarin din Tarascon”.

— Este adevărat, în parte, răspunde profesorul. Pe străini, însă, îi respectau numai în timp de pace; în timp de război, toţi solii şi ambasadorii ţărilor cu care Turcia intra în război erau arestaţi şi întemniţaţi în închisoarea Edi-Kule (şapte turnuri), unde erau închişi toţi duşmanii sultanului. Se spune că acolo era mare cruzime. Tot acolo a fost întemniţat şi Constantin Brâncoveanu, domnitorul Ţării Române, de unde s-au scurs spre Turcia bogăţii nenumărate.

...Soneria a sunat prelung pentru pauză, punând punct celor două ore de trăiri în timpuri îndepărtate, plimbaţi de profesorul nostru de istorie pe străzile Istanbulului şi al Galatei. Eram toţi emoţionaţi ca nişte turişti aflaţi la faţa locului.

— A fost o adevărată probă de turism fără efort de deplasare, a spus Victor Blaj, întinzându-şi oasele în timp ce trecea printre băncile frumos aliniate din clasă.

— Da, dar un turism de calitate cu datele la purtător, făcut de un ghid competent şi întrucâtva aproape de meseria noastră viitoare, i-am răspuns eu.

...În ziua următoare am avut două ore de matematică cu profesorul Ştefan Atanasie, fost ofiţer activ în Marina Militară, un om sever, bine pregătit şi bine intenţionat cu noi.

3 – Legile matematicii

De la profesorul Ştefan Atanasie am învăţat în doi ani tot ce se putea învăţa; făceam algebră superioară, în care ne jucam cu logaritmii, ecuaţiile cu 2, 3 şi 4 necunoscute, ecuaţii bipătrate precum şi geometria în spaţiu, în care puteam rezolva orice problemă pusă pe baza formulelor pretabile la toate formele geometrice. În anul II se supăra când vreun elev nu ştia să rezolve o problemă, poate

pentru că nu prea dădea în brânci să înveţe la acest obiect şi odată, plictisit să mai facă observaţii, a scăpat expresia: „matematică învaţă cine poate”. Deşi avea dreptate, unii s-au supărat. Şi eu consider că nu a fost cea mai corectă abordare din partea domniei sale, dar din punct de vedere pedagogic avea dreptate. Îmi amintesc că obişnuia să spună, când era supărat: „Eu mă strădui să vă luminez mintea pentru ca să nu fiţi nişte stele care să staţi în spatele altora de la care să împrumutaţi lumina, să fiţi în măsură să luminaţi cu propria voastră strălucire, dar unii nu prea arată că sunt dornici să înveţe”.

Totuşi, puţini au păgubit pentru că nu prea au învăţat matematică; cei care au strălucit, au ajuns chiar profesori de matematică, aşa cum a fost şi Gică Cristescu, ori ingineri, ca Dumitru Itu, Tudorel Dimancea şi Costel Dincă. Au fost şi alţii care au stat mai în umbră, dar niciunul nu a flămânzit pentru că nu a stăpânit legile matematicii, aşa după câte îmi amintesc eu.

…La orele următoare, profesorul P. Mureşanu ne-a prezentat catargele, velatura navei, macaralele, bigi, palancuri, apoi despre bărci şi centuri de salvare, precum şi despre manevrarea velelor cu scote, fungi, mure; în ora următoare am învăţat despre guve*rnarea navei, pr*incipala piesă fiind cârma.

Văzând că unii dintre colegi nu erau atenţi, profesorul s-a întors către clasă şi a spus: „Învăţaţi, fraţilor, să nu ajungeţi în viaţă ca o navă eşuată!”, după care şi-a continuat expunerea:

— Navele mari au trei catarge: principal, la centru, trinchet în prova şi artimon la pupa; toate au câte cinci vergi prinse cu inele metalice de catarg: verga mare, verga gabier, contragabier, zburător şi rândunică; velele poartă aceleaşi denumiri ca şi vergile pe care se arborează. Când nava are nevoie să-i crească forţa şi stabilitatea, se ridică şi vela dintre Bompres şi trinchet.

Catargele sunt bine fixate în chilă şi în punţi, dar pentru a rezista forţei vântului, ele se consolidează cu

cabluri de oţel, prevăzute la capete cu gaşe şi rodanţe pentru fixare, iar pentru întindere, cu nişte întinzători cu şurub.

După poziţia lor sunt:

— Straiuri – cele care fixează catargul de prova;

— Şarturi – cele care-l fixează în borduri;

— Balansine;

— Pataratine – care-l fixează spre pupa;

— Grijele – scările de sârmă sau de parâmă vegetală pe care urcă marinarii pentru a strânge sau desface velele de pe vergi.

Fiecare vapor trebuie să dispună de câteva bărci de salvare, în cazurile când nava este în pericol. Barca are aproximativ aceeaşi construcţie ca orice navă: chilă, crevace sau coaste, bordaj, etravă şi etambon; în plus are bancheţi pe care stau trăgătorii la rame (vâsle) care sunt prinse peste copastia bărcii, fie cu ajutorul ujbei care se leagă de cuiul de strapazan, fie se fixează pe nişte furcheţi metalici, când barca este astfel echipată. Bărcile au o cârmă fixă sau demontabilă, prevăzută cu o eche (bară a cârmei) pentru dirijare.

Atât la prova, cât şi la pupa, barca are câte un cheson, un fel de adăpost-magazioară, în care se ţin: o căldare (ghionder), un ispol (făraş de lemn) şi parâme sau alte obiecte.

Spre deosebire de alte ocazii când spunem la stânga sau la dreapta, în cazul navelor, bordurile sunt denumite: *babord* – bordul din stânga şi *tribord* – bordul din dreapta.

Denumirea a fost stabilită după un vapor care a naufragiat şi s-a rupt în două pe linia longitudinală; întrucât se numea Batri – aşa cum era scris pe tabloul de la pupa, BA a rămas în stânga şi TRI în dreapta.

Deşi dădea multe date tehnice, profesorul ştia să ne prezinte anumite fapte şi întâmplări încât ne închipuiam că ne aflam în călătorii reale unde ne foloseam de aceste cunoştinţe. Ora de navigaţie se transforma într-o incursiune adâncă în meseria ce ne aştepta, iar aerul parcă

devenea mai dens şi plin de vorbe, împletite cu imagini în mişcare, pline de semnificaţie.

P. Mureşanu vorbea rar, puţin tunător, dar melodios; glasul lui avea inflexiuni uşor ironice, însă noi ştiam că glumeşte şi-l ascultam cum formula clar orice noţiune pentru care nu se zgârcea niciodată cu explicaţiile. Nu obişnuia să stea la catedră mai mult timp decât îi cerea să facă prezenţa în catalog; în rest se plimba printre pupitrele noastre bine aliniate sau desena cu uşurinţă pe tablă figurile care însoţeau expunerea sa.

În el pulsa viaţa. Era înalt de peste 1, 90 m, robust şi mereu bine dispus, avea distincţie, sobrietate, măsură şi spirit, îndemnul venea spre noi cu tăria faptelor lui.

După activităţile intense depuse pentru însuşirea tainelor marinăriei, în luna ianuarie a urmat sesiunea de examene care ne-a dat tuturor emoţii, fiind prima încercare de acest fel care ne solicita în totalitate. Toţi am dovedit o bună pregătire, trecând-o fără rateuri.

A urmat o binemeritată vacanţă de iarnă pe care am petrecut-o fiecare în sânul familiei, urmând să ne întoarcem la şcoală pe 04 februarie. Nu mai participasem, ca altă dată, la ritualul ocazionat de tăierea porcului de Crăciun, fiind nevoit să mă mulţumesc cu şoriciul şi jambonul rămase. Zăpadă nu era în ianuarie, iar către sfârşitul lunii, în loc să ningă, au început ploile. În noaptea de 31 ianuarie/1 februarie, ploaia s-a transformat în lapoviţă şi până dimineaţa a nins abundent, totul fiind acoperit cu o manta albă, imaculată, cu grosimea de aproape patru metri, pentru că ninsoarea fusese însoţită de un viscol năprasnic, toate adăposturile fuseseră umplute cu zăpadă troienită, închizând complet orice ieşire.

Părinţii, presimţind vremea rea, sloboziseră câinii pentru a nu fi acoperiţi de zăpadă, iar aceştia se adăpostiseră prin locurile calde din şopron. Viscolul a ţinut până a doua zi spre seară, când am reuşit să eliberăm intrările şi să facem pârtii până la sălaşurile animalelor. A

doua zi a ieşit un soare palid, însă nu mai bătea vântul, permiţându-ne să ne croim drum până la poartă şi spre locurile unde erau depozitate nutreţurile; am muncit toată ziua atât eu, tata şi fratele meu, zăpada depăşind streaşină casei. Iarna se dezlănţuise, iar troienele formate împărţiseră totul în două lumi izolate.

Pe uliţe nu se putea circula decât pe deasupra zăpezii, care depăşea înălţimea gardurilor, iar în unele locuri şi a pomilor de pe lângă ele.

— Cum mă mai duc eu la şcoală? i-am întrebat pe ai mei.

— Nu pleci nicăieri pe o asemenea vreme! a spus mama.

— Dar eu trebuie să ajung la şcoală pe 4 februarie.

— Vrei să mori pe drum sau să te mănânce lupii? a insistat mama, consecventă cu părerea ei.

— Pe 04 februarie începem semestrul al II-lea şi nu pot lipsi, am mai spus eu, privind îmbufnat spre tata. El n-a spus nimic, s-a ridicat de pe scaun şi a plecat afară. Peste vreo jumătate de oră s-a întors şi i-a spus mamei:

— Pregăteşte-i bagajul că îl duc la şcoală cu sania cu cai. Iar tu îmbracă-te pentru şcoală şi ia-ţi ce ştii că ai nevoie acolo! mi s-a adresat mie, zâmbind.

Afară sania era pregătită, caii înhămaţi băteau din copite şi fornăiau, dornici să plece la drum. Tata pusese în sanie fân pentru cai în care am aşezat bagajele şi am urcat lângă ele, cuibărnidu-mă în fân şi într-o şubă mare cu blană de oaie. Deşi zăpada era mare, caii nu se afundau în ea, deoarece gerul din timpul nopţii îi făcuse o crustă groasă de gheaţă. Până la ieşirea din sat ne-au însoţit cei doi câini ai noştri care i-au stârnit şi pe cei ai vecinilor, dând naştere unui vacarm de lătrături şi încăierări.

Era un ger încât îngheţa respiraţia, deşi pe cer se arătase un soare galben care făcea să strălucească zăpada ce ne orbea; eu trăgeam cu nesaţ în piept aerul rece care mă înviora, însă nu simţeam frigul în şubă; caii fornăiau şi-şi încordau gâturile ca nişte arcuri, iar în trapul lor,

azvârleau de pe copite zăpada îngheţată.

Când am ieşit la câmp tata a luat-o direct spre Constanţa, fără a mai urma şoseaua care nu se vedea din cauza omătului căzut; la câţiva kilometri de mers am dat peste un cal mâncat pe jumătate, iar doi lupi, cu capetele băgate în burta lui, trăgeau de bucăţi de carne îngheţată.

— Probabil este un cal care s-a rătăcit de casă, lupii l-au alergat şi l-au doborât. Să-i ocolim pentru a evita o eventuală hărţuială cu ei, a spus tata, trăgând spre stânga de hăţurile cailor, care începuseră să fornăie şi să privească spre cei doi lupi.

Când am ajuns în oraş am constatat, cu mirare, că acesta arăta ca o insulă pierdută în mijlocul unui ocean îngheţat, lipsit de orice speranţă de a mai fi vizitat de vreun vapor; casele erau troienite, străzile înfundate, iar oameni nu se vedeau aproape deloc.

Pe strada Traian am întâlnit un camion în care am văzut câţiva colegi de la şcoala noastră care stăteau deasupra, peste zăpadă. Abia când am ajuns la şcoală am aflat că participau la acţiunea de deszăpezire a oraşului de la început. A doua zi, acţiunea a continuat şi la ea am luat parte toţi care reuşisem să ne întoarcem la şcoală: căram zăpadă de pe străzile principale şi o descărcăm în mare, în dreptul restaurantului „Casino”, de dimineaţă şi până spre seară.

Gerul devenea năprasnic către sfârşitul zilei, încât valurile care băteau neobosite în blocurile de piatră de la rădăcina digului nu reuşeau să se mai întoarcă întregi deoarece o parte din apa lor completa de fiecare dată stratul de gheaţă deja format.

Zăpada căzuse din abundenţă în toată ţara, producând înzăpezirea tuturor drumurilor, inclusiv a liniilor de cale ferată; mulţi colegi din ţară nu reuşiseră să ajungă la şcoală decât după o săptămână de zile, neavând niciun mijloc de transport.

Cap. III – împletirea teoriei cu practica Legenda vie în partea a doua a anului I de şcoală am vizitat de mai

multe ori nava şcoală „Neptun” cu care ne instruiam toţi elevii, indiferent de an, iar când am luat vacanţa de vară, mi-am dedicat o bună parte din timp acestor vizite unde am avut prilejul să stau de vorbă cu şeful de echipaj şi cu comandantul navei, marele om Constantin Mărăcineanu – bătrânul lup de mare, cum obişnuiam toţi elevii să-l numim.

Într-una din zile a urcat pe navă un jurnalist, însoţit de preşedintele Comitetului sindical din port, interesat să afle câte ceva despre viaţa de marinar; i-a pus mai multe întrebări, la care comandantul a răspuns cu generozitate:

Când cei doi au plecat, comandantul a spus:

— Toţi cred că pot prezenta viaţa de marinar în culori vii. Poate, dar nu o pot prezenta în toată realitatea ei. Nimeni nu poate scrie bine şi să se facă înţeles şi crezut de cititori dacă n-a fost acolo să trăiască faptele pe care le scrie. Altfel, cu toată priceperea de scriitor, nu va reuşi să redea ceea ce au văzut şi simţit cu adevărat cei care trăiesc viaţa de marinar. Marinarii constituie o lume aparte, diferită de a celorlalţi oameni şi este greu să-i înţelegi şi să-i descrii pe ei ori faptele lor.

Povestirile lui mă fascinaseră şi, graţie memoriei mele care m-a ajutat să le reţin în totalitate, le pot reda acum, după ce au trecut aproape 50 de ani, cu lux de amănunte, performanţă care mă miră acum şi pe mine, cât de bine le-am conservat. Căpitanul era o *LEGENDĂ VIE*.

Căpitanul Mărăcineanu era un bărbat vânjos, de aproximativ 55 de ani, cu părul alb, un „bătrân lup de mare”, care străbătuse, în lung şi-n lat mările şi oceanele lumii, iar acum fusese trimis să conducă nava-şcoală „Neptun” până când urma să treacă în binemeritata pensie.

Totdeauna vorbea rar şi povestea cu glas liniştit, cu tonul egal, fără a se înfierbânta, parcă ar fi citit într-o carte o epopee monotonă. Îl ascultam cu plăcere şi fără să obosesc, întrucât monotonia şi glasul lui aveau un suflu ciudat, care, parcă, dădeau consistenţă lucrurilor pe care

le evoca cu atâta precizie. Mi se părea că văd aievea locuri şi oameni vii care se mişcau ca în viaţa reală. Parcă vedeam şi insulele pe lângă care treceau şi erau urmăriţi de piraţi, ca şi locurile unde acostau în porturi ori cum erau zguduiţi de furtunile năprasnice, întocmai ca într-un film proiectat pe ecran.

Nava „Neptun" era de capacitate mică spre medie, o motonavă veritabilă care fusese scoasă din activitatea de transport pasageri şi servea ideal pentru instruirea promoţiilor care treceau prin şcoala noastră, în vederea ambarcării pe celelalte nave ale flotei comerciale, după absolvire.

Era echipată cu o maşină cu aburi, care erau produşi de un cazan alimentat cu cărbune, având propulsia cu elice, dar îşi păstrase tot greementul, respectiv catargele, nu şi velele, pentru instruirea şcolară, caz în care nu era folosită forţa vântului.

— De când există nave cu elice în marina comercială? l-am întrebat eu, cu oarecare timiditate.

— Vapoarele au fost, la începuturi, numai cu vele, iar primii care le-au adaptat maşini cu aburi au fost militarii din marină; la început foloseau ca mijloc de propulsie zbaturile, un fel de morişcă cu paleţi care, însă, aveau inconvenientul că furtuna şi obuzele în lupta pe mare le rupea zbaturile, uneori împreună cu axele de engrenaj care le lega de maşina cu aburi.

A fost construită elicea, care a fost montată împartea din pupa a navei, primind turaţia maşinii printr-un ax care trecea printr-un tunel special şi prin înşurubarea ei în apă, împingea nava înainte.

Şi aceste nave au inconveniente pentru că maşina cu aburi şi cazanul, precum şi buncărele pentru cărbuni, ocupă prea mult loc din capacitatea de transport a navei, la care se mai adaugă şi mizeria pe care o face fumul dens.

Armatorii fugeau de ele, continuând să angajeze nave cu vele, ale căror magazii erau mai spaţioase şi erau mai silenţioase. Dar acestea aveau dezavantajul că foloseau

numai forţa vântului; când acesta nu sufla, pluteau în derivă zile întregi, iar pe vreme de furtună erau adesea purtate spre colţuri de stânci unde unele îşi găseau sfârşitul. Pe măsură ce navele au fost echipate cu maşini cu aburi, velierele s-au rărit. Armatorii cereau tot mai insistent şantierelor navale să construiască nave de tonaj mai mare, cu magazii mai spaţioase, care să justifice consumul de energie şi de transport.

Este adevărat că fumul scos pe coşul unui vapor cu aburi atât de dens era greu de suportatm chiar nesuferit, încât pe unde ajungea totul era înnegrit, atât de propriul vas, cât şi în porturi sau oraşe; velierele mici nu acostau în apropierea lor pentru a nu-şi murdări velele lor imaculate.

Abia mai târziu s-au construit motoare Diesel de capacitate mare, care au reuşit să echipeze navele şi să crească atât viteza de deplasare cât şi confortul la bord; la început a fost mai greu cu apa de răcire, deoarece au fost necesare tancuri mari cu apă dulce, neputându-se face răcirea cu apă sărată de mare.

Pe râuri este mai uşor deoarece mototrul trage apa din râu, aceasta trece prin motor şi îl răceşte, apoi se scurge din nou în râu.

— Câte vapoare mai avem noi la mare? l-am întrebat eu cu intenţia de a afla componenţa flotei.

— Noi am avut mai multe vapoare, dar unele ni le-au luat ruşii ca daune de război imediat când războiul s-a încheiat, dar mai avem pe: Plehanov, Ardealul, Libertatea, Negoiul, precum şi Bricul „Mircea”, care a fost transformat în navă-şcoală la Marina Militară.

— De ce nava-şcoală „Neptun” a păstrat tot greementul pentru navigaţia cu pânze? am continuat eu să mă documentez.

— „Neptun” este o navă pentru instruire, nu mai face de mult transporturi de pasageri. Pe mare, însă, au fost folosite o vreme nave care utilizau aceste două forme de energie complementară şi, de multe ori s-au dovedit destul de eficiente, ajungând sigur la destinaţie.

Pe o asemenea navă am fost şi eu ambarcat, ca timonier, la începuturile mele ca marinar, dar despre asta altă dată…

…Am plecat de la navă mulţumit de cele aflate, dar curios să-i ascult povestea, abia aşteptam să mi se ivească un nou prilej.

Studiam asiduu întrucât obiecte erau multe şi toate erau importante şi necesare totodată pentru abordarea noii noastre meserii. Pe lângă navigaţie, matematică şi istorie, învăţam şi fizică, chimie, desen tehnic, limba română, limba rusă şi limba engleză. Despre limba rusă, care era graiul lui Dostoievski, Gogol, Cehov, Turgheniev şi al lui Puşkin – mari titani ai scrisului – pot spune că regret sincer că n-am învăţat-o foarte bine; indiferent de părerea mea şi a altora referitoare la crimele săvârşite de Stal m şi de oamenii lui de încredere, limba rusă rămâne tot limba unui popor harnic, bun ca şi românii, dar destul de necăjit de vitregiile sorţii lui. Cunoaşterea şi, mai ales stăpânirea acestei limbi nu mi-ar fi dăunat deloc. Şi aşa nu puteam învăţa o altă limbă, întrucât la cea engleză aveam acces limitat, în şcoală învăţam numai unele noţiuni specific marinăreşti. Eu nu prea o agream pe atunci, poate şi datorită profesoarei pe care am avut-o, o doamnă care semăna cu o pasăre de pradă, boită pe faţă şi tencuită ca o clădire de circ.

…Astăzi vom învăţa despre navigaţia costieră şi navigaţia estimată, a spus profesorul Mureşanu, ridicându-se de la catedră după ce a făcut apelul clasei, aşa cum obişnuia să facă de fiecare dată.

— Navigaţia costieră se mai numeşte şi cabotaj şi este deplasarea navei ţinând drumul de-a lungul ţărmului.

Se practică pe lângă ţărmurile lipsite de stânci care avansează în mare sau de alte obstacole ştiute, putându-se orienta după faruri, capuri, piscuri şi alte semne şi repere de pe uscat. Dacă nu cunoaştem bine pericolele din zonă, nava poate naufragia sau eşua pe stânci sau pe nisip etc, în cazul coastelor neospitaliere.

Navigaţia estimată este aceea care se practică după datele antecalculate pentru care folosim harta de navigaţie, sextantul, tabelele de astronomie care se întocmesc pe perioade de un an, o anumită lună, o anumită zi sau pentru un anumit loc de pe glob. La calculele necesare se mai foloseşte cronometrul, busola, telemetrul (lochul) şi astrele cereşti. Navigatorii mai vechi foloseau şi Compendiul de Navigaţie al lui Noriel, socotit ca fiind a doua Biblie a comandantului de vapor.

Navigatorul măsoară cu sextantul poziţia astrului de pe cer la o anumită oră cu mare precizie, folosind cronometrul şi sextantul, apoi consultând tabelele de navigaţie, se calculează, după o metodă ştiută, aflându-se punctul în care se găseşte nava la momentul dat.

Desigur, nu este uşor, dar totul se învaţă.

Sextantul – se compune dintr-un cadran care este împărţit în subdiviziuni; în centrul lui pivotează o lunetă şi o oglindă, prin care se văd orizontul şi planeta vizată în acelaşi timp. Măsoară înălţimea la care se găseşte astrul faţă de orizont la un moment dat, apoi se fac celelalte calcule care mai sunt necesare.

Această muncă nu este deloc uşoară, întrucât nava se leagănă în permanenţă, iar imaginea apare pe dos, în oglindă (cerul jos şi marea sus). Pentru ca precizia să fie maximă şi să surprindem momentul optim, trebuie să lucrăm foarte repede pentru a afla longitudinea şi latitudinea, cifre ce se trec pe harta de navigaţie şi în jurnalul de bord.

Telemetrul sau lochul, aste un aparat prevăzut cu o elice care merge prin apă, fiind legat cu o saulă lungă de circa 30 de metri de un contor fixat pe parapetrul din pupa navei; pe acest cadran apar înregistrate milele parcurse de navă. O milă marină are 1852 de metri, iar dacă ea este parcursă într-o oră, se cheamă un nod. Cu cât numărul nodurilor este mai mare cu atât ştim că viteza navei a crescut.

În continuare profesorul ne-a vorbit despre Nordul

magnetic al pământului, despre nordul geografic, deviaţia magnetică şi influenţa ei asupra navigaţiei pentru care motiv este nevoie ca măsurătorile să fie mereu actualizate pentru a se putea face „corecţia” direcţiei de mers, ori de câte ori punctul de staţie al navei se găseşte în afara drumului trasat pe hartă. De asemenea, cu acest prilej se corectează şi unghiul busolei până revine la normal.

Când au fost extrase coordonatele navei, pe baza celorlalte calcule se obţine timpul sideral.

Cele mai importante stele după care se fac măsurătorile sunt: Carul Mare, Altair, Denebola, Siriu şi altele.

...Când pun pe hârtie aceste date cu o vechime ce se măsoară în ani, mă gândesc cât de mult a evoluat ştiinţa navigaţiei, navele moderne de astăzi fiind dotate cu receptori pentru navigaţie prin sateliţi, anemometru, barograf, sextant şi alte aparate electronice, ca pompe electrice şi repetitoare privind starea navei, etc.

— Să învăţăm acum câteva manevre pe care le execută marinarii pe navă! spune profesorul.

— Vira ancora – când ancora este ridicată la bord cu ajutorul vinciului;

— Funda ancora – ancorei i se dă drumul în apă;

— Mola parâma – parâma se desprinde de pe binta sau babaua de la chei şi se aruncă peste bord, pe puntea navei;

— Fila parâma – parâmei i se dă drumul încet, mână după mână;

— A amara – a lega, a asigura;

— Acostare – apropierea de chei cu unul dintre borduri. Se protejează bordajul cu ajutorul trancheţilor, nişte baloane din împletituri de parâme sau căiţi.

...În altă zi, după cursuri, am plecat din nou la nava şcoală, cu dorinţa în suflet să stau de vorbă cu Căpitanul Mărăcineanu. L-am găsit cu un atlas geografic în faţă, studiind nişte rute pe care spunea că nu navigase pe ele, ci doar le traversase, în drum spre alte direcţii.

— Pot să vă întreb ceva, domnule Comandant?

— Desigur, dacă tot sunt aici! mi-a răspuns.

— Noi am învăţat prin şcoli că pământul este rotund, însă, acum câteva zile domnul director Mureşan ne-a adus în clasă o hartă-plană-glob pe care a agăţat-o deasupra tablei, prezentându-ne care sunt drumurile navigabile şi cum se calculează punctul de staţie, adică locul unde se află nava în raport de coordonatele geografice şi distanţa până la punctul unde trebuie să ajungem, ca în raport de viteza navei să calculăm timpul necesar parcurgerii distanţei respective. Cum ajungem noi pe un drum trasat în linie dreaptă dacă pământul este rotund?

Comandantul a râs, probabil de naivitatea mea, după care mi-a explicat:

— Pentru a parcurge cu sorţi de izbândă un drum lung spre un punct prestabilit, întotdeauna se fac mai multe măsurători, folosind busola, sextantul, soarele şi altă planetă în raport de vreme, telemetrul (lochul), ajutat şi de tabelul cu măsurători. Se fac măsurători şi pe distanţe mai mici şi destul de dese, numite „de corecţie”, deoarece pe mare sunt anumite fenomene care produc devierea de la direcţia iniţială a navei. De exemplu, când se navigă mai aproape de maluri, există curenţi de apă care deviază nava şi atunci direcţia se menţine numai dacă se fac acele măsurători de corecţie.

În legătură cu curbura pământului, ea există, dar nu o poţi sesiza numai privind în jurul tău. Pământul este rotund, fapt demonstrat ştiinţific, astfel că în timp ce la noi este ora 12°° – ca să dau un exemplu – la Hawaii sau Los Angeles este noapte, dat fiind că se află pe diferite fuse orare, confirmate de meridianele terestre. Marea este spaţiul nostru primordial, din care a apărut viaţa. Întoarcerea în ea a început să fie o teorie discutată care nu ştiu dacă se va confirma în viaţa pe care o trăim în prezent.

Cap. IV – întâmplări adevărate

— Domnule Comandant, data trecută mi-aţi promis

că îmi veţi povesti o întâmplare pe mare cu un moto-velier, vă rog să aveţi amabilitatea… dacă aveţi timp şi doriţi… am bâiguit eu puţin intimidat.

— Sunt întâmplări obişnuite pe mare, zice comandantul destul de relaxat. Dar dacă ţii neapărat, îţi voi relata o întâmplare din care să înţelegi de ce erau utile pe atunci velele la o navă propulsată de forţa aburului.

Mă ambarcasem ca timonier pe un vapor moto-vel iar „Eneida”, sub pavilion grecesc, care se găsea în bazinul portului Constanţa acostat în faţa silozului de unde încărca grâu; în două zile mi-am întocmit formele de ambarcare, iar după ce a fost gata nava, către seară am plecat spre Pireu.

Marea era liniştită, iar elicea lăsa în pupa un siaj lucios, o dâră de spumă albă. Maşina duduia sub punte, iar pe coşul înalt ieşea un fum negru care se întindea mult în urmă. După ce am trecut de Capul Caliacra, pe mare au început să se fugărească valuri mari cu crestele înspumate, pe care nava noastră le primea din babord şi nu se balansa deloc, tăind valurile cu o uşoară ridicare domoală. Marinarul de cart stătea în prova aplecat peste parapet şi privea înainte.

Luna răsărise şi se înălţa încet pe cer, făcând să sclipească suprafaţa mării brăzdată de valuri. Noaptea era liniştită, înjur nu se auzea decât murmurul continuu al valurilor ca un concert de voci în surdină.

Cerul era fără nori şi se vedeau bine stelele presărate ca nişte flori albe pe un covor negru ca smoala care era cerul; la anumite intervale de timp câte o stea se desprindea de pe covorul întunecat şi cobora în mare, lăsând o dâră roşiatică care pâlpâia apoi se stingea în valuri. Deşi era lumină, nu se vedea nimic pe întinderea de apă până la linia orizontului.

„Eneida” era un cargou vechi de producţie italiană, de 50 tone, proprietarul lui fiind un grec din Atena. Vaporul era propulsat cu elice şi maşină cu aburi, dar avea şi două catarge cu toate piesele componente, ca oricare alt

vei iar; mai târziu aveam să mă conving şi de utilitatea lor. Era căpitan pe el un grec, Virgos Panaiotis, un bărbat dichisit şi scorţos, purta barbă, o uniformă impecabilă şi pipa mereu în colţul gurii. Cu echipajul era foarte sever, dar proceda întotdeauna corect cu fiecare.

Cu un an în urmă suferise o mare decepţie: fiul lui de 25 de ani, fusese secund pe un vapor, proprietatea familiei, cu care a pierit în timpul unei furtuni în insulele Baleare; poate şi aceea să fi fost cauza pentru care nu i se destindea, aproape niciodată, faţa. Îşi luase brevetul de căpitan la Marsilia.

În ziua următoare am ajuns în strâmtoarea Bosfor. Trecusem de mai multe ori prin strâmtorile Bosfor şi Dardanele, dar de fiecare dată aşteptam cu nerăbdare intrarea în apele din Marea Marmara, situată între cele două limbi de pământ roşiatic şi arid pe care se înghesuie nişte case pitice unele în altele. Aici se întâlnesc cele două continente, Europa şi Asia, iar oraşul Istanbul face legătura dintre ele prin Cornul de Aur, un arc de cerc segmentat de mare. Din Marea Marmara, prin strâmtoarea Dardanele, se trece în Marea Egee şi de acolo în Marea Mediterană.

Când am ajuns în Istanbul, am ancorat în port, iar noi am plecat la restaurantul Pera să bem ceva şi să mai întâlnim persoane cunoscute.

La bord rămăsese numai căpitanul şi marinarul de serviciu, numit Vardie. Străzile erau pline de marinari de toate naţionalităţile şi mai toţi se uitau după cadânele care treceau îmbrăcate în şalvari, feregea şi un iaşmac colorat pe cap care le acoperea şi faţa, lăsând descoperiţi numai ochii. Dacă vreunul încerca să-i îndepărteze de pe faţă iaşmacul era ocărit de celelalte turcoaice, iar uneori chiar bătut de turcii care le însoţeau.

Portul era ticsit de vapoare. Unele veneau, altele ridicau ancora şi plecau mai departe; erau şi cazuri în care câte un căpitan de vapor care era şi proprietarul lui, îl pierdea la jocuri de noroc sau în alte împrejurări şi se ruga

de căpitanii altor nave să-l ia până în primul port european, la bordul lor.

Pe la restaurant ne întâlneam şi cu marinari români ambarcaţi pe diferite nave atrăine sau pe câte una românească pe care mai înainte lucrasem şi eu. Când ne despărţeam simţeam o nostalgie după ţara mea sau după acel vapor pe care lucrasem şi cu care fusesem de două ori în Marea Roşie şi în golful Persic, în Mediterana şi la Las Palmas. Ultima dată venisem de la Pireu cu Ardealul, de unde încărcasem untdelemn, citrice, orez, măsline, cafea şi altele, în total vreo 80 de tone.

A doua zi, după amiază, am plecat din Istanbul, ajungând spre dimineaţă în apropierea insulei Marmara, aflată în mijlocul Mării Marmara; insula are o lăţime de aproximativ 20 de kilometri şi am ocolit-o prin partea stângă. Mai departe am ajuns la Gallipoli unde am făcut controlul vamal, apoi am găsit, prin ceaţă, farul care ne atenţiona că urmează să intrăm în strâmtoarea Dardanele. Circulam cu prudenţă întrucât ceaţa era destul de densă şi exista pericol de abordaje cu alte nave. Mai aveam o jumătate de oră până să predau cartul colegului meu. Când ceaţa s-a mai risipit, am văzut turnurile minaretelor de la Gallipoli; începuse să sufle un vânt uşor care împrăştia fuioarele de ceaţă.

Când am ajuns în gura strâmtorii, am fundarisit ancora lângă un vapor sub pavilion englezesc, care tocmai terminase operaţiunea de vamă şi se pregătea de plecare. Vama nu a durat mult nici la noi, aşa încât nu ne-a rămas decât, odată coborâţi vameşii turci de la bord, să ridicăm ancora şi să pornim la drum spre Cap Pireu, cu toată viteza înainte.

— Coboară pavilionul turcesc! i-a spus nostromul marinarului de serviciu din prova; acesta s-a apropiat de catarg şi a coborât steagul roşu cu semiluna pe el.

Pe drum mergeam cam cu opt noduri. La un moment dat a trecut pe lângă noi o goeletă vopsită în culoarea gri-bleu, care ne făcea semne disperate.

Am cerut aprobarea căpitanului să-i întreb ce doresc. M-am urcat pe teugă cu fanioanele în mână şi i-am întrebat ce s-a întâmplat, prin semnele ştiute.

— Scoate prea mult fum sicriul vostru şi ne-aţi înnegrit velele – spunea marinarul cu care corespondam.

— Ţineţi şi voi o distanţă mai mare faţă de noi, dacă nu vă convine! le-am răspuns eu.

Când am coborât şi i-am comunicat căpitanului ce au spus, acesta s-a mulţumit să dea din cap, dar nostromul s-a supărat tare că ne-a făcut nava sicriu.

Goeleta avea o ţinută de drum foarte frumoasă şi se deplasa mai repede decât noi, întrucât avea un vânt prielnic dinapoia traversului şi velele erau umflate.

Am ocolit insula Tenedos prin partea de vest, apoi căpitanul a ordonat timonierului să ia „trei carturi spre vest”, după care a adăugat: „direcţia Capo d’Orol”, aceasta fiind limita de nord a peninsulei greceşti.

Spre seară cerul s-a întunecat treptat şi au început să se ridice valuri până la Bompres. Cerul era ca smoala şi nu se vedea nicio stea. Ne-am speriat în zadar, că furtuna a încetat brusc, auzindu-se numai un murmur domol al mării şi, din când în când, câte un val mai izbea bordajul din tribord. Spre ziuă marea era liniştită însă faţa ei era uşor încreţită de valuri cu creste înspumate.

Pe cerul încă vânăt se mai vedea un segment de lună, semănând cu cea de pe steagul turcesc.

În ziua următoare am navigat normal, neavând niciun fel de problemă, însă când s-a apropiat seara, a început o furtună care a ţinut toată noaptea şi până a doua zi aproape de prânz. Cerul era închis şi apăsător ca un clopot greu de plumb.

Toată ziua nu ne-am întâlnit cu niciun vapor şi nici nu am văzut vreunul până la limita orizontului sau vreo dâră de fum după această linie.

Abia în următoarea zi în jurul prânzului am ajuns, trecând cu „Eneida” prin pădurea de catarge care se înghesuiseră în portul Pireu, din cauza furtunii şi

adăpostindu-se în bazin. Am găsit locul potrivit şi am ancorat şi noi.

Şi aici, ca şi în Galata, fluturau pe catarge pavilioane de pe toate continentele.

După ce ne-am aranjat, toţi marinarii au plecat în oraş, la navă rămânând numai Ilie Bafane, care era de serviciu şi eu care nu aveam unde să mă duc. Am stat de vorbă amândoi, acesta spunându-mi că este român.

— De unde ştii atât de bine româneşte? l-am întrebat eu.

— De la mama, care este româncă. O cheamă Maria şi a venit împreună cu tata aici, la Pireu, cu 25 de ani în urmă. Mai am o soră care se numeşte Cornelia. Acasă la noi se vorbeşte numai româneşte. Tata a murit când eu eram mic şi nu mi-l amintesc bine, se numea Bafane Hristu. Eu am învăţat la şcoală grecească, dar în casă toţi vorbim româneşte, ca să nu se piardă limba – zice mama.

…Căpitanul plecase la Căpitănia portului, de unde s-a întors cu un negustor cu care discuta pe chei că a doua zi să se prezinte cu oameni pentru a descărca marfa. De aici am tras concluzia că omul este beneficirul mărfii pe care am transportat-o noi de la Constanţa. A doua zi omul a venit cu hamali şi căruţe, iar nava a fost descărcată.

Trei zile am aşteptat în port să găsim marfa pentru România, însă totul a fost în zadar, cu toate că noi făcusem aprovizionarea pentru drum lung cu alimente, apă, cărbuni pentru maşină.

Văzând că nu sunt speranţe să pornim în marş, căpitanul ne-a dat liber o zi, prilej cu care am plecat în Atena să vizităm

Acropole; la bord a rămas un mecanic care să ţină sub presiune cazanul şi „vardia” de pe punte. Au urmat alte cinci zile de căutări, atât căpitanul cât şi nostromul mergând zilnic pe la engrosişti şi pe la depozite.

Într-o zi a sosit la vapor un tânăr de vreo 30 de ani, pe care căpitanul l-a prezentat ca fiind noul său secund. Se numea Nikos Mandikis, de statură potrivită, cu ochi

căprui, un păr castaniu, având trăsăturile feţei desenate apăsat; obrazul îi era ars de soare şi de vânt încât îl făcea să nu-i poţi stabili vârsta. Vorbea puţin şi rămânea dus pe gânduri.

…Când deja ne plictisisem să stăm în port la ancoră, pe punte a intrat un negustor arţăgos, scrobit, destul de înalt, care a întrebat de căpitan. Acesta tocmai cobora scara de la timonă spre punte.

— Eu sunt. Ce doriţi? a întrebat căpitanul.

— Sunteţi în drum spre Mediterana sau poate nu am înţeles bine? s-a corectat el repede, văzând figura mirată a căpitanului.

— Nu spre Mediterana, spre Constanţa intenţionam să plecăm, a răspuns căpitanul.

— Nici dacă plătesc preţul transportului şi încă pe jumătate? a mai spus negustorul.

Stând şi chibzuind la situaţia în care ne aflam de câteva zile, căpitanul a cerut un timp de gândire.

— Mâine dimineaţă vă trimit răspunsul. Lăsaţi-ne adresa unde vă putem găsi!

— Răspunsul îl aştept la depozitul de untdelemn de măsline şi să întrebaţi de Kir Gheorghi Firos, dar să nu întârzie peste ora 10°°, a precizat negustorul.

Seara, când tot echipajul a fost la bord, ne-a chemat la el în cabină şi ne-a expus situaţia, apoi ne-a consultat, într-un fel, deşi hotărârea era a lui.

— Vreţi să facem această cursă în Mediterana? Vedeţi bine că spre Constanţa nu găsim, de atâtea zile nimic convenabil. Dacă plăteşte o dată şi jumătate transportul, îl consider un preţ bun. Ce ziceţi?

Ne-am uitat unul la altul, înţelegându-ne din priviri că suntem de acord să mergem. Acelaşi lucru a înţeles şi căpitanul, care a concluzionat:

— Deci mergem!? Atunci secundul şi nostromul Hristu Koratis veţi merge la depozit să vedeţi marfa, stabiliţi corect preţul, după care cereţi-i încă jumătate din preţ, aşa cum s-a angajat negustorul. Să nu cedaţi nimic!

Dacă vă învoiţi, putem începe imediat încărcarea mărfii.

Peste patru ore, la bord erau încărcate 520 de butoaie de untdelemn de măsline, 29 de butoaie de măsline în untdelemn şi 2800 kg de cafea şi citrice. Preţul primit era mai mult decât sperarăm noi, iar marfa trebuia să ajungă în Sicilia.

— De ce ducem măsline şi ulei de măsline în Sicilia, când ei au totul acolo destul de aproape, l-am întrebat pe nastrom.

— Nu ştiu. Poate este vreo rudă de-a lui sau poate sunt nişte obligaţii între el şi cel căruia i le trimite. I-a dat secundului şi o scrisoare de recomandare, cine ştie ce-o fi scriind în ea? Noi să fim bucuroşi că ne-am primit banii, că e un preţ bun. De afacerile lui nu trebuie să ne intereseze.

În dimineaţa următoare, când abia mijiseră zorile, clopoţelul a dat semnalul de adunare a echipajului, iar căpitanul a dat comanda:

— Toată lumea la posturi! Vira ancora! Ridicaţi pasarela! după care a pus mâna pe telegraf, pregătit să transmită la sala maşinilor comanda.

După ce ancora a fost adusă la bord, precum şi pasarela, telegraful a indicat „încet, înainte!”

Eram de serviciu la timonă. Elicea a început să se învârtească şi nava s-a mişcat încet printre celelalte vapoare ancorate din bazin. Fumul scos pe coşul „Eneidei” se răspândise întoată zona portului, împreună cu funinginea care-l însoţea. Când am ieşit în mare, căpitanul a mişcat mânerul telegrafului, indicând: „toată viteza înainte!” care a fost confirmată de compartimentul maşinii. Etrava a început să spintece apa, care trecea de o parte şi de alta a ei, formând cele două „mustăţi” care se ridicau deasupra oglinzii mării.

La răsăritul soarelui navigam de la Pireu spre Sicilia, cu vânt bun din pupa, ocolind pe la vest Capul Malea, extremitatea sudică a arhipelagului peloponez. Ne bucuram de un cer albastru fără nori, iar briza subţire ne mângâia feţele cu adierile ei ca de mătase. Eram bucuroşi

că după mai multe luni, voi revedea panorama Gibraltarului, deşi nu eram sigur că vom ajunge acolo.

Nava se legăna uşor pe valurile lungi şi înalte de aproape un metru, care se mişcau domol ca nişte coline; prova ei le tăia în două, lăsând în urmă mustăţile ale căror creste spulberate de vânt se lăsau în stropi fini peste apele învolburate sub presiunea vântului. Cât vedeai cu ochii era numai cer şi apă unite într-o întindere nesfârşită.

Motovelierul nostru trecea semeţ înainte, împins de forţa maşinii cu aburi care pufăia, suspina şi duduia ritmic sub punte, lăsând pe suprafaţa apei de la pupa un siaj alb, de apă frământată, acoperită de spumă care se înfrunta pe margini cu celelalte valuri.

După aproape trei zile de mers pe o vreme relativ bună, am ieşit din apele Mării Egee, apropiindu-ne de Marea Mediterană. Furtunile le trecusem cu bine pe toată perioada deplasării. De acum vântul s-a înteţit şi a început să ne bandeze (s-o încline) din ce în ce mai mult nava, spălând tot ce găsea în cale, apoi se scurgea înapoi în mare prin saborduri, împreună cu câte un obiect care nu fusese bine asigurat (amarat).

Noaptea am rămas toţi la posturi pentru a fi în măsură să intervenim în caz de nevoie. Furtuna n-a încetat decât odată cu ivirea zorilor, când vântul s-a domolit, valurile au mai scăzut în înălţime, iar nava şi-a putut continua drumul cu toată viteza. A ieşit soarele care ardea puternic, trezind mirosul de catran, de răşină şi ulei care veneau din direcţia catargelor şi de pe covertă. Trecuseră două săptămâni de când mă îmbarcasem pe „Eneida”, iar în acest timp nu fusesem niciodată în ţară. Mă simţeam bine printre colegii mei de pe navă, ca într-o familie în care fiecare ştie să-şi facă bine treaba.

Peste două zile am ajuns în Sicilia pe o mare liniştită care murmura încet ca o mamă care îşi primeşte fiii la sân să-i încălzească. Parcursesem peste 950 de mile marine în drumul nostru de la plecare, toate însemnând sute de ore de veghe. Oboseala îşi spunea acum cuvântul după atâta

încordare, nelinişte şi luptă cu furtunile năprasnice. La stresul general contribuiau şi trepidaţiile necontenite ale maşinii care ţăcănea şi pufăia sub punte; fumul scos pe coş era tot mai gros, iar când vântul era slab, se aşeza pe toată coverta, înnegrind toate obiectele pe care le atingea.

În Sicilia am descărcat aproape jumătate din marfa, restul trebuia dus altui negustor din Marsilia, pentru care aveam o a doua scrisoare de recomandare. Când am ajuns în Marsilia, am avut o mare surpriză: negustorul Nikos Zurbakis, căruia îi era destinată marfa, fusese lovit de o trăsură cu cai şi decedase cu câteva zile în urmă; fiul său, căruia îi rămase moştenire toată afacerea, umbla aproape permanent beat şi nu se interesa de nimic. A refuzat să primească marfa; citricele şi cafeaua au fost vândute unui negustor pe care căpitanul îl cunoştea de mai multă vreme, însă am rămas cu butoaiele; mai erau jumătate din numărul avut la plecarea din Pireu, care ne-ar fi încurcat în cazul în care am fi găsit marfa pentru cursa de întoarcere. Cum să ne întoarcem cu ele?

Am stat legaţi la chei în Marsilia mai mult de o săptămână, timp în care atât căpitanul cât şi secundul au făcut numeroase drumuri pe la agenţii şi depozite engross, fără niciun rezultat. Pierdusem orice speranţă de a găsi marfă de transportat, care ne-ar fi pus pe drumul de înapoiere, când a urcat pe punte un bărbat gras, cu o faţă lată şi nişte mustăţi stufoase, parcă erau doi şobolani legaţi la cante sub nasul său; pe cap purta o pălărie cu boruri largi.

— Am auzit că aşteptaţi marfă, a spus omul nostru. Nu aţi fi dispus să faceţi un drum până la Rio de Janeiro?

— Nu, domnule! Noi vrem să plecăm la Pireu, a răspuns plictisit căpitanul.

— Poate vă răzgândiţi dacă vă spun că plătesc preţul dublu? Nu am decât vreo 30 de tone de marfă, a adăugat grăsanul, văzând că faţa căpitanului se destinde şi meditează.

După ce şi-a dat şapca pe spate şi şi-a şters fruntea

de sudoare, a răspuns cu o voce scăzută:

— Păi… să vedem ce mai avem de făcut pe aici şi, dacă nu te grăbeşti prea tare, mâine de dimineaţă te anunţ ce hotărâre am luat.

— Tocmai asta este, că mă grăbesc, deoarece marfa mea stă acum sub cerul liber, a explicat negustorul.

Căpitanul l-a chemat la el în cabina de la pupa şi s-a consultat cu secundul în privinţa acelui transport, iar noi am fost de acord, dată fiind situaţia în care ne aflam, hotărâre ce i-a transmis-o şi negustorului.

— Domnule, dacă aduci marfa la bord acum, peste trei ore putem pleca.

Marfa a fost adusă şi încărcată la bord, iar noi am fost gata de plecare în mai puţin de două ore. Era mai multă marfă decât spusese negustorul nostru, pentru care nostromul s-a dondănit cu acesta până când a mai adăugat ceva la preţul iniţial.

Pe punte a apărut şi mecanicul şef Nikos Spirakis, care-şi ştergea mereu mâinile unsuroase cu o lavetă de bumbac şi se interesa când plecăm. A aflat repede.

— Avem suficient combustibil pentru drum? l-a întrebat căpitanul. Drumul este lung şi nu trebuie să avem surprize.

— Combustibili avem suficienţi până acolo, dar va fi nevoie să umplem şi al doilea rezervor cu apă potabilă, a răspuns mecanicul şef, rămas o vreme cu privirea răsucită peste apă. Era sarcina nostromului.

— Atunci te rog să iei măsuri ca totul să fie gata într-o oră ca să putem porni la drum!

Negustorul a cerut să i se permită să-şi însoţească marfa, motivându-şi cererea pe lipsa altui mijloc de transport spre Rio de Janeiro. Astfel că a fost instalat în cabina mea în care mai era un pat liber, dar când vremea era bună stătea mai mult pe covertă „în partea dinspre pupa.

Întrucât cu o seară în urmă timonierul cu care eu făceam schimb de cart fusese bătut zdravăn în portul

Marsilia, aproape tot drumul până în America de Sud, cu unele pauze scurte în care m-a înlocuit secundul, am fost prezent la cârma „Eneidei”. Spiros Lambridis, colegul meu fusese acostat de doi necunoscuţi în timp ce se întorcea din oraş şi din încăierare se alesese cu o rană urâtă la antebraţul mâinii drepte. Fusese oblojit de secund şi apoi îngrijit şi de mine în pauze, dar cu tot tratamentul cu plante şi alifii existente la bord, se vindeca greu; pierduse mult sânge şi era slăbit, încât nu se ridica din pat.

La Gibraltar era ultimul post de control unde trebuia să ne fie verificate documentele, după care ieşeam în Oceanul Atlantic unde ne aşterneam la drumul lung pe care urma să-l facem. La plecare ne aprovizionasem cu conserve din carne, peşte sărat, brânză, şuncă, zahăr, cafea şi pesmeţi speciali care nu mucegăiau, iar mai târziu am avut şi un bucătar la bord care ne asigura mâncarea caldă, acesta fiind unul dintre marinari.

Fortăreaţa Gibraltarului este săpată în inima unei stânci colţuroase, de culoare gri, aproape vânătă din cauza norilor de furtună care o acopereau şi care-i dădeau un aspect înfricoşător cu pereţii săi verticali care păreau să fi fost tăiaţi de mâna omului de la vârf şi până jos, în apă.

În aşteptarea căpitanului, care plecase la căpitănie, fiecare ne ocupam cu ceva: unii spălam puntea, alţii matiseau parâme, alţii montau tendele pe scheletele metalice pentru a asigura umbră pe punte, iar mecanicii îşi ştergeau şi verificau de zor maşina şi anexele ei. Când căpitanul a urcat pe punte, s-a auzit glasul său tunător:

— Vira ancora!

Doi marinari au trecut la cabestan şi au început să-l învârtă, împingând cu forţă manelele mână după mână, până când ancora a fost ridicată pe bord.

— Ancora la pic! a anunţat unul dintre ei.

Cu o mână pe cavilele timonei şi alta pe pârghia telegrafului, căpitanul a dat comanda la maşini: „Încet, înainte!” Prova navei se rotea zglobie căutându-şi drumul printre vapoarele ancorate în rada portului.

După ce „Eneida” a trecut de forturile care păzeau intrarea în bazin, căpitanul mi-a lăsat locul la timonă, iar el a rămas lângă telegraf, privind în largul cheiului. A apucat din nou maneta telegrafului ordonând: Jumătate viteza, înainte”, apoi, după câteva minute, „toată viteza înainte!” Marea se întindea în faţa noastră ca o imensă oglindă a cărei suprafaţă era înroşită de razele soarelui care cobora încet spre asfinţit; în depărtare se vedea ca o aţă orizontul amăgitor şi mereu nestatornic pe care îl desena marea în „atingerea” ei cu cerul.

— La drum! mi s-a adresat căpitanul zâmbind.

Etrava despica cu uşurinţă apa în două unde mari, iar fâşâitul ei semăna, mai degrabă, cu un cântec profund, însoţit de ţăcănitul ritmic al maşinii, ca nişte tobe dintr-o orchestră de dans, completat la intervale de timp de câte un pufăit al aburului eliberat în atmosferă. Fumul gros era purtat de curenţi în urmă, după care se pierdea în fuioare negre până când dispărea complet.

Către seară, când umbrele estompau malurile, noi treceam pe lângă Capul Spartei situat pe coasta Marocului, de unde intram în plin ocean Atlantic, cu direcţia spre Sud-Vest. Oceanul părea liniştit la început, dar în scurtă vreme a devenit vijelios, ridicând valuri din ce în ce mai înalte. „Eneida” se comporta bine, străbătându-le cu legănări domoale şi cu unele înclinări dintr-o parte în alta (ruliu). Secundul se afla în timonerie alături de mine şi privea pe întinderea de apă frământată de valuri.

— Vezi ce falnică trece peste valuri nava noastră? mi s-a adresat el cu mândrie în glas.

„Eneida” era proprietatea unui unchi al secundului şi, poate, tocmai din acest motiv fusese ambarcat la bordul său.

— Într-adevăr are o ţinută bună de drum, am confirmat eu. La asta contribuie şi faptul că valurile sunt lungi; dacă ar fi mărunte, ar zdruncina-o serios.

După o pauză în care am tăcut amândoi, l-am

întrebat:

— Nu era timpul să schimbăm direcţia spre Sud-Vest?

— Mai târziu. Acum trebuie să mergem spre Vest pentru a ne îndepărta de coastă. Trebuie să evităm atacurile piraţilor din zonă, care pot apărea în orice moment, chiar şi atunci când marea este agitată. Zona este vestită pentru aceste pericole, piraţii atacă vapoarele de mărfuri cu nişte brei plate care nu prezintă nicio siguranţă la prima vedere. Sunt foarte curajoşi şi de o ferocitate nemaiîntâlnită. Le vin de hac numai tunurile, dar, cum noi nu avem tunuri, trebuie să luăm măsuri de a-i evita în orice mod.

Nu a terminat secundul vorba, că am observat desprinzându-se de la mal patru bărci fără punte, având în ele câte 10 – 12 oameni. Trăgeau vârtos la rame pentru a se apropia de nava noastră. Căpitanul Panaiotis aflat pe dunetă îi urmărea cu luneta. A venit în timonerie şi s-a aplecat spre port-vocea care făcea legătura cu compartimentul maşini, strigând:

— Maşina!

— Da, maşina! a răspuns şeful mecanic.

— Pregătiţi-vă pentru a mări cât se poate de mult viteza!

Pe punte a apărut şeful mecanic, nedumerit.

— Ce s-a întâmplat? Mergem cu toată viteza.

— Ne atacă piraţii, a răspuns căpitanul, arătându-i cu degetul pe atacatori. Ridicaţi presiunea şi măriţi viteza!

După ce şeful mecanic a coborât în sala maşinilor, din coşul navei a început să iasă un fum negru şi gros. iar apoi ţăcănitul maşinii şi-a îndesit ritmul, crescând semnificativ viteza navei. Piraţii au fost lăsaţi mult în urmă, făcând semne de ameninţare, însă au renunţat să ne mai urmărească.

Constatam treptat că oceanul ne primea cu ostilitate, începuse un vânt tăios şi furtuna răscolea apa, ridicând valuri mari; vântul a bătut toată noaptea, schimbându-şi mereu direcţia, până în zori când a încetat aproape brusc,

lăsând locul unei brize răcoroase din direcţia est, care nici nu ne ajuta, dar nici nu stânjenea înaintarea. Astfel, la răsăritul soarelui, oceanul de culoare verde-albastră răsufla liniştit, ca un balaur obosit, fără a mai inspira teamă. În depărtare se vedeau cârduri mari de pescăruşi care zburau în cercuri, urcând şi coborând spre apă; când ne-am apropiat, am observat că apa fierbea de mulţimea peştilor care-şi căutau hrana, de cum se luminase de ziuă.

La scurtă vreme, în faţa navei noastre au apărut şi delfinii – prietenii marinarilor – care se zbenguiau în faţă şi de o parte şi de cealaltă, făcând salturi în aer.

— Sunt atât de blânzi şi de jucăuşi! am spus eu.

— Aceştia sunt mici, dar în Nord sunt unii lungi de 8 – 9 metri şi bine dezvoltaţi, care atacă şi balenele, precizează secundul.

— Balenele? La dimensiunea lor pot fi atacate de delfini?

— Da. Se unesc mai mulţi şi o atacă din mai multe locuri deodată, până când o omoară. Este o specie numită marsuin.

Pe suprafaţa apei am observat nişte pete argintii care se deplasau repede.

— Sunt peşti zburători – a spus secundul, observându-mi figura întrebătoare. Au spatele argintiu, iar pe burtă şi pe lateral au culoarea albastră. Zboară atât ziua cât şi noaptea şi pot ajunge şi pe puntea navelor în unele cazuri.

În ziua când am ajuns în dreptul insulelor Canare, căpitanul, care se afla lângă mine în timonerie, după ce a privit o vreme prin lunetă, a exclamat:

— Insulele Canare! Pe aici, peste acest ocean neprietenos, cu mai bine de 450 de ani în urmă, a navigat Cristofor Columb cu corabia lui „Santa Maria”, căutând drumul spre Indii. Marea şi-a cerut tributul, aşteaptă să greşim.

— Dacă nu se producea răscoala echipajelor celorlalte corăbii care-l însoţeau, poate reuşea, îmi exprim

eu părerea.

— Poate, murmură încet căpitanul.

În dimineaţa următoare ne-am întâlnit cu mai multe vapoare cu aburi cu care ne-am salutat conform ritualului, cu ajutorul sirenelor şi prin ridicarea şi coborârea pavilionului, după care am schimbat direcţia pentru a începe traversarea oceanului înspre continentul american, pe linia maritimă care leagă Europa de coasta Braziliei.

În jurul prânzului, pe cer au apărut grupuri de nori care se ridicau, prevestind izbucnirea vântului. Apa a început să se învoi bureze, iar pe cer şi-au făcut apariţia câteva fulgere.

— Vine uraganul! anunţă solemn căpitanul.

Dinspre continentul african venea o ceaţă albicioasă care se apropia destul de repede de noi.

— Vine artamanul! repetă căpitanul îngrijorat. Este mai periculos decât uraganul pe care-l aşteptam.

…Atamanul este un vânt fierbinte cu nisip, pornit de pe continent. El a acoperit totul de pe vas cu un praf alb, orbitor, care trosnea în dinţi. Ne aflam la Ecuator, la sud de insulele Canare şi acalmia era de nesuportat şi, cu toate acestea, asemenea zile se vor repeta.

După ce a privit îngândurat afară, căpitanul a continuat:

— Artamanul suflă în această zonă de trei ori pe an, din iunie până la sfârşitul lui octombrie şi face prăpăd; aerul devine ca un cuptor încins, datorită temperaturii de peste 40 de grade, încât lasă pârjol în urma lui. Omul suportă greu aceste temperaturi, se deshidratează, pielea i se usucă şi simte dureri în gât, cu o stare de sufocare.

Iar acest uragan de nisip a ţinut toată noaptea acoperind toată puntea şi catargele cu acest praf fin şi alb care te îneca. Noaptea se mai domolea, dar a doua zi începea şi mai tare, chinuindu-ne groaznic. Totul rămânea închis sub puntea principală în scop de protecţie, deşi praful fin îşi făcea loc şi aşa peste tot. Din cauza prafului nu se mai vedea nici soarele. Timonierul era cel mai

chinuit deoarece trebuia să stea permanent atent la busolă, iar praful mă jena şi-mi înroşise tare ochii care lăcrimau. Lipsind camaradul meu cu care schimbam cartul, mă ajuta secundul, dar nu-l puteam lăsa să facă un schimb complet de cart, deoarece el mai avea şi alte obligaţii pe navă.

În zorii dimineţii următoare am scăpat de artaman, acesta rămânând în urmă, dar ne-au luat în primire alizeele care suflau din direcţia nord-est. S-a trecut la curăţirea punţii şi a obiectelor prăfuite de artaman, apoi voioşia a revenit în rândul membrilor echipajului, mişunând din nou pe covertă.

După ce am lăsat în stânga insulele Capului Verde am părăsit complet continentul, începând traversarea propriu-zisă a oceanului spre coastele sud-americane.

— Mai avem peste 1.000 de mile în linie dreaptă, spune căpitanul privind harta. Cu puţin noroc şi vreme bună, într-o săptămână ajungem la destinaţie.

Linia maritimă pe care ne înscriseserăm noi trebuia să fie animată de circulaţia vapoarelor, dar noi nu ne întâlneam cu nimeni, fiind înconjuraţi numai de cer şi apă. La câteva sute de mile de Ecuator, după spusele căpitanului, ne aşteptau vânturile neregulate, ploile torenţiale, furtunile şi uraganele iscate din senin, ceea ce a făcut ca echipajul să fie din nou posomorât şi îngrijorat de greutăţile ce urmau să întâmpine.

Privind acul barometrului care cobora, căpitanul a cercetat din priviri cerul, apoi a spus cu năduf:

— Vine iar uraganul! Va trebui să-l înfruntăm, nu avem de ales. La posturi, toată lumea!

A trecut lângă telegraf şi a mişcat maneta la poziţia „încet înainte!” apoi maşinile au început să pufăie mai rar şi nava se deplasa mai lin pe valuri.

Aşteptam toţi declanşarea uraganului care întârzia cu toate că norii negri ne înconjuraseră din toate părţile.

Deodată s-a auzit un tunet puternic care a făcut să vibreze aerul şi catargele, apoi şi-a fcut apariţia un fulger

care a luminat cerul de deasupra noastră, tăind norii şi prăvălindu-se undeva în ocean. Valurile au început să mişte mai tare nava care a intrat mai întâi în ruliu (din bord în bord) apoi în tangaj (prova-pupa), cu mişcări la început largi, apoi din ce în ce mai dese, după cum o izbeau valurile care creşteau şi se îndeseau mereu. Oceanul sufla ca un monstru întărâtat care se pregătea să înghită totul.

Lângă catarge oamenii aşteptau înspăimântaţi, dar pregătiţi să execute manevrele ordonate de căpitan, care trecuse la cârmă şi mânuia cu dibăcie cavilele acesteia, supraveghind permanent acul busolei şi aparatele de bord.

Prin telegraf a ordonat:

— Stop maşina! Ridicaţi vela trincă şi focul! i-a spus nostromului. Vom merge mai în siguranţă, încercând să fugim de furtună, şi-a motivat el comanda. Maşina ar avea de suferit ori de câte ori pupa ar fi ridicată în aer la trecerea valurilor iar elicea s-ar învârti în gol.

După ce au fost ridicate velele stabilite, vântul s-a opintit odată în ele dinspre babord, făcând ca nava să se încline mult în bordul tribord şi un val să treacă pe deasupra, spălând puntea. Revenindu-şi pe linia de plutire, un alt val a lovit-o în bordul tribord, apoi o rafală puternică de vânt a umflat trinca, forţând nava să intre cu prova într-un val ce venea din faţă. Catargul trinchet scârţâia, iar şarturile lui se întindeau şi zornăiau, făcând să tremure puntea; toată nava trosnea din încheieturi, fiind lovită simultan din mai multe direcţii. Nu ne puteam da seama dacă înaintam sau stăteam pe loc, neavând niciun reper pentru comparaţie în întinderea imensă răscolită până în adâncuri de furtună.

Până la miezul nopţii vela trincă a cedat; vântul a sfârtecat-o în două, smulgându-i o parte pe care a făcut-o bucăţi şi a împrăştiat-o în beznă.

Nostromul, care era cu ochii pe fereastră, a observat-o din cabina de comandă şi s-a pregătit să iasă pe uşă.

— Schimbaţi trinca! Puneţi una nouă, dacă avem! a spus căpitanul, ghicindu-i direcţia în care plecase

nostromul.

— Avem. La asta mă gândisem şi eu, a confirmat nostromul. Doi marinari s-au căţărat pe şarturi, ducând cu ei vela strânsă pentru a o prinde de catarg pe verga trincă şi apoi s-o desfăşoare în vânt. Uraganul sufla puternic, iar catargul se înclina cu cei doi, pendulând deasupra apei, dar ei nu încetau să acţioneze. Când totul a fost gata, nostromul a întins parâma care a fixat vela întinsă şi apoi a legat-o de tachetul aflat la baza catargului. Cei doi au coborât cu grijă pe punte, uzi, dar cu zâmbetul pe buze.

— De ce râdeţi? i-a întrebat nostromul.

— Când pendulam cu trinchetul deasupra apei mă gândeam că vreun rechin mă aşteaptă jos cu gura căscată să mă înghită. E groaznic acolo, sus! spune unul dintre ei. Numai saula cu care eram legat m-a salvat.

— Pe aici sunt mulţi rechini, confirmă nostromul. Dar tu ce ai păţit la mâini? îl întreabă pe celălalt marinar.

— Fărâmele ude şi capetele de sârmă de la străiuri m-au ciupit puţin. Mai rău e că sunt ud câmp la piele; zgârieturile şi loviturile pe care le-am primit acolo sus le-am şi uitat imediat ce am coborât.

— Două carturi spre Sud! ordonă căpitanul.

— Două carturi spre Sud! am repetat eu, schimbând direcţia prin învârtirea timonei spre stânga.

Imediat vântul s-a aschimbat, începând să sufle din pupa.

— Acum avem vânt bun, dinapoia traversului, dar am părăsit direcţia iniţială. Încercăm să mergem spre Sud până se potoleşte furtuna, după care vom relua aceeaşi direcţie calculată – se justifică căpitanul.

Toată noaptea ne-am luptat cu uraganul care nu dădea semne să se potolească; nimeni nu a părăsit postul pentru a se odihni sau pentru a-şi schimba hainele ude. În zori, ploaia s-a oprit dar nu şi uraganul care mugea şi împingea norii negri pe deasupra noastră, aproape de înălţimea catargelor. Imaginea ce se arăta era de coşmar, iar nava se legăna tot aşa de tare ca mai înainte. Către

prânz vântul s-a mai liniştit şi au fost pornite maşinile, continuându-ne drumul cu viteza la jumătate. Barometrul indica şi el o creştere, dar în chip neaşteptat, forţa uraganului creştea.

Pe la orele prânzului, secundul a anunţat:

— Vela mică s-a rupt în partea de jos şi flutură liberă.

— Las-o aşa! Mergem cu trinca! hotărî căpitanul.

Dinspre pupa se apropia de noi un val înalt ca un munte, care trecea vijelios peste celelalte valuri, strivindu-le.

Cu mâna pe telegraf, căpitanul îl privea îngrijorat. „Toată viteza înainte!” indică el cu maneta telegrafului, iar de la sala maşinilor veni confirmarea manevrei. Valul care se apropia ameninţând să acopere vaporul, rămase mult în urma noastră. Dar altul, sau tot acelaşi, va reveni.

— Toată lumea sub punte! închideţi toate tambuchiurile şi hublourile! ordonă căpitanul.

Acest val uriaş apare întotdeauna după ce se linişteşte furtuna sau aceasta este pe punctul de a se linişti. Este ca o ultimă răzbunare a oceanului, atât de puternică, încât îl îngenunchează şi pe cel mai temerar corăbier. Atunci se încearcă orice metodă pentru a scăpa, fie sub punte, fie căţărat cât mai sus pe catarg.

În timp ce căpitanul ne explica, mie şi secundului, cât de mare este forţa acestui val uriaş, muntele de apă a acoperit vaporul, făcându-l să trosnească din toate încheieturile. Un timp totul a fost cuprins de întuneric, apoi valul a trecut şi s-a scurs de pe navă, lăsând o spumă densă în urma sa, care a alunecat prin saborduri, în cele din urmă.

— Un adevărat munte de apă! a spus secundul.

— Da. Acesta se numeşte „val de vreme bună”, precizează căpitanul. După trecerea lui, marea se linişteşte şi totul reintră în normal.

Pe uşa timoneriei intră nostromul care anunţă cu supărare:

— Furtuna ne-a rupt Bompresul şi subarba, iar focul

atârnă liber pe trinchet. Am încercat să le remediem, dar nu am reuşit.

— Coborâţi velele! ordonă căpitanul. Furtuna a stat şi de acum putem folosi din plin forţa maşinilor.

— Nu ar fi bine să mai aşteptăm coborârea velelor, s-o facem dacă nu începe iar furtuna? întreabă nostromul.

— Nu. Un timp nu vom mai avea furtună, insistă căpitanul, prinzând cu mâna maneta telegrafului pe care a împins-o până a adus-o pe poziţia „toată viteza înainte!”, după care s-a întors spre secund şi i-a spus:

— Mergeţi toţi la careu şi beţi un ceai cald cu rom! Vin şi eu imediat.

…Soarele se apropia de zenit şi în jurul lui cerul era fără nori. Căpitanul şi secundul au măsurat cu sextantul „locul de staţie” al navei, apoi au corectat drumul, înscriind datele pe hartă şi în jurnalu de bord.

— Ne apropiem de ecuator. Vom întâlni zone lungi de acalmie, dar cu răbufniri neregulate ale vântului. Este zona în care se ciocnesc cele două vânturi alizee, care se înfruntă, aproape permanent între ele, creând unele perturbări sâcâitoare pentru navigaţie. Aici putem fi surprinşi zilnic de ploi torenţiale.

Toată ziua, apoi toată noaptea, totul a decurs bine, însă ziua următoare a debutat cu o căldură toridă şi o lumină albă care ne orbea ca nişte săgeţi, producându-ne dureri oribile împotriva lor eram neputincioşi, nu găseam niciun mijloc de protecţie. Membrii echipajului încercau să scape de căldura sufocantă, turnându-şi unul altuia apă în cap cu ghiordelul (căldare).

— Rechini la babord! anunţă marinarul de veghe de pe catarg.

— La ecuator, aici, sunt mulţi, confirmă căpitanul.

Pe mare viaţa e crudă, vietăţile se mănâncă unele pe altele în lupta lor continuă pentru existenţă.

— La fel se întâmplă şi în viaţa oamenilor. Diferă numai metodele folosite, intervine secundul. Regula este aceeaşi: cel mai tare îl învinge, apoi îl domină pe cel mai

slab.

…Conform obiceiului, marinarii care trec pentru prima dată ecuatorul, trebuie botezaţi, botezul constând în aruncarea lor în apele oceanului. În această situaţie mă aflam şi eu şi mă gândeam cu groază la acest ritual din pricina rechinilor care mişunau peste tot în acea zonă. Norocul meu a fost că, după o matură chibzuinţă, căpitanul a hotărât să fim botezaţi pe punte, urmând să ni se toarne pe cap apă din ocean cu ghiordelul, ceea ce s-a şi întâmplat.

A doua zi vântul bătea dinspre nord cu atâta forţă, dând senzaţia că se mişcă tot oceanul cu nava şi cu cerul cu tot. Ruliul era de nesuportat „Eneida” fiind aruncată dintr-un val în altul; alte valuri ne loveau când în faţă, când în coaste.

Comandantul navei era urmărit de toţi membrii echipajului cu emoţie şi admiraţie pentru puterea şi dârzenia lui de a acţiona cu luciditate în situaţiile critice şi de a învinge în lupta cu forţele oarbe ale naturii. Chipul lui se asprise datorită mării. Cum stătea lângă balustrada de pe dunetă parcă era turnat în bronz, deşi avea figura omului obosit, chinuit de griji, poate şi de teamă pentru siguranţa navei şi a echipajului. Cu toate acestea avea statura unui mare erou, ca o stâncă între mare şi cer, iar oamenii aveau încredere în el pentru că reuşea de fiecare dată să străbată bucată cu bucată marea frământată de năprasnice furtuni, trecând prin pericole care puteau apărea de oriunde, fie de la stâncile de corali aflate la câţiva metri sub apă, care erau de natură să producă avarii grave navei, poate chiar şi scufundarea ei. Nava înainta încet pe marea dezlănţuită unde totul era un vacarm peste care trona mugetul mării, suportând loviturile de tun date de valuri în bordaj şi pe punte; vuietul jalnic al vântului se adăuga furiei valurilor care făceau să scârţâie toate instalaţiile ca un plâns fără sfârşit.

Şi cu toate vitregiile şi forţele ce o apăsau, nava se încăpăţâna se reziste furtunii care se înteţise, înclinându-se, când într-un bord, când în celălalt, trecând de-a dreptul

prin mijlocul valurilor înalte cât un munte. De câte ori ajungea pe creastă, în faţa ei se deschidea o nouă prăpastie, în care cădea din nou, împinsă în jos de tonele de apă care cădeau cu lovituri de „mai” pe punte, strângând-o ca într-un cleşte în braţele lor puternice de monştri. Vremea devenise câinoasă, iar noi priveam afară numai prin hublouri, reuşind să vedem ceva numai când trecea valul, prelingându-se în jos. Oceanul nesfârşit clocotea, împiedicându-ne înaintarea; cu toate că maşinile se străduiau să împingă nava înainte, de multe ori elicea se învârtea în gol, mărindu-se periculos turaţia, când pupa era ridicată atât de sus de valuri, încât aceasta bătea aerul fără niciun folos; nava se zbătea ca o fiinţă bolnavă, rătăcită într-o junglă necunoscută.

Se lăsase o beznă densă care a pus repede stăpânire pe toată întinderea de apă, dând senzaţia că peste tot, înjur, viaţa a dispărut, iar locul a fost luat de infernul instalat între cer şi apă.

Ne-am pus toţi centurile de salvare şi ne-am adunat în cabina timonei pentru a fi împreună la bine şi la rău. Pe o navă, membrii echipajului formează o familie care se ajută în situaţii dificile, mai ales pe timp de furtună, când acţionează toţi ca unul şi toate neînţelegerile care au existat între ei dispar.

Nimeni nu era dispus să coboare în cabină pentru a se odihni. Moralul nostru scăzuse, ca şi speranţele de supravieţuire. Eram toţi tensionaţi, mulţi dintre noi se foiau agitaţi şi speriaţi în aşteptarea deznodământului.

Comandantul ne încuraja şi-l priveam cu încredere când dădea ordine scurte, ţinând pipa între buze sau în căuşul palmei stângi. Deşi trecea prin aceleaşi momente tensionate ca şi noi, el avea pe chip aceeaşi gravitate şi stăpânire de sine cu care acţiona în toate situaţiile limită, dându-ne speranţe că vom învinge până la urmă. Era mai greu când se lăsa întunericul. Atunci teama şi nesiguranţa echipajului se amplifica, contribuind la aceasta şi scrâşnetele navei care trosnea din toate încheieturile, văitându-se din ce în ce mai tare.

Pe punte valurile se jucau cu toate obiectele cărora le rupseseră legăturile cu care fuseseră fixate; la sfârşit am constatat că ne luaseră un butoi şi un balot de parâmă pe care le aruncaseră în mare.

La apropierea zorilor furtuna a încetat treptat, apoi marea s-a liniştit. O priveam toţi bucuroşi şi mulţumiţi ca nişte copii cuminţi, văzând-o cum devine blândă şi unduitoare sub satrălucirea razelor soarelui, care privea prin ferestrele lăsate de nori. Un vânt uşor ca o răsuflare duioasă îi dezmierda faţa cu adieri line, încreţind-o ca pe nişte riduri abia perceptibile.

— „Încet înainte!” a ordonat căpitanul prin telegraf, compartimentului maşini. Coborâţi vela trincă de pe catarg! s-a adresat el nostromului.

După ce vela a fost coborâtă, a pus din nou mâna pe maneta telegrafului, ordonând: Jumătate viteză, înainte!”, apoi „Toată viteza înainte!” după care s-a întors către mine, zicând:

— A trecut! Acum să corectăm direcţia de mers a navei şi totul este în regulă.

După alte ore de mers, am intrat într-o zonă în care era o ceaţă densă şi destul de rece. Doi dintre marinari au trecut în postul de veghe din prova, apoi sirena a început să mugească, dând semnale scurte din minut în minut pentru a-i avertiza pe cei aflaţi în preajmă.

Nava a fost lăsată să meargă cu o viteză redusă pentru a evita o eventuală coliziune. Peste noapte am reuşit să parcurgem o distanţă scurtă, apoi cerul s-a limpezit, au apărut stelele şi luna. Astfel, marinarii din cartul al II-lea au reuşit să vadă steaua sudului, care strălucea destul de tare în babord. După un timp, omul de veghe de pe catarg a strigat bucuros: „În babord se vede sclipind un far, am ajuns la Capul Olinda, urmează Pernambuco!”

Ne apropiam de Rio de Janeiro. La strigătul omului de veghe, pe puntea de la pupa şi-a făcut apariţia şi domnul Zolla, negustorul, clientul şi pasagerul nostru, care

nu ne-a deranjat deloc pe timpul deplasării noastre, cu excepţia primei părţi a călătoriei. După ce ne-a zguduit prima furtună, a rămas mai tot timpul în cabină, de unde a privit toate fenomenele prin hublou; de câte ori mă întorceam din cart să mă odihnesc, cum intram pe uşa cabinei mă întreba în ce punct am ajuns şi cât mai avem până la destinaţie. Despre vreme nu mă întreba niciodată, dovadă că o vedea singur.

— Bună dimineaţa, domnule căpitan! a dat el bineţe.

— Bună dimineaţa, domnule Zolla! i-a răspuns bucuros căpitanul care tocmai ieşise pe puntea de comandă cu luleaua între buze. Mai avem puţin şi ajungem la destinaţie, a continuat acesta, citind întrebarea pe faţa negustorului.

— Ar fi bine să ajungem pe lumină ca să pot descărca marfa, a spus negustorul.

— Marfa poate să mai aştepte o noapte, întrucât stă destul de bine în magazie, important este să ajungem cu bine în port.

— Să vă audă Dumnezeu! a spus Zolla, făcându-şi semnul crucii.

În depărtare se zăreau coastele Braziliei cu colinele lor verzi şi arborii tropicali; din loc în loc se vedeau locuri aride, cal carcase. Către seară s-a văzut şi farul de la intrarea în portul Rio de Janeiro, iar la scurt timp am început să executăm manevrele pentru intrarea în port şi acostarea la chei.

— Toată lumea să meargă la masă, apoi la odihnă! a ordonat căpitanul. Mâine avem multă treabă de făcut.

— Pot să-mi văd marfa, domnule căpitan? a întrebat negustorul.

— Nu am nimic împotrivă. Nostrom! Deschide bocaporţii de la magazie şi însoţeşte-l pe domnul Zolla să-şi viziteze marfa. Nu se scoate nimic până mâine dimineaţă!

— Am înţeles, domnule căpitan! a răspuns nostromul, după care a dispărut în zona magaziilor urmat de negustor.

Noaptea s-a scurs liniştită. Era prima noapte în care am putut dormi fără zgomote şi hurducături provocate de valuri, un somn fără griji.

Dis-de-dimineaţă, negustorul s-a prezentat pe chei cu oamenii necesari în vederea descărcării mărfii, iar în trei ore totul a fost rezolvat, încet şi cu mare atenţie. Negustorul a achitat costul transportului, apoi, când să plece, l-a întrebat pe nostrom:

— Uleiul de măsline din cală este de vânzare?

— De vânzare, domnule Zolla, i-a răspuns acesta binevoitor. Avem şi măsline în ulei, dacă doriţi! Ne-a mai rămas şi ceva cafea.

— Cum aş face să cumpăr câteva butoaie?

— Asta mai durează. Aşteptaţi să se întoarcă din port căpitanul nostru şi mai vedem. E plecat numai până în port, pe la căpitănie.

— Îl aştept, dacă aşa trebuie, s-a învoit negustorul.

Peste puţină vreme s-a întors şi căpitanul cătrănit că nu găsise niciun misit să cumpere marfa din cală şi nici marfa pentru cursa de întoarcere spre Europa.

— Domnule căpitan! îl întâmpină nostromul, domnul Zolla şi-a manifestat dorinţa să cumpere o parte din marfa noastră. I-am spus să vă aştepte jos pe chei.

— Nu l-am văzut când am venit. Caută-l şi adu-l aici! Să vedem ce şi cât vrea să cumpere, că tot nu am găsit niciun misit pe unde am fost.

Când l-a adus la căpitan, acesta a coborât cu el în magazie şi i-a arătat marfa, specificând sortimentele, numărul şi cantităţile disponibile.

— Şi cât cereţi pe toată marfa? a întrebat Zolla.

— Numai 2000 de lire. Este ieftină în raport cu distanţa de la care am adus-o.

— Vă pot oferi numai 1500.

— Două mii, domnule Zolla! a spus autoritar căpitanul, dând impresia că nu-i lasă nicio alternativă negustorului.

— 1800, este ultimul meu preţ! se învoieşte Zolla.

— Bine, s-a făcut! încuviinţează, dând din cap, căpitanul Panaiotis.

Peste o altă oră, nava se legăna uşoară la chei, iar linia de plutire se ridicase mult deasupra apei, lipsindu-i povara care să o apese în apă.

A urmat o nouă consultaţie între căpitan, secund şi nostrom, sfătuindu-se asupra spinoasei probleme a „mărfii” necesare pentru cursa de întoarcere.

— Să ne mai interesăm pe la angrosişti, şi-a dat cu părerea nostromul. De obicei misiţii mişună în jurul depozitelor lor. Cu această ocazie putem afla mai multe amănunte şi despre mersul preţurilor.

— Eu cred că este bine să nu pierdem din vedere nici depozitele de mărfuri din port şi pe la vamă, unde putem afla marfa destinată tocmai pentru transport pe mare, a intervenit secundul, cu glas liniştit.

— Atunci iată cum vom face: eu merg să caut scândură din lemn gaiac şi de pitchipet, folosit la construcţia corăbiilor şi punţilor, iar voi mergeţi fiecare să vă interesaţi pe la depozite. La ora mesei ne întâlnim aici să vedem ce avem de făcut.

Aş vrea ca într-o săptămână să putem ridica ancora pentru a lua drumul înapoi, spre casă.

Toate strădaniile şi tot zbuciumul nostru a fost în zadar, întrucât nu am găsit marfa pentru cursa de înapoiere, cu excepţia a 25 de tone de cherestea.

După zece zile de aşteptări, am făcut aprovizionarea cu alimente, apă potabilă şi cărbuni pentru cazanul de aburi care trebuia ţinut permanent sub presiune. Din oraş ne-am cumpărat fiecare câte ceva pentru cei dragi de acasă, suveniruri şi câte un obiect personal.

Întors de la căpitănia portului unde perfectase formele de plecare, căpitanul nostru s-a interesat dacă toţi oamenii se află la bord şi, primind răspuns afirmativ, a urcat în cabina de comandă.

— Pregătirea pentru manevră! a spus cu glasul său

tunător. Maşina este gata?

— Gata de drum, domnule comandant! a răspuns mecanicul de cart.

— Mola prova! Mola pupa! „Încet înainte!” a cerut el prin telegraf, compartimentului maşini.

„Eneida” a pornit încet, strecurându-se printre celelalte nave ancorate în bazin, pilotată cu îndemânare de către secund. Mă aflam lângă parapetul de la pupa, privind cum frământă elicea apa. Pe apă pluteau bucăţi mari de parâmă, unele destul de groase şi lungi, însă nu le-am dat importanţă; nostromul se afla în apropiere, le-a observat şi a râs, spunând: „să vezi ce va păţi marinarul vinovat, o va plăti sigur”.

Când am ieşit dincolo de dig, căpitanul a pus mâna pe maneta telegrafului ordonând maşinii: „Toată viteza înainte!”. După ce a verificat harta, s-a întors către secund, întrebându-l:

— Unde este pilotul?

— Mărăcineanu abia a ieşit din cart, iar celălalt, Iorgu Kirikos, încă nu poate ţine bine cârma cu mâna dreaptă. Rana a fost profundă şi se resimte la efort.

— Trei grade spre babord! a ordonat căpitanul.

— Trei grade babord! a repetat secundul, rotind cârma spre stânga.

Timp de două ore „Eneida” a plutit liniştită pe o mare calmă, fără vânt şi fără nori. Căldura soarelui făcea totul să dogorească şi de pe punte se degaja un miros greu de gudroane, fum şi răşină din direcţia catargelor, amestecat cu miros de ulei de in fiert, ameninţând să ia foc.

După ce am parcurs câteva mile, şeful mecanic l-a anunţat pe căpitan că maşina trage greu.

— Domnule căpitan! maşina trage greu, turaţia ei scade şi au început şi au început să ţăcăne pistoanele.

— Dar asta este meseria ta, i-a răspuns căpitanul. Vezi cum procedezi să remediezi cât se poate de repede defecţiunea!

După câteva minute, maşina a început să pufăie din

ce în ce mai rar, până când s-a oprit de tot.

— Ce se întâmplă la maşină? a întrebat căpitanul prin portavocea fixată în timonerie.

— Defecţiune tehnică! i se răspunde.

— Vino puţin până aici, sus! îi solicită acesta.

Şeful mecanic a urcat scara la cabina de comandă, ştergându-şi mâinile cu laveta.

— Am verificat maşina, nu are nimic care să iasă în evidenţă, dar continuă să ţăcăne şi nu trage, vreau să spun nu dezvoltă forţa necesară ca să împingă nava înainte.

— Du-te şi, împreună cu oamenii tăi, fă ceva ca să remediezi defecţiunea. Până când să stăm în derivă în mijlocul oceanului? Asta ne mai trebuia acum! a mai adăugat căpitanul, privind îngrijorat spre nord, de unde se vedea venind o negură ameninţătoare. Vine furtuna!

Aflându-mă pe scara ce urca spre timonă, i-am spus căpitanului părerea mea:

— Elicea noastră s-ar putea să aibă înfăşurată pe ea bucăţi de parâmă.

— De unde ştii că este parâmă? m-a întrebat căpitanul.

— Când am plecat din port am trecut printr-un loc unde erau multe bucăţi de parâmă pe suprafaţa apei. Un fapt asemănător am văzut anul trecut în portul Constanţa; o pilotină a păţit la fel, iar când au verificat scafandrii, au găsit parâma şi pe butuc şi pe palele elicei înfăşurată.

Şeful mecanic, care a auzit discuţia, a dat imediat verdictul:

— Asta este! Sigur că elicea opune rezistenţă pentru că maşina nu are nicio defecţiune. Dar cine se poate scufunda să lucreze la elice pe furtuna care deja a început? Nu avem nici măcar o mască de scafandru, nici tub de oxigen, acolo durează…

— Nici vorbă de scufundare! hotărăşte căpitanul.

În zonă mişună rechinii, iar cel care s-ar încumeta să coboare în apă nu are nicio şansă de scăpare. Nu trebuie

să riscăm viaţa oamenilor.

Deodată în bordaj s-a auzit o bubuitură, apoi nava a început să se balanseze, înclinându-se spre tribord, iar noi am fost proiectaţi în balustradă.

Renunţăm la maşină! Ridicaţi trinca! s-a adresat el nostromului.

— Şi focurile, domnule căpitan? întreabă nostromul.

— Numai trinca! Să vedem dacă ne putem menţine cel puţin pe direcţia pe care am calculat-o.

Din acel moment „Eneida” începuse să fie împodobită cu vele, reluându-şi treptat înfăţişarea de vei iar, la discreţia forţei vântului. Speranţa de a mai folosi maşina era departe, poate când vom ajunge într-un port european, după cum hotărâse căpitanul.

Furtuna se dezlănţuise şi era crâncenă, eliberând forţe nebănuite. În cabina de comandă se adunase din nou tot echipajul, mai puţin mecanicii, care mai căutau încă remedii pentru propulsia mecanică. Căpitanul privea marea şi căuta să-şi ascundă îngrijorarea, îmbărbătând, ca de obicei, oamenii.

Minutele treceau greu. Afară vântul sufla cu mare intensitate, făcând ca straiurile să scoată un vaier prelung şi sfâşietor. Valurile loveau în bordaj din toate părţile şi înclinau nava cu parapetul până când intra sub val.

După câteva ore, vântul care alerga nebun pe toată întinderea de apă a spălat cerul, care s-a limpezit, lăsând să se vadă luna şi stelele.

— Nostrom! a strigat căpitanul.

— Da, domnule căpitan! a răspuns nostromul, care se afla în spatele său, sprijinit de uşă.

— Ridicaţi toată velatura, pe ambele catarge, inclusiv pe Bompres! Avem vânt travers din tribord, să beneficiem din plin de el, cât va fi cu putinţă.

Când toate pânzele au fost întinse, catargele au început să scârţâie, straiurile şi şarturile şi-au intensificat zbârnâitul lor ascuţit, iar velele s-au umflat spre prova, arătând ca o mireasă gătită pentru nuntă.

— Lochul la pupa! a comandat, scurt, căpitanul. Avem acum şase noduri.

— Cu noua forţă poate a mai crescut? Mai verifică!

— Opt noduri! anunţă secundul, întors de la pupa.

— Este bine aşa. Acum să facem corecţia, a mai spus căpitanul, aplecându-se asupra hărţii, după ce efectuase celelalte măsurători. Cârma la trei carturi spre stânga! mi-a ordonat el, întorcându-se spre mine, care mă aflam la timonă.

— Trei carturi spre stânga! am repetat eu, învârtind timona spre direcţia indicată.

— Drept aşa! a adăugat căpitanul, urmărind busola, după care şi-a aprins luleaua, coborând pe scara ce ducea spre covertă.

…Soarele se strecurase printre nori, strălucind puternic şi încălzind totul în jur; vizibilitatea era maximă. Privind în larg, la distanţa de aproximativ o jumătate de milă, am văzut nişte cetacee care se ridicau, aproape vertical, după care coborau, lovind puternic apa cu coada, concomitent cu ridicarea unor trâmbe mari de aer amestecat cu apă, însoţite de şuierături stridente care ajungeau până la noi.

— Priveşte în babord! mi-a spus secundul, intrând în timonerie.

— Am văzut. Cred că sunt balene, mi-am spus părerea.

— Mai degrabă caşaloţi; sunt mult mai periculoşi decât balenele, înghit omul ca pe o piftie, nu-i mai lasă nici măcar timp să ţipe. Au peste douăzeci de metri lungime, o greutate de peste o sută de tone, iar capul lor reprezintă o treime din corp, prevăzut cu cinci sute de dinţi mari, conici, lungi de douăzeci de centimetri; un singur dinte cântăreşte trei kilograme. Caşaloţii se hrănesc cu calamari, caracatiţe şi atacă chiar balene. Rechinii, însă, îi ocolesc.

Au trecut pe lângă noi la o distanţă considerată de „siguranţă”, continuând să scoată acele trâmbe şuierate,

iar după o vreme au dispărut din raza noastră vizuală.

Mă gândeam la cele spuse de secund pentru care aveam o admiraţie nedeclarată, apreciindu-i sincer caracterul, cultura şi dăruirea lui faţă de meserie. Reuşisem să mă împrietenesc cu el şi observam că rămâne des pe gânduri, semn că ceva îl frământa şi mocnea în el, neavând posibilitatea să se destăinuie cuiva; se vedea că are nevoie de cineva care să-i fie aproape sufleteşte, care să-i fie sfetnic, să simtă ca el.

Îl priveam discret cum rătăcea cu gândul pe deasupra mării, iar când l-am întrebat ceva, a tresărit ca unul care a fost prins asupra unui fapt interzis.

Spre seară, norii auacoperit din nou soarele, lăsând icicolo să treacă razele roşietice care colorau în violet apele mării. Deodată s-a făcut întuneric beznă, încât nu-i mai puteam distinge trăsăturile secundului şi poate nici el pe ale mele, mulţumindu-ne să ne căutăm numai cu vocea.

— Verificaţi luminile de poziţie! s-a adresat el nostromului, care tocmai intra pe uşa timoneriei.

— Toate au fost verificate şi aprinse, a răspuns acesta. Vam adus un felinar să nu staţi pe întuneric şi, spunând aceasta, a aşezat pe masa hărţilor un felinar cu protecţie împotriva vântului. Ce să facem? în vremurile bune totul funcţiona pe baza curentului electric, acum, când nu putem folosi maşina, nici dinamul nu lucrează, a explicat el.

În acest timp, afară s-a auzit o bubuitură, apoi alta şi pe cer s-au ivit fulgerele care brăzdau cerul în toate direcţiile.

Aici povestirea căpitanului a întrerupt-o nostromul, care îi ceruse registrul de bord.

…De câte ori recitesc notiţele mele, mă gândesc cu duioşie şi respect la căpitanul Mărăcineanu şi retrăiesc scenele din povestirile lui pline de peripeţiile petrecute pe mări şi oceane, navigând pe nişte vapoare lipsite de condiţiile celor pe care le au navele de astăzi care sunt propulsate de câte două sau trei motoare puternice, o cocă

rezistentă şi o dotare cu aparatură sofisticată, unde nu se cere decât o pregătire corespunzătoare a celor ce o folosesc pentru a o mânui corect; din dotarea navelor moderne nu lipsesc astăzi radarele, sondele, staţiile radio şi satelit UKW cu urmărire şi lucru prin satelit, încât atunci când păşeşti în încăperile unde ele există, ai impresia că trăieşti undeva în poveste, nu în realitate.

Am vizitat, cu ani în urmă, un vas de pescuit, care acostase în faţa halelor frigorifice din Tulcea pentru a descărca peşte şi produsele din peşte. M-a uimit dotarea lui, atât cea pentru navigaţie, cât şi cea destinată prinderii şi prelucrării peştelui. Căpitanul secund al navei îmi povestea că toate datele necesare în cursul traulării le primea de la o sondă orizontală şi de la alta verticală, în raport de care menţinea sau schimba direcţia de traulare, după cum se deplasa bancul de peşte, iar când sacul se umplea, tot sonda îi atenţiona să vireze traulerul spre toboganul de fier pentru a fi adus la bord; toboganului i se mai spune şi *slip*.

„Marea este frumoasă şi bună când este liniştită, dar devine capricioasă, schimbătoare, rea, încât nu-i mai poţi face faţă. Nu este bine să te iei la luptă cu ea, decât dacă nu-ţi mai rămâne altă alternativă" spunea acelaşi căpitan secund.

Când mi-a spus că în plase a prins, pe lângă stavridă, laban, ton, macro, lufar, calmar, merluciu şi alte soiuri de peşte şi rechini, focă şi caşaloţi, am realizat ce salt s-a făcut de la undiţă, năvod şi harpon în munca şi meseria de pescar, unde ştiinţa îşi dă mâna cu tehnica. Pe atunci, flota noastră de pescuit număra 13 nave Polar şi alte douăzeci de nave lucrătoare, care erau numite „sclavi"; la un transport, o navă Polar avea capacitatea să transporte cantitatea de 500 de tone peşte.

Pe baza convenţiilor încheiate de România cu diferite state, navele noastre pescuiau pe mările şi oceanele lumii, aducând valută ţării prin peştele vândut de acolo direct către beneficiari. Dotarea lor modernă permitea şi o prelucrare corespunzătoare, fiind adevărate fabrici

umblătoare pe apă, care preparau conserve, făină de peşte, uleiul şi dispuneau de un sistem de refrigerare.

…

— Catargul mare – şi-a reluat povestirea căpitanul Mărăcineanu – era uşor înclinat spre babord, întinzând mult şarturile din tribord, care zbârnâiau sub presiunea vântului ce cădea oblic. De braţul vergii mari atârna o parâmă al cărei capăt se odihnea pe covertă, alături de un colac mare de parâmă; am luat-o şi am voltat-o pe un tachet de la baza catargului.

Întreaga arboradă zbârnâia, transmiţând până la chilă acest tremur specific navelor cu vele. Pentru că se ştie ce forţe presează întregul greement, catargele sunt bine fixate (ancorate) atât în chilă şi punţile care trec, cât şi cu ajutorul straiurilor, şarturilor, balansinelor şi patarafinelor, în cele patru direcţii.

Aceste cabluri de oţel formează împreună un sistem de coarde asemănător harpei, care, sub acţiunea vântului scot nişte melodii stranii ce se suprapun peste mugetul mării răscolită de furtună.

Navigam cu o viteză de opt noduri, aşa cum indica lochul.

În câteva ore, cerul s-a întunecat, iar tunetele s-au înteţit, fulgerele fiind văzute din ce în ce mai aproape de noi; vântul a crescut în intensitate, iar nava a început să se legene, trosnind din când în când. Căpitanul Panaiotis privea de pe dunetă, când un val a trecut peste parapet, spălând coverta şi mişcând de la locul lui un balot de parâme amarat pe o platformă de la prova.

— Verificaţi toate instalaţiile şi obiectele de pe punte dacă sunt bine amarate! a spus căpitanul. Închideţi tambuchiurile! Vine furtuna!

— Am înţeles! a răspuns nostromul, care a şi trecut la treabă, împreună cu doi dintre marinarii de la punte.

— Coborâţi velele! Rămâne numai vela trincă! s-a auzit din nou vocea căpitanului.

— Toate velele? Eliberăm şi Bompresul? se

interesează nostromul.

— Să rămână numai trinca bine întinsă! hotărăşte, scurt, căpitanul, cu vocea lui autoritară.

Treptat a încetat orice mişcare pe punte, dar fiecare om a rămas la postul lui. Căpitanul a venit în timonerie, a luat binoclul şi a început să cerceteze marea.

— Nu suntem prea departe de mal? l-am întrebat eu, care ţineam cârma.

— Trebuie să mergem cât mai departe pentru că nu ştim cât va dura furtuna; aproape de mal este periculos, putem avea surpriza să ne lovim de stânci sau insule de corali pe o vizibilitate redusă. Dacă începe să sufle vântul, care vine întotdeauna dinspre larg înspre ţărm, ne împinge spre recifuri sau spre stâncile unde se ascund piraţii. „Ţărmul sub vânt" este cel mai periculos pentru navele cu vele, care sunt în imposibilitate să facă alte manevre. Două grade spre babord! a ordonat el.

— Două grade spre babord! am repetat eu, timp în care am şi învârtit de cavilele timonei spre stânga.

După o vreme ruliul a devenit ameţitor, întrerupt din când în când de tangajul care ne urca pe crestele valurilor înalte de 7 – 8 metri, apoi ne cobora în prăpăstiile lăsate de acestea. Nava era scuturată din toate părţile de furtună. Datorită zbuciumului prin care trece o navă, din construcţie toate mesele, scaunele şi alte piese de mobilier sunt fixate în punte şi în pereţi cu şuruburi; numai hamacurile (paturi din pânză de cort) sunt fixate pe tavan cu belciuge şi lanţuri îmbrăcate în piele. Cei care dorm în hamac sunt permanent legănaţi, când mai tare, când mai încet. Bărcile de salvare sunt şi ele fixate în gruiuri (nişte ţevi metalice curbate) sau pe puntea specială a bărcilor, gata oricând să poată fi folosite.

Ruliul şi tangajul combinate un timp îndelungat, produc „răul de mare"; o stare groaznică ce se manifestă prin vărsături şi dureri de cap; nu toţi marinarii au rău de mare, iar unii suferă numai la început, dar pe percurs se obişnuiesc încât nu-l mai simt. Viaţa pe navă te oboseşte

mult, apa îţi suge vlaga, numai mintea mai lucrează în mod permanent; marinarilor care au fost mai mult pe mare li se schimbă şi mersul, încât, atunci când ajung pe uscat le par celorlalţi că sunt ameţiţi de băutură deoarece păşesc nesiguri, cu legănări accentuate. Mulţi simt dureri în pulpe şi în muşchi din cauza furtunilor care le suprasolicită întregul organism. Marea are imensa forţă de a-l izola pe om de cei dragi, iar uneori reuşeşte chiar să-l sălbăticească.

…Furtuna a încetat brusc, aşa cum şi pornise, iar spre vest s-a arătat soarele care se apropia de asfinţit.

— Ridicaţi toate velele pe catarge! a tunat vocea baritonală a căpitanului care se afla pe puntea etalon, în uşa timoneriei. Astăzi avem vânt prielnic din tribord, dinapoia traversului. Să profităm de el.

Nostromul şi-a chemat oamenii la lucru şi, în zece minute nava înainta din nou cu toată viteza.

După aproape două zile ascultam din nou cântecul etravei care despica apa în cele două „mustăţi”, iar în pupa rămânea siajul limpede pe care plutea telemetrul instalat în grabă de secund pe parapetul din pupa.

— Câte noduri avem? l-a întrebat căpitanul.

— Opt!

— E bine aşa! a apreciat el, aprinzându-şi luleaua.

…Înaintam pe o mare care răsufla obosită de furtuna care o bântuise ore în şir. Pe arborele trinchet a aterizat o pasăre obosită, care ne-a privit speriată, când cu un ochi, când cu celălalt, apoi a zburat pe teugă, continuând să ne studieze. Un marinar s-a apropiat de ea şi i-a pus în faţă un miez de pâine şi o farfurie cu apă. Pasărea nu a stat prea mult pe gânduri şi s-a apropiat mai mult, mâncând pâinea, după care a băut apă din farfurie cu ridicări repetate ale capului spre cer; după ce a făcut câţiva paşi pe puntea teugii, a zburat pe verga rândunică de pe catargul mare, unde s-a aşezat comod să se odihnească, acolo simţindu-se în siguranţă. După o vreme nu am mai văzut-o, semn că şi-a reluat zborul, pierzându-se în imensitatea văzduhului.

Marinarii tratează cu prietenie aceste păsări pe care le consideră „călători” ca şi ei.

Pe la miezul nopţii vântul a stat de tot, iar velele au rămas nemişcate, pleoştite peste vergi şi cabluri. Era o noapte caldă şi liniştită, iar noi stăteam în derivă în mijlocul oceanului. Pe cer nu era niciun nor, iar bolta strălucea de stele ca o diademă presărată cu diamante. Aş fi rămas lângă balustradă toată noaptea pe puntea de comandă să o admir la nesfârşit, dar oboseala acumulată de-a lungul celor cinci zile şi nopţi de furtună mă doborâse şi a trebuit să merg în cabină pentru a mă odihni. Zorile nu au adus nicio noutate în peisaj, oglinda oceanului era la fel de nemişcată ca la început. Când a răsărit soarele, razele lui se reflectau orbitor în suprafaţa liniştită a apei, mai întâi cu săgeţile lui roşii, apoi cu tot discul auriu; căldura lui a început să scoată aburi la suprafaţa apei, formând o ceaţă care plutea la mică înălţime. Stăteam neclintiţi pe luciul sper, pe care îl încreţea, din când în când, în cercuri mici, câte un peşte care ieşea la suprafaţă, apoi cădea în aceleaşi cercuri.

Fiecare îşi făcea de lucru pe punte, matisând parâme sau cârpind velele rupte de furtună; eu matiseam un strai metalic, având la capăt o rodanţă, care mă chinuia deoarece sârma oţeloasă nu se îndoia perfect pe aceasta, fiind nevoit să o matisez din nou.

Apa avea o vibraţie aproape imperceptibilă pe care o transmitea prin corpul navei până sus în cabina de comandă.

În liniştea profundă, singurul zgomot mai era clopotul care chema echipajul la masă sau la schimbarea cartului. Secundul a mers în cabina căpitanului şi i-a cerut aprobarea să coboare bărcile la apă şi să încerce tractarea „Eneidei” până într-o zonă unde s-ar putea găsi curenţi de aer care să facă mai prielnică deplasarea cu ajutorul velelor.

— Stăm de prea multă vreme nemişcaţi, domnule căpitan! Ar fi bine să încercăm, poate reuşim să depăşim

acest loc nefericit în care ne-a copleşit acalmia şi căldura.

— Să mai aşteptăm, poate revine vântul! Unde crezi că vom putea prinde un vânt prielnic în această pustietate? l-a întrebat căpitanul, pregătindu-şi o nouă doză de tutun care aştepta să fie introdusă în „butoiul” pipei.

— Dacă trecem de ecuator, dăm de curenţii alizeelor care ne pot fi de ajutor, a insistat zadarnic secundul.

— Ar fi un mod nepractic de a obosi echipajul şi nu cred că ne putem permite acest lucru când mai avem în faţă atâta drum de făcut? a replicat hotărât căpitanul. Este bine să mai aşteptăm o vreme şi vom vedea.

Secundul era om un bun, răbdător, calm, bine educat. Deşi era de profesie inginer, încă din şcoală îl atrăsese marinăria. A studiat singur astronomia şi apoi navigaţia, după care s-a ambarcat, reuşind ca, după puţini ani de practică pe diferite nave, să obţină brevetul de căpitan secund la Marsilia. Pentru moment a renunţat la mutarea navei în altă zonă.

Căldura de peste zi ne exasperase pe toţi, dar odată ce soarele se apropia să apună, aerul s-a mai răcorit; a răsărit luna, care se afla acum faţă în faţă cu soarele, dând naştere unui spectacol magnific care nu poate fi văzut pe uscat, datorită ridicătorilor de teren care-l estompează. Este un fenomen în care se simte mâna lui Dumnezeu şi se poate vedea numai pe mare, în anumite perioade ale anului.

Într-una din zile, câţiva marinari consumau băuturi spirtoase fabricate de ei cu mijlocele de la bord. Secundul, vrând să discute cu unul dintre ei, l-a căutat în cabină unde i-a găsit şi pe ceilalţi. La insistenţele lor, a consumat şi secundul băutură, dar, fiind neobişnuit, s-a îmbolnăvit, zăcând două zile în pat şi vărsându-şi maţele. Auzind că este bolnav, i-am pregătit un ceai de mentă cu multă lămâie, pe care i l-am dus în cabină. Când am intrat, el era culcat cu faţa spre perete, abia l-am putut întoarce spre mine pentru a-i da ceaiul pe care l-a băut cu plăcere, Când am plecat, mi-a mulţumit, spunându-mi: „de astăzi te

consider cel mai bun prieten al meu” şi mi-a strâns cotul mâinii în semn de caldă prietenie.

Am mai petrecut două zile de acalmie. Oglinda apei era netulburată de parcă ne aflam într-un bazin din cel mai liniştit port. Oamenii din echipaj stăteau şi ei nemişcai, singurele deplasări fiind cele de la cabină până la popotă ca să servească masa, precum şi pentru a îndeplini serviciul de cart.

Spre seara ultimei zile, când soarele se pregătea să apună şi cerul încă mai era însângerat de ultimele lui raze, dinspre sud a început să adie o briză uşoară care a prins a ne umfla puţin câte puţin velele, punând nava din nou în mişcare. Căpitanul avusese dreptate să mai aştepte vântul.

Am mers cu opt noduri până spre miezul nopţii, când vântul ne-a părăsit din nou şi iar a trebuit să ne petrecem noaptea în derivă în imensitatea oceanului, într-o linişte mormântală.

Stăteam în prova navei, sprijinit cu coatele pe parapet şi priveam luna care ieşise şi se ridica pe cer, scăldându-şi razele în apa în care se reflecta. Lângă mine am simţit răsuflarea caldă a secundului, care ieşise pe punte din acelaşi motiv ca şi mine. Luna proiecta catargele pe luciul apei, iar mie mi se păreau înalte, deşi ştiam bine că nu depăşeau 20 de metri înălţime. Mia întins uşor braţul şi m-a întrebat:

— Te-ai plictisit în cabină?

— Da. Afară e mai răcoare şi luna îndeamnă la visare.

— Atât mai putem face în acest loc uitat de lume.

— Cât de adânc poate fi oceanul în acest loc? l-am întrebat eu, deşi nu eram sigur că îmi poate da un răspuns mulţumitor, studiul oceanelor fiind domeniul altei profesii.

— Cine poate şti? a venit răspunsul secundului. Poate 1.000 de metri, poate mai mult, e greu de spus.

— Şi eu cred că este mai adânc, mi-am exprimat eu părerea.

Deodată m-a surprins un sentiment nedefinit de teamă sau de nesiguranţă şi, fără să vreau, am spus:

— Iată cum stăm noi între mare şi cer, împresuraţi din toate părţile de primejdii care ne pândesc la tot pasul!

— Vom reuşi noi să scăpăm şi de asta, a spus secundul.

A urmat un moment de tăcere, timp în care am încercat să mă îmbărbătez cu gândul că Dumnezeu are grijă de cei care nu au săvârşit fapte rele, iar de aceste primejdii să se teamă numai păcătoşii, care ar trebui să ispăşească din pricina josniciei lor.

Secundul privea tăcut marea. Îl simţeam cum se frământă, parcă ar vrea să se confeseze, dar nu are cui. S-a întors cu totul spre mine şi m-a întrebat:

— Eşti căsătorit?

— Nu, dar am o prietenă la Constanţa.

— La despărţire precis ţi-a spus că te aşteaptă să te întorci, m-a privit el sigur că aşa voi răspunde.

— Nu sunt toate la fel? Important este să şi creadă ceea ce spun, altfel totul se duce de râpă. Memoria este de genul feminin, te lasă când îţi este lumea mai dragă, aşa că şi ele pot uita ce au promis la despărţire, mai ales dacă alţii care stau acasă se grăbesc să le ţină companie.

— Eu am fost căsătorit cu o femeie, copii nu am avut. De la început a fost împotriva plecării mele pe mare. deşi îi explicasem că aceasta este meseria pe care o iubesc şi pe care o simt ca fiind vocaţia mea. Dorea să ocup în oraş orice funcţie, să mă ocup cu orice numai să stau în oraş.

Când m-am întors din ultimul voiaj, din India, am găsit-o deja mutată la părinţii ei; am avut cu ea o discuţie, prilej cu care mi-a spus că între noi totul s-a terminat şi că este deja în relaţii cu un alt bărbat, un profesor din Atena. I-am redat libertatea, ce era să fac?

Tatăl meu este frate cu proprietarul „Eneidei” şi m-a rugat să mă ambarc pentru a avea şi grija ei. Nu ştiam că voi face un voiaj atât de lung, dar în situaţia mea îl socotesc un avantaj, cu toate necazurile prin care am trecut.

…Târziu, spre miezul nopţii, am coborât în cabine şi

ne-am culcat. În dimineaţa următoare, când a bătut clopotul, am intrat în cart împreună. Era o dimineaţă senină şi răcoroasă, iar o briză ne fâlfâia velele.

Treptat forţa vântului a crescut, velele s-au umflat şi nava a prins viteză, mergând din nou semeaţă cu prova spintecând valurile. Bucuria n-a durat decât până spre seară când ne-a bântuit din nou prăpădul. Dinspre nord-vest se apropiau nişte nori grei şi negri, care au acoperit mai întâi jumătatea de cer dinspre apus şi odată cu ea şi soarele, apoi au coborât aproape de apă; valurile au început să se înalţe tot mai mult, însoţite de rafalele de vânt şi să zguduie nava care îşi cam pierduse echilibrul. Vela gabier a fost ruptă şi a fost coborâtă pe ecovertă, fiind înlocuită cu alta nouă; mai târziu s-a rupt şi vela zburător şi, cu ajutorul unui tangon a fost adusă şi ea jos; înlocuirea ei a fost mai dificilă, deoarece a trebuit să fie reparată, nemaiexistând alta pentru schimb.

Secundul a luat portavocea portabilă şi a ieşit pe puntea cabinei de comandă, sprijinindu-se de balustradă. L-a chemat pe nostrom, iar când acesta a apărut pe punte, la vedere, i-a comunicat:

— Adună tot echipajul! Peste puţină vreme vom avea de furcă cu furtuna.

S-a întors în timonerie şi mi s-a adresat calm:

— Norii care s-au strâns în jurul nostru prevestesc o furtună cum n-am mai întâlnit în tot acest voiaj. Mă duc pe punte să stau de vorbă cu oamenii, să ştie fiecare ce are de făcut.

Căpitanul Panaiotis, care privise situaţia de afară prin hubloul din cabina sa, a urcat pe puntea de comandă îmbrăcat în pelerina de ploaie şi cu un binoclu în mână. După ce a privit în toate direcţiile, a intrat în cabina de comandă. Dând cu ochii de secund, i-a spus:

— Adună tot echipajul, inclusiv cartul liber. Să-şi ocupe fiecare postul! Ne aşteaptă un adevărat uragan.

— Am luat toate măsurile. Oamenii se află toţi la posturi şi ştiu ce au de făcut, a răspuns calm secundul.

Aştept să dispuneţi cum vom acţiona.

— Deocamdată să aşteptăm. Care este viteza?

— Opt noduri. Nu s-a schimbat deloc de două ore.

Căpitanul consultă harta, priveşte apoi busola, apoi înclină din cap, semn că este mulţumit. Rămâne în picioare lângă fereastră privind cu binoclul în direcţia de unde se aştepta furtuna. Se întoarce spre noi şi spune:

— La câteva mile depărtare de aici, furtuna deja s-a dezlănţuit. Priveşte spre nord-vest, îi spune el secundului, căruia îi înmânează binoclul.

— Dar este un adevărat uragan! confirmă secundul. În câteva zeci de minute va ajunge şi la noi.

— Ordonă să fie rărită velatura! Pe măsură ce creşte intensitatea furtunii le vom coborî pe toate şi vom merge numai cu trinca pentru a nu forţa nava.

Secundul a coborât pe covertă unde a dat dispoziţiile necesare, asigurându-se că acestea sunt îndeplinite de oamenii lui, după care s-a întors în cabina de comandă.

— Am dat instrucţiunile necesare, a spus el. Oamenii sunt deja pe catarge.

Marinarii urcau pe şarturi, călcând cu grijă pe grijelele metalice pentru a elibera velele de pe vergi. Marinarul de veghe a urcat şi el în „coşul de veghe” din apropierea mărului, folosind „gaura ageamiului”, traseul protejat de un fel de grilaj din parâme; unii marinari care urcă în acel coş şi apoi privesc în jos, spre covertă de la înălţimea de 20 sau 30 de metri, ameţesc, motiv pentru care li se recomandă să nu privească decât pe mare. Pe catargul mare au fost aprinse luminile de poziţie, apoi şi cele din borduri.

— Totul este în ordine! a raportat nostromul, intrând în cabina de comandă, care se aglomerase din nou.

Un vânt puternic s-a abătut peste navă, aducând cu el un val înalt la nivelul cabinei de comandă, de care s-a spart, împrăştiind peste tot stropi denşi. Nava se înclina mult spre babord, până când parapetul intra sub apă dând posibilitatea unei mase mari de apă să spele puntea,

zguduind puternic suprastructurile. Trancheţii (baloanele de ancorare), au fost îmbibaţi cu apă, iar când nava revine în poziţia normală, din ei apa şiroieşte. Tone de apă continuă să cadă pe punte ca nişte ciocane uriaşe, când prova coboară în prăpastie, după ce s-a înălţat mai întâi pe creasta altul val; când aceasta a străpuns o masă mare de apă, Bompresul s-a rupt şi s-a ridicat aproape vertical, slăbind straiurile cu care era legat de trinchet.

„Eneida" arăta ca o jucărie în mâinile nevăzute ale unui uriaş care o întorcea, o înclina, o ridica pe val, apoi o cobora în hăul creat de deplasările masive de apă, întocmai ca pe o coajă de nucă.

— Trimite un om să încerce să redreseze Bompresul, altfel se va slăbi şi trinchetul şi va ceda! Fără trinchet se rupe echilibrul întregii velaturi, a spus căpitanul, privindu-l în faţă pe secund cu oarecare îngrijorare.

Secundul a coborât în grabă pe covertă, dar cum a pus piciorul jos de pe scară, un val l-a şi proiectat în peretele de la sala maşinilor, apoi l-a tăvălit pe punte până când s-a scurs din nou în mare. Ajutat de nostrom şi de alţi doi marinari s-a ridicat şi a dat instrucţiunile referitoare la Bompres. Doi marinari au urcat pe parapetul de la prova şi au încercat să redreseze Bompresul, însă un val mare însoţit de un vânt puternic a rupt şi trinchetul de la nivelul vergii gabier, prăvălindu-se peste cei doi marinari; un val a trecut peste ei, apoi l-au proptit între binte pe secund. Trinchetul a strivit sub greutatea lui corpurile celor doi marinari, unul decedând pe loc, datorită loviturilor primite la cap şi la coloana vertebrală, iar al doilea s-a ales cu o fractură la un picior. Conform obiceiurilor pe mare, mortul a fost cusut într-o bucată de tendă, i s-a legat o greutate de acel sac şi a fost trimis pe fundul mării a doua zi de dimineaţă, după un scurt ceremonial susţinut de căpitan.

Iorgu Postalakis, marinarul mort, era jertfa pe care o ceruse marea. După ce toată noaptea ne-am luptat cu furtuna, dimineaţa, când acesta a fost aruncat în valuri, furtuna s-a oprit ca prin farmec.

Pierdusem orice speranţă de a ne mai salva; toţi ne puseserăm centurile de salvare. Cu excepţia mecanicilor care trăgeau la pompele manuale pentru a scoate apa din santină, toţi ne aflam în cabina de comandă, aşteptându-ne sfârşitul.

Vântul era potolit şi mângâia suprafaţa apei care era uşor încreţită.

— Ridicaţi velele! a ordonat căpitanul de pe punte.

— Domnule căpitan, ridicăm velele numai pe catargul mare? a întrebat nostromul.

— Da. Avem altă alternativă? Trimite pe cineva să-i cheme la mine pe şeful mecanic şi dulgherul.

— Ce vreţi să faceţi cu dulgherul? a întrebat secundul.

— Să vedem cum vom putea repara trinchetul.

— Eu cred că ar fi mai bine să-l înlocuim complet, decât să-l cârpim; se va rupe din nou şi atunci cine ştie în ce uragan vom fi prinşi.

Deşi la început au existat discuţii care i-a împărţit în două tabere pe participanţi, în final s-a hotărât construirea unui nou catarg şi altui Bompres, cu sprijinul tehnic al secundului, care era şi inginer.

Au urmat alte zile de călduri sufocante şi de aşteptare a vântului care nu mai venea. Ne aflam în zona ecuatorului, pe care abia îl trecuserăm, aşa cum ne arătau măsurătorile şi datele înscrise pe hărţi.

— De nu ne-ar prinde iar vreo furtună pe aici, deoarece ar fi foarte periculos, a spus, îngrijorat secundul. La ecuator aerul este încărcat cu electricitate, iar când fulgera, acesta se răspândeşte în toată atmosfera.

— Înseamnă că putem lua foc oricând? am întrebat eu destul de interesat de fenomen.

— Da, se poate. Au existat nave care au luat foc, în special cele din lemn. Dar putem lua foc şi noi, având la bord o cantitate suficientă de cherestea.

De fapt, fulgerele sunt atrase mai ales de acele nave confecţionate din metal, dar să nu ne speriem!

Se lucra din plin la trinchet şi la Bompres, iar o parte lucrau la demontarea celor vechi. Profitând de acalmia care cuprinsese oamenii de la punte şi de deagajarea locului prin scoaterea trinchetului, secundul i-a amintit, din nou căpitanului despre „barba” care trebuie dată jos de pe coca navei pentru a nu o mai împiedica în marş, reducându-i astfel viteza.

— În două ore o curăţăm, domnule căpitan. Dacă ne-am fi aflat într-un bazin sau într-un golf, ar fi fost mult mai uşor, o bandam pe câte o parte şi o curăţăm, fie din barcă, fie direct din apă; puteam şi s-o piturăm (vopsim) până la linia de plutire, cel puţin.

— Ai mai făcut aşa ceva? Cum vei proceda?

— Cu ajutorul unei parâme prevăzută cu noduri multiple, ca nişte ghimpi; o trecem pe sub navă şi cu ajutorul cabestamului pentru partea din prova, apoi cu cel al vinciului pentru pupa o deplasăm înainte şi înapoi până radem toate algele şi scoicile de pe ea. Este puţin mai greu, dar vom reuşi să-i redăm vitalitatea, după care va aluneca mult mai lesne printre valuri.

Până atunci poate va fi gata şi trinchetul pentru montare, ca şi Bompresul.

— Sunt de acord. Când începeţi?

— Imediat ce avem gata parâma cu ghimpi.

— Navele mai moderne, cu precădere cele militare, aveau coca navei cptuşită cu tablă de cupru, în special partea din apă, numită şi „opera vie”; de ea nu se prindeau alge sau ierburi, însă cele construite din fier şi vopsite se umpleau destul de repede de paraziţi.

Când parâma-raşchetă a fost gata, nava a fost înconjurată cu ea, iar doi oameni au învârtit de manelele cabestanului, mişcând-o înainte şi înapoi ca pe o veritabilă raşchetă; la terminarea operaţiunii de curăţare, în jurul navei erau numai resturi de plante şi tot felul de scoici şi aţe, pe care le lua apa.

— De ce se mişcă ierbirile astea când marea este liniştită ca oglinda? a întrebat un marinar.

— Cred că suntem pe un curent de apă, răspunde căpitanul, care privea de pe covertă mişcarea plantelor.

Oceanele au multe mistere; au propriile lor insule şi continente, au linii de demarcaţie a apelor, care pot fi văzute ca nişte benzi de culoare verde separatoare, precum şi propriile lor vânturi.

Ne-am culcat devreme pentru că toţi eram obosiţi datorită muncii de peste zi. Noaptea am petrecut-o tot fără pic de vânt, iar suprafaţa apei a rămas nemişcată.

Înalte de culcare am stat puţin de vorbă cu secundul. L-am găsit în prova navei, aşezat pe un balot de parâme. M-am aşezat şi eu pe o ladă de scule, rămasă pe punte din timpul zilei.

Când a ieşit luna întinderea de apă a devenit mai lucioasă, iar întunericul s-a dispersat şi ne vedeam bine.

— Am auzit că aţi fost împotriva trinchetului? am spus eu când m-am aşezat.

— Nu a fost aşa. Am fost de părere să fie construit unul nou, nu cârpit cel vechi, aşa cum au susţinut alţii; orice lucru cârpit, chiar dacă i se adaugă o parte nouă, tot nu poate rezista ca unul nou. La prima furtună mai serioasă s-ar fi rupt din nou şi nu cred că asta se urmărea în situaţia în care ne găsim acum. Dacă vom avea o zi de mare bună şi la fel de liniştită ca astăzi, putem monta un trinchet nou.

— Vântul crează probleme la montare?

— Da. Vântul şi valurile influenţează foarte mult această operaţiune. La fixarea lui marea trebuie să fie liniştită, închipuie-ţi ce s-ar întâmpla la o balansare, cu lungimea şi greutatea lui. Va trebui fixat temeinic prin încastrare în chilă, apoi echilibrat în trecerile lui prin punţi şi bine ancorat cu şarturi, straiuri şi balansine la nivelul punţii superioare. Aici trebuie din nou echilibrat cu ajutorul berbecilor, acei întinzători cu care se întind cablurile metalice. Este o muncă serioasă şi nu se face la întâmplare.

— Deci totul este pregătit şi urmează montarea? am

întrebat eu care nu văzusem cum se montează un catarg pe o navă de o asemenea capacitate.

— Da. Ultimele operaţiuni s-au terminat ieri, dar a fost dat cu ulei de in fiert pentru a nu crăpa şi să nu pătrundă apă în el. S-ar putea ca mâine să-l putem monta, imediat ce va fi pregătit locul de încastrare în chilă, după ce a fost scos cel vechi. Vremea ar fi singurul motiv care ne-ar mai putea întârzia lucrarea.

Am tăcut amândoi câteva minute, apoi i-am făcut semn să privească luna care lumina puternic.

— Iată cât de strălucitoare este în seara aceasta! Nu cred să fi existat vreodată ceva mai frumos, am spus eu. Totul pare poleit. Natura ne ajută şi ne îndeamnă la meditaţie, la filosofie, la visare…

— Întocmai aşa este.

— Tare aş vrea să învăţ şi eu navigaţie astronomică, estimată sau cum o mai numiţi dumneavoastră ofiţerii de punte! am căutat eu să sondez puţin terenul, să văd dacă este dispus să discute pe această temă.

— Mai ai de aşteptat. Acum nu avem nici timp şi nici condiţiile necesare.

— Mi-am propus ca la întoarcerea în ţară să-mi iau concediul de odihnă şi să caut prin librării şi biblioteci tot ce s-a scris despre navigaţie, poate aşa voi reuşi să-i pătrund tainele.

— Până atunci mai poţi experimenta, luând înălţimile pe baza unghiului format între soare şi reflexia lui într-o baie de mercur şi…

— Şi apoi unghiul obţinut se împarte în două?

— Exact. Ai mai văzut aşa ceva?

— Numai o singură dată. Nu am mai putut repeta p pentru că am fost plecat cu altă navă, iar acum cu aceasta, timpul a trecut… m-am pierdut eu în scuze.

Secundul a clătinat din cap, apoi şi-a întors privirea spre larg.

— Dar estima cum se foloseşte? Este greu procedeul? am insistat eu.

— Nu este tocmai greu. Trebuie numai să ştii să-l foloseşti. Eu am un dosar pe care-l port în valiză cu mine. Procedeul îl am înscris într-un caiet. Eu l-am folosit şi a dat rezultate, uimindu-i pe mulţi marinari cu experienţă.

Am tăcut din nou amândoi, deşi eu simţeam că abia atunci ar trebui să continuăm discuţia.

— Hai să ne culcăm! Mâine avem multă treabă, a spus secundul, îndreptându-se spre cabină.

Ziua următoare promitea să fie şi mai frumoasă, socotind după zorile trandafirii care ne-au întâmpinat.

Toată ziua am muncit tot echipajul la montarea trinchetului şi Bomprestului, iar spre seară, când totul a fost gata, căpitanul a ordonat:

— Ridicaţi velele pe ambele catarge!

— Priveşte spre stânga! îmi spune secundul. Norul acela galben este „Holda de grâu”, nişte alge care prevestesc sosirea balenelor. Am citit asta într-o carte „Călătorie în Mările Sudului”, parcă de Edvin Hooker – un farmacist din Scoţia. Acesta a făcut o explorare la polul sud prin 1836 pe baleniera „Orion”. Sunt aproape o sută de ani de când Hooker a desluşit această enigmă.

Ascultându-i povestea, la orizont au apărut ţâşnitorile deasupra apei, apoi cocoaşele şi cozile balenelor care ieşeau din apă; veniseră să se hrănească cu planctorul galben-verzui.

Secundul a continuat: „Multă vreme balenele au fost vânate de oameni cu harponul şi poate le mai vânează şi astăzi la fel deşi este foarte periculos să te lupţi cu aceşti giganţi ai oceanelor. Scria în carte că un alt animal marin numit Xifia, o fiinţă destul de abjectă, muşcă balena de gură, împiedicând-o astfel să se hrănească; nu se desprinde de gura ei până când aceasta nu moare, apoi o mănâncă”.

…În timp ce căpitanul Mărăcineanu îmi povestea, eu pluteam cu gândul la Moby Dick – balena albă, rea şi diabolică despre care tocmai citisem în vacanţă.

Mărăcineanu a observat, dar a continuat:

— Cerul atârna deasupra noastră ca o carapace de gresie. Căpitanul vasului se afla în cabină, probabil se ruga, ca de obicei, să avem vreme bună.

Secundul m-a privit cu interes, apoi a spus: „Ce ai astăzi? Parcă ai fi un licean surprins de profesor cu o carte de lectură interzisă”. „Nu am nimic” i-am răspuns. „Mă gândeam la unele chestii”. „Cât trăieşte, omul tot învaţă şi tot nu află totul. Şi eu mă gândesc să-mi cumpăr un vapor al meu cu care să navighez la capătul lumii. Ai fi dispus să vii cu mine?” „Nu ştiu, trebuie să merg acasă mai întâi” – i-am răspuns. „Da, da, fata cu ochii ca marea… ştiu. Pentru mine totul e terminat, de aceea vreau să călătoresc şi să cuprind lumea întreagă în priviri. Hai în cabină să bem un rom! Aici s-a făcut frig. Vreau să ştii că eu am prins gust pentru furtuni şi pentru zările necuprinse ale oceanelor” a adăugat el, după un oftat.

— Inteligenţa secundului funcţiona lent, cu o prudenţă excesivă, dar concluziile sale erau precise şi solide ca granitul – a concluzionat Mărăcineanu, rămas pe gânduri, ca la ceva ce a pierdut şi regretă.

Vântul era slab, mergeam numai cu şase noduri, aşa cum arăta lochul de la pupa.

— Puţin! a spus secundul după ce a privit cadranul telemetrului. De fapt, se putea vedea şi cu ochiul liber după siajul lăsat de navă care era lin şi continuu. Abia aştept să văd cum se comportă nava la vânt prielnic, mai ales acum când nu mai are „barba” care-i opunea atâta rezistenţă la înaintare.

…Se făcuse linişte. Nu se mai auzea decât şuieratul vântului în şarturi şi clipocitul apei care lovea bordajul. În jur se vedeau luna, stelele şi marea care lucea în lumina lor. Tăceam din nou.

— Ciudat! am rupt eu tăcerea. Noi ne folosim de soare şi de stele ca de nişte puncte de reper sigure.

— Aşa este. Şi nimeni nu le poate contempla fără a se gândi la Dumnezeu, Cel care le-a făcut pe toate.

…Luna se ascunsese în nori, lăsând să ne înconjoare

negura, încât abia ne mai zăream chipurile, dar simţeam cum atmosfera creată făcea tăcerea inevitabilă.

Peste vreo oră întunericul s-a accentuat, iar norii ne-au împresurat din toate părţile, coborând la joasă înălţime, aproape de suprafaţa apei. Vântul şi-a mărit forţa şi a început ruliul, la început mai lin, apoi mai tare, zdruncinând nava, hurducând-o când spre un bord, când spre celălalt; s-a adăugat imediat şi tangajul, când valurile au început să treacă peste parapet, măturând puntea. N-a trecut prea mult timp şi valurile au crescut în înălţime, unele ajungând chiar până la cabina de comandă. Mugetul mării şi şuierul vântului făceau să te consideri într-un cazan cu aburi. Abia am auzit bătăile clopotului care anunţa schimbarea cartului. M-am prezentat şi am luat în primire timona, pe care o ţinuse până atunci Spiros, care însă nu se refăcuse complet.

— Coborâţi velele! a ordonat secundul, privind spre nostromul aflat în faţa sa. Să lăsaţi trinca şi gabierul pe cel mare!

Intrând în cabina de comandă, căpitanul căruia nu-i scăpa niciodată nimic, a întrebat:

— De ce ai lăsat vele pe ambele catarge?

— Pentru echilibru. Repartizarea forţei vântului pe ambele catarge mai atenuează tangajul.

La această explicaţie, căpitanul a ridicat din umeri, semn că i-a primit cu rezervă hotărârea luată.

Valurile izbeau în pana cârmei din toate părţile, făcând ca manevrarea navei să fie un calvar; trăgeam de cavile împreună cu secundul şi abia reuşeam să păstrăm direcţia. Când pupa era sus pe val, timona se mişca aproape singură, învârtindu-se în gol, dar când cădea din nou sub apă şi o loveau valurile uriaşe, era un chin. La un moment dat începusem să „călărim” pe trei valuri, un lucru foarte curios pe mare: un val era în faţa navei, pe creasta altuia stătea nava, iar altul venea din urmă şi lovea în pupa din vreme în vreme.

Când clopotul a bătut cartul şi mi-a venit schimbul,

am respirat uşurat. Am coborât să merg la cabină. În dreptul scării am dat peste secund, care se ridica de pe covertă, unde îl trimisese un val care trecuse peste parapet. L-am ajutat să meargă spre tambuchiul de la intrarea în cabine, ţinându-ne de parâmele fixate pe lângă parapet, numite „ţine bine!” Când am deschis tambuchiul şi secundul a păşit pe prima treaptă, un val ne-a lovit puternic în spate, rostogolindu-ne pe scări până jos.

În cabină m-am schimbat de hainele ude şi m-am urcat în pat, încercând să dorm. Nava se banda mereu, încât de două ori am căzut din pat. Neputând să dorm, m-am îmbrăcat din nou şi am plecat la cabina de comandă. Acolo i-am găsit pe căpitan şi pe secund care discutau despre pericolul pe care l-ar reprezenta o manevrare greşită a navei în situaţia creată. Vântul slăbise, iar valurile se ridicau în voie, cât mai sus.

— Oricât de mică greşeală s-ar face în guvernarea navei pe această vreme, ar avea drept consecinţă aşezarea ei travers pe direcţia valurilor şi apoi scufundarea, spunea căpitanul.

— Mă tem să nu se rupă în două de la chilă, aşa cum este forţată să stea, cu prova şi pupa pe creste, iar „cuplul maestru” (partea cea mai lată a navei – în mijloc) suspendată deasupra „prăpăstiei”, spunea secundul.

…Viaţa noastră depinde acum de cei care conduceau nava şi în ei ne pusesem toate speranţele. Aveam senzaţia că „Eneida” va ceda în final, renunţând să mai înfrunte furia valurilor care veneau din imensitatea oceanului şi continuau să lovească cu o forţă distrugătoare.

Marea şi natura nu au fost niciodată învinse de cineva. Abia în mijlocul mării omul realizează că este fruct al pământului care nu poate ţine piept acestor furii neînduplecate care te potopesc.

Vântul ne rupsese ambele vele, una la mijloc iar cealaltă în partea de jos şi le vântura flendurile din care se desprindeau bucăţi, ce erau purtate şi aruncate peste bord, de vântul năprasnic.

Treptat, acesta a scăzut în intensitate, până când s-a oprit să mai bată, iar velele au rămas încurcate printre cablurile şarturilor.

— Înlocuiţi cele două vele rupte şi să fie ridicată toată velatura, pe ambele catarge! i s-a adresat căpitanul nostromului care se pregătea să coboare pe covertă.

— Şi pe Bompres? întreabă acesta din urmă.

— Dacă crezi că rezistă, ridică-le şi pe Bompres.

— Trebuie să reziste că este destul de nou! a mai spus nostromul, părăsind cabina.

— La posturi! a strigat el spre cei câţiva marinari aflaţi pe punte, care s-au repezit pe catarge.

Nava plutea sub presiunea uni vânt uşor, cu pânzele umflate spre prova, ca un veritabil velier, iar eu simţeam timona mai uşor de manevrat.

Văzându-l pe secund întorcându-se de la pupa unde instalase telemetrul (lochul), căpitanul l-a întrebat de pe dunetă:

— Ei, câte noduri avem?

— Şase, a răspuns secundul. Dar vântul este încă slab.

— Să mai aşteptăm până va sufla mai tare. Sunt curios să văd cum se comportă trinchetul cel nou.

— Şi eu aştept să-l văd la treabă, deşi cred că va rezista la multe furtuni de acum înainte, a spus secundul.

Oamenii de la maşini continuau să scoată apa din santină cu pompa manuală şi unul dintre ei cânta.

Toţi erau bucuroşi că am scăpat de furtună şi vântul ne este prielnic să ne continuăm drumul spre casă.

S-au refăcut toate calculele privind aflarea poziţiei navei faţă de direcţia stabilită anterior furtunii, apoi căpitanul a dat comanda:

— Trei grade la tribord!

— Trei grade la tribord!

— Un grad la babord! a ordonat după un timp.

— Un grad la babord! am repetat eu.

— Drept aşa! a spus el în final, aprinzându-şi pipa cu care a ieşit pe puntea de comandă unde secundul stătea rezemat de balustradă şi privea spre larg.

— Nostrom! strigă căpitanul. Mergi şi verifică telemetrul.

— Zece noduri! strigă nostromul de pe covertă.

— Abia acum s-a aşternut la drum. Dacă vântul se va schimba să ne vină dinapoia traversului la tribord, viteza va mai creşte cu două-trei noduri, pentru că nava este bine echipată, iar încărcătura uste uniformă, a mai spus căpitanul.

Nava trăgea o brazdă albă pe oceanul vânăt.

Toată velatura zumzăia sub presiunea vântului, făcând să scârţâia catargele, iar estrava despica apa cu un fâşâit plăcut urechilor.

…Căpitanul Mărăcineanu s-a oprit din povestit şi a oftat profund, încercând să pună capăt amintirilor pe care i le răscolise această relatare. S-a rezumat să mai spună:

— Vremea a fost bună şi în două săptămâni am ajuns în port la Marsilia unde ne-a fost curăţată elicea de bucăţile de parâmă care se solidificaseră pe butuc şi pe palele acesteia. De acolo am mers întins până la Pireu, având o singură zi de furtună la intrarea în Marea Egee. Reuşisem să găsim şi marfa de la Marsilia pentru Galaţi, astfel că, după alte zece zile mă aflam acasă. Era sfârşitul lunii noiembrie şi pe chei, la Galaţi, ningea cu fulgi mari. Mă bucuram că am ajuns acasă, de unde lipsisem aproape opt luni de zile. „Eneida” rămânea la Galaţi opt zile în aşteptarea unui transport de bile pentru construcţii care urma să sosească cu pluta pe Bistriţa, timp în care eu am mers la Constanţa, urmând să mă întorc şi să plec din nou în voiaj.

Cap. V – Examenele.

Practica şcolară.

În şcoală nu erau restricţii cu privire la deplasările prin port sau în oraş. Fiecare elev era preocupat să-şi facă temele cât mai bine. Plecarea în hoinăreală prin port o

făceam numai după ce ne asiguram temele şi nu aveam obiecte mai grele pentru a doua zi. Orele de studiu erau tot de 50 de minute, la sfârşitul cărora suna soneria, însă nimeni nu ne forţa să rămânem în clasă. În oraş plecau toţi cei care aveau note de la opt în sus. Când nota scădea sub acest plafon, pedagogul, care verifica de fiecare dată catalogul, trecea pe la clase şi strângea toate legitimaţiile, indiferent de anul de studiu. Noi am apreciat întotdeauna acest procedeu, socotindu-l drept, echitabil, nepărtinitor şi stimulativ la învăţătură.

În perioada examenelor şi cu ceva vreme înaintea lor ne autoimpuneam aceste restricţii pentru a avea şanse sigure de reuşită şi nu ne-am înşelat niciodată.

Elevii care aveau familiile în Constanţa erau obligaţi să rămână în şcoală pentru orele de studiu, însă se mai produceau şi abateri. Astfel că, într-o dimineaţă directorul de studii, Petrică Mureşan, a intrat la noi în clasă şi a întrebat:

— Unde este Păduraru?

— Aici, domnule profesor, a răspuns Nicu Păduraru, ridicându-se în picioare.

— Le-ai spus colegilor ce ai făcut ieri?

— Nu, a răspuns acesta spăsit.

— Să le spun eu. Ieri – a început directorul – acest pişicher, împreună cu G. Frimu din anul II punte, se plimbau prin Mamaia, în loc să studieze aici, în şcoală. Dacă nu va trece examenele, ştie ce îl aşteaptă, a adăugat directorul închizând uşa.

După plecarea directorului, Nicu Păduraru ne-a povestit toată situaţia, cu lux de amănunte, inclusiv că directorul a fost cu el la părinţii săi acasă.

— E grav, Nicule! i-au spus colegii.

N-a fost tocmai grav, deoarece Nicu a trecut cu bine toate examenele şi totul s-a uitat, după cum avea bunul obicei, directorul nostru să treacă cu vederea faptele mărunte.

După sesiunea de examene din luna iunie, a urmat

imediat practica şcolară, pe care noi, elevii anului I am executat-o în două etape: două săptămâni la atelierul de lăcătuşerie mecanică condus de maistrul Nache şi trei săptămâni la „Casa Vapor” din Mamaia, unde am învăţat elementele practice din viaţa unui marinar începător, aplicând noţiunile însuşite la orele de marinărie.

La atelierul mecanic am tras la pilă intens, reuşind să tăiem metale şi să le modelăm, apoi să le îmbinăm între ele cu scopul de a fi în măsură să realizăm la vapor diferite intervenţii în cazul în care se impun anumite remedieri.

Când am ajuns cu autobuzul la „Casa vapor” am avut surpriza să constatăm cu plăcere că acea clădire seamănă, într-adevăr cu o navă de pasageri, de culoare albă, aflată într-o croazieră pe o mare liniştită. Stătea pe malul lacului Siut-ghiol întocmai ca o femeie frumoasă care se însorea sub cerul senin de iulie, la distanţă de numai câţiva kilometri de Constanţa. Pe partea opusă a şoselei se înşirau vilele de odihnă purtând diferite nume, după cum le botezaseră proprietarii lor, cărora le-au aparţinut până în 1948 când fuseseră naţionalizate.

Erau pline de turişti, care formau un du-te-vino pe drumul dinspre mare sau spre ghiol, precum albinele într-un stup.

În primele zile, profesorul de practică, Viorel Mita, ne-a arătat cum se fac nodurile marinăreşti şi cum se matisesc parâmele, o operaţiune foarte grea dar foarte necesară la nave. Îmi aminteam de cele spuse în clasă de profesorul de marinărie: „Matisarea este o artă. Fiecare marinar trebuie să ştie să facă un nod, o gaşă şi să matisească o parâmă”.

De asemenea, am exersat, doi câte doi, semnalele cu braţele, cu fanioane, conform codului universal, apoi să recunoaştem pavilioanele ţărilor străine.

Etapa următoare a fost „trasul la rame”, în bărci de 4 + 1, apoi 6 + 1 şi 8 + 1, acest unul fiind omul care ţinea cârma. Deşi cunoşteam bine, teoretic, construcţia bărcilor, profesorul ne-a chestionat pentru a se convinge că ştim ce

este etravă, etambou, prova, pupa, cheson, banchet, ujbă, furcheţi, cui de strapazan, eche, etc.

Câteva zile în şir, dezbrăcaţi numai în slip, trăgeam la rame, încât ni se bătătoriseră palmele, din care nu lipseau băşicile. La început nu aveam voie să facem baie în lac, decât în mod organizat, între pontoanele care formau un ţarc cu dimensiunile de 100 m x 100 m unde apa nu depăşea doi metri. A urmat un concurs de înot în acel bazin, un fel de verificare pe care şi-a dorit-o „Amiralul" – aşa îl poreclisem noi şi el era mândru de poreclă – după care nu mai aveam restricţii.

Ultimele zile au fost alocate cunoaşterii şi manevrării bărcilor cu vele, în care ne grupa câte patru elevi, fiecare cu misiunea lui precisă. „Amiralul" îşi făcea timp să meargă cu fiecare barcă pentru ca toată clasa să înveţe manevrele în mod uniform.

Începeam de dimineaţă când soarele abia răsărea şi nu ne ajungea încă dogoarea lui. Cerul era înalt şi pal, iar briza mătura încet negurile pe care le trimitea departe, dincolo de linia orizontului, lăsând în urmă un aer limpede şi curat prin care vedeam la mari distanţe. Când soarele se ridica spre amiază ne simţeam ca sub un clopot de sticlă, în zăpuşeala care se aşternea.

Dincolo de lac era insula Ovidiu acoperită de verdeaţă, la care ajungeam într-o oră, uneori mai puţin, dar nu am urcat niciodată de teama şerpilor, deşi nimeni nu ştia dacă acolo erau sau nu şerpi.

Prima dată când profesorul ne-a anunţat că vom lucra cu bărcile cu vele, am izbucnit toţi într-un strigăt prelung de „uraaa...!" pentru că scăpasem de corvoada de a mai trage la rame. Pregătirea bărcii s-a făcut destul de repede. Am montat vela (randa) pe catarg, prizând funga în partea de sus de un scripete aflat în vârful catargului şi de ghiul (o bară orizontală) aflată aproape da baza lui; pentru a nu se balansa, ghiul a fost legat la mijlocul punţii. Vela a fost bine întinsă, apoi funga (saula) am fixat-o pe un tachet de pe catarg, în partea de jos, prin voltare; când

ridicam şi focul (corect i se spunea floc), în vârful catargului flutura flamura sa triunghiulară.

Abia aşteptam să plecăm în larg şi parcă ne făceau în necaz scârţâitul melodios al scripeţilor şi clipocitul apei în bordaj. În febra pregătirilor, urcam şi coboram, iar barca se înclina când într-un bord, când în celălalt, până când îşi ocupa locul fiecare. De câte ori plecam în larg, „Amiralul" ne striga în urmă: „Aţi luat ghionderul şi ispolul?" parcă găleata şi făraşul, ambele din lemn, ar fi ajutat mai mult la instruirea noastră.

La instruire, pe lac şi la Casa vapor, eram adesea ajutaţi şi de elevii din anul IV, care dovedeau pricepere şi îndemânare, contribuind la pregătirea noastră.

Practica a fost grea, solicitându-ne din plin forţele, întrucât profesorul Mita nu se mulţumea numai ca noi să căpătăm pricepere şi îndemânare, urmărea şi performanţă.

De multe ori, trasul la rame se făcea numai cu o numărătoare ritmică având ca rezultat sincronizarea forţelor echipajelor de pe bărci, dar şi un spor de viteză.

Când ajunsesem să lucrăm cu bărcile cu vele, ne depărtam mult în larg şi făceam, pe rând, baie, bălăcindu-ne şi răcorindu-ne, pentru a fi în măsură să continuăm activitatea până la terminarea programului zilnic, care se întindea până la ora 16°°, cu o pauză la miezul zilei.

Ne bronzaserăm toţi, încât arătam ca oamenii care trăiesc la ecuator; la aceasta contribuiseră din plin apa, soarele şi vântul.

Adesea vedeam pe malul ghiolului pescarii, mai tineri şi mai bătrâni, stând toată ziua cu ochii pironiţi la plutele undiţelor aruncate în apă.

Pescuitul nu se dezminte, este potrivit pentru oameni contemplativi, în special cei în vârstă, care nu mai au prea multe preocupări, au ieşit la pensie şi se gândesc la ale lor; printre pescari am văzut şi unii oameni tineri care vin să facă din pescuit un sport. Nu toţi reuşesc să prindă peşte, unii prind nişte „fâţe", cum obişnuiesc să numească „obleţii" pe care-i iau în căldăruşa în care şi-au adus

râmele. Am văzut şi pescari italieni, dotaţi cu scule mai bune, dar ei prindeau atât peşte, cât şi broaşte pe care le pregăteau după tipicul lor de acasă.

La începutul lunii august am plecat în vacanţă, care a fost scurtă, ca toate vacanţele, după care ne-am întors la şcoală pentru anul următor.

Cap. VI – Anul maturizării noastre.

1 – Munci agricole.

Pentru anul al doilea de şcoală, deschiderea festivă care s-a ţinut nu a mai avut aceeaşi semnificaţie ca prima dată, nu am mai simţit emoţiile ce ne stăpâneau la primul contact cu această frumoasă şi nobilă profesie. Singura dorinţă ce ne mai stăpânea era aceea de a lua cât mai repede cunoştinţă cu noile obiecte de studiu. Deşi vacanţa fusese scurtă, niciunul dintre noi nu se simţea obosit şi nu manifesta nostalgie după vremea când nu făceam nimic.

În organizarea claselor, singura schimbare era mutarea noastră din clasele care dădeau spre nord, în altele orientate cu ferestrele spre sud. La materiile studiate până atunci se mai adăugaseră Termodinamica şi Mecanica Teoretică pentru noi cei de la secţia maşini, astfel că se făcuseră 10 obiecte de studiu.

Am început bine din primele zile şi am reuşit să parcurgem o parte din materia care ne introducea în studiu.

În luna octombrie a venit o dispoziţie de la Ministerul Transporturilor, care patrona şcoala, prin care ne obliga să mergem la întreprinderea Agricolă de Stat din Pietroiu care avea o fermă agricolă legumicolă în Balta Ialomiţei, unde urma să participăm la strângerea recoltei de zarzavat. În aşteptarea plecării, timp de tei zile nu s-a făcut carte, iar colegii care făceau parte din brigada artistică a şcolii, au pus pe note un cântec care prezenta tocmai această situaţie. Cântecul a fost compus şi regizat de Caradobre Valeriu, Petrişor Ilarie şi alţii, având următorul text:

Vine ordin de la Minister, of, aman aman.

Să pornim cu toţi pe drum de fier, of aman aman.
Să culegem iute păpuşoi, of, aman aman.
La gospodăria din Pietroi, of, aman aman…
continuarea lui în anexa 1.

În cântec au fost inventariate toate bucuriile, peripeţiile, necazurile şi dorinţele noastre din acea experienţă prin care au trecut elevii Şcolii Medii Tehnice de Marină Constanţa. Am făcut o muncă efectivă de ţăran, cu toate greutăţile ei, dar aceasta a dus la sudarea colectivului nostru, la o cunoaştere mai bună, la cimentarea unor prietenii trainice între elevi, unele nereuşind să se deterioreze nici peste ani.

Ne-am întors în şcoală pe la jumătatea lunii noiembrie şi ne-am conţinut învăţătura cu şi mai multă râvnă.

2 – Ieşirea în mare cu nava-şcoală „Neptun”.

Într-una din zile am fost duşi în practică la nava-şcoală „Neptun”, unde am executat anumite activităţi specifice până pe la ora 16°°, când au început să sosească anumite persoane şi mai multe lăzi cu mâncare şi bere.

Pe navă şi-au făcut apariţia şi o parte dintre profesorii noştri de la şcoală, dar şi elevii Anghel Dumitru şi Gorun din anul IV, care ne ajutau în însuşirea cunoştinţelor.

Plecarea s-a făcut de la dana nr. 16, unde „Neptun” era legată în mod permanent de chei, şi unde noi, de fiecare dată când mergeam acolo, nu scăpăm niciun prilej să ne bălăcim, sărind de pe puntea de comandă, cu toate că ne era cunoscută interdicţia scăldatului în bazin.

Cazanul a fost pus sub presiune, maşinile unse în părţile unde piesele se frecau între ele, iar aparatele de măsură şi control verificate. Nava era gata de plecare.

Căpitanul Mărăcineanu se afla în cabina de comandă lângă timonier, însoţit de Petrică Mureşan, directorul nostru de studii.

— Încet înainte! vine comanda la compartimentul maşini. Elevul de anul patru Anghel, răspunde concomitent

cu manevrarea manetei de cuplare a elicei în poziţia de lucru. „Neptun” s-a desprins de chei şi îşi face loc printre celelalte nave aflate în bazin pentru încărcare sau descărcare de mărfuri. Aproape toţi se aflau pe puntea principală, cu excepţia celor din serviciul de cart.

Invitaţii depăşeau cifra de douăzeci şi cinci, printre ei aflându-se câteva perechi de tineri şi câţiva copii.

Era o vreme frumoasă, liniştită, cu un soare blând care încălzea cu intermitenţă, pământul, adesea fiind acoperit de nişte nori albi, lânoşi, care se rostogoleau peste el. Vânzul adia uşor, încât valurile, aproape imperceptibile, încreţeau suprafaţa apei, pierzându-se în larg.

Când am trecut de farul ce străjuieşte intrarea în rada portului (bătrânul far în prezent este ieşit la pensie, deoarece a fost înlocuit cu altul modern, amplasat sus, pe mal, în zona abatorului). Căpitanul Mărăcineanu a dat, prin telegraf, comanda „Jumătate viteză!”, apoi „Toată viteua înainte!” ceea ce însemna că nava este pusă „pe drum” conform coordonatelor dinainte stabilite.

Toată lumea petrecea, unii aşezaţi pe cheaslongurile scoase pe puntea principală, tinerii grupaţi la pupa sau în borduri, doi câte doi, iar copiii alergau de la prova la pupa, curioşi să vadă bărcile de salvare, colacii de salvare sau clopotul care numără carturile şi semnalizează acustic pe timp de ceaţă; părinţii îi supravegheau cu grijă din locurile unde erau aşezaţi, precauţie dublată şi de atenţionările repetate ale şefului de echipaj să nu se aplece peste parapet pentru a evita căderea în apă.

La plecare nimeni nu avea „rău de mare”. Eu aveam o teamă ascunsă de acest rău de mare deoarece nu mai fusesem niciodată în larg şi nu ştiam nimic despre el, decât ceea ce îmi povestiseră unii marinari încercaţi, motiv pentru care mă gândeam cu groază la o eventuală furtună.

La sfârşitul cursei m-am declarat mulţumit, nu am avut nimic, cu toate condiţiile grele prin care am trecut. „Sunt tare!” mi-a strigat eu în gând. Acum pot discuta

altfel cu tata despre mare şi pericolele ei.

Spirayurile de la compartimentul maşinii erau deschise pentru aerisire, iar pe ele priveau curioşii spre noi, cei aflaţi în cart.

Tinerii afişau aerul superiorităţii lor nedisimulate şi întreţineau o atmosferă idilică pe punte, departe de privirile părinţilor lor; unii îşi consolidau relaţiile, alţii abia le înfiripau, dar toţi erau preocupaţi de discuţii şi mai puţin de mare, fiecare studiindu-şi discret partenerul.

După câteva ore de marş ne aflam deja în marea liberă, iar uscatul rămăsese departe, la multe mile depărtare, încât nu se mai vedea. Cerul începuse să se întunece, iar soarele fusese complet acoperit de nori; marea trecuse de la calm la o zvârcolire zgomotoasă care prevestea furtuna, schimbându-şi concomitent şi culoarea spre verde-gri.

Căpitanul Mărăcineanu privea insistent cerul apoi marea şi, după o consultare cu Petrică Mureşan, la rândul său posesorul brevetului de Căpitan Secund, cu suficientă experienţă de navigaţie, a hotărât să ne întoarcem în poart. S-a apropiat de telegraf şi a dat comanda „încet înainte!” iar timonierul a executat un rondou larg pentru a întoarce nava spre port. A urmat comanda „Jumătate viteză înainte!” apoi „Toată viteza înainte!”

Rondul a fost aproape imperceptibil pentru cei neavizaţi pentru a nu intra în panică. Privind alidada Căpitanul Mărăcineanu i-a spus timonierului: „Prova pe far!” iar nava şi-a continuat drumul cu viteza de 15 noduri (un nod este egal cu distanţa de o milă marină parcursă în timp de o oră).

„Toată lumea la cabine!” a anunţat nostromul cu vocea lui de tenor. „Vine furtuna!” a mai adăugat el, făcând semn elevului de la prova să ajute la închiderea tambuchiurilor (intrările acoperite din punte), după care a verificat dacă toate obiectele rămase în mod obişnuit pe punte sunt bine asigurate pentru a nu fi luate de valurile care trec peste punte.

În câteva minute furtuna s-a înteţit, iar valurile au început să urce pe punte, după care se scurgeau prin sabordurile din parapet. Nava urca periculos pe crestele valurilor înalte, de unde cobora brusc în prăpăstiile formate prin dislocarea apei care urcase; tangajul făcea ca atunci când prova cobora în abis mase întregi de ape să urce pe punte. Vântul s-a intensificat treptat şi sufla din toate părţile, înclinând nava când într-un bord când în celălalt, concomitent cu valurile care loveau în bordaj cu putere, provocând un ruliu insuportabil; în acest timp câte un bord intra sub val, luând o cantitate n-are de apă pe punte.

Nava unduia printre valurile care o loveau năprasnic în bordaj, plimbând-o ca pe o coajă de nucă.

De câte ori pupa ajungea deasupra apei, elicea se învârtea în aer, provocând o creştere a turaţiei maşinii cu aburi, concomitent cu reducerea vitezei de deplasare. Căpitanul a cerut maşinii să reducă la jumătate viteza şi aşa am continuat drumul până când am intrat în rada portului.

Toate deschiderile în punte fuseseră închise pentru a evita pătrunderea apei în cabine. Deodată s-a ivit pe punte o femeie care voia să verse (vomite), dar un val a apălat-o complet, proiectând-o în peretele camerei maşinii; arăta ca o stafie, cu hainele ude lipite de corp şi cu părul lipit de cap şi faţă, de pe care şiroia apa. Nostromul aflat lângă elevul de „veghe” de la prova a intervenit, ajutând-o să ajungă în cabină.

Se întunecase, atât datorită înserării, cât mai ales datorită norilor negri care acoperiseră cerul şi ne înconjurau din toate părţile ca o manta neagră. Vântul vuia şi izbea năprasnic în straiuri, şarturi şi celelalte instalaţii de deasupra punţii principale, pe care le biciuia şi le împroşa cu stropii proveniţi de la crestele valurilor înalte. Pe punte continuau să cadă valuri mari, care loveau ca un mai de tonaj greu.

Toate persoanele de pe punte se refugiaseră în

cabinele marinarilor, de unde se auzeau strigăte şi ţipete ale copiilor speriaţi. Nimeni nu se mai gândea la mâncare sau la băutură, mulţi boleau prin paturi sau vărsau, datorită răului de mare. Elevii care nu aveau rău de mare făceau, pe ascuns, glume în legătură cu această stare de disconfort, spunând: „Tu nu ai dat la boboci?” sau „Nu te-ai răstit la bocanci?”

Pe punte nimic nu mai era sigur; orice deplasare constituia un risc, riscul de a fi luat de valurile care loveau aproape ritmic puntea, cu o forţă de nedescris.

Puntea principală din lemn de gaiac care era galbenă la plecare şi frumos lustruită precum un parchet lustruit şi dat cu ceară de o harnică gospodină, acum era îmbibată cu apă şi murdară de noroi şi sare, căpătând o culoare închisă, nedefinită, semănând aproape cu asfaltul de pe un bulevard.

Când nava trosnea din toate încheieturile, în cabină se înteţeau vaietele, urmate de întrebări ca: „Mai este mult?” „Când se mai termină furtuna?” sau „Vai, ce chin!”

Nostromul îi liniştea, spunându-le că ne apropiem de port, că nu se va întâmpla nimic, dar timpul trecea şi ţărmul nu se mai apropia.

Nu ştiu de ce, dar eu mă bucuram de acest spectacol al mării, ca un copil care primise o jucărie nouă.

În mintea mea de atunci mă socoteam un privilegiat al sorţii ca la prima mea ieşire în larg să se declanşeze furtuna. Mă temeam că nu voi mai avea niciodată prilejul să mai văd, pe viu, un astfel de spectacol. Recunosc că şi eu m-am temut un pic de furtună şi pentru a nu mă mai gândi la ea, am început să studiez cu atenţie regulatorul de turaţie al maşinii, apoi manometrul de presiune, sticla de nivel şi termometrul de apă de la cazanul cu aburi, apoi am început să arunc cărbuni în vatră.

Tangajul devenise ameţitor, iar sub punte se auzeau ţipete ori de câte ori nava gemea şi trosnea din încheieturi.

Elevul din anul IV, Anghel Dumitru, răspundea la telegraf şi ne dirija în acţiunile pe care le făceam în

compartimentul maşinii.

După câteva ore de zbateri în furtună, printre valurile înalte, când prova urca pe creste apoi începea să coboare în „hău”, au început să se zărească luminile de la Siloz şi de la Gara Maritimă, iar mai târziu şi lumina farului.

Furtuna nu slăbea din intensitate, iar chinul celor de sub punte continua.

Sirena din port mugea şi ea ritmic, ca şi farul ale cărei clipiri indicau semnalul stabilit pentru portul Constanţa, care se distingea greu în bezna şi ceaţa care se lăsase.

Am ajuns, în sfârşit, înapoia farului pentru a intra în rada portului. Căpitanul a dat comanda: „Încet înainte!” şi am pătruns într-o zonă liniştită, la adăpostul digului de apărare, unde zbuciumul navei a încetat brusc, ca prin farmec. Vântul continua să şuiere în şarturi şi straiuri, marea continua să mugească, semne că furtuna pe mare era la fel de intensă şi continua să ne urmărească.

În bazin, „Neptun” plutea lin ca şi când nimic nu i se întâmplase până atunci. Totul se schimbase radical. Trecând printre celelalte nave, am ajuns la locul de acostare, în dana 16, iar după câteva comenzi, nava a atins uşor cheiul cu tribordul şi s-a oprit, când parâmele au fost voltate (înfăşurate) pe babalele cu urechi de pe mal. Telegraful a mai sunat prelung de două ori, semn că manevrele s-au terminat, după care nava a fost părăsită, rămânând la bord numai şeful mecanic, nostromul şi elevul de cart (vardie), Măra Nicolae, prietenul nostru.

3 – Viaţa frumoasă de elev în şcoală toate decurgeau normal. Învăţam, făceam sport, ne plimbam prin oraş, legam prietenii cu fete şi băieţi şi aşteptam sesiunea de examene din ianuarie.

Continuam să facem sport mai mult la sală sub supravegherea şi îndrumarea atentă a „Amiralului”. După ce săream capra şi calul cu mânere, ne căţăram pe parâme sau făceam tir, nu trecea ziua de sport fără să facem şi

câte o partidă de box, având la dispoziţie câteva perechi de mănuşi de box, cu care ne antrenam; unii colegi au reuşit să câştige şi campionate locale de box, aşa cum a fost Sile Silvestru. În aceste încleştări pugilistice, mai toţi am reuşit să ne colorăm maiourile cu sânge şi să ne rupem osul nazal sau cel puţin să-i reducem rigiditatea, dar cel mai important lucru a fost că am învăţat să ne apărăm în diferite ocazii şi ele nu au fost puţine.

Oadtă, un grup de elevi a participat la o reuniune care a avut loc la şcoala de lucrări edilitare din oraş, unde fetele i-au preferat pe băieţii noştri, poate pentru frumuseţea uniformelor, poate pentru modul lor de prezentare.

La plecare aceştia au fost urmăriţi de elevii şcolii respective şi, ajungând pe malul portului, au început altercaţiile şi o bătălie în toată regula, din care marinarii noştri au ieşit cam şifonaţi. Unul dintre ei a reuşit să scape din încleştare şi a venit la şcoală, povestindu-şi păţania. Atâta a trebuit, că în câteva minute toată şcoala de Marină, cu mic, cu mare, a pornit la atac, având în mână tot ce au găsit în drum bun pentru atac.

Cetele de luptători veneau din ambele părţi, fiecare tabără primind întăriri pe rând, ceea ce făcea ca balanţa să se încline când într-o parte când în cealaltă. Bulevardul de deasupra portului vuia de răcnetele combatanţilor şi, pe circa trei sute de metri pătraţi era o viermuială de nedescris. Numai la apariţia miliţienilor războiul a luat sfârşit, toţi fugind pe unde au putut.

După câte am aflat ulterior, nu au fost victime, dar nişte cucuie mărişoare, aproape cât nucile, nişte uniforme rupte, nasturi şi şepci pierdute, tot au fost.

De atunci nu s-au mai înregistrat incidente între elevii celor două şcoli, ba chiar am ajuns la o reconciliere totală şi s-au legat chiar prietenii între noi, participând şi după aceea la reuniunile lor.

…Prin 1954 cunoscusem mai multe fete de la liceul seral, care, pe atunci, avea sediul în localul vechi al poştei,

printre care: Rodica, Tatiana, Katia şi Nadia.

Ne-am trezit invitaţi la onomastica Tatianei în str. Daciei, nr. 41, eu, Mircea Dragoş, Nicu Păduraru, Ionel Georgescu, Costel Fătu şi Romică Stăncioiu, unde am dansat până la orele 1°° din noapte. Ulterior am mai fost invitaţi în aceeaşi casă la diferite ceaiuri dansante şi ne-am distrat de minune.

Era o familie de ruşi a căror fiică, Tatiana, părea o copilă cu o faţă rotundă şi nişte obraji rumeni ca la păpuşi, păr auriu cu zulufi pe frunte şi peste urechi, ochi albaştri, puţin durdulie dar cu nişte picioare ca o sticlă de lampă.

Mie, ca şi colegilor mei, îmi plăcea viaţa pe care o socoteam un bun necesar şi de care nu aş fi vrut să mă lipsesc.

O consideram ca pe un spectacol necunoscut şi care era în măsură să ofere multe surprize. Nu mă vedeam, însă, în stare să urc pe scena vieţii în calitate de soţ, nici nu aveam vârsta necesară pentru aşa ceva. Asta însemna să trag după mine şi pe alţii, cu destin cu tot, aşa cum ar fi dorit unele dintre fetele întâlnite în acea casă sau pe la liceul seral unde le cunoscusem noi; de la o vreme am început să nu mă mai duc acolo.

Datorită regimului pe care îl avea portul Constanţa, intrarea se făcea numai pe bază de legitimaţie, pe care o posedam şi noi, fiecare elev, putând ieşi şi intra la orice oră. Noi plecam în oraş după orele de curs sau după ce ne făceam temele pentru a doua zi. Legitimaţia o posedau numai cei care aveau note peste ştacheta stabilită de conducerea şcolii şi aceasta era cunoscută şi de miliţienii de la controlul de poartă. Când notele la învăţătură coborau sub ştachetă, pedagogul, care avea grijă să verifice notele din catalog, trecea pe la fiecare clasă şi ridica legitimaţiile celor căzuţi în „zona gri”, pierzând astfel „miraculosul deschizător de drum spre libertate”.

Dar tinereţea, frumuseţea, visele, captivează; uneori, aceste calităţi vin ca un balsam vieţii dense, acaparatoare. Când toate trec, ne dăm seama prea târziu de acest adevăr

crud, abia când simţim că sunt toate pierdute.

Ignorând oboseala, într-o zi, după ce ne-am făcut temele, am plecat cu Ionel Georgescu în oraş. El urma să se întâlnească cu o fată, iar eu să văd un film.

Prietena lui, Mariana Pascu, a venit la întâlnire însoţită de o colegă, Larisa, cu care am făcut cunoştinţă şi ne-am hotărât să mergem toţi patru la film.

Ieşind de la cinematograf, ne-am plimbat noi puţin prin parcul din faţa teatrului dramatic, parc ce se numea pe atunci „Maxim Gorki”, iar toţi îi spuneam parcul sovietic pentru că era mai mult al ruşilor decât al nostru. După aceea am coborât pe bulevardul „I V Stal în”, până am ajuns la Casino unde neam plimbat pe faleză.

Din Casino răzbătea până la noi o muzică de dans care te-ar fi atras chiar şi în situaţia în care ai fi fost bolnav în pat. Fetele au propus să intrăm la dans şi Georgescu a fost imediat de acord.

— Măi, Ionele! i-am spus eu la ureche, nu-ţi aduci aminte că este o interdicţie pentru elevii şcolii noastre să intrăm în Casino? Nu ar fi mai bine să renunţăm pentru a evita neplăcerile?

— Lasă, măi, nu ne vede nimeni aici! a spus el.

— Ce tot şuşotiţi acolo? a intervenit Mariana.

— Nimic. Discutam ceva de la şcoală, am spus eu.

— Ori nu aveţi bani pentru intrare? a revenit Mariana.

— Nu. E vorba de ceva legat de un coleg al nostru, a minţit Georgescu.

— Hai odată] a spus şi Larisa urcată deja pe scări.

Am intrat. Înăuntru era cald şi atmosferă tipică de dans.

Ne-am scos mantaua, şapca, fularul, pe care le-am agăţat în cuiere, apoi ne-am pierdut în mulţime, în vâltoarea dansului, împreună cu fetele care se făcuseră şi ele lejere odată cu noi. Pe la ora 23°° a apărut în sala de dans pedagogul Babu Gheorghe de la noi din şcoală care ne-a notat, apoi ne-a făcut un semn discret să ne retragem

la şcoală. Dar cum poţi să te desprinzi de aşa dans şi mai ales de fete?

Am mai dansat aproape o oră, apoi am condus fetele acasă, ajungând la şcoală pe la ora unu din noapte.

A doua zi de dimineaţă am fost chemaţi la Cancelaria şcolii şi, fără prea multe discuţii, ni s-au ridicat legitimaţiile de intrare în port.

— Ştiaţi că nu aveţi voie în Casino? ne-a întrebat directorul Mureşanu.

— Ştiam.

— De ce aţi făcut-o? Şi tocmai voi! Acum suportaţi!

???

Ce mai puteam zice? O făcusem şi trebuia să suportăm consecinţele. Măsura era corectă. Două săptămâni.

Partea proastă era că în duminica următoare aveam întâlnire cu fetele cu care stabiliserăm să mergem la o reuniune în cadrul Şcolii Pedagogice. Promisesem solemn fără să intuim păţania cu legitimaţia.

Plecarea în oraş fără legitimaţie era curată „sinucidere”, iar dacă am fi împrumutat de la alţi colegi, ar fi fost şi mai rău dacă am fi avut neşansa să fim descoperiţi.

Şi tot aşa, amândoi ne făceam gânduri negre, zbătându-ne să găsim o „soluţie” la ecuaţia încâlcită pe care numai noi o ştiam.

După masa de prânz ne-am culcat o oră, apoi ne-am bărbierit şi ne-am hotărât pe loc:

— Mergem, orice ar fi! a propus Ionel Georgescu. Pe drum ne mai gândim cum să facem să intrăm. Poate că dăm de vreun miliţian cu suflet bun la poartă şi ne lasă să intrăm.

— Mergem, măi, dar eu presimt că vom păţi ceva, am spus eu. La ieşire nu se pune problema, necazul începe abia când ne vom întoarce. Nu prea văd cum vom intra.

— Totuşi, hai să încercăm! Fetele ne aşteaptă şi vor

crede că le-am dat „plasă”, pe când noi stăm aici ca proştii şi nu ştim să ne purtăm ca nişte adevăraţi cavaleri. Să riscăm şi noi o dată! şi-a întărit propunerea Georgescu.

— Dar să ne înţelegem de pe acum, nu ne apucăm să le spunem fetelor că noi am rămas fără legitimaţii şi că ne temem… asta este numai treaba noastră! am adăugat eu, după ce am acceptat propunerea.

— De acord! a încuviinţat Georgescu.

Ieşirea pe poartă nu a ridicat probleme. Am ajuns la timp la întâlnirea cu fetele, am intrat la reuniune unde ne-am distrat minunat până în jurul orelor 23°°, le-am condus pe fete acasă, iar în jurul orelor 24°° am ajuns la poarta nr. 2 unde încercam să intrăm în port, faţă în faţă cu miliţianul încăpăţânat, sergentul Ion Vasile, al cărui nume l-am aflat mai târziu.

— Legitimaţiile, vă rog! ni s-a adresat el autoritar.

— Ştiţi… noi le-am dat pentru reînnoirea vizei… a mea era şi deteriorată şi am dat fotografii pentru a-mi elibera alta nouă. Vă rugăm să ne daţi drumul să intrăm şi promitem că nu se va mai repeta, şi-a încheiat Georgescu pledoaria, care ameninţa să rămână fără rezultat.

— Du-te, mă, d-aici! Voi sunteţi d-ăia cărora nu le place cartea, aveţi note mici şi nu vă lasă legitimaţiile la voi, ca să staţi în şcoală şi să învăţaţi, iar voi umblaţi creanga prin târg. Păi nu vă cunosc eu? Veniţi şi-mi vindeţi mie gogoşi, a mai spus miliţianul, mulţumit de constatarea lui. Hai, plecaţi d-aici, că pe la mine nu intraţi!

Văzând că situaţia este fără ieşire am plecat de la poartă şi ne-am îndreptat spre Spitalul CFR.

— Acum ce facem? Ne-am făcut şi de râs, am spus eu.

— Hai să încercăm pe la Stadionul PCA! zice Georgescu.

— Ai dreptate, pe acolo nu este lumină şi putem sări gardul.

Am plecat pe drumul spre stadion, oprindu-ne din vreme în vreme să ascultăm dacă nu se aude vreun

zgomot. Când am ajuns în locul prielnic, Georgescu, sprijinit de mine, a urcat pe gard, apoi l-a escaladat înăuntru. Am urcat apoi eu, dar sus, mi s-a agăţat mantaua în una din sârmele prinse deasupra gardului. În timp ce mă străduiam s-o desfac din sârme, am primit o lovitură în spate, aplicată cu patul puştii de către ginicerul din postul de pază care ne reperase, fiind aruncat peste o stivă de cherestea din interiorul portului. Am mai auzit doar „Stai!” şi o înjurătură, apoi linişte.

Lovitura primită a fost destul de puternică încât a trebuit să stau o vreme pe stiva de scânduri, apoi cu greu m-am putut ridica şi tot aşa m-am deplasat până la şcoală. A doua zi nu mai simţeam nimic, îmi trecuse, aşa cum trec toate în viaţa omului.

Două săptămâni cât a durat suspendarea legitimaţiilor am stat în şcoală şi am învăţat, iar în pauze făceam „haz de necaz” şi trăiam cu amintirile balului de la Casino. Şi într-adevăr aveam ce să ne amintim.

...În salonul enorm se trăia prezentul. Clipa lui trebuia întâmpinată cu veselie, iar veselia sporea sunetul strident al alămurilor care reuşea uneori să acopere acordeonul şi chiar tobele. Trupurile se apropiau şi se zvârcoleau în dans, iar râsetele şi apoi gândurile pluteau într-o lume fără bariere morale care dădeau iluzia visului. Lumea ideală este lumea visului, fără de care nu putem trăi.

Dansul uneşte un bărbat şi o femeie, iar legăturile invizibile care până acum te ţineau departe, cad.

Astfel poţi ţine o fată frumoasă sau o femeie în braţe, încărcată de misterul feminităţii ei grele. Acum poţi s-o apuci de mijloc fără jenă, să te lipeşti de ea şi să plutiţi amândoi sub protecţia muzicii care simţi că se revarsă ca o apă fermecată. Eram tentat să spun precum Faust: *„Clipă, opreşte-te!* Fericirea nu poate veni decât din scurgerea timpului, a clipelor liniştite şi senine dar atunci aşa aş fi vrut să fie.

Când am cuprins-o de mijloc pe Larisa, mi s-a părut

surprinzător de subţire, iar când am alunecat cu ea în dans pe parchetul lustruit, m-am temut o clipă pentru fragilitatea aparentă a trupului ei. Mă socoteam un bun dansator, dar în primele clipe, în vâltoarea valsului, m-am simţit stângaci, dându-mi seama că aveam drept parteneră pe cea mai bună dansatoare din câte întâlnisem până atunci. În vârtejul dansului, în jurul nostru se făcuse gol, un spaţiu lăsat numai pentru noi, ceea ce am observat mai târziu. Când a încetat muzica, i-am făcut complimentul în sensul că este o foarte bună dansatoare, la care ea mi-a răspuns cu modestie că este mulţumită că a avut un partener pe măsură, care a ştiut s-o conducă bine.

Larisa era ca o pară coaptă, gata să cadă de pe ramură la prima adiere de vânt. Avea părul castaniu, bogat, revărsat în bucle peste rochia de seară, destul de generos decoltată deasupra sânilor. Ochii ei căprui, puţin melancolici, erau încadraţi de două sprâncene arcuite frumos deasupra unor gene lungi.

Amintiri şi dorinţe pe care le-am amânat până după vacanţa de iarnă.

…De câte ori îmi amintesc de primul meu amor, un val de duioşie îmi cuprinde inima. În acel amor am pus tot romantismul arzător al adolescenţei mele şi el mă va urmări toată viaţa ca o mireasmă venită din trecutul meu îndepărtat plin de rătăciri, căutări şi chiar greşeli.

În şcoala de marină noi eram, încă, în creştere, organismul nostru se prefăcea, în sensul că în el se produceau unele transformări, ciudate pentru înţelegerea noastră de atunci, la unii mai devreme iar la alţii mai târziu. Se năşteau nevoi fiziologice care nu prea puteau fi spuse altora, însă ele ne produceau neastâmpăr şi tulburarea imaginaţiei, de care eu nu eram deloc străin. Apropierea unei femei sau urmărirea ei în mişcare sau în trecere pe lângă noi ne atrăgea privirile şi ne întârâta, motiv pentru care nu mai cântăream lucid rangul, educaţia şi frumuseţea lor fizică. De multe ori fixam cu privirea picioarele ospătarelor, spălătoreselor sau îngrijitoarelor cu care veneam în contact. Aşa am ajuns eu să înjghebez o

prietenie cu Valentina, o fată frumoasă, şatenă, nu prea înaltă, foarte curată şi bine făcută, plesnind de sănătate şi numai cu un an mai mare decât mine. Locuia pe strada Maramureş, cu chirie şi ocupa o singură cameră care dădea direct în stradă, având două trepte din ciment sub pragul uşii. Valentina avea un corp împlinit şi iubea cu sânge fierbinte. În prima zi a întâlnirii noastre am invitat-o la cinematograful „Timpuri noi" unde luasem două bilete şi ea a acceptat.

Rula filmul „Misterele Parisului". Deşi aveam bilete cu loc, am urcat la balcon, unde era mai întuneric şi ştiam că acolo urcă numai îndrăgostiţii care se ocupau mai mult de partener decât să vizioneze filmul.

Nu am făcut nici noi excepţie; am ocupat loc în ultimul rând, unde ne-am sărutat şi ne-am îmbrăţişat tot timpul cât a durat filmul. La sfârşit, când s-au aprins luminile, a trebuit să lucrăm mult pentru a ne corecta ţinuta care fusese schimonosită şi deranjată.

Am condus-o acasă, însă am stat numai câteva minute pe un scaun, după care ne-am despărţit urmând să ne întâlnim după două zile. Am rămas prieteni pentru multă vreme. Ne întâlneam fie pe stradă, fie plecam împreună din port. Când am rămas acasă la ea prima dată, având o singură cameră, nu mi-a cerut să mă întorc cu spatele când s-a dezbrăcat pentru a-şi schimba hainele. Acest gest a făcut ca împreunarea noastră să fie mult mai uşoară; mai pudic am fost eu care m-am dezbrăcat de tot numai când a fost stinsă lumina. Când am început să ne îmbrăţişăm şi să ne sărutăm am simţit parfumul ei de flori care îmi dădea fiori în suflet. O vedeam cum se bucură văzându-mă că mă simt bine în prezenţa ei. Avea sânii tari şi netezi care frământau sub palma mea şi degajau o căldură binefăcătoare. Avea nişte ochi negri, adânci şi scânteietori. În pauze gâfâia, iar de respirat, respira cu gura deschisă, scoţând în evidenţă buzele pline, roşii şi robuste aşa cum era toată carnaţia ei sănătoasă. Am fost fericiţi de multe ori împreună. Tot astfel am avut şi discuţii despre căsătorie, pentru care eu nu eram deloc pregătit,

fiind un băieţandru crud care abia îşi desăvârşea dezvoltarea şi începuse să înveţe câte ceva despre viaţă.

Acest subiect m-a mirat, iar mai târziu, când am observat că toate fetele care au o legătură cu un bărbat urmăresc în primul rând căsătoria, am tras concluzii.

Ultima noastră întâlnire a fost de natură să în mâhnească. Stăteam amândoi în pat şi ne confesam când s-a oprit brusc şi m-a anunţat, fără să-şi ferească privirea: „Mă mărit!”

La început am crezut că este o glumă şi i-am replicat: „Cine este fericitul?” „Un băiat de la mine din sat. El mă iubeşte şi este mai interesat de mine decât tine”, a spus ea cu o voce din care răzbătea dojana şi părerea de rău, în acelaşi timp.

Am simţit o uşoară ameţeală. Nu mă aşteptam la un asemenea deznodământ. Mă obişnuisem cu ea, iar acum mă simţeam părăsit şi îmi părea rău, deşi eram conştient că trebuia să se întâmple aşa.

Fata se copsese de mult şi dorea să-şi înjghebeze o familie, nu să-şi piardă vremea cu mine care mai aveam mult până să stau „pe picioarele mele”.

O vreme am stat în şcoală pentru că se apropia sesiunea de examene din iarnă şi pe toţi ne cuprinsese febra examenelor, determinându-ne să stăm toată ziua şi uneori noaptea aplecaţi asupra cărţilor. Strădania noastră a fost încununată de rezultate bune şi foarte bune. De această dată ne-au evidenţiat în mod deosebit profesorii Ştefan Atanasiu şi Simion Chiriac. Ultimul, fiind profesor de fizică şi chimie, privea cu foarte multă seriozitate obiectele respective, mai ales că era de profesie farmacist. Era un om serios, totdeauna decent îmbrăcat, autoritar, cu o privire care te apăsa. Avea o personalitate puternică şi un vast bagaj de cunoştinţe pe care ni l-a transmis şi nouă cu multă dărnicie.

Vacanţa am petrecut-o la părinţii mei, fără a înregistra o situaţie deosebită, mai mult m-am odihnit.

Într-o duminică din luna aprilie am plecat din şcoală

cu scopul să-mi vizitez sora care locuia în comuna Ovidiu, împreună cu soţul său, ocupând un apartament din blocurile muncitoreşti; soţul ei era subofiţer de miliţie într-un detaşament care asigura paza uzinei „Ovidiu II”.

Nu i-am găsit acasă. Vecinii lor mi-au spus că se află la nişte rude în Năvodari (pe care şi eu le cunoşteam).

Am hotărât să plec la Năvodari după ei, în care scop am ieşit în marginea comunei să aştept o maşină de ocazie, întrucât pe vremea aceea nu existau curse de autobuze pe acel traseu. A oprit un autocamion în caroseria căruia erau mai mulţi vânători, după armele pe care le aveau la ei. Când am ajuns în dreptul unui bufet din Siut-Ghiol, şoferul a oprit şi toţi din camion au coborât, luându-mă aproape forţat, cu ei înăuntru. Unul dintre vânători a scos din tolbă un iepure pe care l-a dat ospătarului să-l pregătească, apoi au cerut rom pentru ei şi pentru mine. Am refuzat la început, dar unul dintre ei făcuse armata la marină şi m-a luat direct: „Lasă-te de glume, tinere! Păi eu am fost marinar ca şi tine şi am băut tot rom, aşa că să nu-mi spui mie că nu bei!”

După câteva minute a venit la masă ospătarul cu 6 ţoiuri cu rom şi o tavă cu came de iepure, bine rumenită şi frumos mirositoare. Am ciocnit ţoiurile, am băut, apoi ne-am aşezat vârtos să mâncăm iepurele din tavă. Mai târziu ospătarul a adus şi două sticle de vin al casei cu care am început să stropim carnea ingerată până atunci. Nu ştiu dacă a trecut o jumătate de oră şi ospătarul a adus la masă o altă tavă cu iepurele „nostru” de astă dată.

— Ce-i cu asta? a întrebat bătrânul care i-l dăduse.

— Iepurele pe care mi l-ai dat să-l „fac la tavă”, a răspuns ospătarul sigur de el.

— Dar până acum ce am mâncat, frate? s-a oţărât la el bătrânul.

— Păi, să vă spun cum este, a început ospătarul.

Înainte de a veni dumneavoastră, în faţa bufetului a stat o cotigă cu un măgar care avea şi un pui; pe şosea a treut un camion care a călcat măgăruşul şi noi l-am jupuit

şi l-am preparat. Acesta este iepurele dumneavoastră, aşa că mâncaţi-l sănătoşi!

Au plătit băutura şi carnea măgăruşului, pe mine refuzând să mă admită la plată, apoi am plecat spre Năvodari. Mâncasem came de măgar şi nu mai schimba cu nimic situaţia. Totuşi, fusese o came gustoasă. Când le-am povestit surorii şi cumnatului, au râs de s-au prăpădit.

…Uneori, când te aştepţi mai puţin, viaţa te prinde în capcana unui vârtej ameţitor, cu consecinţe pe cât de grave, pe atât de imprevizibile asupra sorţii tale. Evenimentele pe care le-ai trăit îţi lasă urme adânci în suflet şi nu ajungi niciodată să le pătrunzi deplin adevăratele înţelesuri, ca să nu mai vorbim că, în pofida unor încercări disperate, nimic ne le mai poate stăvili efectul lor ameţitor.

În luna aprilie 1955, printr-o decizie a Ministerului Transporturilor – patronul şcolii noastre – Şcoala Medie Tehnică de Marină, pentru care mă luptasem atât şi-mi făcusem atâtea vise, a fost desfiinţată, fiind retezate aripile multor tineri care doriseră din toată fiinţa lor să devină marinari. S-au concentrat materiile, iar în luna mai am susţinut în grabă toate examenele de sfârşit de an, încheind astfel toată activitatea şcolară.

S-a făcut o discuţie cu noi asupra posibilităţilor de a continua studiile. O parte dintre elevi au optat pentru liceele de cultură generală, unii au plecat la muncă în diferite întreprinderi, iar alţii au rămas în aşteptarea unei „şanse” mai bune; singurii care au fost ambarcaţi pe nave au fost absolvenţii anului IV şi din anul III câţiva.

De la secţia „maşini” am optat pentru Şcoala Navală din Giurgiu, 23 din anul II, iar cei din anul I maşini au fost deja transferaţi în întregime să continue anul I la Giurgiu.

Dosarele noastre au fost trimise la noua şcoală, iar noi urma să ne prezentăm acolo pe data de 1 septembrie pentru continuarea anului de studiu.

Am rămas în oraşul Constanţa la o mătuşă la care veneam de multă vreme, ea fiind o mamă bună pentru

toate rudele care veneau de la ţară. Câteva zile am făcut plajă, apoi am dat examen de diferenţă pentru clasa a 8-a la Liceul Mihail Eminescu, promovând clasa.

Acum aveam timp berechet s-o plimb pe Larisa, care ma dus şi la ea acasă de câteva ori, prilej cu care am aflat că tatăl ei a fost mare şef, dar a fost scos din barou de regimul nou instalat după 23 August 1944.

Domnul Harpov locuia într-o casă bogată. Bunurile care o mobilau pledau pentru ideea că se trăgea dintr-o familie distinsă, ceea ce mă făcea să mă simt intimidat în acest confort sporit. Pe doi pereţi avea o bibliotecă în care se orânduiau cărţi pline de aroganţă şi ţâfnă aristocratică, legate solid în piele.

Patul din camera în care m-a dus Larisa era acoperit cu o pătură albă de cămilă, cu ţesătură densă, cearşafurile de Olanda, de albeaţa zăpezii, perne bogate din aceeaşi pânză. Candelabrul din sufragerie care atârna din tavan era ca un buchet de petale de cristal, iar ferestrele mari cu trei rame, acoperite de jaluizele tip burduf, din lemn, manevrabil din interior.

Pe moment nu aveam să-mi bat capul pentru a descoperi ce nume poartă mobilele rotunjite şi prea voluptuoase sau tapiţeriile în exces. Casa avea un aer de siguranţă netensionată în care nu putea pătrunde în niciun fel disconfortul şi totul îmi făcea imposibilă orice încercare de critică, deşi pe atunci nu pot spune că eram vrednic să o fac. Ambianţa din casă îmi dădea un straniu sentiment că mă aflam în spatele unui paravan pe post de lucru fără importanţă care nu merita să fie băgat în seamă.

Aflând că mi se desfiinţase şcoala, tatăl Larisei începuse să mă chestioneze în legătură cu viitorul meu, ce drum am de gând să apuc şi, discret, cerceta relaţia mea cu fiica lui, Larisa, interesat sau nu de un mariaj, la care eu nu consimţisem, dar nici nu lăsam să se înţeleagă că aş avea vreun interes în această relaţie.

Larisa era elevă în clasa a X-a la liceul „Ana Ipătescu”, dar cunoştea, deja, multe practici feminine,

ajutată şi de o rudă a sa, care era marinar pe vasul „Plehanov”; era o fată frumoasă, cochetă şi destul de libertină. Întors din voiaj, ruda sa i-a adus o geantă plină cu tot felul de nimicuri pe care a ţinut neapărat să mi le arate: erau amestecate în geanta de voiaj dresuri, rujuri, parfumuri de tot felul, cafea, chiloţi, ţigări şi un pachet de anticoncepţionale pe care eu încă nu le cunoşteam, mulţumindu-mă cu explicaţiile ei. Privind-o mai atent, mi-am dat seama că se transformase mult de când o cunoscusem eu şi că în ea se copsese o poamă la care ar fi bine să renunţ cât mai era timp, ceea ce am şi făcut. Nu am mai vizitat-o, evitând pe orice cale s-o mai întâlnesc cât timp am mai rămas în oraş. De altfel, în iunie şi iulie nici nu am mai venit în oraş, ajutându-mi familia la munca câmpului.

Am mai venit o săptămână pentru plajă la mare şi apoi la data de 31 august când am plecat cu trenul spre Giurgiu.

Munca la câmp, deşi destul de grea, dar făcută în aer liber, m-a ajutat să-mi fortific sănătatea şi puterile foarte necesare ulterior să rezist vieţii dure pe care am dus-o.

Despre Giurgiu nu ştiam mai nimic, în afară de cele ce învăţasem la istorie, din care rezulta că a fost cândva raia turcească, apoi a fost teatru de război în 1877 şi zicala „Dacă-ţi dau una auzi câinii în Giurgiu”. Mai târziu am aflat şi povestea cu câinii din Giurgiu (cea reală).

Pe data de 31 august mi-am luat la revedere de la ai mei şi am plecat la Constanţa pentru a lua trenul spre Bucureşti. Mama m-a condus până la poartă, cu ochii înotând în lacrimi, fiind prima oară când fiul ei pleca atât de departe şi nu mai contenea cu sfaturile şi cu mângâierile. De la Florică, fratele meu mai mic şi prietenul meu, mi-am luat la revedere bătându-l pe umăr şi adresându-i salutul nostru: „Salut bătrâne!” „Să-ţi aduci aminte de zilele noastre frumoase!” „Să ne seri!” a spus el în urma mea.

Când am ajuns în gara Constanţa mi-am întâlnit

majoritatea dintre colegi; am luat bilete la acelaşi vagon, ca să fim aproape şi să putem discuta, ceea ce am făcut pe tot parcursul drumului.

În Bucureşti am ajuns pe la ora 102° şi de la biroul de informaţii am aflat că trenul pleacă peste o oră, dar din gara Filaret. Cum niciunul nu cunoştea oraşul Bucureşti, am apelat la serviciile unor taxiuri, care ne-au dus repede, dar ne-au uşurat şi de bani, făcând gaură în bugetul nostru şi aşa sărac. Era duminică şi afară era cald şi soare, iar în compartimentele trenului în care am urcat pentru Giurgiu, era o adevărată zăpuşeală. Trenul era personal şi oprea în toate staţiile, inclusiv la halte. Am ajuns, totuşi, în gara Giurgiu în jurul orelor 14°°, după două ore de mers. Era o gară mică, patriarhală, pe care nu o mai văzuse niciunul dintre noi, dar pe peronul ei ne vor purta paşii de acum aproape doi ani de zile.

Partea a II-a

Cap. I – Giurgiu, oraş patriarhal 1 – întâlnirea cu şcoala. Marea decepţie

Am coborât toţi din tren cu valizele şi ne-am apropiat de ieşirea din staţie. Văzând un bătrânel în uniformă de e.f.r. – ist, ne-am dat seama că este îngrijitorul staţiei, după mătura şi făraşul pe care le ducea în mână. Ne-am apropiat de el şi l-am întrebat unde este şcoala navală.

— Şcoala navală nu ştiu, taică, unde este, dar o şcoală este chiar pe strada din faţă. Mergeţi pe ea până daţi de Calea Bucureşti şi acolo este, ne-a răspuns bătrânul.

— Mulţumim, unchiule! au spus mai mulţi în cor, după care am plecat pe strada care se numea Ilie Pintilie, o stradă pavată cu piatră de râu ca şi trotuarele, pline de gropi.

Când am ajuns la intersecţia străzii Ilie Pintilie cu Calea Bucureşti, am dat de o clădire cu un nivel şi etaj pe frontalul căreia scria cu litere groase din ciment, vopsite negru pe fondul crem al clădirii „Căminul de ucenici”. Clădirea semăna mai degrabă cu închisoarea „Bastilia”, în

care Charlotte Corday ucidea pe tiranii revoluţionari sau pe Marat deghizat în iacobin. Tristă comparaţie, e adevărat, dar pentru noi a fost un episod destul de trist.

Am intrat în curte. La poartă exista cabina portarului din care a ieşit un om înalt, spătos, cu ceafa groasă, blond, tuns scurt – perie – şi cu un picior pe care îl trăgea greu după el. Mai târziu am aflat că a fost rănit şi îl compătimeam în gând pentru infirmitatea lui. Se numea Zaharia Dumitrache şi cu el vom avea noi de lucru o bună bucată de vreme.

Ne-am prezentat, apoi i-am spus de ce am venit.

— A! a făcut el, amintindu-şi. Voi sunteţi marinarii de la Constanţa. Hai să vă instalez în dormitor!

L-am urmat până la etaj unde ne-a repartizat paturile şi noptierele, apoi ne-a dus la subsol ca să ne arate vestiarele şi unde să aşezăm valizele, după care a plecat la treaba lui, nu înainte de a ne atenţiona că este bine să ne odihnim întrucât a doua zi urmează să ne întâlnim cu conducerea şcolii.

Dormitorul era mare, cu o capacitate de peste 100 de apturi, însă era curat şi lenjeria corespunzătoare.

La subsol ne-am ales, doi câte doi vestiarele pe care le-am populat cu lucrurile personale aduse în valize, am aşezat valizele deasupra lor, apoi am aprins câte o ţigară şi am început să discutăm, privind dezamăgiţi înjur şi apoi unii la alţii.

Îmi vine greu să redau imaginea sălii vestiarelor şi dezamăgirea care ne stăpânea pe toţi; totul era diferit faţă de situaţia de la Constanţa. Unii încercau să mai îndulcească atmosfera şi să ne menţină moralul că ne vom descurca, vom învăţa ca şi la Constanţa şi, după ce vom cunoaşte şi oraşul, ne vom obişnui până la urmă.

Între timp au intrat în vestiar câţiva dintre colegii din anul I de la Constanţa care fuseseră transferaţi la Giurgiu unde încheiaseră anul şcolar: Ionel Creţu, Mihai Vlăduţ, Balint şi Sârbescu. Cum au intrat, au şi început întrebările:

— Aceasta este şcoala? Unde vom învăţa? Unde se

face practica şcolară? Cum se aprobă învoirile în oraş? la care cei patru ne-au răspuns pe un ton mai demolator decât ne aşteptam:

— Fraţilor, şcoala de aici nu mai seamănă cu Şcoala Medie Tehnică de Marină din portul Constanţa. Este departe tare. În primul rând se numeşte Şcoala Profesională Mecano-Navală în care se fac câteva materii (obiecte) de studiu: Tehnologia Materialelor, Mecanica şi Desenul Tehnic, iar anii I şi II mai fac limba română şi ceva matematică.

Aici este numai internatul, şcoala are sediul în centrul oraşului pe str I V Stalin, iar practica se face mai întâi în atelierul de lăcătuşerie, apoi se va merge la navele aflate în reparaţie în şantier.

Despre învoiri ce să vă spunem? E prăpăd. Învoirile le aprobă numai directorul Persoiu şi numai câte două ore duminica, dacă consideră el că este necesar. În rest, stai în cămin şi citeşti, înveţi ori te plimbi prin curte. Dimineaţa se face adunarea afară pe platou, ca la armată. Vă veţi convinge mâine dimineaţă, când va începe efectiv şcoala. Mâncarea este… bună, spune Creţu în doi peri.

Atmosfera a devenit brusc apăsătoare. Acela care nu a trăit efectiv clipele va înţelege mai greu ce era în sufletele noastre, pe care mai târziu le-am putea numi uşor „bolnave”. Momentele de început şi altele care au urmat, îmi trezesc şi acum sentimente de îndurerare şi justificată teamă omenească.

— Eu nu rămân aici! a spus Petre Munteanu. Mă duc să învăţ o altă meserie sau poate merg la liceu.

— Nici eu nu rămân! a spus Victor Blaj. Păi, de la obiectele pe care le-am făcut noi la Constanţa, vin aici unde nu se face nici măcar Limba Română? Ce fel de şcoală se cheamă că este aceasta?

— Aici se pune baza pe munca practică, a intervenit Nelu

Creţu.

Aproape toţi fumam şi prin fumul dens din vestiar

abia ne mai puteam distinge feţele.

— Dacă nimereşte acum aici directorul Persoiu, pe toţi ne pedepseşte, a ţinut să precizeze Nicu Sârbescu. Şi să-l auzi ce fel ştie să te beştelească! Are nişte expresii personale, un fel de jargon, de-ţi vine să-l iei la palme, iar pe unii îi apucă râsul, ne mai având altă reacţie.

Noi am auzit spunându-se că înainte de a fi numit director aici a fost la un centru de reeducare a minorilor infractori şi, probabil acolo a reuşit să-şi însuşească un asemenea limbaj. Informaţia mea, însă, nu e tocmai sigură, a mai adăugat Sârbescu.

— Jane! Scoate, măi, ghitara aia să ne mai înveselim puţin că aici atmosfera seamănă cu aceea de la înmormântări! a strigat Romică Stăncioiu care tocmai coborâse de pe un scaun unde fixase un bec în plafon.

Jan Frunză a tras ghitara din husa ei, i-a ciupit uşor strunele, a mai acordat-o puţin, apoi a început:

„A trecut o caravană dinspre a soarelui apus şi iubirea mea, sărmana, în deşert cu ea s-a dus.

Şi de-atuncea trec într-una caravanele mereu.

Dar nu trece numai una pe care-am iubit-o eu…”

Niciodată nu am simţit mai profund avantajul pe care îl are muzica asupra cuvântului explicit, mai ales când ea se adresează inimii şi-i spune direct, fără intermediari, tot ce nu poţi spune prin cuvinte, oricât de multe ar fi ele.

Muzica te îndeamnă la mărturisiri directe şi te transpune în diferite stări în care te face să visezi. Iar noi visam… visam… şi deodată ne-am trezit toţi cântând odată cu Jan, chiar dacă nu toţi aveam vocea să ne facă demni de luat în seamă sub aspectul calităţii.

Antrenaţi în tumultul general, unii au început să bată toba pe capacele valizelor, alţii au încropit maracusuri din cutii cu beţe de chibrituri, iar o parte au imitat castagnetele sud-americane sau, poate, iberice.

Am ţinut-o în cântece până spre seară, atrăgând atenţia trecătorilor care se opreau pe trotuar, în dreptul ferestrelor de unde răzbăteau aceste melodii noi pentru ei.

Am scos fiecare ce aveam de mâncare prin valize şi, completând meniul de la unul la altul, am încropit cina, după care am ieşit în curte să studiem împrejurimile şi vecinii. Astfel am reuşit să aflăm că în partea de răsărit era o clădire care folosea drept atelier mecanic, prin partea de nord, pe lângă gardul căminului treceau liniile ferate, la vest locuia un pietrar care confecţiona monumente funerare, iar la sud, faţa clădirii noastre care dădea în strada Ilie Pintilie, cea pe care venisem noi de la gară.

Sumara noastră cercetare am socotit-o ca pe o plimbare de seară, însă nu ne-am putut bucura prea mult de ea întrucât a venit paznicul nostru, Dumitrache, care ne-a invitat să intrăm în dormitoare şi să ne culcăm.

Ne-am supus, ca nişte elevi disciplinaţi, ne-am făcuttualeta de seară şi ne-am băgat fiecare în pat. Somnul refuza să vină cu toate că avusesem o zi plină, obositoare. Cred că fiecare se gândea la ceva, deoarece liniştea era profundă şi nu se auzea nicio sforăitură sau o respiraţie mai adâncă aşa cum se întâmplă în situaţia oamenilor care dorm liniştiţi. Nici eu nu făceam excepţie. Mă frământam cum să procedez, dar nu izbuteam să găsesc o soluţie situaţiei create.

Din şcoală nu puteam pleca pentru că nu aveam posibilităţi materiale să urmez liceul la zi, decât dacă plăteam să stau la gazdă în oraş. Dintre meserii, nu mă atrăgea, pe atunci, alta în afară de marină.

Dacă părinţii mei ar fi fost mai înstăriţi, aş fi plecat la liceu şi apoi la o facultate peste doi ani, iar situaţia mea s-ar fi schimbat, dar ai mei se luptau acasă cu „cotele” împovărătoare pe care le impusese statul cu scopul de a-i determina pe ţărani să se înscrie în Gospodăriile Agricole Colective. Ce le mai rămânea abia reuşeau să supravieţuiască, ce să-mi mai dea şi mie pentru cheltuielile cu liceul şi apoi cu facultatea? Târziu ma biruit somnul şi, datorită căldurii şi oboselii, nu m-am trezit până dimineaţa, când cineva a strigat „Deşteptarea!”

Ne-am spălat, ne-am îmbrăcat şi am coborât la

cantină, unde am servit micul dejun, iar la ora 73° am fost adunaţi pe un platou în curte, pe ani de studii şi profile; în afară de mecanici de nave, mai existau profilele de cazangerie şi lăcătuşerie.

La careul astfel aranjat au venit profesorii, pedagogii, administratorul şi magazionerul, în frunte cu directorul Ion Persoiu. Am fost anunţaţi fiecare cum vom desfăşura perioada de studiu şi practică şcolară, apoi directorul s-a oprit la noi, numindu-ne „marinarii de la Constanţa”, accentuând şi faptul că şcoala are profil profesional şi „să vă iasă din cap că veţi mai ieşi ofiţeri de nave!” a încheiat el.

Partea a doua a discursului său s-a axat pe probleme de disciplină, atenţionându-ne că deplasarea spre atelier ori spre şcoală se va face numai în coloană, ca militarii, iar învoiri în oraş nu aprobă nimeni în afară de el.

S-a dat citire, apoi, ordinului de zi pe şcoală, care glăsuia aşa: „Noi, Preşoiu Ion, directorul unităţii şcolare şi Pârcălăbescu Ion, profesor de serviciu pe şcoală, ajutat de Paul Netejoru, pedagog...” şi ordinul stabilea toate serviciile şi responsabilităţile în amănunt, cu reguli ce trebuiau respectate. Acest „ordin” se întocmea zilnic într-un registru şi se prezenta la adunarea, în careu, tuturor elevilor.

Se instala, încet, viaţa cazonă încă din prima zi, iar deasupra a toate trona Persoiu, căruia şcoala îi aparţinea ca o feudă, cu drept de viaţă şi de moarte asupra tuturor supuşilor.

2 – Atelierul de lăcătuşerie

În prima zi, anul III, am primit salopete, apoi am fost luaţi de maistrul Ion Pârcălăbescu care ne-a dus la un atelier de lăcătuşerie ce se găsea instalat la etajul unei clădiri din centru. Deplasarea s-a făcut în coloană până acolo. Ni s-a arătat atelierul care avea un număr suficient de menghine prinse pe bancuri, apoi ni s-au dat pile, foarfeci pentru tablă, ni s-au dat dimensiunile pentru câte un pătrat, un triunghi, un dreptunghi şi apoi un cerc, pe

care să le executăm.

Pauză ne acorda la fiecare 50 de minute, prilej cu care ieşeam în curte şi, bineînţeles, fumam o ţigară.

Maistrul Pârcălăbescu se născuse în oraşul Giurgiu dintr-o familie înstărită, însă decăzuse după 1944. Era un om posac, chiar ursuz. În viaţa mea nu văzusem un om pe faţa căruia să se citească atâta încrâncenare. La fiecare întrebare pe care i-o punea vreunul dintre noi, răspundea în silă, cu o ură care răzbătea pe faţă şi îşi însoţea întotdeauna răspunsurile cu o mişcare specifică din cap care voia să spună: „vai de capul tău!”. Era tipul omului retras în sine, necomunicativ şi avea rezerve la orice părere care venea din partea noastră. Ţinea morţiş la vechimea spiţei şi puritatea originilor.

Când coboram în curte, el rămânea în atelier şi ne urmărea de la fereastră cu scârbă, pe care nici măcar nu-şi dădea osteneala să şi-o ascundă; era ciufut şi foarte irascibil. Îi reclama de obicei pe cei pe care-i vedea fumând.

În curte nu discutam decât despre vitregiile meseriei.

— Ce facem noi acum am făcut deja la Constanţa în primul an de practică, zicea Victor Blaj. Eu nu rămân aici, domnule, merg acasă la mine şi îmi caut altă meserie.

— Nici eu nu rămân, spunea oţărât Petre Munteanu. Plec acasă şi poate urmez liceul sau altă şcoală.

— Ce vrea ăsta cu noi? întreabă cu năduf Nelu Lache. De ce nu ne duce la nave să facem practică?

— Aşa este! îl aprobă Romică Stăncioiu, ce eu voi lucra ca tinichigiu sau ca mecanic de vapor? se oţăra şi el.

În zilele următoare au plecat, pe rând, din şcoală Blaj Victor, Munteanu Petre, Beldea Florin, Beldea Octavian şi Stăncioiu Romulus, de care nu am mai auzit nimic multă vreme. Ceilalţi colegi am continuat să venim zilnic, timp de şase luni, la atelier şi să facem, din daltă, ciocan şi pilă, tot felul de obiecte, ajungând deja să confecţionăm suporţi pentru maşini de călcat, sobe, moderne pe atunci, pentru gătit şi alte piese, multe cu ornamente, pe care le lucram

după nişte schiţe speciale, iar şcoala le vindea şi întregea cheltuielile cu întreţinerea noastră.

Acum, după trecerea atâtor ani, judec altfel situaţia şi apreciez că ceea ce ni se cerea să facem a fost util atât pentru meseria de mecanic pe vapor, pentru care ne pregăteam, cât şi pentru viaţă, în general. În acele zile gândeam rău şi eram îndârjit pe cei ce ne supuneau la cazne, întrucât eram debusolaţi, trecusem prea brusc de la un stil de viaţă la altul în care ne simţeam înjosiţi, considerând-o o meserie care nu ni se potriveşte. Unde eşti tu, *profesiune de credinţă*, la care am visat noi?

În curtea atelierului erau şi alte clădiri, iar la o fereastră a apărut un chip blond cu ochi verzi, care ne-a acaparat privirile tuturor. Când a ieşit în curte purtând o servietă în mână, am constatat că era o domnişoară zveltă, înăltuţă, încă neformată suficient, dar care ne trezise tuturor suspine şi dorinţe dureroase, imposibil de îndeplinit. Singurul care s-a apropiat mai mult de ea în acea perioadă a fost Cristi Dinu, care a îndrăznit mai mult, dar fără finalitate. A aflat totuşi, că fata este elevă în clasa a X-a la liceu, singură la părinţi şi că, probabil, are o situaţie materială bună.

Maistrul Pârcălăbescu era un om încuiat la minte, rece şi inflexibil, lăsând impresia că îi vine foarte greu’s fie bun, apropiat şi să nu strige la elevi. Totuşi, în faţa lui Persoiu îşi încovoia spinarea, apleca spăsit capul, iar faţa sa imobilă, vorbele scurte, categorice, parcă le morfolea în acea josnică ipostază.

În ziua când ne-a luat în primire maistrul I. Burduja, am respirat uşuraţi, ca atunci când ne-ar fi fost luată o piatră de pe inimă.

Acea perioadă de lucru în atelier a fost o adevărată robie, la care s-au adăugat şi restricţiile din cămin de natură să ne îndobitocească şi să ne irite pentru că erau lipsite de logică şi ne îngrădeau libertatea. Ne vedeam tinereţea schilodită şi, pe zi ce trecea, tot mai rupţi de realitate. Devenisem nişte blazaţi care regretam că ne

îndreptasem spre această instituţie. Adesea ne venea în minte discuţia cu colegii din anul II care ne întrebaseră:

— Voi de ce aţi venit?

— Pentru că liceul nu mai este o afacere.

Singurele discuţii pe care le aşteptam cu drag erau cele cu profesorul Gheorghe Stroe – care ne povăţuia dezinteresat; era ca o fereastră deschisă spre viaţa pe care urma s-o luăm noi în piept când absolveam şcoala, iar mai târziu cu profesorul Zamfir.

Nu ne-am bucurat prea mult de această privelişte deoarece, după trei săptămâni am fost mutaţi cu atelierul în cadrul Şantierului Naval Giurgiu, prilej cu care ne-a fost schimbat şi maistrul, cu Ion Burduja, un moldovean sadea, dar mai apropiat de noi.

De acum făceam trei zile practică şi trei zile cursuri, în fiecare săptămână. Cursurile le ţineam într-o clădire care fusese cândva locuinţa unei familii înstărite şi era situată pe o stradă care purta numele tătucului de la Kremlin – Iosif Visarionovici Stal în iar ca profesori ne îndrumau: Marin Iacob la mecanică şi organe de maşini, Zamfir la desen tehnic şi Stroe Gheorghe la pregătire fizică.

Pe data de 8 octombrie, am avut prima învoire generală de şase ore şi am plecat toţi în oraş, dornici să-l cunoaştem mai bine şi să vedem un film.

Mai întâi ne-am plimbat pe străzi. Oraşul Giurgiu avea un centru circular cu un turn în mijloc şi cu trotuare de jur-împrejur; în acest centru – giurgiuvenii îi spuneau farfurie – se întâlneau mai multe străzi sub forma razelor de soare. Turnul avea pe două părţi câte un ceas, care pe atunci erau defecte.

Topografia oraşului Giurgiu o definitivase guvernatorul rus, generalul Kiselleff, când a făcut planul de reconstrucţie, după războiul din 1812. Planul arăta ca o pânză de păianjen, cu o roată în mijloc, pe exterior (obada) un trotuar, iar în centru butucul (un turn cu ceas) mărginit de alt trotuar cu diametrul mai mic. Din centru porneau

radial celelalte străzi, care duceau în cartierele cu denumiri exotice: Bivolari, Cuţitari, Căcănari, Poştei, Locomotivei, etc.

Oraşul era patriarhal, fostă raia turcească, cu câteva clădiri mai mari în zona centrală, iar în rest, case joase, obişnuite. În afară de staţia CFR, mai existau Şantierul Naval şi portul de pe malul Dunării, o fabrică de confecţii şi una de zahăr; peste Dunăre trecea „podul prieteniei”, care unea malul românesc cu cel bulgăresc în dreptul oraşului Ruse (Ruşciuc).

Pe strada care ducea spre port, în apropierea cinematografului, ne-am întâlnit cu un grup de fete.

— Hai să vă fac cunoştinţă cu consătencele mele, ne-a spus Cristy, arătând spre grupul de fete.

Eram împreună cu Cristy, Mircea Dragoş şi Nicu Păduraru; eu am ales-o pe Veronica, Mircea pe Alica şi Nicu Păduraru pe Dorina.

Aşa am cunoscut-o pe Veronica, precum şi pe Alica, Bica şi Dorina, cu care am intrat la filmul „Vagabondul”, iar după film, ne-am plimbat prin singurul parc al oraşului situat în faţa Tribunalului raional, până la orele 20°°, când ne-am întors la cămin.

Cu Veronica ma stabilit să ne întâlnim în următoarea sâmbătă, tot în aleile parcului respectiv.

La întâlnire am mers împreună cu Cristy, care-şi făcuse o prietenă din oraş, nefiind elevă la vreo şcoală, o brunetă frumoasă, înaltă, cu un păr bogat, lung pe spate, un fel de doamnă mai rafinată.

Când ne-am întors din oraş, ne-am adunat în vestiarul de la subsol, aşa cum ne era obiceiul, iar Cristy Dinu a început să povestească o păţanie, prins de oarecare vervă. Sile Silvestru, care stătea jos pe o valiză şi-l privea în sus, şugubăţ cum era, la abordat cu o problemă delicată:

— Măi, Cristy, te-am văzut pe aleile de lângă Tribunal cu o fată, una cu părul lung, negru. Să ştii că este frumoasă, dar nu cred că este pentru tine. Aia vrea bani, măi.

— De unde ştii tu că nu este pentru mine? l-a întrebat Cristy contrariat.

— Păi, aşa, analizând finanţele tale şi condiţia socială, combinată cu dorinţa unei femei, ştii tu.

— Mie îmi place fata, iar ea este de acord cu mine. Nu cumva eşti gelos? mai întreabă Cristy într-o ultimă răbufnire.

— Zeiţă Artemisa! a strigat Sile. Smulge-i de pe ochi acestui tânăr rătăcit pânza cu care l-a legat şi l-a vrăjit Bros, că altfel, dacă va continua aşa, va sfârşi cu capul spart de coloanele templului Venerei!

— Unde eşti, sfântă naivitate? a mai adăugat Mihai Munteanu la cele spuse de Silvestru. Să ştii, măi Cristy, că tu eşti bolnav de iubire.

— Ia mai terminaţi odată, invidioşilor! le-a răspuns Cristy, înciudat şi înroşit peste măsură.

— Sunt sclavul care se posternează la picioarele tale, zeiţă nemuritoare! Să-ţi fie fericită maica ta vrednică de cinstire! declamă mai departe Manole Zamatrache, împreunându-şi mâinile ca pentru rugă.

— Taci, măi, grecule! Ce, eu m-am luat de tine?

— Ah, obrazul ei trandafiriu şi diafan, buzele făcute numai pentru sărutări, ochii de un azur profund, albeaţa de alabastru a frunţii şi bogăţia părului negru cu răsfrângeri de bronz şi chihlimbar, trup zvelt şi tânăr, mers de panteră, inimă iubitoare etc etc…

— Tu de unde ştii toate astea, măi Drăghici, l-a întrebat Mircea Dragoş. Eu te ştiam mai tăcut şi nu te-am văzut niciodată cu vreo gagică. Lăsaţi omul în pace! Ce dacă s-a îndrăgostit şi el şi iubeşte o fată? Poate nici nu este el singurul îndrăgostit, o fi străpuns-o Bros şi pe ea cu săgeata şi atunci se justifică comportarea lui.

— Păi bine, măi, Mircea, tu nu l-ai văzut pe Fonfea că toată ziua citeşte? a spus Traian Stănică. Degeaba îl criticăm noi, dar el citeşte cele mai multe romane şi ce a declamat el de acolo a învăţat.

— Cine, măi, Fonfadore Tarascon? intervine Vasile

Haralambie. Toată ziua stă cu nasul în carte. Uneori mă şi enervează la vapor când îl văd citind, iar noi, ceilalţi muncim. Este un mare chiulangiu, îl apostrofează acesta, vărsându-şi tot năduful pe el.

— Cine se smulge neatins din flacăra stricăciunii este cu atât mai vrednic. Viaţa, din fericire, nu dăinuie, mai mult decât o zbatere din pleoape, apoi… şi de acolo nimeni nu s-a mai întors – a declamat în continuare Sandu Bălan din colţul vestiarului, de unde abia era zărit prin fumul dens.

— Măi Sandule, tu mai bine te făceai popă. Văd că ştii ce e sufletul şi unde se duce, a replicat Nelu Lache.

Traian Drăghici era un sufletist, un bun coleg, mic de statură şi vorbea pe nas, din care cauză colegii l-au poreclit Fonfea. Într-o zi, Traian Stănică l-a găsit citind o carte şi l-a întrebat:

— Ce citeşti, măi, Fonfea?

— „Tartarei din Tarascon” – i-a răspuns Drăghici.

Stănică nu a înţeles titlul cărţii şi a dat din umeri, spunând: „Tu ştii ce citeşti, Fonfadore Tarascon!” şi aşa i-a rămas numele.

— Lasă-te de glume, măi! i-a răspuns Drăghici simţindu-se ofensat. Tu ai impresia că eşti mai frumos? Vezi să nu te îndrăgosteşti de tine precum Narcis, idolul grec!

Referitor la discuţia pe seama lui Cristy, mi-am spus şi eu părerea, deşi eram imparţial:

— Este bine să iubeşti, dar cred că e mult mai bine să fii iubit de cineva.

— Nota 10! sare Jan Frunză de pe scaun. Bravo, filosofiile! Bine gândit!

Jan Frunză lipsise din şcoală în zilele de vineri, sâmbătă şi duminică. Fusese cu ghitara lui şi cântase la nişte nunţi prin satele din împrejurimi, cu nişte prieteni din şantier. Luni, la careul de dimineaţă, directorul Persoiu l-a scos în faţa şcolii şi l-a întrebat unde a fost. El a tras nişte minciuni, ceva cu un frate din Bucureşti care este

bolnav, încât a crezut şi el. Directorul îşi aţintise privirile asupra lui, vrând, parcă, să-l mănânce. Avea nişte ochi de culoarea alunei, cu expresia rece şi îndrăzneaţă, sortită să-l răscolească total pe Jan şi să-l pună în încurcătură, dar acesta îl privea nepăsător, aşa cum îi era firea de obicei. După ce l-a prelucrat bine, a trecut la alte probleme curente.

2 – Se instituie teroarea

Persoiu nu rea Giurgiuvean, ci de undeva de prin Moldova. Era preocupat exclusiv de disciplină, cerând unor copii ceea ce se putea cere doar unui adult. Avea o gândire obtuză în multe probleme care ţineau de pedagogie. Nu aprecia niciodată inteligenţa şi rezultatele la învţătură ale elevului, dacă acesta nu era docil şi hotărât să suporte fără crâcnire rigorile pe care le stabilea el în şcoală. Folosea nişte expresii „standard”.

pentru toţi: „Măi, nărodule, măi ticălosule, de milioane de ori v-am spus, nu pentru că aşa vreau eu, ci pentru că aşa trebuie! îl chem pe tată-tău aici, mă, să-şi vadă odrasla, să ştie ce poamă are!”

Pe noi, cei din anul III nu ne mai numea „marinarii de la Constanţa”, trecuse la alt mod de adresare: „filfizonii de la Constanţa” şi era foarte preocupat să ne îndobitocească.

Nu a reuşit această „performanţă” aşa cum se va vedea până la sfârşit. Se ştie că orice mijloc de constrângere crează repulsie din partea celui constrâns, determinându-l la reacţii contrare; omul este inventiv, caută metode şi mijloace cu care să înfrângă anumite oprelişti sau reguli care i se opun. Nici noi nu am făcut excepţie de la regulă.

Prin comportarea lui, directorul şi-a atras ura din partea colegilor noştri, care s-au îndârjit în a încălca regulile stabilite. Faţă de el şi de pedagogii din cămin nu aveam nicio consideraţie. Când se făcea referire la director, toţi îl numeau „Noi!” aşa cum era trecut în ordinul de zi pe unitate, iar pe pedagogul Comilă Vasile nu-l asculta nimeni; i se făcuseră şi versuri de batjocură:

„Mai avem un pedagog care e cam slăbănog.

Pe el îl cheamă Comilă şi-i cam ţăcănit la bilă

Cât de mare era diferenţa faţă de cadrele didactice de la Şcoala Medie Tehnică de Marină din Constanţa, care ne fuseseră profesori, pedagogi şi prieteni în acelaşi timp! îi pomeneam de fiecare dată în lungile noastre discuţii pe care le aveam la vestiare.

Cu toate necazurile pe care le întâmpinam, noi învăţam, creşteam şi lucram odată cu trecerea timpului.

Învoirile în oraş erau din ce în ce mai rare şi mai scurte şi nu se obţineau decât cu mari eforturi deoarece Persoiu te chestiona sub toate aspectele până când ţi-o aproba, încât te lipseai să te mai prezinţi la el.

Prin luna noiembrie directorul a suprimat orice învoire, fără nicio justificare, tocmai când mulţi dintre noi aveau câte o prietenă în oraş. La întâlnirea cu ele nu puteam lipsi şi atunci am început să căutăm metode de a eluda regulile instituite de „Noi!”

Unii au încercat prin spatele căminului, însă nu au putut trece decât o singură dată, întrucât pe acolo era o unitate militară şi se intra în conflict cu armata.

Alţii, printre care şi eu, am tratat cu pietrarul, prin a cărui curte plecam şi ne întorceam intrând apoi în curtea căminului prin gardul despărţitor de la care scosesem cuiul de jos a unei scânduri şi aceasta pivota la stânga şi la dreapta, lăsând suficient loc de trecere.

Portarul Dumitrache a descoperit-o, i-a spus directorului, iar acesta l-a atenţionat pe meşterul pietrar să nu ne mai primească, ceea ce a făcut cu multă strângere de inimă pentru noi.

Nu puteam să facem fetele să ne aştepte în zadar şi într-una din zile am început să coborâm pe cearşafuri, direct de la ferestrele dormitorului care avea faţa spre strada Ilie Pintilie. Legam 3 – 4 cearşafuri, coboram câte unul, iar un coleg rămas în cămin, le trăgea apoi sus. La întoarcere îl pândeam ce Dumitrache până adormea în cabina lui şi ne strecuram tiptil pe sub fereastra acestuia.

Fiind descoperită şi această metodă, am început să sărim gardul care unea clădirea căminului de cea aflată la răsărit de noi, pe Calea Bucureşti, în care funcţiona un atelier mecanic. Gardul depăşea înălţimea de doi metri şi mai era prevăzut la partea de sus cu trei sârme ghimpate; se sărea greu, dar era singura noastră posibilitate de care mai puteam beneficia, fiind şi amplasat strategic în faţa intrării la cantina noastră pe unde nu circula nimeni în afară de noi. Când toate aceste locuri au fost descoperite de directorul poliţist, a început prigoana şi morala care o însoţea. Directorul nu-şi mai alegea expresiile, recurgând la diferite injurii şi alte cuvinte degradante, din care nu lipseau: „măi, nărodule, măi ticălosule, o să-l chem pe tatătău aici să-şi ia acasă odrasla, că voi sunteţi un pericol aici, măi vagabondule… „şi îşi continua şirul de insulte. În felul lui avea dreptate să se supere pentru că îi încălcăm interdicţiile, dar modul în care proceda cu noi şi expresiile folosite erau motive care ne deranjau şi ne lipseau de libertate în mod nejustificat.

Într-o zi, la adunarea şcolii, directorul a anunţat că a introdus curent electric de înaltă tensiune în sârmele care completau gardul ce lega clădirea de atelierul mecanic. Toţi neam privit miraţi şi înfricoşaţi în acelaşi timp: „Oare să fie el în stare de aşa ceva?” Ne luase şi ultima posibilitate de evadare în libertate.

Am studiat noi sârmele cu pricina şi posibilităţile prin care să le facem inofensive, însă nu am ajuns la niciun rezultat, pericolul era prea mare, iar riscul nu putea fi acceptat, deoarece orice imprudenţă ar fi costat viaţa celui care încerca să se hazardeze în escaladarea gardului.

Ne petreceam timpul liber în cămin, adunaţi, ca de obicei în vestiar, cântând împreună cu Jan şi ghitara lui, cântece de dragoste, de petrecere sau din alte ţări, a căror limbă nu o ştiam, dar Jan învăţase câteva melodii braziliene şi italiene pe care le interpreta după ureche, amestecând cuvintele şi le interpretam toţi, în cor, alături de el.

Cu toate acestea, noi eram încântaţi de melodiile

frumoase şi de modul cum el le interpreta. Vocea lui melodioasă şi gravă dădea sunetelor un ritm plin de armonie care amintea de chemarea îndepărtată a unui clopot menit să adune credincioşii la ora rugăciunii.

„Tot perfumul florilor de prin alei Ţi l-ai pus în creştet, Cristinco…”

Şi muzica lui ne unea pe toţi, ne stăpânea gândurile şi bucuriile şi ne purta spre ţări şi mări pe care nu le văzusem niciodată. Visam împreună cu el că ne aflăm în Cuba, peste mări, la negrii cu tamtamuri, simţindu-ne ca nişte fire de nisip plimbate pe apele necuprinse. Melancolia pusese stăpânire pe noi şi ne trezea şi mai mult dorul de dlibertate.

Muzica este un dar divin şi ea trebuie iubită pentru că este revelaţia plină de taină a înţelepciunii supreme, un serviciu divin, iar noi îl vedeam atunci pe Jan ca pe un preot care ne atrăgea la acest serviciu şi ne însufleţea.

Parcă îl văd cum scotea încet ghitara din husa ei, iar după câteva acorduri în surdină, din piepturile celor prezenţi se auzea câte un oftat adânc urmat de un sunet slab, şovăit, care parcă pătrundea întâmplător în încăpere, adus de undeva de departe. Aceste momente ne impresionau ciudat cu tremurul lor; urmau note mai înalte, după care melodia se înfiripa puternică şi explicită:

zti festival am cunoscut Un brazilian ce mi-a cântat.

Un cântec nou şi tineresc.

Un cântec de la el din sat”.

Astfel ne antrena pe toţi în interpretarea melodiei sud-americane „Maria Margherita”. Atunci încercam o simţire dulce şi tristă totodată. Mărturisesc că mi-au plăcut mult aceste melodii şi le mai cânt şi astăzi prin casă când fac câte o pauză la scris. Până atunci avusesem rare ocazii să ascult pe viu (live)

O astfel de voce – plăcută, recunosc – în asemenea împrejurări, dar şi în starea în care ne găseam noi. În interpretarea melodiilor, Jan punea suflet, o pasiune profundă şi neîmblânzită, dublată de tinereţe, forţă,

dragoste de viaţă, cu un amestec de mâhnire resemnată care punea treptat stăpânire pe noi. Cântecul creştea în intensitate, revărsându-se şi ne cuprindea inimile ca o beţie binefăcătoare, îndemnând la visare.

Muzica este afirmarea spiritului uman în spaţiul universal şi în ea ne căutam noi alinarea. Ea vorbea despre viaţă, moarte, iubire, eşecuri, compasiune şi inspiraţii, iar noi simţeam că prin muzică putem afla şi dobândi libertatea deplină. Muzicii îi este dat să spună ce n-am fi putut spune noi despre dezamăgirile ivite, care ne copleşiseră.

Ascultând cântecul „La Paloma”, retrăiam imaginea ce îmi fusese dat s-o văd vara pe malul mării, când se lăsa înserarea: un pescăruş din categoria celor mari, albi şi cu spatele cenuşiu, aproape în repaus total, ţinându-şi pieptul acoperit de penaj alb, mătăsos, în bătaia razelor de soare în asfinţit. Aşa mi-l imaginam pe Jan în acele momente, iar cântecele lui evocau prin melosul lor ceva scump inimii noastre, ceva care ne transporta departe. Nu ştiu ce ar fi fost în stare să ne scoată din această plutire, dacă el nu ar fi trecut brusc să interpreteze alte melodii „Tibo-Tib”, „Cei trei cauboy” ş.a.

Jan avea talentul care ne lipsea nouă, celorlalţi colegi, beneficiind de la natură de o voce caldă, melodioasă. Mâinile lui puţin boante, mângâiau nepăsătoare corzile ghitarei şi, treptat începea să sugereze, prin melodia lui, neliniştile celor rătăciţi pe cărările lumii şi ale spiritului, unde-şi căutau realizarea unor scopuri sau alinarea dorului după ochii unei făpturi dragi.

Noi adusesem în Giurgiu, odată cu cântecele noastre un alt stil de viaţă. Muzica, dansul, chiar dansul sud-american fusese reînviat, iar după război lumea se bucura şi era dornică de viaţă, chiar dacă mai persista sărăcia şi simpliatea.

Jan ne făcea adesea să uităm de situaţia în care ne aflam în cadrul noului statut pe care ni-l conferise şcoala

navală. „Caravana” lui ne purta cu gândul în Spania, la castelele cu creneluri şi la señoritele vesele care beau şampanie şi dansau tarantela. Sufletul nostru era purtat prin toate ascunzişurile simţămintelor, iar când înduioşarea atingea cea mai înaltă treaptă, sunetele ghitarei ne reduceau brusc la o veselie neaşteptată, făcându-ne să scoatem strigăte de bucurie. În faţa căminului, pe trotuar, se adunau ţigani, care jucau poker sau bile. Pe ei nu-i întreba nimeni de nimic, erau în deplină libertate, iar noi stăteam închişi în cămin şi priveam la ei prin fereastră, invidiindu-i pentru libertatea lor.

— Mai zi ceva, Jane! l-a îndemnat Mihai Munteanu.

— Cântă-ne ceva despre libertate şi bani! a intervenit Silvestru, care apăruse în cadrul uşii.

Jan şi-a mângâiat coardele ghitarei şi a început:

„Dă-i dracului de bani!

Nişte hârtii, nişte prostii, are oricine.

Ce-mi trebuie averi?

Se înmulţesc, mă zăpăcesc, nu fac de mine.

Dă-i dracului de bani!

Şi-n loc de aur, fericit aşa ca mine…”

În primăvara anului următor, Jan îşi făcuse deja mulţi prieteni în oraş cu care pleca în diferite localităţi din apropierea oraşului şi cânta la nunţi, botezuri şi nu prea se mai ocupa de şcoală. Începusem practica la navele care se aflau în şantier pentru reparaţii, unde lucram efectiv alături de echipajul navei, iar el venea obosit şi se culca în cabinele motoriştilor cu care lucram. În sinea mea îl judecam aspru pentru ceea ce făcea, însă îi dădeam dreptate în parte p pentru că ştia să profite de plăcerile vieţii în locul iluziilor deşarte ale unei ideale unde vom ajunge mai târziu. Paradoxal, îl aprobam dar nu-i urmam faptele.

De afară a venit precipitat Nelu Lache, care a strigat de a răsunat încăperea:

— Evrica, băieţi! Am descoperit modul cum să procedăm pentru a ajunge în oraş.

— Pe unde? a întrebat Mircea Dragoş.

— Escaladăm gardul minat al nu „Noi!”

— Bine, dar este pus la curent, precizează M. Munteanu.

— Veniţi să vă arăt! De data aceasta îl tragem în piept.

Curioşi să vedem ce a descoperit colegul nostru, am ieşit toţi în faţa uşii de la intrarea în cantină şi am asistat la experimentul lui Lache. Acesta, cu o precizie de invidiat, a demontat rapid căruciorul cu care se aducea pâinea de la brutărie, în părţile lui componente, din care a construit o scară, care ajungea până la nivelul gardului de lemn. A urcat încet pe scara astfel improvizată, apoi a trecut cu grijă printre zid şi bara metalică de care erau legate sârmele, fără să le atingă, deşi distanţa nu era mai mare de douăzeci de centimetri. De sus ne-a spus la revedere şi a dispărut dincolo de gard. Au încercat şi alţii, dar mai târziu au renunţat pentru că trebuia să aştepte prea mult pe stradă când se întorceau din oraş, până când adormea portarul, ca să se poată strecura pe sub fereastra cabinei lui.

Mai târziu, când am început să fim solicitaţi mai mult la practică, fiind multe repartiţii, nu mai era atâta stricteţe şi nu ne mai întorceam din şantierul naval în coloană, ci veneam câte doi sau mai mulţi, după cum terminam lucrul, în compania membrilor din echipajul navei cu care ne împrietenisem, iar mai târziu ne-au devenit şi colegi de serviciu.

Cu fetele ne întâlneam regulat şi nu ratam nicio întâlnire, indiferent de capriciile vremii, aşa cum bine preciza şi cântecul „Când iubeşti”, pleci la întâlnire chiar dacă este potop, (anexa nr. 1)

După mai multe întâlniri, am constatat că Veronica declanşase în mine un mecanism intim, invizibil, un resort care avea să-mi agite şi să-mi învolbureze gândurile pe care le stăpânisem cu străşnicie până atunci. Acesta a fost momentul care mi-a marcat ulterior toată viaţa şi care mi-a

adus puţine bucurii trecătoare, urmate de multă durere.

Cap. ÎI – înscrierea la liceu

Spre sfârşitul lunii decembrie am plecat câteva zile în vacanţă.

Unii am plecat cu trenul spre Constanţa, iar 10 – 12 colegi au plecat cu un autocamion al şcolii, care mergea în port pentru a duce nişte motoare la reparaţie. Când ne-am întors din vacanţă, ei ne-au povestit toate peripeţiile prin care au trecut cu maşina, circulând pe un drum acoperit de gheaţă şi zăpadă, apoi trecerea cu bacul de la Călăraşi la Ostrov – peste Dunăre – cum au rămas în pană şi abia au ajuns în Constanţa, rebegiţi de frig şi flămânzi.

Când m-am întors, am avut o discuţie mai tăioasă cu Veronica pe temă de profesie, prilej cu care mi-a spus că voi fi un simplu „răţoi de baltă”. Desigur, nu mi-a convenit şi ne-am despărţit supăraţi, iar eu am evitat-o mai multe luni.

Deşi m-am simţit jignit în amorul propriu, astăzi îi mulţumesc pentru că a făcut-o deoarece m-am înscris la liceu. Am discutat cu mai mulţi colegi, din care nouă am depus dosarele la liceul din Giurgiu, iar în februarie am susţinut clasa a VIII-a, apoi în mai clasa a IX-a. Eu aveam luat examenul pentru clasa a VIII-a, încă din luna mai 1955, când îl susţinusem la liceul M. Eminescu din Constanţa, însă nu-mi ridicasem adeverinţa, iar ca să plec după ea îmi trebuiau bani şi învoire, motiv pentru care m-am lipsit şi am susţinut un nou examne de care nu mă temeam. Cu mine au susţinut examenele şi Dinu Cristy, Tudorel Dimancea, Florea Bidoaie, Manole Zamatrache, Gică Cristescu, Haralambie Vasile, Nicu Păduraru şi Traian Drăghici.

Când ne aflam pe sălile liceului, după ce dădusem lucrările scrise, Manole Zamatrache ne-a propus să facem un legământ: „Dacă luăm examenele, să facem baie în bazinul din Şantierul Naval îmbrăcaţi”. La sfârşitul lunii mai am luat toţi examenele de clasa a IX-a şi a trebuit să ne ţinem de cuvânt, deci să respectăm legământul. La ora

fixată ne-am adunat toţi în zona din fund a bazinului unde erau aranjate toate epavele navelor scoase din uz, iar după ce am băut dintr-o sticlă câte o gură de rom sau lichior, nu mai reţin bine, am pornit înot pe o distanţă de 30 – 40 metri, îmbrăcaţi. Cu înotul ne-am descurcat noi, mai greu a fost cu uscatul hainelor pentru care am pierdut aproape trei ore, lipsind de la lucru. Epavele cu pricina aveau şi ele fiecare câte o istorie, deşi semănau între ele în parte, dar trecutul lor nu-l putea şterge nici măcar acel sfârşit comun. Pentru noi era o tiană: cine le condusese, pe care cursuri de apă, prin ce peripeţii trecuseră, ajunseseră în acel „cimitir" din cauza bătrâneţilor sau cineva le frânsese evoluţia mai devreme?

Privindu-le, mi-am adus aminte de discuţia pe care am avut-o cu tata când m-am înscris la şcoala de marină, iar el mă sfătuia să renunţ pentru a nu ajunge să naufragiez pe undeva, precum Cristofor Columb. Aşa arătam noi atunci, ca nişte naufragiaţi.

Taina acestor epave moare odată cu ele când vor fi tăiate, topite şi apoi transformate din nou, în alte nave sau în alte utilaje. Taine au şi unii oameni care nu le spun, dar aceste epave care mai sunt şi lipsite de posibilitatea exprimării?

Munca la nave ne făcea bine şi începuserăm să frecventăm sălile de dans din oraş, fie baluri, fie diferite reuniuni. Colegii mei, sunt sigur, îşi amintesc de balurile de la sala „Locomotiva" unde o învârteam aproape toţi pe Nu-ţi, fata blondă cu părul până pe umeri, minionă, care era curtată de mulţi bărbaţi.

Părul ei avea reflexe aurii cu nuanţe calde, întocmai ca un mesteacăn ajuns în toamnă; el îi acoperea ca o umbră deasă pielea albă şi catifelată. Avea un trup frumos şi mlădios în mişcare, mândru şi nervos ca al unei veritabile amazoane. Bărbaţii roiau în jurul ei, întocmai ca fluturii în jurul unei lămpi ajunse în beznă. Silvestru făcea cu ea o pereche minunată în dans, deşi aveau staturi diferite, el fiind destul de înalt, cu muşchi bine reprezentaţi, având proporţia forţei îngemănată cu

vigoarea minţii; mişcările lui erau ordonate, trăsături fără de care un bărbat ar fi ca o navă care pluteşte în derivă.

Nu era prea vorbăreţ, ba pot spune că uneori era mut, ascuns, distant faţă de ceilalţi, învăluit într-o tristeţe rece. Afişa un zâmbet aproape neprietenos, exprimat cu buzele strânse. Sile avea un fel al lui specific de a întoarce spatele. Toate acestea erau gesturi obişnuite la el. Printre noi el era blondul cu părul veşnic răvăşit, altfel destul de prezentabil, îmbrăcat modest, ca de altfel toţi ceilalţi colegi pe atunci, dar avea o anume eleganţă, o distincţie sportivă. Trăsăturile feţei lui erau pronunţate, cu oarecare nobleţe, era înalt, lat în umeri şi cu şoldurile înguste, picioare lungi şi degetele mâinilor noduroase, urmare a întâlnirilor repetate din ringul de box.

Trebuie să spun că Sile fusese campion orăşenesc la Constanţa, la categoria „Pană”, însă cu mutarea la Giurgiu şi-a pus în cui mănuşile, folosindu-se de aptitudinile dobândite în box numai în caz de nevoie.

De obicei purta cămăşi în carouri, veşnic descheiate la doi-trei nasturi de la gât şi aproape întotdeauna un palton de altă culoare decât haina.

Când stătea în bancă mi se părea firav pentru că era cam costeliv, dar când se deplasa în aer liber, devenea aproape atletic.

Îmi aduc aminte o întâmplare pe când ne aflam în anul II la Constanţa. Profesorul de matematică îl bănuia că a copiat şi i-a promis că dacă îi arată procedeul folosit îi va acorda nota maximă. Atunci Sile a prezentat un sistem sofisticat de acţionare a filelor cărţii, cu un echer, un teu, legate între ele cu nişte sfori pe care le manevra cu picioarele, altele cu mâna stângă, încât ne-a uimit pe toţi cu acel produs al inteligenţei sale.

Pe vremea aceea ochiul meu nu era format pentru a fi în măsură să judece anatomia corpului omenesc, deşi la şcoală avusesem parte de acest obiect de studiu. Abia mai târziu am înţeles ce avantaje are în faţa băieţilor o fată care are picioare lungi şi bine proporţionale, drepte, cu

glezne subţiri şi mersul săltat. În acelaşi mod apreciam şi conformaţia bărbaţilor, tratându-i mai mult cu indiferenţă şi indulgenţă.

În şcoală cursurile se desfăşurau normal, cei trei profesori cu care mai aveam tangenţă se străduiau să lucreze la formarea noastră ca oameni.

Profesorul Zamfir, cu care făceam desenul tehnic, era un bărbat înalt, bine clădit, puţin adus de spate, un mare senior în gesturi şi gândire, totdeauna îmbrăcat îngrijit şi, deşi trecuse de 50 de ani, arăta destul de tânăr. Era un om blând, „pâinea lui Dumnezeu" şi niciodată nu voi putea să mă gândesc la el altfel decât cu duioşie şi recunoştinţă. Era aidoma Domnului Trandafir al maestrului Sadoveanu, care imprima respect prin modul lui de comportare. El urmărea să ne formeze bărbaţi cinstiţi, drepţi şi hotărâţi.

Ochii lui scăpărau vioi sub lentilele ochelarilor, iar glasul i se topea în cuvintele unui grai românesc deosebit de curat, izvorât dintr-o inimă în statornică vibraţie.

Blândeţea şi toleranţa celui ce ne vorbea astfel erau nesfârşite. Uneori ne făcea să ne umplem de ruşine şi căinţă fapta zburdalnică a vreunuia dintre colegi.

Domnul Zamfir economisea cuvintele, folosindu-le cu multă chibzuinţă numai când şi unde era necesar. Era un om foarte complex şi delicat.

Altă dată ne spunea: „Într-o bună zi veţi cunoaşte mai bine viaţa şi capcanele ei, erorile pe care trebuie să le evitaţi, precum şi ameţeala ispitelor".

S-a oprit câteva secunde pentru a-şi regla respiraţia, apoi a început să vorbească pe un ton cu inflexiuni atât de pure şi emoţionante, semănând cu un cântec şoptit, venit de undeva de departe.

La fel ne povăţuia şi profesorul Gheorghe Stroe, ori de câte ori avea ocazia: „Să nu pedepseşti pe cineva decât dacă nu ai altă cale! Cel pedepsit astfel este asmuţit să facă greşeli mai mari, dar dacă reuşeşti să-l îndrepţi fără pedeapsă, înseamnă că ai procedat cu meşteşug. Adesea, răsplata răului cu bine dă roade pentru că omului mai întâi

să-i dai şi apoi să-i ceri; uneori este bine să-i dai şi când nu merită, că dacă este om care simte, se va ruşina de acest gest”.

Aşa am procedat şi eu peste ani, având în subordine mai mulţi oameni, atât în armată, cât şi în celelalte funcţii pe care le-am ocupat până când am ieşit la pensie şi am avut numai rezultate bune. Profesorul a avut dreptate.

Cât de bine cunoştea el „ştiinţa vieţii”! Vorbea rar, cu un amestec de stăpânire de sine intelectuală şi o uşoară febrilitate, ceea ce avea un efect mişcător asupra noastră. Pricepea că noi tratam mai superficial unele lucruri întrucât ne grăbeam să trăim mai repede şi nu apreciam întotdeauna necesitatea de a experimenta, motivând că ne presează timpul. Atunci intervenea cu pilde, ca: „Trebuie să învăţaţi pentru viaţă, nu numai pentru şcoală! Luptaţi să vă autodepăşiţi! Asta presupune în primul rând să aveţi îndrăzneală în acţiunile voastre, dar să ştiţi întotdeauna să vă opriţi unde şi când trebuie. Încercaţi să vă studiaţi şi să vă descoperiţi singuri profunzimile de om, de personalitate, care deja trăiesc în fiecare din voi!”

Odată am discutat cu domnia sa în cancelaria şcolii, pe tema unei scheme pe care o desenasem şi m-a apreciat.

— Domnule profesor, eu fac desen tehnic de trei ani, acesta este al patrulea, dar nu fac ceea ce fac de teama notelor ci din respect pentru dumneavoastră, precum şi din necesitate, pentru viitoarea mea meserie. Presimt că îmi va fi de ajutor în viaţă, i-am spus.

— Ai dreptate. Dar am fi vrednici de respect dacă ne-am teme de învăţătură? Eu cred că mintea omenească este una dintre cele mai măreţe creaţii ale lui Dumnezeu. Desenul este o artă, iar arta este de natură divină, fiindcă reprezintă una dintre cele mai nobile năzuinţe ale omului. Michelangelo Bonarotti, când l-a creat pe Hercule al lui, gol în faţa lumii, a dorit să simbolizeze prin el toate însuşirile şi năzuinţele de curaj şi tărie ale omului. Perseverează, că tu ai reale calităţi şi ele te vor ajuta, aşa cum spui tu. Să ai încredere!

Un sufletist la fel de apropiat de noi, era şi profesorul Gheorghe Stroe, cu care făceam educaţia fizică. Era un fost ofiţer de carieră, instruit în Germania înainte de începerea celui de-al doilea război mondial, şi avea o serie de trăsături nobile de comportament, la care cu siguranţă lucrase vârtos şi acea instruire. Avea multă experienţă de viaţă şi se străduia să ne ajute să învăţăm cum să ne comportăm în viaţă, în care noi tocmai ne pregăteam să pătrundem şi abia o aşteptam, fără să ne dăm seama cât de greu este să lupţi cu ea, atât când eşti singur, dar mai ales când va trebui să ai şi grija altora (familia).

Reuşea să ne captiveze cu sfaturile lui, încât renunţam la orele din programa şcolară sau la jocurile sportive, preferând mesajele sale instructive.

Era foarte insistent în a ne corecta ţinuta, începând cu raderea bărbii, caz în care ne dădea exemplul ofiţerului german care se bărbierea zilnic ca o cerinţă de căpătâi: „În after of kinder popou”, adică faţa trebuie să arate ca funduleţul unui copil mic.

Nu precupeţea timpul său şi folosea orice ocazie pentru a ne zugrăvi cu măiestrie întregul orizont al drumului pe care îl avem de urmat în viaţă. Nu ascundea nimic, prezenta faptele în toată goliciunea lor. Reuşea să aducă în prim-plan toate greutăţile, piedicile, necazurile, ispitele şi ademenirile care ne aşteaptă. Am credinţa că el a contribuit mult la formarea şi clădirea noastră morală, mai mult decât la cea fizică, pentru a putea fi în măsură să dăm piept cu viaţa.

Deseori, când rămâneam singur, meditam la sfaturile celor doi dascăli, ajungând să privesc în mine ca într-o fântână, aşa cum făceam eu acasă la părinţi când trebuia să scot apă. Mă analizam, îmi puneam întrebări şi încercam să-mi răspund. Uneori reuşeam, alteori nu. Una din întrebările căreia nu i-am găsit nici astăzi un răspuns complet şi care m-a obsedat toată viaţa, a fost: „De ce exist eu pe acest pământ? „O mai pritocesc şi astăzi, după ce am auzit, am citit şi am învăţat atâtea lucruri, dar a rămas tot o enigmă.

În cămin, de câte ori ne adunam când ne întorceam de la cursuri sau de la navele pe care ne desăvârşeam pregătirea practică, treceam prin vestiar o oră-două pentru schimbarea informaţiilor, pentru cântece şi glume şi alte activităţi. Într-o zi, unul dintre colegi, nu-mi amintesc precis care, a propus să facem un concurs de expresii şmechereşti „de gaşcă”, zicea el.

— Dacă îţi trag o labă, auzi câinii în Giurgiu! a spus Jan

Frunză.

— Vezi, măi, şpilere, că dacă-ţi pocnesc una peste mestecătoare, te fac să înghiţi supa cu paiul! a continuat Nelu Lache.

— Nu mă enerva, că îţi rad o palmă de dai în bâlbâială! a spus Mircea Dragoş.

— Dacă-ţi dau o labă, îţi fac mucii cravată! a spus Traian Drăghici. „Măi, salcie plângătoare”.

— Barvo, măi! Ia priveşte-te mai bine în oglindă şi ai să descoperi cât de prost eşti!

— Dacă îţi rad o mistrie peste faţadă, îţi dărâm toată tencuiala! a continuat Munteanu Mihai.

— Eşti şmecher, măi, ţâcă? Ia-l că se usucă! a spus Silvestru, scuipând printre dinţi.

Concursul l-a câştigat Lache, având două expresii, după câte îmi amintesc eu.

Pentru a nu rata întâlnirile cu fetele din oraş, mai mulţi colegi s-au împrietenit cu vecinul nostru pietrar – făuritor de monumente funerare şi adesea erau găsiţi în curtea lui câte doi care tăiau piatra cu un fierăstrău special.

Continuam să lucrăm la atelierul de lăcătuşerie şi datorită supărării ce-l cuprinsese, Liviu Vasile a strigat în grupul unde se găsea: „Ce suntem noi, mă, ne-am specializat pe fabricarea balamalelor?”

De atunci colegii l-au poreclit, în glumă, Liviu – bala ma.

Într-o noapte ne-a atacat un hoţ care a furat câteva

obiecte.

Au venit cei de la miliţie care au cercetat şi au stabilit că hoţul era tot un elev din anul I – secţia cazangerie – care intrase pe o altă scară a căminului, venind în vestiare prin magazia unde se ţineau butoaiele cu murături. Având unele relaţii seriaose, hoţul nu a fost judecat, ci mutat la o şcoală profesională din Bucureşti. „I-au rupt gura”, ziceau colegii noştri, dezamăgiţi de măsura luată.

Când s-a mai încălzit, prin luna mai, lucram deja în atelierul din cadrul Şantierului Naval Giurgiu. Într-o pauză am mers toţi în zona unde se aflau epavele adunate în bazin şi am făcut fotografii, îmbrăcând, pe rând puloverul lui Mihai Munteanu, care ni s-a părut a fi foarte frumos.

— Ce facem, măi băieţi, cu şcoala asta? a întrebat Cristescu.

— Ce nu-ţi place în şcoală? i-a răspuns Lache, râzând. Carte facem cât mai puţină ca să nu ni se aprindă creierii, iar timpul care ne rămâne îl putem folosi după cum ne taie capul.

— Dar ce ai fi vrut tu, să facem în continuare, ecuaţii de gradul I cu profesorul Ţone, când noi lucram cu logaritmi şi ecuaţii bipătrate încă din anul II? a replicat Traian Stănică, învârtind în gură un fir de iarbă.

— Dintre toţi profesorii, cel mai slab este Marin Iacob, tocmai cel cu care facem tehnologia şi mecanica. Asta înseamnă un handicap pentru noi, am adăugat eu.

— Ce pretenţii poţi să ai de la el? a replicat Nicu Păduraru, indignat. Este de profesie tractorist, a fost în război şi şi-a pierdut un ochi, iar statul vrea să-l răsplătească, încredinţându-i o muncă mai uşoară.

— Totul merge anapoda, nimic nu mai aminteşte se şcoala de la Constanţa, a completat Dragoş Mircea.

…Pe la jumătatea lunii iunie ne-am hotărât să facem o brigadă artistică şi să dăm un spectacol cu durata de o oră, urmată apoi de dans; era singura modalitate pe care o accepta Persoiu. Ne-am apucat de treabă şi într-o

săptămână totul a fost gata. Directorul ne-a aprobat sala de festivităţi, iar colegii s-au preocupat să trimită o invitaţie la Şcoala pedagogică unde se găseau aproape toate prietenele noastre.

Când s-a ridicat cortina şi am privit în sală, am văzut-o şi pe Veronica printre invitate. Abia am aşteptat să se încheie programul artistic, ca s-o întâlnesc.

Nu a fost un program prea bogat, nici prea lung, dar prin piesele prezentate, a fost de natură să-i înveselească pe spectatori şi să agite spiritele, care s-au liniştit numai când a început să cânte muzica melodia „Astă seară să dansezi numai cu mine!” şi au început să alunece perechile pe pardoseala sălii. M-am apropiat de Veronica şi i-am şoptit invitaţia la ureche, apoi am pornit în dans, legănându-ne şi noi în ritmul lent al muzicii şi să discutăm ca şi când ieri ne despărţisem, nu cu cinci luni în urmă. A ţinut să-mi spună că m-a văzut promovat pe listele de la liceu şi se bucură, dar nu a amintit şi de cearta noastră care a determinat înscrierea mea la liceu.

Am dansat împreună toată seara, prilej cu care mi-a spus că pe data de 19 iunie termină şi ele Şcoala şi vor face o reuniune de adio, iar dacă vreau, pot să mă consider invitat la această distracţie.

Când reuniunea noastră a luat sfârşit, fetele au plecat însoţite de pedagoga lor, făcând imposibilă conducerea lor la şcoală de către vreunul dintre colegii noştri care le erau prieteni. Am stabilit, totuşi, cu Veronica să ne întâlnim a doua zi la ora 16°° în parc, la vechiul nostru loc.

Am ajuns înaintea ei. Aşteptând-o pe bancă, am fost cuprins de o melancolie neaşteptată care mă făcea să mă contopesc cu natura, cu peisajele din parc. În acelaşi timp devenisem nerăbdător şi doream ca Veronica să vină şi să rămână mereu cu mine.

La câteva minute şi-a făcut şi ea apariţia pe o alee şi am avut ocazia s-o privesc mai multă vreme de la distanţă. Avea picioare frumoase, albe, sculptate cu dărnicie şi nişte

sâni bine proporţionaţi; purta o bluză albă şi o fustă ecosez, strânsă pe talie şi largă la poale, modelul cloş. Vântul îi ridica uneori fusta dezgolindu-i genunchii, apoi i-o aduna în jurul picioarelor, scoţându-i în evidenţă conturul trupului.

Privind-o, mă gândeam că şi timpul este tot un fel de vânt care ia cu el totul şi-l transportă departe, undeva în uitare.

La apropierea ei m-am ridicat în picioare, am salutat-o şi i-am sărutat mâna, zâmbindu-i discret.

Pe aleea pe care ne găseam tocmai trecea un grup zgomotos de fete şi băieţi, unul dintre ei având în mână un aparat de radio, deschis la volum maxim, iar muzica lui se auzea în tot parcul.

Una dintre fete, observând gestul meu şi-a întins larg ambele braţe şi şi-a atenţionat astfel însoţitorii: „uitaţi-vă, băi şi luaţi aminte! Băgaţi bine la cap de unde începe pupatul, nu ca voi!”

— La tine face aluzie fata! a spus Veronica. Şi pe mine m-a mirat gestul tău pentru că nu l-ai mai făcut altă dată.

— Nu ar trebui să te mire, i-am răspuns eu. Hai să stăm jos, pe bancă!

— Nu aici. Hai mai încolo, într-un loc mai ferit, să nu treacă vreun profesor sau pedagoga pentru că nu aş vrea să mă vadă tocmai acum!

Am mers şi ne-am aşezat pe o bancă tocmai în fundul parcului unde ne acopereau doi boscheţi.

— Dragă, tu mai ai câteva zile şi termini şcoala, de cine te mai temi acum?

— E mai bine să procedăm discret, mi-a explicat ea.

— Bine, cum vrei tu, i-am acceptat eu explicaţia.

— Ce aţi mai făcut după ce am plecat atunci de la reuniunea voastră?

— Ce puteam face? Am mers şi ne-am culcat, ca de obicei. După ce veţi pleca şi voi din oraş, cred că vom face acelaşi lucru.

— Vorbeşti de parcă aş pleca din ţară. Îţi voi scrie, iar dacă vrei să mă vezi, când luaţi voi vacanţă, vino la Borduşani împreună cu Cristy. Până atunci vom mai discuta. Vii la mine la banchet?

— Vin, dacă mă inviţi.

— Eu te-am invitat deja din seara aceea.

— Atunci fii sigură că vin dacă sunt sănătos şi dacă nu voi păţi ceva până atunci.

— Ce-i cu tine de vorbeşti aşa?

— Deci, termini şi pleci? Vei începe munca şi poate vei avea mai puţin timp să te gândeşti la mine. Eu încă nu am terminat şi nu pot dispune în totalitate de mine; pe deasupra mai am şi examenul la liceu, apoi cine ştie ce mai urmează.

— Abia acum, după ce am terminat şcoala, îmi dau seama că este mult mai bine să fii elev, fără o altă grijă în afara celei de a învţa. Să te arunci în vâltoarea vieţii nu este un lucru uşor, însemană muncă şi lupta cu viaţa plină de griji, care au început de pe acum să mă sperie.

— Ai să mă aştepţi? Pe noi ne-au anunţat că vom susţine examenul de sfârşit de şcoală şi de diplomă prin luna aprilie sau mai, anul viitor. Până atunci îmi iau diploma de maturitate, nu încape nicio îndoială.

— Te ştiu cât eşti de hotărât. Chiar am încredere în reuşita ta. Iar despre prima parte a întrebării tale, eu cred că nu ai niciun motiv de îngrijorare. Sigur că am să te aştept şi aşa nu am de gând să mă mărit. Vreau să fiu şi eu liberă o vreme, să pot face ce vreau, ceea ce n-aş putea face în cazul că m-aş mărita. Nu ştiu până în prezent unde voi fi repartizată cu serviciul, deci, nu-mi pot face alte planuri deocamdată.

…Se întunecase de-a binelea şi se aprinseseră luminile în parc.

— Ce noapte frumoasă! am spus eu. Iată şi luna ne priveşte liniştită!

Am strâns-o la pieptul meu, apoi ne-am sărutat şi trupul ei elastic şi fierbinte s-a lipit cu totul de al meu.

Banca a scârţâit uşor ceea ce m-a făcut să cred că o altă persoană se aşezase alături de noi, dar mă înşelasem, nimeni nu ne tulburase clipele fericite.

Înainte de a o cunoaşte pe Veronica nu purtam pe nimeni în inima mea şi, din pricina acestui gol eram mâhnit. Dar clipa în care am văzut-o a fost una şi aceeaşi cu începutul dragostei care mi-a mijit în piept. Gustasem din „otrava" primei iubiri şi mi se părea că dragostea este firul gingaş care te mai leagă de lumea pământească. Întâlnirea mea cu Veronica fusese clipa fatală. Atunci am avut şi senzaţia că norocul o favorizează; era frumoasă, tăcută şi distantă, iar de atunci mi-a pătruns în suflet, făcând s-o am mereu în amintire ca pe o făptură strălucitoare pe care nimic n-o mai putea atinege.

Degeaba mă luptam cu mine să-mi pun zăvor minţii şi lacăt simţirii pentru a nu pătrunde zâmbetul ei galeş în inima mea, dar după prima sărutare, care mi-a făcut o deosebită plăcere, toate zăvoarele au căzut, iar în mine a început procesul de transformare. O iubeam. Dragostea mă orbise, ducându-mă în stare s-o văd altfel de cum era în realitate; o vedeam ca printr-o prismă de sticlă, ideală, cu calităţi incomparabil superioare celorlalte fete şi femei pe care le cunoscusem înaintea ei. De atunci ea avea un ascendent asupra mea, iar eu devenisem un fel de prizonier în urma căruia poarta închisorii s-a închis pe vecie, iar când se deschide, se teme să iasă. Era o situaţie pe care o socoteam iremediabilă.

Şi totuşi, în unele momente de meditaţie mai lucidă mă întrebam dacă aceea este imaginea ei adevărată sau numai eu o vedeam astfel?

Veronica avea o independenţă plină de semeţie, o fire neobişnuită să se plece în faţa voinţei altora sau să le ceară sfatul. Dar însuşirea ei cea mai importantă era misterul care o învăluia deosebind-o de celelalte fete şi care o făcea impenetrabilă, chiar greu accesibilă.

Adesea când o aşteptam pe banca din parc, obişnuia să întârzie preţ de câteva minute, iar eu mă frământam ca

înaintea unei operaţii pe masa de spital. Dragostea mea pentru ea a fost o dragoste frumoasă, nu mă gândeam că se va sfârşi vreodată.

Eu o divinizam, în mintea mea o făcusem regină de drept divin şi etern. O credeam unică, deosebită de toate femeile şi am ridicat-o pe un piedestal înalt, atribuindu-i calităţi pe care nu le avea. Dar asta am constatat-o abia după ce mi-a căzut de pe ochi vălul ce mă îmbrobodise.

Până atunci tot credeam, speram. Chinurile dragostei nu pot fi suportate fără dureroasa dulceaţă a speranţei, iar speranţa trebuie căutată numai în iubire. Cel ce nu poate iubi va muri fără speranţă. Dar să nu uităm că speranţa înseamnă fericire în doi, prin împlinirea amorului sufletesc şi trupesc, într-un cuvânt, amorul total.

Iubirea trebuie împărtăşită de ambii parteneri, ca o comunicare în dublu sens.

În aleile de lângă tribunalul raional din Giurgiu era locul nostru de întâlnire. Este una dintre cele mai impunătoare clădiri din oraş. Se vede că totdeauna s-au înălţat palate slăbiciunilor omeneşti, fie ele tribunale, închisori, temple sau catedrale. Eroismul a fost mereu găzduit în palate, după cum virtuţile se adăpostesc mai ales, în colibe şi bordee.

Odată, Veronica m-a întrebat:

— Ce-ţi doreşti de la viaţă?

— O femeie pe care s-o iubesc, s-o respect şi să-mi pese de ea. Aş vrea să fie o bună gospodină, o soţie şi o mamă bună, cu care să pot râde şi atunci când lucrurile nu merg bine... o persoană care să nu se teamă să mă iubească şi să aibă nevoie de mine.

Oare Veronica s-a temut de mine? De ce? Pe atunci nu ştiam dacă ea se potrivea descrierii de mai sus, dar o iubeam şi speram să fie aşa.

De asemenea, nu ştiam ce era în sufletul ei şi ce dorea să ajungă mai târziu.

Îmi spunea că şi ea mă iubeşte, dar s-a văzut că nu era adevărat, numai în visul meu a rămas acea femeie

blândă, caldă şi iubitoare, pe care o înfăţişasem în descrierea mea.

E greu de găsit sufletul pereche! Iar Veronica a fost pentru mine o adevărată „Golgotă” în acea perioadă a tinereţii mele.

…După o vreme, Veronica s-a desprins cu blândeţe, din braţele mele, a inspirat adânc şi a spus, aproape şoptit:

— Am ameţit. Ar trebui să mergem, e târziu.

Ne-am ridicat şi am plecat. Când am ajuns lângă şcoala ei, ne-am despărţit, iar eu am urmărit-o cu privirile până când a dispărut pe uşa din faţă a clădirii.

Cap III – La Burduşani

Pe data de 19 iunie, împreună cu Mircea Dragoş, Nicu Păduraru şi Cristy Dinu, ne-am prezentat la Şcoala Pedagogică pentru a participa la ultimul banchet din existenţa sa. Era ultima promoţie de învăţătoare care termina atunci, după care şcoala şi-a întrerupt activitatea. Printre fete au fost şi patru băieţi, dintre care nu-mi mai amintesc decât numele lui George şi a lui Licu, pe ceilalţi doi i-am uitat.

A doua zi toţi au plecat acasă, la locul de domiciliu, urmând să se prezinte fiecare la post odată cu începerea noului an şcolar.

Noi am rămas în practică până la jumătatea lunii iulie, când am luat vacanţă. Discutasem cu Cristy Dinu, care m-a invitat câteva zile la el acasă, ştiind că îmi va face plăcere să fiu în preajma Veronicăi.

Burduşani este o localitate situată pe malul stâng al râului Borcea, aflată la 14 km distanţă de Feteşti. Majoritatea locuitorilor se ocupă cu agricultura, cu silvicultura în balta Ialomiţei, iar o parte cu pescuitul.

Dornic să cunosc împrejurimile, cum am ajuns acasă la Cristy, am lăsat bagajele şi i-am propus să mergem să ne plimbăm pe malul Borcei. Era şi un pretext al meu pentru a ieşi din casă, cu speranţa că poate o întâlnesc pe Veronica. Cristy, care a bănuit motivul cererii mele, i-a dat curs fără vreo formalitate. Ne-am plimbat puţin pe mal.

Borcea curgea liniştită pe lângă mal, fără valuri. Era o zăpuşeală insuportabilă, deşi soarele se apropia de asfinţit.

— Trece bacul spre celălalt mal? l-am întrebat eu pe Cristy.

— Vara merge din oră în oră şi este foarte aglomerat, deoarece mulţi localnici lucrează la pădure sau la câmp; aproape toţi au treabă în baltă. Ştiai că şi tata este pădurar?

— Nu mi-ai spus niciodată, m-am scuzat eu că nu ştiu.

— Eu nu prea merg cu bacul, prefer să trec înot.

— N-am trecut niciodată înot o apă atât de lată, mai ales apă curgătoare. Am trecut ghiolul de la Techirghiol, dar acolo apa este sărată.

— Nu este greu. Poate vom avea ocazia s-o trecem în zilele următoare.

— Unde locuieşte Veronica? am întrebat eu fără să-mi ascund intenţia. Aş putea s-o văd astăzi?

— Dacă vrei, putem merge chiar acum. Mergem pe malul apei până la grămada aceea de gunoi care vede şi apoi o luăm la stânga pe uliţa care duce chiar la casa lor.

— Nu, mai bine mergem mâine. Hai acum acasă!

În ziua următoare ne-am sculat mai târziu, profitând de faptul că suntem în vacanţă. Am mâncat şi am plecat spre centrul satului cu scopul declarat să-i facem o vizită Veronicăi. În faţa magazinului ne-am întâlnit cu Alice, cu care am rămas o vreme de vorbă.

La despărţire, Alice ne-a invitat la ea acasă, noi căzând de acord pentru ora 14°°. Acolo ne-am mai întâlnit şi cu Nelu Aron, sora acestuia Ani, Bica şi Veronica. Ne-am simţit bine câteva ore, depănându-ne amintirile din perioada frumoasă pe care am petrecut-o împreună la Giurgiu. La plecare, toţi am fost de acord să ne întâlnim a doua zi şi să trecem cu bacul în pădure pentru a face o plimbare. Dimineaţa a debutat cu o ceaţă densă, încât nici nu se vedea celălalt mal.

Îmi pierdusem orice speranţă că va mai avea loc

întâlnirea. Deodată a început să sufle un vânticel care a dispersat ceaţa, iar la ora 93° şi-au făcut apariţia şi ceilalţi. Am urcat pe bac şi am trecut în baltă, iar când am intrat în pădure grupul nostru s-a fărâmiţat în mai multe grupuleţe, apucând fiecare câte o direcţie, după flori, fragi, mure, după cum au avut norocul. Eu am fost împreună cu Bica şi Veronica şi ne-am aşezat pe iarba grasă dintr-o poieniţă unde am sporovăit despre tot ce ne-a venit în minte în acele momente. Eu aş fi vrut să rămân numai cu Veronica, dar nu se putea pentru că i-ar fi ieşit vorbe, ceea ce nu-mi convenea nici mie, dar ei cu atât mai mult.

Pe la prânz. Cristy a fluierat şi, conform înţelegerii, neam adunat toţi şi am plecat la bac, trecând Borcea înapoi spre sat.

În pădure era frumos. Soarele pătrundea printre coroanele copacilor, făcând să alterneze lumina cu umbra şi căldura cu răcoarea; un cuc îşi cânta intens numele, iar cântecul său răsuna până departe, amplificat de ecoul pădurii; mai departe, o ciocănitoare lovea puternic în scoarţa unui copac în căutarea insectelor pentru hrană, iar loviturile sale puternice şi ritmice se transmiteau ca un cântec executat de bateristul unei orchestre de Jazz în toiul concertului.

Totul inspira voioşie şi încredere în viaţă, iar grupul nostru răspundea cu aceeaşi veselie a momentului.

Când ne apropiam de mai pentru a coborî de pe bac, Veronica i-a şoptit lui Cristy să trecem pe la ea după amiază. Făcuse invitaţia discret pentru că dorea o întâlnire mai restrânsă, aproape intimă şi fără gălăgie, întrucât mama ei era bolnavă şi voia s-o protejeze, constatare pe care am făcut-o când am ajuns acasă la ea.

La poartă ne-a întâmpinat Veronica, ne-a invitat într-o încăpere spaţioasă şi, după ce ne-am aşezat şi am discutat puţin, ea s-a scuzat şi a ieşit pe o uşă spre interiorul casei, de unde s-a întors cu o tavă cu fursecuri. În urma ei a venit şi mama acesteia, o femeie blondă, al cărei păr începuse să încărunţească; părul era puţin scăpat

de sub o basma de culoare maron care-i acoperea pe trei sferturi capul. Avea un corp subţire, îmbrăcată cu o jachetă neagră din lână care cădea peste o fustă verde din acelaşi material, ambele lucrate de mână.

Femeia avea trăsături fine, dar fruntea îi era obosită şi ridată, iar ochii adânciţi în orbite şi înceţoşaţi, trădând o suferinţă.

— Mama mea! a prezentat-o Veronica.

— Serviţi-vă că eu merg la bucătărie, mai am ceva treabă! a spus mama Veronicăi, iar după ce m-a privit o clipă cu insistenţă a ieşit din încăpere şi nu a mai revenit până la plecarea noastră. Când am ieşit în stradă am constatat că se înserase. După o vreme, Cristy s-a scuzat politicos, motivând că are ceva de rezolvat şi a dispărut în întuneric, lăsându-ne singuri. Am mai discutat şi noi preţ de o jumătate de oră, apoi am plecat spre casă. Cu acest prilej am stabilit să ne scriem cât putem de des, ceea ce am şi făcut, imediat ce am ajuns la ai mei acasă. Era ultima mea vacanţă de vară pe care urma s-o petrec acasă.

În dimineaţa următoare a venit Nelu Aron cu propunerea să mergem la Borcea pentru a face o baie, apoi să ne întâlnim cu nişte prieteni ai lui, cu care se înţelesese el să meargă la pescuit. Nu a fost nevoie să insiste prea mult întrucât propunerea lui ne-a încântat pe amândoi. Ne-am pus pe noi slipurile şi am pornit-o pe malul Borcei. Când am ajuns la bac, am constatat că acesta plecase deja spre celălalt mal, iar prietenii lui Nelu trecuseră şi ei pe malul opus şi începuseră să pescuiască.

— Ce facem? a întrebat Cristy scrutând celălalt mal în căutarea bacului.

— Bacul vine târziu, a precizat Nelu. Propun să mergem înot. Ce ziceţi? a întrebat el privindu-ne pe rând.

— De acord! am confirmat eu, văzându-le feţele întrebătoare întoarse spre mine.

— Atunci, hai! a spus Cristy, aruncându-se în apă.

Am sărit apoi şi eu şi Nelu şi am început să înotăm voinicește în direcţia malului opus. Apa era liniştită şi

caldă, prielnică pentru o baie binefăcătoare, ca şi pentru „cursa” în care ne angajaserăm noi. Înotam repede, scoţând pe rând când un braţ, când pe celălalt, însoţite de mişcarea corespunzătoare a capului. Când am ajuns în apropierea celuilalt mal, viteza apei s-a înteţit, fiind mai evidentă deplasarea noastră faţă de direcţia iniţială.

Obosisem şi am început să fac pluta pentru a mă odihni şi să contiuu apoi cu forţe proaspete; nu disperam din pricina curentului care mă ducea în aval. Am atins malul cu vreo cincizeci de metri mai în aval decât însoţitorii mei, care mă urmăreau îngrijoraţi, fără să ştiu de ce.

— Mă temeam să nu prelungeşti prea mult pluta, mi-a lămurit Cristy îngrijorarea lui, după ce am ajuns lângă ei. Acolo unde apa face cot sunt nişte anafoare foarte puternice, destul de periculoase şi nu este bine să ajungi în vârtejul lor. Au fost cazuri când unii au sfârşit rău acolo.

— Oboseala, ce să-i faci!? N-am mai înotat din luna mai, atunci când am făcut baie îmbrăcaţi în bazin la Giurgiu, i-am reamintit eu lui Cristy.

— Veniţi aici! ne-a strigat Nelu. I-am găsit! a mai spus el, referindu-se la prietenii despre care ne vorbise la plecarea de pe celălalt mal.

Prietenii lui Nelu erau foşti colegi din timpul anilor de şcoală petrecuţi în sat. Amândoi erau blonzi, bine clădiţi de natură şi destul de amabili. Am făcut cunoştinţă cu ei, apoi ne-au arătat o traistă plină cu peştele pe care abia îl scoseseră din plasă (setcă). Setea zăcea la picioarele lor îngrămădită, udă şi plină de vegetaţie.

— Ne-o dai şi nouă vreun ceas? i s-a adresat Nelu unuia dintre ei.

— Luaţi-o! Noi plecăm acasă. O aduci tu când terminaţi cu ea! E bine?

— E bine. Mulţumim! Când trecem dincolo ţi-o aduc eu acasă, s-a angajat Nelu.

Am pescuit pe rând, câte doi; unul din noi înota aproape de mal, altul spre mijlocul apei, iar după ce

parcurgeam o distanţă oarecare, amândoi ne îndreptam spre mal, descriind un arc de cerc care făcea plasa să se strângă în formă de pâlnie; în mijlocul ei se grămădea peştele prizonier care, vrând să se elibereze, se încurca mai tare în ochiurile acesteia.

Pe la prânz, cu câteva kilograme de peşte de diferite soiuri (şalău, crap, cegă, babuşcă şi alte specii mai mărunte) neam declarat mulţumiţi şi ne-am întors acasă, de această dată cu bacul.

Întrucât a doua zi eu urma să plec la Constanţa, la despărţirea de pe malul apei, Nelu ne-a invitat la el acasă.

— Veniţi diseară pe la mine! mai stăm de vorbă, a spus el.

— Ce zici, mergem? m-a întrebat Cristy.

— Mergem, am răspuns eu, dar să nu stăm mult pentru că mâine vreau să plec de dimineaţă, poate reuşesc să prind trenul de 103°. Ar fi excelent, aş avea timp şi pentru o baie în mare.

Spre seară am mers acasă la Nelu Aron, unde am discutat câteva ore în faţa unui pahar cu vin negru pe care acesta îl aducea rece dintr-o magazie.

— Să mergem! m-am adresat eu lui Cristy la un moment.

— Mai staţi, măi, ce vă grăbiţi!? Iar tu ai destul timp să faci baie în mare până când ne vom întoarce din nou la Giurgiu, mi s-a adresat el.

— Nu mai stau. Este deja târziu, iar mâine vreau să plec cu primul autobuz.

I-am mulţumit pentru ospitalitatea sa, apoi ne-am luat rămas bun şi să ne revedem la Giurgiu în toamnă.

Întârziasem şi a trebuit să intrăm tiptil în casă la Cristy pentru a nu-i trezi pe părinţii săi care dormeau.

Dimineaţa, totul a decurs conform planului. Am prins autobuzul, apoi şi trenul de la ora 103°, iar în jurul orelor 123° mă aflam deja pe plajă cu vărul meu Gigi Vlăsşceanu unde trăgeam de obicei când veneam în Constanţa.

Marea era superbă, liniştită, albastră şi pe suprafaţa

ei aproape ca oglinda, soarele strălucitor îşi amplifica lumina. Seara am rămas în oraş, unde m-am plimbat cu Gigi, am cumpărat o mapă cu plicuri şi câteva vederi diferite cu imagini ale mării.

A doua zi pe la prânz am ajuns acasă la ai mei. Seara i-am scris Veronicăi prima scrisoare în care i-am spsu tot ce am considerat că ar interesa-o, inclusiv am asigurat-o de dragostea mea. A urmat răspunsul ei şi tot aşa, la două-trei zile, ne scriam scrisori tandre în care puneam tot focul dragostei noastre. (Prin anul 1976 am fost în concediu la părinţii mei şi, trebuind să caut nişte acte, am găsit într-o ladă scrisorile Veronicăi. Le-am recitit cu sentimentul omului îndreptăţit de a o suspecta de minciună. Poate greşesc? Scrisorile ei erau pline de tandreţe şi de patimă, pe care nu aş fi bănuit-o niciodată). De fiecare dată când le citeam, apropiam hârtia de buze şi cu degetele tremurânde, mă apucam imediat să-i răspund.

Cărui bărbat sau cărei femei nu i-ar fi luat-o inima la trap cu aşa tandreţe pe care o exprima mesajul ei? Numai celor care n-au iubit niciodată, cred că nu le-ar fi mişcat inima.

Mai târziu corespondam folosindu-ne de un alfabet al nostru (sau al multor îndrăgostiţi) pe care îl convenisem de comun acord pentru a ne sustrage curiozităţii celorlalţi. Alfabetul fie el „Gaderipolu” sau „Japicudero”, consta în înlocuirea între ele a unor perechi de litere în cadrul cuvântului, făcându-l astfel de neînţeles pentru cei neiniţiaţi în domeniu; rareori am folosit scrierea cu direcţia spre stânga pentru ca textul să poată fi citit cu ajutorul oglinzii. Ce nu inventează omul pentru a păzi secretul dragostei sale, secretul de suflet, faţă de „intruşi”?

Scrisorile Veronicăi abundau în expresii ca „Te iubesc!”, „Te voi iubi mereu!”, „Iubitul meu” era adesea titlul, „adoratul şi dragul meu” la fel, care-mi făceau inima să-şi mărească ritmul, mai-mai să mă trimită la cardiolog. Nu neg că şi răspunsurile mele erau pe măsură, pline de frumoase şi tandre cuvinte care exprimau sentimentele

mele curate, inocente şi sincere pe care le scriam fără să mă zgârcesc.

Fiinţa iubită îţi înalţă sufletul în sfere superioare unde singurul limbaj coerent rămâne cel iraţional, cu patimi neprefăcute.

— De unde este scrisoarea? întreba mama.

— De la o fată drăguţă. S-ar putea să fie pe gustul dumitale. Cine ştie, poate într-o zi…

— Tare aş vrea să fie cum spui tu, dar mai întâi trebuie se cunosc şi eu. Cum zici că o cheamă?

— Elisabeta. Eu îi spun Veronica.

— Cape bunica ta, Lisaveta.

— Dar asta e frumoasă şi nu este rea ca bunica, îi răspund eu.

Scrisorile Veronicăi aveau efect anestezic asupra mea; dacă stelele străluceau, mi se părea că o fac pentru mine, iar vântul tot pentru mine adia peste ogoarele care aţipeau sub aburii întunericului. Toţi din jurul meu mi se păreau buni: oameni, animale, copaci, totul. Îmi venea să-mi mărturisesc dragostea, să ţip cu voce tare pe stradă pentru a scăpa de preaplinul dragostei din pieptul meu care mi se părea prea strâmt pentru un sentiment atât de puternic. În dragostea mea pentru Veronica aş fi fost în stare să iau în piepr lumea întreagă. M-aş fi încumetat să mă lupt cu Baiazid Ilderim – zis Fulgerul sau cu Gingis Han, să colind pe jos tot globul pământesc cu credinţa că tinereţea mea va învinge.

Prima dragoste este cea mai puternică şi este frumoasă pentru că eşti tânăr şi ţi se pare că toată lumea este a aţa, e o vrajă nepăsătoare, o poezie pură, pe care o vei păstra până la moarte ca pe o reminiscenţă dulce şi tristă, în acelaşi timp.

Dragostea este ca un talaz încântător care te copleşeşte şi îţi aduce în piept primăvara şi fericirea, dar şi durerea şi deznădejdea câteodată.

Până atunci nu ştiam că iubirea este, adesea, inegală, unul iubeşte, iar celălalt îmbracă haina de sclav. De ce o fi

aşa? Că doar când te căsătoreşti urmăreşti să te uneşti cu omul drag, nu cu un obiect. Tocmai de aceea iubirea produce un uragan în sufletul celui înşelat.

…Mama mă punea să citesc scrisorile primite, iar eu mă supuneam, având grijă să sar peste pasajele „fierbinţi”.

Când terminam de citit, mama rămânea dusă pe gânduri: „Vasăzică se iubesc şi nu se poate ca ea să nu primească revărsarea de viaţă nouă din inima fiului meu. Simt că îl pierd, pleacă de la rădăcina lui. Dar ce pot face, ăsta este mersul lumii şi vieţii”.

Uneori nu-şi putea ascunde frământarea mâinilor ei frumoase, dar asprite de muncă şi de atâta spălat de rufe cu sodă şi săpun, precum şi truda zilnică în gospodărie.

Peste ani s-a dovedit că teama ei nu a fost justificată, deoarece Veronica mi-a întors discret spatele, din motive pe care nu le bănuiam atunci, dar nu pot fi sigur în totalitate nici astăzi. Cert este că Veronica a fost mai tare decât mine, deoarece deţinea cheia sufletului meu.

Toată vara ne-am scris. Scrisorile ei erau tandre, sincere după credinţa mea şi pline de iubire şi speranţă. Ne scriam orice intimitate şi orice ne trecea prin minte. Când le citeam, parcă o vedeam aievea şi-i auzeam bătăile inimii, deoarece rândurile scrise erau fărâme de suflet. Scrisorile ne deveniseră hrană sufletească de care nu ne puteam lipsi lesne.

După ce compuneam scrisorile, le citeam înainte de a le expedia. Nu-mi venea să cred că eu am scris acele fraze pline de foc, acele chemări înaripate ale iubirii, risipite printre alte fraze de deznădejde, nerăbdare şi tânguire a dorului neîmplinit. Ale ei erau la fel, pline de elemente tandre, proprii marii iubiri dintre două fiinţe îndrăgostite. Să nu vă închipuiţi că foloseam fraze scoase din cărţi. Nu, nici vorbă, acelea ne supărau urechea, noi preferam vorbele crude de dragoste care să exprime dorinţele şi frământările noastre sufleteşti.

Aflat în vacanţă la părinţi, când îmi venea câte o scrisoare, mama mă anunţa zâmbind şi privindu-mă atent

cu ochii ei negri, care erau atât de limpezi, de adânci, de blajini şi duioşi:

— Ţi-a venit o scrisoare de la fata de la Feteşti. Îmi spui şi mie câte ceva despre ea?

— Ce ai vrea să ştii?

— Tot ce-mi poţi spune mie, mama ta. De exemplu, cum o cheamă? Cum arată?

— Ca pe regina Angliei, Elisabeta. Ţi-am mai spus.

— Cum este?

— Frumoasă. Restul nu mai are importanţă: înălţime, culoarea ochilor, a părului, vârsta şi celelalte.

— Asta înseamnă că eşti îndrăgostit. Numai iubirea poate fi oarbă la aspectele exterioare ale unei persoane.

— S-ar putea să ai dreptate.

— Mă uimeşti, de-a dreptul. Ai o poză a ei?

— Nu, deocamdată, dar mi-a promis una.

— Ţi-am spus şi altă dată, tu te-ai născut în august, în ziua de Sfânta Maria, tocmai când ieşea lumea din biserică. E o zi mare şi poate vei avea noroc în viaţă. Ce s-a mai bucurat tatăl tău că are un flăcău!

— O iubesc, mamă!

— Să te ajute Dumnezeu să-ţi împlineşti visul.

— Mama, ajunsă la o vârstă când deja trecuse prin toate încălzirile femeieşti ale sângelui, a prins cu ochiul ei ager şi, mai ales cu simţul ei femeiesc, ceasul de primă criză prin care treceam eu. Ştia că trec printr-o primejdie care mă poate frânge uşor şi a încercat să mă încurajeze, dar şi să mă sfătuiască, pe ocolite:

— Dragostea este o mare taină, maică.

— Ştiu, mamă, am citit şi eu în destule cărţi, în care se spune că marile pasiuni rămân necunoscute, consumându-se în anonimat pentru că cei îndrăgostiţi o ascund.

— În viaţă nu se petrec toate după cum scrie în cărţi, de aceea te sfătuiesc să ai mare grijă, să te fereşti de dragoste!

N-am ascultat-o atunci, iar mai târziu am suportat consecinţele neascultării, deoarece dragostea Veronicăi m-a rănit. În acele începuturi ale vieţii socotim toţi că dragostea este primul şi singurul izvor pe care-l întâlnim şi-l sorbim cu nesaţ.

Aceasta poate fi şi pentru faptul că dragostea este un cămătar din cale-afară de neîndurător, datorită schimbului de la inimă la inimă, ea constituind temeiul pasiunilor pure.

Tot dragostea dă putinţa ca slăbiciunea de care dai dovadă astăzi să zămislească tăria de mâine, iar căsătoria să transforme o nebunie de moment într-o fortăreaţă. Cei cu experienţă susţin că nu există vreo posibilitate obişnuită de a te scoate de sub vraja dragostei, aşa cum există acea cale curioasă de a te duce spre ea. Abia după căsătorie te dezmeticeşti, dar nu e valabil în toate cazurile.

În vacanţă fugeam adesea la derea şi mă aşezam pe iarba grasă plină de trifoi şi viorele pentru a petrece un ceas, pe înserat, lângă apa care susura blând. Peste toate stăpânea înserarea care venea treptat, umedă şi trandafirie sub apusul de soare.

Toate îmi vorbeau de Veronica, căreia îi scriam zilnic şi tot aşa primeam răspuns.

În toate acestea vedeam fantasma făpturii ei, aşa cum se află în rugăciunile copiilor credincioşi fantasma Cerului. Numai prezenţa ei în gândurile mele da sens la toate.

„Lumea nu mai există în gândurile mele, mă plictisesc în mijlocul ei, iar de când te-am cunoscut, trăiesc numai pentru tine. Nu cred în întâmplare, ci sunt aproape sigur că suntem făcuţi unul pentru celălalt. Dumnezeu ne-a pus faţă în faţă în acea zi de 8 octombrie 1955 în faţa cinematografului „23 August” şi sper să fi fost într-un ceas bun” îi scriam eu.

Aceasta era una din scrisorile mele pe care nu i-am mai trimis-o niciodată. O tot întorceam pe ambele feţe şi repetam: „O iubesc”, „sunt pierdut”. (Am găsit-o în ladă în

1976).

Cele două silabe mi se învârteau în minte, atingându-mi coarda cea mai sensibilă a inimii, care vibra puternic, iar vibraţiile ei trezeau toate spaimele lumii invizibile. State acestea eram fericit.

Pierdut nu însemna că orice fericire pământească era sortită naufragiului, doar dacă aş fi ales greşit, ceea ce nu ştiam pe atunci. Nu mă îndoiam de dragostea ei şi totuşi, frazele scrise pe coala albă din care răzbăteau tandreţea, dragostea şi speranţa, făceau să mi se strângă puţin inima.

În luna august am întrerupt corespondenţa până când am ajuns din nou în Giurgiu, deoarece am lucrat pe un şantier de construcţii în oraş pentru a-mi cumpăra câteva obiecte trebuitoare în perioada următoare.

Unitatea respectivă avea o secţie care lucra la o staţie de transformare a curentului electric pentru Spitalul Municipal şi avea nevoie de muncitorisalahori. Până la 31 august am săpat şanţuri, am făcut mortar şi am cărat cu roaba, apoi am făcut şi turnat betoane la fundaţia acestei staţii de transformare. Când am primit banii pentru zilele lucrate, deşi slăbit şi vlăguit de muncă, în sufletul meu m-am bucurat mult. Am putut să-mi cumpăr un costum de haine, o pereche de pantofi şi două cămăşi, primele obţinute ca rezultat al trudei mele. Reuşisem să scutesc părinţii de nişte cheltuieli care erau necesare, dar ei abia mai gâfâiau sub povara cotelor de cereale pe care le cerea statul, indiferent dacă era secetă şi producţiile erau mici. Aşa am petrecut eu ultima parte a vacanţei.

Din neglijenţa mea, scrisorile primite de la Veronica au rămas pe masa din camera mea de acasă, împreună cu diferite cărţi. În lipsa mea, mama a făcut curat şi a dat peste ele, probabil le-a şi citit, aflând astfel că fiul ei are o iubită. Într-o zi, fiind duminică, m-a întrebat:

— Tu de ce nu te duci în sat la dans, mamă? Văd că toţi tinerii de vârsta ta se duc. Mai lasă cartea şi distrează-te cât timp eşti tânăr, că pe urmă, când dai de griji şi de necazuri, nu-ţi mai stă gândul la distracţii.

— Nu-mi place acolo. Unii joacă sârbe, hore.

— Nu cumva este vorba de fata care îţi scrie? O iubeşti, este? Ce ai de gând cu ea sau numai aşa... ca băieţii?

— Este vorba de o prietenie sinceră şi nimic mai mult, am încercat eu să pun capăt discuţiei, socotind că, de vreme ce nu este nimic sigur, nu avea rost să aprofundăm subiectul.

Cap. IV – La gazdă

La sfârşitul vacanţei, am pornit-o din nou spre Giurgiu.

Ne-am întâlnit mai mulţi colegi în gara Constanţa, am luat bilete de tren şi până la Giurgiu am tot discutat despre toate. Ne-am hotărât, o parte, să ne căutăm gazde în oraş pentru a avea timpul şi liniştea necesare în vederea pregătirii examenelor la liceu, dar şi cu scopul de a scăpa de viaţa cazonă, insuportabilă, din „Bastilia”.

Unii dintre colegi discutaseră cu părinţii lor despre externare, iar aceştia fuseseră de acord ca odraslele lor să-şi caute în oraş cameră cu chirie şi să se pregătească pentru liceu. Eu nu discutasem nimic cu ai mei, voiam mai întâi să aflu dacă şcoala ne restituie suma pe care o aloca statul pentru întreţinere şi cazare şi apoi să testăm preţul unei camere cu chirie pe care ne-o doream mai modestă pentru a fi în măsură să o plătim.

Până în luna octombrie am dus viaţa normală de cămin. Nu mai făceam cursuri decât o dată pe săptămână, ci ne pregăteam mai mult la nave, unde lucram efectiv.

Am început să ne interesăm de camere cu chirie prin oraş. Primii s-au mutat Manole Zamatrache şi Vasile Haralambie, la coana Anica, o rudă a lui Vasile. Au făcut cerere pentru externare şi li s-a aprobat, primind fiecare, lunar, suma de 100 de lei de la şcoală. Eu şi Nicu Păduraru am fost ajutaţi de un prieten din Şantierul Naval, care ne-a recomandat-o pe doamna Elena Mihăilescu, din str. Dunării, nr. 80, care a fost de acord să ne primească în gazdă, astfel că am făcut şi noi cereri şi directorul Pleşoiu

ni le-a aprobat, iar pe 1 noiembrie ne-am instalat într-o cameră mobilată, cu intrare separată, la adresa de mai sus.

Întrucât începuse frigul şi lemne nu aveam, am mers cu Nicu Păduraru în şantier şi am tăiat nişte traverse de cale ferată pe care le-am adunat de prin curte şi le-am transportat cu barca de la vaporul pe care făceam preactică pe braţul de legătură al Dunării numit „Verigă” până lângă oraş, iar de pe mal până la gazdă le-am cărat în spate pe o distanţă de circa 100 de metri până în curtea în care locuiam; le-am spart mărunt şi ne-am asigurat căldura pentru lunile mai friguroase de iarnă. Nu făceam focul decât seara, iar teracota se încălzea cu puţine lemne arse.

Pe data de 30 noiembrie am primit vizita Veronicăi, care venise în Giurgiu împreună cu Bica pentru a-şi ridica diplomele de absolvire de la Şcoala Pedagogică.

Cunoştea adresa din scrisorile pe care i le expediam aproape regulat Veronicăi. Le-am primit şi ne-am aşezat în jurul mesei din cameră, discutând de când nu ne-am mai văzut, schimbând impresii între noi. Deodată şi-a făcut apariţia în cadrul uşii gazda noastră, care a pus capăt discuţiilor, începând să strige, cu nişte expresii indecente:

— Când v-am primit în gazdă n-a fost vorba să aduceţi femei. Ce, casa mea e bordel?

— Nu vă supăraţi, doamnă! am intervenit eu. Dânsele sunt nişte prietene oneste şi au trecut să ne vadă, apoi pleacă, nu sunt din acelea pe care le numiţi dumneavoastră. Şi vă rog să nu le insultaţi! a, ridicat eu vocea în apărarea lor.

— Să plece imediat! a mai spus coana Lenuţa, oţărâtă, după care a ieşit din cameră, lăsând uşa deschisă.

Ne-am scuzat amândoi faţă de cele două fete şi ele ne-au înţeles, compătimindu-ne în acelaşi timp.

Le-am condus în oraş, unde ne-am plimbat câteva ceasuri, apoi până la gară şi au plecat acasă.

Rămânând singuri pe peronul gării, eu şi Nicu Păduraru ne-am aşezat pe o bancă şi am chibzuit ce avem

de făcut.

— De mâine ne mutăm! am spus eu.

— Da, dar unde? Noi nu cunoaştem persoanele care ar avea camere de închiriat şi ar fi dispuse să ne primească în gazdă, a spus Nicu.

— Mergem ca popa cu botezul, din casă în casă şi trebuie să găsim undeva o cameră; acolo, pe Dunării, nu mai rămânem orice s-ar întâmpla.

— Hai pe la Liviu (Vasile Haralambie), poate ştiu ei vreo cameră! Poate proprietăreasa unde stau ei are vreo cunoştinţă care închiriază.

Am ieşit din gară şi am plecat acasă la colegul de mai sus. I-am găsit acasă, fiind zi de duminică.

— Ce-i cu voi, porumbeilor? ne-a luat în primire Manole când ne-a văzut la uşă.

— Am venit să vă vedem, a spus Nicu. Ne-am gândit că e duminică şi vă odihniţi şi voi şi ne-am hotărât să vă facem o vizită.

— Măi şmecherilor! Spuneţi-o pe aia dreaptă, că nu prea vă ştiu eu aşa de dispuşi să faceţi vizite colegilor. Mai repede plecaţi voi în târg după fete.

— Ai dreptate, Liviu! am spus eu. Am venit pentru că am dat de un necaz şi am socotit că ar fi bine să ne sfătuim şi cu voi pentru că am ajuns în impas.

— Ce aţi păţit? a întrebat el.

I-am povestit toată întâmplarea cu doamna Elena Mihăilescu, inclusiv faptul că veneam de la gară.

— Staţi puţin s-o chem pe tanti Anica, gazda noastră! a spus Liviu, după un timp de gândire. Ea le ştie pe toate pe o rază de un kilometru. Zicând acestea Liviu a ieşit din cameră şi a intrat la gazda lui, cu care s-a întors în câteva minute.

— Ce s-a întâmplat? ne-a întrebat coana Anica.

— Avem nevoie de o gazdă, am spus eu.

— Camere de închiriat sunt mai multe, dar cer scump pe ele. De, ştiu şi eu? a mai spus ea, rămânând pe gânduri.

Deodată s-a ridicat de pe pat şi ne-a spus:

— Hai cu mine!

Ne-am luat rămas bun de la cei doi colegi şi am plecat cu coana Anica. Aşa am ajuns pe str. Dostoievski nr. 42, unde am intrat în curte.

— Aici locuieşte fiica mea, Patriţa. Să vedem dacă are ea vreo cameră sau ştie vreuna prin vecine.

Coana Patriţa era o femeie corpolentă, în vârstă de 40 de ani, foarte rumenă la faţă. După o pauză de gândire, aceasta a spus.

— Staţi s-o chem pe coana Marioara, o chiriaşă a mea, care are două camere, poate este de acord să se restrângă ea.

Când au venit împreună spre noi, totul era aranjat, rămânând să mai stabilim perţul.

— Vă costă 120 lei pe lună, puteţi plăti?

— Da, am spus eu.

— Când vreţi să vă mutaţi?

— Mâine am vrea pentru că suntem ocupaţi şi cu şcoala şi cu munca la vapor, a intervenit în ajutorul meu Nicu Păduraru.

Le-am mulţumit şi am plecat pe str. Dunării nr. 80 pentru a ne pregăti puţinele bagaje pe care le aveam acolo.

A doua zi am mers normal la vapor, iar după amiază neam luat valizele şi ne-am prezentat la noua noastră gazdă. Lemnele nu le-am mai luat.

Camera noastră era modest mobilată; avea un pat de două persoane, o masă, două scaune curbate, un şifonier cu două uşi şi o sobă din tablă tip godin. Fereastra era mică, în două rame pe care o lumina soarele complet numai la amiază. Pentru a intra în cameră, treceam prin camera gazdei, deoarece nu exista decât o singură intrare de afară. La început ne-a fost mai greu, dar cu timpul ne-am obişnuit, mai ales că gazda noastră nu ţinea la „etichetă” şi ne-a spus:

— Nu mai bateţi, mamă, la uşă! Intraţi direct că nu mă deranjaţi, chiar dacă dorm sau dacă-mi schimb hainele, că altceva nu fac!

Casa era construită tip vagon; în partea de la stradă locuiau proprietarii unde ocupau cinci camere, urma apartamentul coanei Marioara în care locuiam şi noi, apoi încă o cameră, o sală şi o magazie, unde locuia o femeie cu trei copii. Mai era o cameră faţă-n faţă cu apartamentul coanei Marioara, care fusese cândva bucătărie sau magazie, dar foarte solidă, din cărămidă, în care locuia o doamnă cu un copil de 2 – 3 ani.

Coana Marioara era o femeie trecută de 50 de ani şi încă frumoasă, dacă nu ar fi avut un ochi lipsă, din motive pe care le ştia numai ea. Avea trăsături fine, iar gurile rele susţineau că în tinereţe, aceasta ar fi fost la „Crucea de piatră” unde trăise destul de bine de pe urma acelei îndeletniciri, însă pe noi nu nea interesat să descoperim dacă lucrurile au stat aşa. Nu fusese niciodată măritată şi nu lucrase undeva, motiv pentru care se descurca greu, trăind din expediente sau lucrând câteva ore prin gospodăria coanei Patriţa pentru care avea asigurată mâncarea.

Chiria primită de la noi constituia o sumă care-i asigura existenţa modestă, dar sigură deoarece banii aveau valoare mare. Era o femeie blândă, cu un suflet bun şi ne ocrotea ca o mamă fapt pentru care eu am mai vizitat-o şi după ce am terminat şcoala navală.

— Băieţii mamei, eu nu am lemne de foc! ne-a spus ea a doua zi. Vedeţi poate cumpăraţi voi pentru că nu veţi putea sta în frig! Am făcut puţin foc cu câteva lemne pe care mi le-a dat coana Patriţa.

— Hai să le luăm pe cele rămase pe str. Dunării! a propus Nicu Păduraru.

— Nu. Să ne gândim la altă sursă! i-am spus eu. Ce ar fi dacă facem un arzător în genul celor pe care l-am văzut la caldarina de la vapor şi aducem motorină?

— Ai dreptate. Dar dacă explodează? Ai văzut cât de

solidă este caldarina de la vapor şi tot mai explodează câte o dată. Ce facem?

— O să vedem după ce aducem arzătorul. Vom fi şi noi mai atenţi cu ea să nu se înfunde. Nu crezi că ar trebui să-i cerem voie coanei Marioara?

— Da, sigur. Important este să nu-i spunem că poate exploda, să nu se sperie şi nu ne mai îngăduie să-i adaptăm arzătorul.

— Aşa este, am aprobat eu. Iar lemnele sunt scumpe mai trebuie transportate, tăiate, nu ştiu dacă avem unde să le depozităm. Numai probleme şi toate cer bani.

— De unde bani, că abia vom putea plăti chiria?

Când i-am spus coanei Marioara ce vrem să facem, aceasta ne-a aprobat imediat, fără să ne întrebe cum vom face. Despre pericolul exploziei nici nu s-a pomenit.

În seara următoare ne-am întors de la vapor cu două sticle de motorină, un rezervor şi arzătorul confecţionat în şantier după modelul folosit la caldarina noastră de pe vapor. Le-am instalat şi am dat foc. Soba ardea aşa de frumos că a rămas încântată gazda când a văzut-o.

În cameră s-a făcut cald şi am deschis uşa pentru a încălzi şi cealaltă cameră în care dormea aceasta.

De atunci devenise un obicei ca fiecare dintre noi să se întoarcă de la vapor cu o sticlă cu motorină în fiecare seară; mai târziu am confecţionat un rezervor din tablă cu capacitatea de trei litri pe care îl plimbam zilnic în şantier. De câte ori îmi amintesc de acea perioadă, îmi vine în minte soba, faimoasa noastră sobă cu arzător. Avea un susur specific când mergea şi mă obişnuisem cu el când învăţam ca eu ceva care făcea parte efectivă din viaţă şi trebuia să existe; când soba era stinsă şi nu se mai auzea acel „susur” specific, mă frământam, simţeam că lipseşte ceva. Nu o lăsam niciodată nesupravegheată.

Odată s-a stins flacăra şi n-am auzit, iar după câteva zeci de secunde s-a auzit o bufnitură, capacul sobei a sărit şi în cameră a năvălit funinginea care ne-a colorat toată lenjeria de pe pat. Am aerisit şi am muncit două ore până

am redresat situaţia. Ne gândeam că se va supăra coana Marioara, dar ea nu a spus decât:

— Ce s-a întâmplat, mamă? Aţi păţit ceva?

— Nu, tanti, n-am păţit nimic, s-a stins focul şi în tăviţa arzătorului s-a adunat motorină care, dând de arzătorul înroşit a explodat. Am stins-o, dar o vom aprinde mai târziu. Abia a desfundat hornul această bufnitură. Mai greu este cu curăţenia.

— Bine că nu aţi păţit voi ceva, mamă! Curăţenia se face.

Am spălat duşumeaua şi am scos afară cearşafurile, ştergând peste tot în cameră. Când am venit de la vapor a doua zi, rufele noastre atârnau toate pe sârmă la uscat, spălate de buna noastră gazdă.

Trecând peste aceste neajunsuri, pot spune că pentru noi acea cameră din strada Dostoievski ne-a fost deopotrivă loc de odihnă, de învăţătură şi de meditaţie în legătură cu viaţa şi cu viitorul nostru.

În ianuarie 1957, în timp ce citeam în cameră împreună cu Nicu Păduraru, am auzit lătratul lui Azor, câinele din curte, un lătrat insistent care ne-a scos din casă.

Am ieşit eu afară să văd cine este. La poartă, Alica încerca să se împrietenească cu Azor, care nu cădea deloc la învoială; Bica, mai fricoasă, stătea mai departe de gard.

— Lasă-l în pace! i-am spus eu. Azor este neînduplecat şi mai are şi un obicei urât, atacă pe furiş. Hai în casă că aici nu vom mai avea surpriza de pe strada Dunării, am mai spus eu, privind-o complice pe Bica, care ştia deja situaţia din anul trecut la care fusese martoră.

Le-am condus în casă pe frumoasele noastre prietene, stând paravan între ele şi Azor, care-şi arăta din când în când colţii ameninţători spre ele.

— Am venit să ne luăm diplomele de absolvire de la şcoală şi ne-am gândit să vă facem o vizită, să vă vedem şi să mai stăm de vorbă.

— Bine aţi făcut şi vă mulţumim că v-aţi gândit la noi!

Dar tu nu ţi-ai luat diploma anul trecut, când ai venit cu Veronica? am întrebat-o eu pe Bica.

— Atunci nu le-am luat pentru că încă nu veniseră de la minister. Au sosit abia anul acesta, a spus Bica.

Coana Marioara, ştiind că noi nu avem cu ce să le tratăm pe fete, ne-a adus o farfurie cu nişte pişcoturi făcute de ea şi o cană cu apă, apoi s-a retras, scuzându-se pentru modesta ei trataţie.

Ştiind că Alice are o voce frumoasă, am rugat-o să ne cânte ceva. După multe insistenţe din partea noastră a acceptat să cânte, cu condiţia ca, la rândul nostru, să cântăm şi noi, ceea ce am şi făcut mai târziu. Ne-a cântat foarte frumaosa melodia „Hai arcuş din nou”:

„Hai arcuş din nou!

Hai arcuş din nou, cântă-mi un tangou.

Care vreau de-acuma să dispară…”

Când a ajuns la ultima parte a cântecului, trimblul vocii ei a crescut şi parcă-i mâna vorbele ca pe un blestem:

„Te-aş ierta, dar nu mă rabdă inima.

Te-am iubit şi mult am suferit.

Iar de-atunci în fiecare seară.

Când adorm, adorm cu tine-n gând şi când zorile-mi bat iar în geamuri.

Mă trezesc din visul meu plângând

Peobraji îi curgeau lacrimi care i se înnodau sub bărbie. Zâmbea, dar cuvintele din cântecul său dădeau la iveală o grea suferinţă sufletească. Îmi suna încă în urechi.

— Îl iubeşti atât de mult? am întrebat-o eu, inflexiunea vocii mele neputând să-mi ascundă compătimirea.

Îmi părea rău văzând-o că suferă, mai ales că suferinţa io produsese un coleg al nostru, Mircea Dragoş.

— Da. El a fost şi a rămas totul pentru mine. Nu înţeleg ce l-a determinat să se înstrăineze de mine. Nici la scrisori nu vrea să-mi mai răspundă.

O ştiam plină de viaţă. Cu vitalitatea ei, alura

sportivă, trupul zvelt şi mişcările agile de sălbăticiune, Alice atrăsese privirile şi admiraţia tuturor celor care o cunoşteau.

Ochii ei negri, adânci şi transparenţi ca apa de izvor, te priveau halucinant, pătrunzându-ţi mintea şi gândurile. Avea ceva magic şi, totodată, ireal în priviri. Reuşea să se menţină totdeauna vorbăreaţă, volubilă, puternică şi independentă.

N-o mai văzusem de aproape şase luni de zile şi-mi făcea plăcere să constat că se metamorfozase într-o veritabilă doamnă, de această dată, însă, chipul ei era umbrit de o tristeţe care o făcea visătoare şi cădea uşor pe gânduri; pentru a masca durerea, accepta să cânte.

Alice era o minionă frumoasă, generos dăruită de Dumnezeu, având nişte ochi oblici că ai chinezoaicelor, umbriţi de gene lungi şi dese, sprâncene arcuite, un nas mic dar proporţional cu restul trăsăturilor ei delicate, nişte nări fremătătoare, o frunte boltită, uşor semeaţă, pe care ar fi putut-o îmblânzi numai un bărbat plin de tandreţe.

Privind-o mă întrebam: „Ce forţă avea Mircea ascunsă în suflet care să dezlănţuie în inima ei atâta patimă?”

Pe faţa ei se citea toată durerea. Nimic n-o mai putea vindeca.

De asemenea, mă străduiam să înţeleg ce îl determina pe el să fie neînduplecat cu ei amândoi? N-o mai iubea? îi luase alta locul?

— Nu fi dezamăgită! Viaţa merge înainte, am mai spus eu.

— Acum nu mai are importanţă, a spus ea. Femeile tinere sunt întocmai ca şi corăbiile voastre, nu-şi hotărăsc aproape niciodată soarta singure. Şi nici destinaţia, a mai adăugat ea după o scurtă pauză.

— Mă doare când te aud vorbind astfel.

— Îţi mulţumesc! Tu eşti un drăguţ, foarte milostiv, dar nu poţi face nimic, inima mea este rănită şi mă doare.

— Ştiu, dar nu dispera pentru că va trece totul.

Toţi o priveam în tăcere. Alice era frumoasă şi cu lacrimi pe obrazul îmbujorat. Se dezvăluia tot sufletul ei încrezătror şi pasionat, iar suspinele o sfâşiau şi-i înăbuşeau vorbele. Trupul îi era zguduit de fiori. Se vedea că a suferit, iar durerea ei, prea mult stăpânită, se revărsa acum în afară. În final s-a liniştit şi mi-a cerut să cânt şi eu. Am cântat „Vino pe aleea trandafirilor” şi „Te aştept pe acelaşi drum de altă dată”, cântece care exprimau şi dorinţele şi suferinţele mele în dragoste.

Îmi plăcea mult Alice, dar inima mea era ocupată de Veronica, cea care îmi ocupa şi visele. Prezenţa Alicei îmi permitea să mă detaşez de tot şi să pot chiar să-mi judec faptele. Zâmbetul ei era răpitor, vocea cristalină şi rezerva ei plină de graţie, pragmatismul, inteligenţa şi amabilitatea împletită cu ignoranţa cu care se adresa cochetăriei de femeiuşcă. În meditaţiile mele o acceptam uşor ca o tovarăşă de viaţă, prezenţa ei sporindu-mi încrederea şi făgăduindu-mi reuşită în planurile mele. Desigur mă înşelam gândind astfel şi din acest motiv nu am făcut niciun demers. Totuşi simţeam o dulce încântare când o ascultam cântând şi priveam cu nesaţ la ochii ei negri, migdalaţi şi oblici care sclipeau vioi sub genele ei frumos arcuite.

Privind-o, îi mulţumeam în gând lui Dumnezeu că a zămislit una din puţinele făpturi frumoase cu care să mă pot desfăta eu şi mulţi alţii. Spiritului nu i se adresează numai intelectul, el poate fi profund emoţionat şi de melancolia animală a frumuseţii senzuale.

O văzusem de multe ori pe vremea când era elevă la Giurgiu, apoi în vacanţa de vară când i-am făcut o vizită cu Cristy şi Nelu, dar în postura de îndrăgostită şi, mai ales, rănită n-o văzusem niciodată. Atunci, pe strada Dostoievski, am văzut desluşit noaptea blândă a privirilor ei şi lacrimile care au curs atât de uşor, după ce a interpretat cântecul „Hai arcuş”, care i-a răscolit inima.

Le-am condus la gară şi cu trenul de seară au plecat spre casă în aceeaşi zi. Am hotărât împreună cu Nicu Păduraru, ca discuţia şi scena din camera noastră să

rămână numai între noi şi aşa a rămas până astăzi, când eu îmi permit să le încredinţez hârtiei.

Mi-am permis să-l abordez pe Mircea Dragoş într-o zi când ne întorceam de la vapor împreună:

— Măi, Mircea, aveai un aer de cotoi călugărit mai acum câtăva vreme, încât mi-am zis în gând: „l-am pierdut şi pe ăsta! S-a predat şi el amorului pedagogic”.

— Ce este amorul pedagogic? m-a întrebat el.

— Ca un fel de manual didactic, care începe cu partea introductivă şi te introduce în diferite capitole… nu mai ai ce face şi, hop, te însori cu fata.

— Măi, câtă filosofic pentru a-mi spune ceva! A fost ceva dar a trecut şi cred că e mai bine aşa.

…Mircea era un bărbat înalt, bine proporţionat, cu o alură atletică, care sugera tăria toracelui; avea o prezenţă de spirit şi o aură de putere cu aptitudini primare care emanau din trupul lui. Avea un păr negru uşor ondulat, cu un moţ pe care-l aducea pe frunte şi-l învârtea cu degetele – un tic nervos cu care a rămas până când ne-am despărţit, fiind repartizaţi la nave. Într-o zi priveam pe stradă o femeie frumoasă care se apropia şi prima lui expresie a fost: „e focoasă tare şi vreau să i-o trag sub coadă”. Expresia lui m-a frapat şi mi-a dat mult de gândit, fără să o fi acceptat vreodată. Mi-a părut rău pentru el. Am considerat că nu trebuia spusă cu glas tare şi mai ales într-un grup numeros în care ne găseam noi atunci. Mie îmi crea repulsie, trimiţându-mă cu gândul la împerecherea animalelor, mai ales a câinilor pe care îi bat copiii pe stradă sau pe maidane cu pietre pentru a se „desface”.

Mircea Dragoş şi Sile Silvestru au fost mutaţi disciplinar la şcoala din Orşova spre sfârşitul anului IV şi de atunci nu i-am mai întâlnit multă vreme. Greşeala lor constase în plecarea în oraş într-o zi când directorul Persoiu suprimase învoirile şi cum drepturile sale erau nelimitate, toate s-au petrecut după voia sa.

În anii aceia ai tinereţii noastre ne mângâiam cu melodiile interpretate de Giani Morandi, Remo Germani,

Lili Ivanova, Ives Montane şi Dorina Drăghici, precum şi romanţele cântate de Ioana Radu.

…Când scăpăm în oraş, fugeam la cinematograf să vizionăm filme: Mănăstirea din Parma, Misterele Parisului, Dama cu camelii, Roşu şi Negru, Nu-i pace sub măslini, Art. 420, Vagabondul, precum şi cele în care jucau Greta Garbo, Marlene Dietrich Doys (Isidor Stephenson), etc.

L-am întâlnit pe Mircea prin 1985 în Constanţa şi, printre altele ne-am adus aminte şi de perioada şcolii la Giurgiu. Avea o chelie respectabilă, flancată de două peluze cu fir rar, trecute pe deasupra urechilor.

— De ce nu te-ai căsătorit cu Alice? l-am întrebat eu.

— Cu Alice nu mi-ar fi fost deloc uşor. Ea avea prea mulţi admiratori şi chiar pretendenţi, cărora nu mă puteam împotrivi. Poate a fost mai bine aşa! Alice avea un rafinament stilat care o marca cu discreţie, subtilitate şi fineţe, calităţi care nu se prea potrivesc cu o soţie de marinar. Eu am vrut altceva.

— Puteai avea ce doreai, am spus eu.

— Nu-ţi aduci aminte ce era pe atunci dacă o fată îşi pierdea castitatea? O mare ruşine.

— Da, însă astăzi nu mai este nevoie să duci muncă de lămurire cu o fată ca să se dezbrace, deoarece se dezbracă singură de la uşă, de cum a intrat în cameră, după care te dezbracă şi pe tine. Mai este puţin şi putem vorbi de viol asupra bărbaţilor.

În ianuarie 1956 a fost atât de cald, încât a apărut şi cântecul, devenit apoi şlagăr „E primăvară în ianuarie”.

Mă întorceam de la vapor pe la ora 16°° şi am ajuns-o din urmă pe Dochiţa, vecina noastră din curte, care locuia în camera aflată vis-à-vis de fereastra noastră; ne despărţeau numai doi metri. Ea venea de la serviciu şi trecuse pe la creşă de unde îşi luase fiul, un băieţel de doi ani şi opt luni, care mergea împiedicându-se din când în când, ţinându-se de mâna mamei lui. Am salutat-o şi am însoţit-o până acasă, discutând banalităţi. De atunci ne-am împrietenit şi odată m-a invitat la ea în casă. Trăise cu un

marinar, iar după ce a născut copilul, acela a abandonat-o. Plătea o pensie de întreţinere modestă pentru copil. L-am întâlnit şi eu la Brăila şi am discutat cu el. era căsătorit în Galaţi şi nu-şi vizitase copilul niciodată. Aflase de relaţia mea cu ea, dar îi era indiferent. Nu ştiu cine îl pusese în temă cu acea situaţie, iar eu i-am explicat că fusese o relaţie pasageră.

Dochiţa avea 25 de ani şi era o blondă cu ochii verzi şi un păr ondulat, natural; când îl lega cu panglica albastră sau îl strângea în coc, cu ochii ei verzi şi cu faţa albă ca marmura, semăna cu o fetiţă de clasa a VII-a care abia şi-a lăsat ghiozdanul în bancă. Avea o gură mică cu buzele cărnoase şi uşor răsfrânte, chiar senzuale şi o talie potrivită. Lucra la o fabrică de confecţii din oraş.

După ce ne-am împrietenit, mă lua la plimbare numai seara pentru a nu fi văzută de colegele sale de serviciu.

Nu era excesiv de frumoasă, dar mişcările ei mlădioase, şoldurile rotunjite legănându-se ca pe arcuri şi faptul că era aprobe, foarte aproape, o făceau atât de ispititoare încât nu te-ai mai fi străduit să cauţi alta.

Uşa de la camera ei rămânea permanent deschisă pentru mine, iar când mă întorceam din oraş, intran direct la ea şi mă strecuram în pat, îngheţat de pe drum, lângă trupul ei fierbinte. Când mă simţea se întorcea şi se întindea ca o pisică între perne, iar eu o mângâiam şi simţeam cum i se întăresc sânii, iar corpul ei radia o căldură ademenitoare. Mai târziu plecam la mine în cameră, cu scopul de a evita să ies dimineaţa de la ea din odaie şi să mă vadă vecinii. Ajuns în camera mea, mă strecuram sub plapumă lângă Nicu Păduraru care se mişca încet spre perete şi continua să doarmă sau poate numai se prefăcea, n-am ştiut niciodată, dar nici el nu mi-a spus.

…Tinereţea noastră a rămas la Giurgiu, mult în urmă, deoarece am intrat în vârtejul vieţii aproape fără să observăm. Multe prietenii s-au răcit. Prieteniile din perioada tinereţii sunt ca florile de primăvară ale pomilor fructiferi din care o mică parte dau rod.

Eu mă consider privilegiat de soartă să-l am ca prieten, alături de Cristy Dinu care m-a cam uitat, pe neobositul Nicu Păduraru, pe care continuu să-l caut, să discutăm, să ne sfătuim şi să ne simţim bine împreună câteva clipe.

La fel ca şi mine, poate ca mulţi alţii, Nicu Păduraru a avut o copilărie chinuită, fiind nevoit să ia viaţa în piept pe cont propriu şi să lupte cu multe greutăţi. Important este că a reuşit chiar foarte bine, pentru care merită toată lauda şi consideraţia.

În decursul anilor el a fost şi liantul dintre foştii noştri colegi de şcoală, a căror evidenţă strictă o ţine şi oferă ştiri despre situaţia fiecăruia. Pentru mine a fost ca un punct de popas şi informare, ca o oază într-un deşert arid.

...Adormeam imediat ce puneam capul pe pernă, întocmai ca un prunc uns cu mir. Mărturisesc că cu Dochiţa am descoperit aproape toate tainele vieţii în doi, efectuând un fel de „rodaj" pentru viaţa de mai târziu. Îmi plăcea de ea dar nu cred că o iubeam. Cu toate acestea, ea a întruchipat, în viziunea mea, femeia pentru o vreme. Odată cu trecerea timpului, am constatat că şi ea tânjea după mine, sau mai precis, după tinereţea mea.

Uneori, după nopţi istovitoare de dragoste, care se prelungeau până în zori, plecam la şcoală, sau, după caz, la practică la navă, unde învăţam sau lucram cuminte alături de colegii mei de clasă care locuiau în cămin şi dormiseră în patul lor, legănaţi de vise nevinovate.

Dochiţa a fost o iubire care merită o bătaie a inimii mele. O consider o bună prietenă, cu o constituţie fizică robustă, menită să se dăruie dragostei. La sfârşit şi-a manifestat interesul de a mă lega de ea, dar aceasta nu corespundea firii mele de atunci şi nici statutului nostru total diferite.

Viaţa în afara şcolii îmi cerea unele sacrificii. Nu pot spune că nu eram un elev bun, iar dacă mă despart pentru o clipă de modestie, pot spune chiar foarte bun şi nu jucam

teatru, încercând să mă comport corect atât în şcoală, cât şi în afara ei. În preajma fetelor şi, mai ales a femeilor, mă simţeam un bărbat adevărat, uneori chiar cu pretenţia neexprimată de a fi respectat şi curtat. M-am purtat întotdeauna firesc şi sincer cu mine însumi, pot spune că uneori am fost şi autocritic, punând mare bază pe cinste şi pe conştiinţă, străduindu-mă să-mi dirijez cu grijă faptele.

...M-am întrebat adesea cu ce trăieşte familia doamnei Patriţa, deoarece săţul său, domnul Traian ţinea un birou de copiat acte pe strada Portului, dar nu prea era văzut pe acolo. Fiul său, Lambe (Haralambie), terminase liceul, dar nu avea nicio ocupaţie, fiind „responsabil cu timpul liber". Bea destul de des şi deschidea uşa cu capul sau cu picioarele când venea acasă la ore târzii din noapte.

...Într-o zi m-am întors din port în grup de cinci: eu, Mircea Dragoş, Jan Frunză, Manole Zamatrache şi Nelu Lache.

— Hai să intrăm la restaurantul „Taverna" să bem o bere! ne-a propus Mircea.

— Mergem, dar nu stăm mult! mi-am precizat eu poziţia.

Am intrat şi ne-am aşezat la masă. Ospătarul ne-a adus

10 mici şi 5 ţapi de bere. Când am terminat am început să ne scotocim prin buzunare pentru a scoate banii să plătim consumaţia care costa exact 10 lei. Nelu Lache s-a oferit să plătească el, în care sens ne-a spus să ieşim, iar despăgubirea lui s-o facem când ajungem la şcoală.

L-am aşteptat afară. După câteva minute a ieşit şi el, râzând.

— Ce ai făcut, Lache, ai plătit? l-a întrebat Mircea când am ajuns în centrul oraşului, pe „farfurie".

— L-am fentat, ce să fac. Banii ne trebuie pentru cazuri de forţă majoră, a mai spus el.

Am vrut să ne întoarcem la local şi să plătim, dar a intervenit Frunză cu o propunere „democratică", zicea el:

— Supunem la vot. Cine este pentru ca să plătim?

Eu şi Mircea am fost pentru, ceilalţi împotrivă.

— Sunteţi în inferioritate. Gata, plătim altă dată.

Am plecat acceptând compromisul, însă mi-a rămas o teamă discrtă în suflet, încât şi după ce au trecut luni de zile de la întâmplarea cu pricina, când intram în acel local mi se părea că ospătarii mă privesc într-un fel anume şi mă aşteptam ca vreunul dintre ei să-mi spună: „Tu eşti unul dintre aceia care

Altă dată am mers la restaurantul „Carpaţi” unde am servit o friptură şi am băut câte un pahar cu vin de regiune. Restaurantul avea şi un taraf care asigura muzica în local şi tocmai se pregătea să-ţi înceapă repertoriul. Violonistul îşi acorda vioara, bateristul aranja tobele, iar cel cu acordeonul îşi aşeza curelele pe umerii lui laţi.

Eram cu Jan Frunză, Mircea Dragoş şi Nelu Lache. În timp ce aşteptam fripturile, pe uşă şi-au făcut apariţia trei femei, dintre care două destul de tinere, care s-au aşezat la o masă vecină cu a noastră. După felul în care erau îmbrăcate şi „spoite” pe faţă, păreau a fi prostituate.

— Ce ziceţi de vecinele noastre? îmi şopteşte Jan la ureche.

— Nu mă interesează, i-am răspuns eu.

— Parcă tu ai refuza-o pe cea de la fereastră, mi-a zis, tot în şoaptă, Mircea, arătându-mi-o pe cea mai tânără şi mai arătoasă.

— Să ştii tu că nu le prefer de fel, am ripostat eu. Pot fi bolnave de boli venerice sau alte „minuni”. Tu nu vezi ce feţe au? Parcă ar fi tencuite, iar buzele au atât de mult ruj de parcă au mâncat carne în sânge.

— Hai să luăm câte o bere! a propus Lache.

— Stai să vedem cum stăm cu finanţele, a răspuns Jan.

— Hai să mai luăm câte una că le plătesc eu, am spus eu pentru a-i linişti, chemându-l totodată pe ospătar. Acesta nu a mai aşteptat să-i spun ce vreau, că a şi adus patru halbe de bere, intuind parcă ce doream.

— Măi, ce ospătar deştept şi perspicace, a spus

Mircea după ce acesta plecase de la masa noastră.

Între timp în local intraseră doi tineri cu aspect de golani, îmbrăcaţi cu pantaloni cu mărimea de 18 cm. la manşetă şi cu creastă de cocoş, care s-au dus direct la masa prostituatelor şi au început să tragă de tânăra despre care vorbiserăm noi mai înainte; ea ţipa: „Ajutor! Lasă-mă! Ajutor!” iar ei o înjurau şi continuau să tragă de ea spre uşă.

— S-o ajutăm! am propus eu, ridicându-mă de la masă.

— Desigur! a spus Mircea, care s-a şi repezit la cei doi pe care i-a luat de gulere şi i-a condus forţat spre uşă, până i-a scos din local. În sprijinul lui a intervenit şi ospătarul care se afla în apropiere şi observase scena cu fetele.

Componenţii orchestrei observaseră şi ei şi cântau, dar erau atenţi şi la derularea ostilităţilor; trompetistul trăgea cu coada ochiului la sală, dar sufla cu sârg în trompetă, pianistul se răsucea pe scaunul lui, iar degetele îi alergau pe clape, toboşarul parcă tocmai atunci bătea tactul mai cu foc, privindu-l pe acordeonist care umfla burduful sculei lui la refbz; numai violonistul se oprise din cântat şi bătea cu arcuşul pe spatele viorii să se facă linişte, apostrofându-i pe cei doi turbulenţi.

— Ne vor aştepta afară, a spus Jan. Îi ştiu pe ăştia, nu se lasă uşor, mai ales că au fost răniţi în amorul lor propriu.

— Abia ne mai amintim un pic de lecţiile de box, am spus eu, continuând să mănânc.

Când am părăsit localul cei doi discutau cu alţi doi afară, dar nu au îndrăznit să se apropie de noi, mulţumindu-se să ne privească de la distanţă şi să mişte din buze.

— Ăştia ne înjură, a zis Mircea. Mă duc la ei.

— Vezi-ţi de treabă, Mircea! l-am calmat eu, Noi suntem oricum altfel decât ei, să nu ne coborâm la nivelul lor!

...Într-o zi mă întorceam de la Şantierul Naval împreună cu Gică Cristescu, Vasile Haralambie şi Traian Stănică.

— Te mai doare piciorul? l-am întrebat eu pe Cristescu, care fusese în spital câteva luni deoarece îl lovise peste laba piciorului o flanşă înroşită de la secţia forjă, care i-l sfârtecase.

— Fractura s-a vindecat, însă mă mai supără la frig.

— Ţi-a rămas semn de la arsură? a întrebat Stănică.

— Da, locul e cicatrizat şi e tot alb, a răspuns Cristescu.

— Traiane, mergi mâine la film? l-a întrebat Vasile. Hai, că vine şi Lenuţa, verişoara mea şi îţi fac cunoştinţă cu ea! Şi aşa te plângeai că tu nu ai nicio prietenă.

— Care Lenuţa? întreabă Traian.

— Verişoara mea, blonda de la liceu, cu care eram eu pe „farfurie" duminica trecută.

— Vino. Traiane, că venim şi noi! Nu-i aşa Gică? m-am adresat eu lui Cristescu.

— Desigur, tot nu am ce face duminică în cămin.

Cristescu era din comună cu mine. Era un băiat cuminte ca o fată, familia îi spunea „Bunel" şi la fel îi spuneam şi eu în particular. Avea înclinaţii spre ştiinţele exacte şi cu mintea lui desfundată, peste câţiva ani a plecat la facultate şi am auzit că este profesor de matematică în Bucureşti, unde s-a şi căsătorit. Nu l-am mai văzut de la terminarea şcolii de la Giurgiu, dar despre el am discutat cu Lache prin 1965, care-mi spunea că l-a întâlnit şi el o singură dată în Bucureşti.

— Şi cum arată? l-am întrebat eu.

— Cum îl ştii, puţin mai matur şi mai alb la faţă. Ştii că în şcoală era cam brunet. Predă matematica la o şcoală. Tu ştii cât îmi place mie matematica, totdeauna am considerat-o disciplina care planează în sfere de pură abstracţie...

— Ştiu, ştiu! Şi care operează cu ecuaţii, logaritmi, abscise şi ordonate, am încheiat eu fraza pe care o ştiam

din şcoală.

Conform înţelegerii „duminică ne-am întâlnit toţi în faţa cinematografului „Olga Bancic”, Liviu ne-a făcut cunoştinţă cu verişoara lui, pe care i-a „predat-o” lui Traian. Rula seria a II-a a filmului indian „Vagabondul”. Când am intrat în sală locurile erau dispersate, două pe un rând, iar celelalte trei pe rândul din spatele acestuia. L-am lăsat pe Traian să stea în faţa noastră, împreună cu Lenuţa. În timpul filmului, când lumina era mai ştearsă, Traian i-a spus Lenuţei: „Îmi dai voie să te sărut?”, la care ea, la fel de inocentă, i-a răspuns: „Dacă vrei tu…” şi atunci s-au sărutat.

Nu vreau să fac haz pe seama lui Traian, am vrut doar să scot în evidenţă inocenţa, candoarea şi lipsa de experienţă prin care am trecut fiecare la vremea noastră.

Mulţi dintre colegii mei ştiau despre femei mai puţine lucruri decât ştiau despre matematica lui Tarasov, algebra lui Pitagora sau astronomia lui Ptolemeu.

Nu pot preciza care din ei îşi păstrase castitatea în vederea unei căsătorii creştineşti, dar în ceea ce mă priveşte, pot spune că gustasem mult din „fructul oprit”.

Despre legătura mea cu Dochiţa ştia numai Nicu păduraru cu care am împărţit camera, hrana, bucuriile precum şi necazurile aproape 7 luni de zile. Nu ştiu dacă el le-a spus şi celorlalţi, dar eu sigur nu am spus la nimeni, fiind credincios unui principiu: problema ne priveşte numai pe mine şi pe ea, pe care l-am respectat toată viaţa.

Poate ar trebui să fiu mai circumspect cu faptele, însă viaţa carnală este lipsită de inocenţă, iar instinctul carnal nu cruţă nici pe cea mai cerebrală fiinţă, fie ea bărbat sau femeie, oricât de mândră ar fi. Fiind vorba de o problemă biologică, trufia, chiar şi cea mai semeaţă, ajunge, în final, să plătească acest tribut natural. Cum se ajunge acolo, asta este o altă problemă, unde sunt implicate conştiinţa, tandreţea, simţirea şi sensibilitatea purificatoare din partea ambilor participanţi la actul respectiv, excluzând total brutalitatea şi siluirea. Dar

aceasta presupune cultură şi dorinţa de a o împlini în forma ei psihică cea mai elevată, mai nobilă şi mai frumoasă cu putinţă, excluzând actele violente cu desăvârşire.

Fetele şi femeile mai mari decât mine m-au atras întotdeauna în tinereţe, aşa cum te atrag piscurile înalte de munte, care îţi provoacă un fel de teamă datorită înălţimii lor, norilor care le acoperă, precum şi legendele ţesute în jurul lor. Şi aceasta pentru că ele au o înţelepciune şi o răutate pe care niciodată nu le-am putut înţelege şi explica, şi, totuşi, înainte aveam o altă viziune asupra femeilor, chiar dacă unele aveau o înfăţişare atrăgătoare, cu o siluetă de invidiat, picioare frumoase; dacă femeia avea 35 de ani, mie mi se părea interzisă deoarece în concepţia mea mai limitată de atunci, bătrâneţea începea cam pe la această vârstă, când socoteam că femeia trebuie să renunţe la multe, rămânându-i să se preocupe de gospodărie şi să-şi crească copiii. Mai târziu, când am înaintat şi eu în ani, am împins această limită la 40 de ani, iar acum nu mai am păreri critice decât pentru femeile care au trecut de 55 de ani.

Mă simţeam mişcat de tinereţea lor, de speranţele lor, mai ales că totdeauna tinereţii i se adaugă frumuseţea şi ambiţia. Priveam cu indulgenţă dorinţa şi vanitatea egoistă, veşnic trează a multora dintre ele şi le socoteam biete frunze care crescuseră pe ramurile arborelui vieţii şi care se vor ofili atât de repede. Cu toate acestea aveam un crez înnăscut: niciodată nu m-aş fi atins de o femeie împotriva voinţei ei, socotind acest fapt o decădere mai jos decât animalele care se împerechează numai când sunt pregătite pentru acest act şi o simt din instinct. Însă, dacă firea sau plăcerea lor le-ar fi purtat spre mine, le primeam cu braţele deschise, recurgând adesea la selecţie.

Femeile sunt cucerite mai degrabă de insistenţele bărbaţilor decât de inventivitatea de care ar da dovadă. Insistenţa este dorinţa însăşi, iar poezia nu este decât o mască a ei, un fel de manierism. Este adevărat că timpul şi dragostea nu mor niciodată. Timpul curge deopotrivă atât

pentru cei vii, cât şi pentru cei morţi.

…În urmă cu şase luni mă înscrisesem la un curs de şoferi pentru a obţine carnet de conducere. Cursul se ţinea în cadrul AVSAP şi se făcea gratuit, cu condiţia să fii membru al acestui organism, iar eu eram, aveam şi carnet pe care plăteam lunar o cotizaţie de 50 de bani.

La cursuri mergeam de două ori pe lună şi făceam câte patru ore pe fiecare şedinţă de lucru. M-am ales doar cu un certificat de mecanic auto, deoarece nu am avut maşini să mă pregătesc şi nici cu care să mă prezint la examen. Făcusem practică, sporadic, pe o autobasculantă, graţie ajutorului pe care mi l-a dat un fost consătean care era şef de şantier la Giurgiu în punctul de lucru de la diguri. El îmi facilita legătura cu unii şoferi care cărau pământ dintr-o groapă la dig, iar pentru suma de 5 lei pe care o dădeam şoferului, conduceam timp de o oră pe zi, pe distanţe scurte. Nu pot spune că mă pregătisem ca să fiu sigur că pot obţine un permis de conducere. La comisie m-am prezentat numai la proba teoretică pe care am trecut-o deoarece atunci nu erau decât 39 de indicatoare rutiere, nu se dezvoltase circulaţia prea mult.

Dintre toţi colegii mei, de Cristy m-am simţit poate cel mai legat. Desigur, la aceasta a contribuit şi prietenia mea cu Veronica. Dar eu şi Cristy am rămas prieteni, ne-am vizitat şi ne-am confesat şi după şcoală.

L-am vizitat în anul 1976 acasă la Brăila, în noul lor apartament în care abia se mutaseră. Are o soţie prezentabilă şi o filosofie de viaţă care îi susţine fericirea: serviciu, societate şi femeia iubită.

Mintea mea, deşi curajoasă, deoarece şi-a permis să disece aceste sentimente şi principii, nu m-a putut ajuta să înving întotdeauna piedicile întâlnite în viaţă. Eu eram trecut prin munci grele, ascuţit ca un brici pe cele mai diferite curele ale vieţii sociale, iar el un om onest, preocupat exclusiv de serviciu şi familie.

Prietenia a doi oameni rezistă pentru că ea priveşte spiritul. Nu seamănă cu prietenia dintre un bărbat şi o

femeie care este alimentată şi susţinută de unele necesităţi biologice, pe lângă cele sociale. Fiind sentimentul cel mai lipsit de finalitate, prietenia este lovită uneori dinafară şi este cel mai violent atacată şi cel mai puţin apărată dintre toate pentru că este un sentiment gratuit.

De multe ori în viaţa mea m-am dojenit pentru faptul că am deranjat-o pe mama lui Cristy în două rânduri, pentru a-mi îndeplini dorinţa de a mă întâlni cu Veronica. A vrut sau nu să mă primească, mama lui m-a ocrotit, chiar dacă numai pentru o noapte. Acum ştiu că nu a meritat nici strădania mea, nici deranjul pe care i l-am făcut atunci. Dar dragostea mă prinsese în mrejele ei ca într-o pânză de păianjen. Acum când scriu, simt că mi se împuţinează sufletul. Cred că m-a urmărit destinul meu implacabil şi nu putea fi altfel.

Prieten mi-a fost şi Nelu Aron, dar a manifestat o oarecare rezervă faţă de mine, poate reţinerea lui a fost dictată de faptul că ne-am certat pe când eram la şcoala din Constanţa, poate a fost alt motiv?

Mulţi prieteni nu se poartă corespunzător, dar dacă neam lepăda de ei din motive personale nu tocmai justificate sau ori de câte ori ne plictisim de prezenţa lor, câte din prieteniile noastre ar mai dăinui? Nu există o boală mai periculoasă care să roadă mai adânc, decât un prieten necredincios, dar şi asta face parte din viaţă.

Aria prieteniei noastre a început să se restrângă treptat după terminarea şcolii de marină. Acolo nu existau dispute între noi pentru că nu aveam ce să împărţim, deşi nu ne-au lipsit niciodată obstacolele. Dovadă că suferinţa comună măsoară şi cimentează durata sentimentelor între oameni, atunci, cu toate păcatele noastre, sufletele ne erau generoase.

…Cu timpul, în armată, apoi în serviciul desfăşurat, prieteniile mele s-au restrâns, devenind tot mai puţine, poate şi datorită faptului că m-am maturizat şi am devenit mai atent la oameni. Multe legături de prietenie s-au canalizat în raport de profesiile prin care am trecut, iar în

unele situaţii au avut la bază interesele unora pentru mine, pentru care mă căutau. Viaţa fără prieteni este ca o pădure uscată.

…Pe la sfârşitul lunii aprilie am plecat la Constanţa pentru o problemă de familie. Plecasem după amiază, urmând să fiu a doua zi acasă. Când am ajuns cu trenul în staţia Mihai Bravu, pe uşa compartimentului în care mă găseam singur, a intrat o doamnă tânără, distinsă, urmată de o femeie de la ţară, care îi aducea nişte bagaje grele. Acesta din urmă a lăsat bagajele între cele două canapele şi i-a spus doamnei: „Eu cobor că pleacă trenul!” La revedere! şi a ieşit pe uşă, coborând din tren. Femeia avea dreptate, trenul deja se pusese în mişcare, imediat după ce s-a dat semnalul de plecare.

Văzând situaţia, m-am oferit să-i urc bagajele în plasele de deasupra canapelei, iar doamna a acceptat. M-am aşezat apoi cuminte la locul meu de la fereastră. După ce şi-a scos pardesiul, doamna a trecut în partea opusă, tot la fereastră şi s-a aşezat comod pe canapea şi-a scos din geantă o batistă, apoi o revistă de modă pe care a început s-o răsfoiască fără interes. Spun fără interes deoarece trecea prea repede peste pagini, iar odată am surprins-o că mă privea discret pe după coperţile revistei.

Am intrat în joc privind-o şi eu, dar nu pe furiş, ci direct în faţă. Până la acea dată „isprăvile” mele amoroase nu trecuseră de un anumit nivel calitativ, cu toate că partenerele mele fuseseră tinere, curate, sănătoase, frumoase şi pline de vrednice însuşiri pe care nu le găseşti la tot pasul, la care eu adăugasem şi avantajul că nu mă costase mai nimic, ele mulţumindu-se cu plăcerea.

Aş fi dorit să am o prietenă frumoasă, inteligentă, cultă şi cu maniere elegante, iar aceste calităţi le întrezăream la femeia din faţa mea. Deşi 50% problema era rezolvată, mai rămânea ca şi ea să fie de acord cu mine şi puteam încheia pactul. Dar cum să aflu părerea ei? Mi-am frământat mintea, dar nu am găsit mijlocul prin care să mă apropii de ea şi nu îndrăzneam să fac o încercare, oricât de timidă, de teamă să nu mă repeadă, ceea ce nu aş

fi putut suporta, mai ales că eram îmbrăcat în uniforma albastră.

Norocul, însă, tocmai de la uniform a venit:

— Lucraţi în marină? m-a întrebat doamna, privindu-mă pe deasupra nistei.

— Da, i-am răspuns eu scurt.

Nu am mai adăugat, cum ar fi fost corect că eram încă elev în ultimul an al şcolii navale. M-am autoliniştit la gândul că nu are de unde să ştie ce hram port.

— Mergeţi departe? a continuat doamna cu întrebările.

— La Constanţa.

— Eu merg numai până la Bucureşti. Mă numesc Ileana Satnoianu, s-a prezentat ea, surprinzându-mă.

M-am prezentat şi eu, repetându-mi numele, puţin ruşinat că nu mă prezentasem eu mai întâi, fusesem deci, lipsit de iniţiativă.

— Locuiţi în Bucureşti? am continuat eu discret investigaţia, încurajat de noua situaţie creată.

— Da. Vin de la soţul meu care este ofiţer la Mihai Bravu. Am trecut puţin şi pe la nişte rude care mi-au dat câte ceva, a completat ea informaţia arătând cu capul spre bagajele care se odihneau în plasă.

Ileana era o femeie înaltă, frumoasă şi foarte bine clădită, cu picioare lungi, talia subţire şi de o rotunjime fermecătoare; avea gâtul lung şi flexibil, nasul uşor curbat şi delicat, buzele de culoarea coralului treandafiriu, având o arcuire minunată. Pentru tot ce făcea, cum se mişca, avea o siguranţă, o graţie şi o mândrie a gestului care uimea la o femeie atât de tânără.

Faţa ei albă şi mată ca marmura a căpătat o nuanţă uşor trandafirie, semn că şi ea simţea emoţia conversaţiei care debutase cu o oarecare stângăcie. Zâmbetul ei frumos şi aproape mereu egal se mişca uşor când vorbea precipitat şi mă asalta cu întrebări aproape încontinuu. Mi-am spus atunci, în sinea mea, că interesul ei pentru mine este de luat în seamă. Mă privea cu ochii ei mari, negri pe

sub nişte gene lungi şi care glisau când într-o parte când în cealaltă sub sprâncenele frumos pensate.

Am privit-o insistent în ochi şi ea mi-a susţinut privirea, zâmbindu-mi cu bunăvoinţă. Îmi dădea speranţe. Mai târziu şi-a apropiat genunchii rotunzi de ai mei şi ovedeam că se simţea bine când ne apropiam feţele în timpul conversaţiei care a durat mai mult de o oră, fiind foarte densă. Când trenul intra în triaj la Bucureşti, Ileana a început să-şi pună probleme cum se va descurca cu bagajele ei grele.

— Locuiţi departe de gară? am întrebat-o eu.

— Da. Pe bulevardul Republicii. Aţi putea să mă însoţiţi? Sau aveţi legătură mai repede pentru Constanţa.

— Am tren abia la ora 2240, am minţit eu, deşi aveam legătură peste o oră şi jumătate.

— Atunci mergeţi cu mine?

— Merg, am spus eu cu o bucurie care-mi exploda în interior, deşi nu ştiam de ce.

Am trecut pe la biroul de informaţii şi mi-am vizat biletul pentru întrerupere, aşa, pentru orice eventualitate, apoi am luat bagajele Ilenei şi ne-am îndreptat spre staţia de taxi, de unde am luat un taxi disponibil care ne-a dus acasă în circa 15 minute.

Casa era mare, frumos mobilată şi cu foarte multe tablouri, astfel că imediat ce am lăsat bagajele, Ileana m-a luat de braţ, spunând:

— Hai să-ţi arăt casa! şi am pornit pe holul plin de tablouri şi aplice.

— Îţi plac? m-a întrebat ea uitându-se în ochii mei.

— Da, da, iată un Rembrandt şi un Grigorescu. Sunt uimit. Nu ştiam că deţii o colecţie atât de frumoasă. M-am trezit că o tutuiam şi eu şi m-am oprit. Scuzaţi-mă!

— Nu mai umbla cu „dumneavoastră”. Zi-i aşa cum trebuie! Ce atâta politeţe?

— E remarcabilă colecţia! am reluat eu aprecierile.

— Nu am constituit-o eu. Mătuşa mea. Eu nu aveam

cu ce şi nici nu mă prea pricep. Îi mulţumesc ei mereu pentru această moştenire. Mi-a făcut testament pe casă.

— Unele sunt lucrări excelente, am spus eu, referindu-mă la tablourile pe lângă care trecusem.

Ileana era veselă şi chiar o simţeam încântată de prezenţa mea, deşi nu o arăta, dar discreţia ei nu era completă. Se grăbea, iar eu am înţeles că trebuia să trecem mai departe, în sufragerie, apoi mai departe…

— Îmi place casa ta! i-am spus după ce am trecut în sufragerie şi apoi încă un salon destul de mare.

Totul era de bun gust, frumos aşezat şi era curat.

— Aici este dormitorul, dar stai puţin, nu intra că am aruncat hainele pe pat când am venit şi este dezordine.

— Nu face nimic, hainele le vei aranja mai târziu.

— Atunci, intră! s-a învoit ea, deschizând uşa.

— Este foarte frumos! am exclamat eu privind spre studioul destul de bogat.

S-a auzit soneria şi Ilena m-a lăsat în hol, mergând să deschidă uşa.

— Tu erai? De ce suni când ai cheie? De unde vii? am auzit vocea Ilenei.

— De acasă, a răspuns cealaltă voce de femeie.

— Hai înăuntru să-ţi prezint pe cineva.

Când a revenit, Ileana era însoţită de o tânără minionă, blondă, cu nişte ochi mari, albaştri.

— Graţiela! şi-a declinat ea numele, în timp ce mi-a întins mâna să i-o sărut. Este marinar, deci?

M-am prezentat şi eu şi m-am dat într-o parte să le fac loc să treacă înainte.

— Am venit la tine pentru că ştiam că vii astăzi, aşa cum mi-ai spus când ai plecat la George. Vreau să fac un duş şi pe urmă plec, şi-a motivat Graţiela sosirea neanunţată.

— Nu mai ai concediu? a întrebat-o Ileana.

— Mai am 7 zile, dar vreau să mai las 5 ca să pot da o fugă la mare în Iulie, să fac şi eu puţină plajă că prea sunt

albă ca brânza.

Ne aşezasem în jurul mesei din sufragerie şi sporovăiam. La un moment dat Ileana s-a scuzat şi a plecat să-şi schimbe hainele de pe drum, lăsându-ne singuri.

— La Constanţa faceţi serviciul? m-a întrebat Graţiei a.

— Nu, la Giurgiu.

— Deci pe Dunăre, m-am dumirit acum. Eu şi Ileana suntem prietene vechi, am fost şi colege de clasă la liceu, mi-a relatat ea repede. A avut mare noroc cu casa asta.

În cameră şi-a făcut apariţia Ileana, îmbrăcată în capot şi papuci, aducând în mână o tavă pe care pusese trei farfurii cu salam „krakauer” şi pâine.

— Aşteptaţi să aduc şi vinul! şi a dispărut iar.

Când a adus vinul şi paharele s-a aşezat pe scaun şi a oftat uşurată, spunând: „Acasă poţi să faci ce vrei!”

— Poftă bună! ne-a urat ea, în timp ce turna vin rubiniu în paharele cu picior.

— Mulţumim! am răspuns eu şi Graţiela aproape în acelaşi timp.

Am mâncat, apoi am băut vinul din sticla pe care o adusese, după care a mai adus una.

— Eu mă duc să fac un duş, ne-a anunţat Graţiela, dispărând pe holul dintre camere.

Am rămas cu Ileana discutând. Ea râdea cu poftă, poate de veselie, dar şi ca urmare a vinului băut. Când se apleca spre masă, halatul i se deschidea la piept lăsând să i se vasă sânii albi, rotunzi şi ameninţători. S-a ridicat, a stins lumina, lăsând aprinsă numai o veioză aflată pe o măsuţă de lângă aparatul de radio. A ridicat capacul unui patefon, i-a proptit braţul cu acul şi s-a auzit melodia „Vino pe aleea trandafirilor”.

S-a apropiat de mine şi m-a îmbrăţişat, apoi mi-a spus:

— Nu vrei să dansăm puţin?

— Aş vrea, mai întâi, să fac un duş.

— Lasă-l pe mai târziu! a insistat ea.

Am început să ne mişcăm în ritmul muzicii, învârtindu-ne prin cameră. Ileana s-a înălţat şi m-a sărutat pe gură, apoi mi-a încolăcit ambele mâini pe după gât, apropiindu-mă cât mai mult de ea şi ţinând cu tandreţe capul pe pieptul meu. După un timp şi-a coborât o mână în partea de jos, probabil pentru a se încredinţa că şi eu sunt „încălzit" ca şi ea, apoi, parcă fiind mulţumită de rezultat, m-a întrebat:

— Ţie nu-ţi este cald?

— Da şi nu, i-am răspuns eu.

Am constatat că halatul ei alunecase jos, încât m-am împiedicat de el în timpul dansului. S-a aplecat, l-a luat, apoi m-a tras după ea în patul din dormitor, unde mi-a scos cu febrilitate hainele de pe mine, prăvălindu-ne pe divan. Când a ieşit din baie, Graţiela s-a dus în sufragerie unde ştia că ne lăsase, dar negăsindu-ne a început să strige:

— Unde sunteţi, porumbeilor? Ce faceţi aici, pe întuneric? D-aia m-aţi trimis voi pe mine la baie, şmecherilor. Asta este trădare curată, a mai spus ea.

— Lasă gălăgia şi vino încoace că avem treabă! i-a spus Ileana. Vezi să nu dărâmi ceva când treci! Intră aici, lângă noi.

Graţiela a intrat în pat lângă mine, încât mă aflam la mijloc.

— Hai s-o dezbrăcăm şi pe ea! a propus Ileana.

Nu a fost greu s-o dezbrăcăm pentru că şi Graţiela era tot goală, pe deasupra având numai halatul de baie. A ţipat ea să nu o dezbrăcăm, dar ţipetele şi împotrivirea ei erau prefăcute şi ne-au dat prilej de hârjoneală şi să ne amestecăm toţi mâinile şi picioarele sub cearşaf.

Eram încadrat de ele ca un paşă în harem. Am discutat apoi paşnic preţ de o oră, timp în care a mai adus Graţiela câte un pahar de vin la pat, apoi, cu mişcări lente, s-a îmbrăcat pentru a pleca acasă.

— Ce faci mâine? a întrebat-o ea pe Ileana.

— La prima oră merg la serviciu să-mi ridic salariul.

— Credeam că lucrezi mâine.

— Nu lucrez, mai am trei zile din concediul de odihnă.

— Bine. La revedere! a spus ea şi a plecat, însoţită de Ileana care a închis uşa după ce aceasta a ieşit.

— Acum poţi să mergi să faci duş până strâng eu de pe masă, după aceea mai vedem noi. Ai acolo tot ce ai nevoie.

— Eu trebuie să plec la gară. Am tren la…

— Ehe, trenul tău s-a dus de mult, este ora 24°°. Lasă, că pleci mâine dimineaţă.

Am mers şi am făcut baie, apoi m-am întors în cameră.

— Să-ţi dau o pijama de-a soţului! a propus Ileana.

— Nu dorm cu pijama. Este destul de cald.

— Cum vrei tu, a aprobat Ileana.

Am adormit după miezul nopţii, vlăguit şi obosit.

La 7°° Ileana s-a trezit, lăsându-mă în pat. Numai când era gata de plecare a trecut prin cameră şi mi-a spus că merge până la SANEPID, unde lucra, iar pe la ora 10°° se întoarce, aşa că este bine să continui să dorm.

Am rămas în pat, privind în tavan, dar nu am mai putut adormi.

N-a trecut o jumătate de or de la plecarea Ilenei, că m-am pomenit în cameră cu Graţiela, care se făcuse lejeră.

— Bună dimineaţa! Nu te supăra că am dat buzna aici! Te rog să mă scuzi! Ştiam că Ileana a plecat şi am venit. Pot să stau sau plec?

— Cum să nu poţi? Ia loc! i-am spus ea ca unul care e stăpân.

Încet, încet, Graţiela nu s-a aşezat pe scaun cum am crezut eu, ci s-a băgat lângă mine sub pătură. Era rece după drumul făcut în aerul de afară, dar după ce s-a lipit de mine şi am mângâiat-o puţin, a început să dogorească. Şi-a scos tot de pe ea. Trupul ei era zvelt, bine clădit, deşi minionă, totul păstra nişte proporţii aproape ideale. Sânii

ei cu sfârcurile roşii, auriul munte a lui Venus, umerii rotunzi şi braţele fine, toate erau aşa cum le bănuisem eu seara pe întuneric, când ne jucasem toţi trei de-a haremul. Era o frumuseţe feminină făcută pentru dragoste.

După ce ne-am liniştit şi spiritul şi fizicul, ne-am spălat şi ne-am îmbrăcat amândoi, trecând în sufragerie unde am stat de vorbă până la venirea Ilenei.

— Te rog să nu-i spui Ilenei! a spus cu glas duios Graţiela.

— Cum poţi să te gândeşti la aşa ceva?

— Nu vreau să ştie! Dacă era ea aici, poate ar fi fost altceva, dar aşa… Eu îi spun că am venit de zece minute, dacă mă întreabă. E bine aşa?

— Bine, am aprobat eu.

Mi-a povestit că este lucrătoare la o legătorie din Bucureşti, unde nu câştigă prea mult, dar se descurcă.

— Eram studentă în anul III la filologie şi aveam un prieten la filosofie. Vorbeam cu el de aproape un an de zile. În timpul evenimentelor din Ungaria din 1956, am ieşit în stradă toţi studenţii de la noi din facultate şi am protestat împotriva intervenţiei ruşilor cu tancurile peste bieţii unguri. Ne-a luat securitatea de pe stradă şi ne-a dus pe toţi la închisoarea de pe strada Uranus.

Aveam 20 de ani şi era prima oară când păţeam aşa ceva, încât nici nu ştiam ce mi se va întâmpla şi nici cum trebuie să procedez. Eram conştientă că nu am nicio vină, că nu făcusem nimic rău, dar mi-am pierdut libertatea.

Cel mai greu mi-a fost când m-am despărţit de părinţi, în închisoare am încetat să mai fiu om; eram pur şi simplu un număr de ordine aruncat după gratii, aidoma unei sălbăticiuni ţinută în cuşca de fier, prin faţa căreia se plimba un ostaş cu puşca pe umăr.

Atunci m-a copleşit brusc tot amarul situaţiai mele. Când ne-a adunat de pe stradă, au procedat întocmai ca atunci când se pescuieşte cu năvodul, se ia tot ce cade, iar pe mal peştele bun se reţine şi celelalte vietăţi se lasă să moară. Cei care erau reţinuţi, dar nu prezentau pericol,

erau ţinuţi în celule la dispoziţia anchetatorilor; unii dintre reţinuţi, care nu rezistau, se sinucideau, alţii înnebuneau…

A fost groaznic! După cercetările care au durat aproape trei luni, am fost eliberată. M-au exclus din facultate şi abia am găsit serviciul acesta la legătorie. M-am mulţumit că nu l-a dat pe tata afară din serviciu din cauza mea că rămâneam muritori de foame. Deja mai am o soră în clasa a X-a la liceu, mama este casnică.

— Ileana cum a scăpat de nu a fost arestată?

— Ea lucra, nu era studentă. Dăduse examen la medicină şi n-a intrat, apoi s-a angajat în câmpul muncii, după care s-a căsătorit cu George.

— Şi ea stă aici şi el în Mihai Bravu? am întrebat eu.

— A făcut şi el cerere să-l mute în Bucureşti şi speră să reuşească până în toamnă să se apropie de casă.

O priveam cum povestea cu năduf întâmplarea prin care trecuse şi-mi stârnea milă pentru suferinţa ei.

— De atunci nu mai am încredere în oameni, a încheiat ea discuţia.

S-a auzit uşa de la intrare, apoi în sufragerie a intrat Ileana cu pardesiul ud.

— A început deja să plouă? a întrebat-o Graţiei a.

— Da, plouă bine şi nu m-am gândit să-mi iau umbrela când am plecat.

— Nici eu nu am luat-o.

— Când ai venit? a întrebat Ileana.

— De vreo zece minute. Domnul citea revista ta de modă şi l-am ţinut de vorbă să nu se plictisească.

— Aş vrea să plec, mi-am exprimat eu dorinţa imparţial.

— Stai să mâncăm ceva şi apoi pleci! a spus Ileana.

A aşezat repede masa, ajutată de Graţiela, de la care nu a lipsit vinul şi cafeaua. După masă ne-am luat rămas bun şi am plecat însoţit de Graţiela, care mergea acasă, în cartierul Griviţa.

— Aş merge şi eu cu voi, dar am trecut pe la

plăpumăreasă şi mi-a spus că trece pe la ora 1100 să mergem împreună să cumpărăm materialul pentru o plapumă.

— Lasă dragă, că ţi-l duc eu la gară! Nu se pierde el cu mine prin Bucureşti, a spus Graţiela râzând.

Am plecat cu ea. Am luat un tramvai din apropiere care ne-a dus până la Gara de Nord. Ne-am plimbat prin oraş până la ora I600 când am avut tren. Graţiela m-a condus până pe peronul 10 de unde urma să iau trenul spre Constanţa, cu toate protestele mele. Mă aflam faţă în faţă cu viaţa aşa cum era ea şi cu Graţiela lângă mine.

Când trenul a şuierat, s-a agăţat de gâtul meu şi m-a sărutat cu sete, şoptindu-mi:

— Când te mai văd?

— Curând, i-am răspuns.

Dar nu a fost aşa. De atunci nu le-am mai văzut niciodată şi regret sincer că am procedat de această manieră. Gestul Graţielei de adâncă recunoştinţă a fost de ajuns să pună în mişcare şi să facă să se reverse ceva dinlăuntrul meu. Era o gingăşie pasionată cum o poţi găsi numai la o femeie, iar eu mă bucuram că, deşi atât de tânăr şi încă nesigur pe mine, aveam puterea să aduc cuiva un dram de fericire, descoperire pe care încă nu mi-o puteam explica singur. Îmi venea să cânt, să strig, să fac ceva nebunesc când trenul s-a pus în mişcare, iar busta

Graţielei a dispărut în mulţimea de pe peron, credeam că totul a fost doar un vis.

Era un elan care-mi dădea aripi, alimentat şi de modul cum fusesem tratat acasă la Ileana. Treptat m-am liniştit, gândindu-mă că o asemenea stare o poţi avea totdeauna când simţi că însemni ceva şi pentru alţii şi cu acest prilej poţi sesiza sensul şi ţelul propriei existenţe.

Am rămas pe culoar în faţa ferestrei deschise pentru a răspunde fluturărilor batistei Graţielei până când nu am mai putut-o distinge din mulţime. Am intrat în compartiment şi am ocupat locul de lângă uşă, singurul care mai era liber. Nu cunoşteam pe nimeni din

compartimen şi m-am adâncit în gândurile mele pentru multă vreme.

Plictisit, am ieşit pe culoar şi mi-am aprins o ţigară.

Din staţia „Pasărea” a urcat un cetăţean de vreo 35 de ani, înalt, bine legat, îmbrăcat cu o haină de piele de culoare neagră şi cu o pălărie de aceeaşi culoare cu boruri largi. I-am reţinut aceste detalii întrucât când a trecut pe lângă mine, m-a presat foarte tare de perete, aproape m-a strivit ca să treacă el şi atunci l-am privit indignat, urmărindu-i traseul, fără a-i reproşa impoliteţea. L-am privit discret. Individul s-a aşezat, în picioare, aproape de uşa de intrare din vagon unde moţăia un ţăran pe o paporniţă plină cu diferite obiecte. Ţăranul era solid, în vârstă cam de 50 de ani şi moţăia cu bărbia înfundată în gulerul şubei lui de aba neagră, mişcându-şi capul după cum îl zgâlţâia trenul. Probabil obosise după atâta alergătură prin Bucureşti şi acum se odihnea. Hoţul, căci omul cu haina de piele era într-adevăr hoţ, s-a apropiat de ţăran, i-a băgat încet mâna în buzunarul de la piept, trăgându-i portmoneul cu două degete, foarte profesional.

Probabil l-a atins cu portmoneul peste faţă, deoarece ţăranul a simţit, s-a trezit brusc, s-a ridicat în picioare, l-a prins pe hoţ de păr – pălăria îi căzuse pe jos – şi i-a cărat în cap, peste faţă şi în spate, un număr de pumni cu care l-a cocoşat la propriu, după care a deschis uşa vagonului şi l-a aruncat în întuneric din mersul trenului. S-a întors la bagajul lui, iar după ce şi-a cules de pe jos portmoneul, a luat pălăria hoţului, a deschis din nou uşa şi a aruncat-o în bezna de afară. S-a apropiat de mine şi, tuşind sec ca să mă atenţioneze, a spus:

— Cred că ai văzut ce mi s-a întâmplat? Ăsta precis m-a urmărit din Bucureşti. Am fost în obor şi am vândut nişte cai. Ştia că am bani, poate a văzut şi în ce loc i-am pus, că prea a mers la sigur. Ce curaj au, domnule!

— Da, au mult curaj, l-am aprobat eu. „Omul” avea şi experienţă în branşă, după cum a procedat, dar de data aceasta a avut ghinion.

— Deci, ai văzut şi dumneata?

— Da. La început nu ştiam ce face lângă dumneata, dar când am văzut că deja scoate portmoneul din şubă, am pornit spre el. Atunci v-aţi trezit şi l-aţi lovit.

— Ce zici, să mă duc să anunţ miliţia?

— Vedeţi-vă de treabă că hoţul nu s-a ales decât cu o căzătură zdravănă şi poate o învăţătură de minte.

— Dar dumneata nu mă spui, nu-i aşa?

Încerca ţăranul să-mi afle părerea.

— Pe mine nu mă interesează acest caz, dar îţi aprob fapta, spun că ai procedat foarte bine.

…La Giurgiu nu prea aveam ocazia să vedem spectacole de teatru pentru că la Casa de Cultură „Vasilichi” nu se învredniceau echipele de teatru să poposească.

Am văzut, totuşi, un spectacol de magie susţinut de maestrul Iosefini. Sala era arhiplină. Maestrul a adus din sală pe scenă un tânăr muncitor care venise din şantierul naval. La sugestionat cu expresia „Afară este cald, foarte cald”… la care muncitorul a început să scoată de pe el pufoaica, o salopetă, un pulover, o cămaşă şi o flanelă de pe piele, toate lustruite de motorină şi uleiuri, până când a trecut la partea de jos. Atunci maestrul i-a spus: „acum este un frig teribil” şi omul şi-a revenit, şi-a luat în braţe toate boarfele şi a coborât ruşinat de pe scenă. În rest ne mai mulţumeam cu două filme pe săptămână.

În luna mai cursurile s-au încheiat şi am fost supuşi unui examen general în faţa unei comisii mixte din care au făcut parte, pe lângă conducerea şcolii, directorul Şantierului Naval Giurgiu şi şeful Căpităniei portului, căpitan Rusu. Lucrarea a fost complexă, partea finală constând şi din executarea unei planşe tehnice pentru o pompă cu apă cu: privirea de ansamblu (din faţă), apoi profil şi plan, precum şi detalierea componentelor, toate la scara 1/200. Cum era de aşteptat după gradul general de pregătire, am fost declaraţi toţi promovaţi. Examenul l-am susţinut în cadrul şantierului într-o sală cu mult material

didactic specific profesiei. Cu acest examen am încheiat o perioadă importantă din viaţa noastră de elevi, iar la sfârşitul ei toţi trecusem de vârsta majoratului; eram, cum se spune, bărbaţi în toată regula. Repartizarea pe navele pe care urma să lucrăm s-a făcut imediat după încheierea examinării, ţinându-se cont de nevoile ce se impuneau în cadrul întreprinderii Navrom Giurgiu, dar şi după preferinţele noastre dictate mai ales de prieteniile pe care le legasem cu unii membri ai echipajelor vaselor pe care lucrasem în timpul practicii şcolare de peste un an de zile.

Ne-a cuprins pe toţi o bucurie de nedescris. Peste tot se auzeau exclamaţii ca: „Iată-ne la sfârşit!” „Băieţi, am terminat!” sau „Suntem, în sfârşit, liberi!” „Banchet” sau „agapă” sau „masă de adio” nu am făcut. Lasă că şi aşa nu prea aveam noi bani pentru aşa ceva, dar nici dispoziţia necesară momentului. N-am primit vreun imbold în acest sens nici din partea conducerii şcolii. Ne bucuram efectiv de clipa în care fiecare îşi lua zborul spre o nouă viaţă, vizând atingerea zorilor libertăţii la care visasem aproape doi ani de zile. În urma noastră, şcoala se închidea ca o găoacă spartă din care ieşisem, crescusem, suferisem şi ne călisem pentru a face faţă cerinţelor în noua lume care ni se deschidea înainte. Cu nădejdi şi emoţii în suflet aşteptam noul statut al muncii în care speram să fim fericiţi. Privindu-l pe fiecare cum se manifesta în febra pregătirii de plecare, îmi imaginam că peste câteva luni de zile viaţa din şcoală va rămâne numai o amintire a unui capitol ce a fost presărat cu multă amărăciune şi decepţii. Sufletul îmi era copleşit de întristare la gândul că ne vom despărţi, poate pentru totdeauna, cei care am fost colegi şi prieteni, care străbătusem umăr la umăr cei patru ani plini de bucurii, satisfacţii şi necazuri.

Ajunsesem la final, când drumurile noastre se despărţeau, punând capăt unei perioade în care am împărţit împreună bucuriile, decepţiile, pâinea şi lacrimile, spaimele şi speranţele tinereţii noastre. Pe 30 mai fiecare pleca în calitatea lui nouă de mecanic-motoare nave, răspândindu-se pe toată Dunărea navigabilă. Amăgindu-ne

cu libertatea căpătată, aveam să ne convingem mai târziu că viaţa nu era deloc uşoară, abia atunci au început, greutăţile, în care lupta căpăta forme dure pe măsură ce începea existenţa pe cont propriu, dar trăind în diferite colective de oameni la fel de diferiţi. Ocupaţi cu munca, nu ne mai întâlneam decât sporadic, prin porturile dunărene în care acostam, iar atunci totul se făcea pe fugă, discutând numai câteva banalităţi sau informându-ne despre viaţa celorlalţi. Cu Silvestru, Stănică, Cristescu, Bidoaie, Bălan, Munteanu Mihai, precum şi cu o parte dintre cei care au absolvit şcoala imediat după noi, nu m-am mai întâlnit niciodată până astăzi. Am aflat că Florică Bidoaie era vicepreşedinte al Consiliului municipal Giurgiu, Silvestru, căpitan de port la Turnu Severin, iar Bălan Alexandru – vicepreşedinte al consiliului judeţean Galaţi.

Cu parte dintre colegi ne-am întâlnit pe 30 mai 1987, graţie strădaniei depuse de inimosul nostru coleg Nicu Păduraru care a organizat acea întâlnire.

Constatarea pe care am făcut-o nu a fost de natură să mă bucure. Am avut senzaţia că ne-a adunat o dată calendaristică – se împlineau 30 de ani de la absolvire – şi nu dorniţa fiecăruia de a ne revedea. Dovadă au fost puţinele fraze pe care le-am schimbat între noi: „Unde mai eşti? Ce lucrezi? Ai albit! Ai făcut burtă!” fără a exista interesul pentru a sonda sufletul, dacă omul e mulţumit de ceea ce face, dacă este fericit, ce-i fac părinţii şi familia lui, etc. De asemenea, a ieşit pregnant în evidenţă faptul că după 30 de ani scurşi, nu se adăugase la zestrea relaţiilor noastre niciun dram de prietenie în fiecare dintre noi, dimpotrivă, apăruse o răceală inexplicabilă.

Privindu-l pe fiecare aşezat la masa festivă, unii având alături soţiile, alţii singuri, încercam să intuiesc problemele prin care trec ei, ca şi mine, de altfel. Lipseau de la întâlnire şi de această dată. Florin Bidoaie, Sile Silvestru, Dumitru Itu, Alexandru Bălan, Gică Cristescu, Traian Stănică, Traian Drăghici, Mircea Dragoş, Mihai Munteanu şi Lache Ion, ultimul participând la adunarea

propriu-zisă, nu şi la masa festivă, care s-a ţinut la hotelul „Continental” din Constanţa.

După ce la masă nu am discutat prea multe lucruri, la ora 2130 am fost rugaţi să părăsim localul întrucât îşi încheiase programul cu publicul aşa cum glăsuia o lege din acea perioadă. Am ieşit în faţa hotelului şi, pe trotuar, am schimbat ultimele idei şi impresii, urmând apoi despărţirea. Ulterior ne-au părăsit – spre cele veşnice – la o vârstă încă tânără Tudorel Dimancea, Nelu LACHE şi Jan Frunză, toţi trecuţi puţin peste 50 de ani, pentru care vărs o lacrimă pioasă dorindu-le odihnă veşnică.

Partea a III-a

Cap. 1 – Repartizarea la nave.

Dunărea

Am început să navigăm pe Dunăre, la început de la Sulina până la Porţile de Fier, apoi mai departe, până la Regensburg – în Germania, după abţinerea avizului internaţional pentru „linia de sus” cum era denumit sectorul cuprins între Baziaş şi Regensburg.

Fluviul Dunărea izvorăşte din munţii Pădurea Neagră şi are o lungime de 2857 km până la vărsarea ei în Marea Neagră, fiind navigabilă între localităţile Sulina şi Regensburg. Este singurul fluviu din lume al cărui kilometraj începe de la vărsare spre izvor, iar ca lungime este al doilea fluviu european, după râul Volga care măsoară 3690 de kilometri.

Dunărea intră pe teritoriul ţării noastre pe la Baziaş şi curge pe 1075 kilometri; de aici sectorul navigabil poartă numele de „Dunărea de jos”.

Pe parcursul său, Dunărea străbate ţări ca: Germania, Austria, Ungaria, Slovacia, Jugoslavia, Bulgaria şi România, apoi Republica Moldova şi Ucraina, pe braţul Chilia.

România beneficiază de 375 km de Dunăre interioară, începând de la km 375 (punctul Chiciu). Dunărea s-a făcut remarcată în vechime prin vestitele „cataracte” sau praguri, presărate cu numeroase colţuri de

stâncă prezente în albia râului, urmate apoi de „cazane” denumire dată pe atunci locului unde apa părea că fierbe când se lovea de lespezile de piatră, după care intra între cei doi versanţi ca într-o pâlnie unde este strangulată, distanţa dintre ei fiind de numai 170 de metri. Aici Dunărea avea o adâncime de 56 de metri.

Geografii, cercetând documentele, afirmă că în timpurile de demult, în acest loc existau căderi de apă similare cascadei Niagara, iar viteza apei era de 18 km/h. Trecerea corăbiilor prin aceste locuri nu era posibilă decât la „edec” adică trase cu funii lungi de pe mal de mai mulţi oameni pricepuţi la o astfel de treabă extrem de dificilă, trebuind să învingă şi forţa curentului. Cu timpul, când tonajul navelor a crescut, pe malul Iugoslav s-a construit o cale ferată, iar navele erau trase cu o locomotivă. Puţine nave treceau prin „cazane” cu ajutorul propulsiei proprii, dar şi atunci remorcherul trecea numai cu un singur şlep, repetând trecerile până când îşi transborda şi îşi forma din nou convoiul.

România avea în 1957 numai două remorchere care atingeau această performanţă: „Decebal” şi „Miron Costin”.

În 1964 s-au pus bazele Sistemului hidroenergetic şi de navigaţie de la Porţile de Fier, iar lucrările s-au terminat în 1972, facilitând navigaţia cu ajutorul ecluzelor.

Braţul creat în zona Gura Văii – Tr Severin are o lungime de 1100 de metri, o lăţime de 38 de metri, iar lacul de acumulare are 140 de kilometri şi se întinde peste fostele „cataracte”, peste fosta localitate Orşova, care a fost strămutată pe deal şi peste insula Ada-Kaleh, care a fost complet înghiţită de ape; pe această insulă locuiau mai multe familii de etnii diferite şi o fabrică de ţigarete marca „Mărăşeşti”. Amintesc pentru cei mai vârstnici versurile cântecului Ada-Kaleh:

„De recuri Dunărea de argint. Se despleteşte povestind De prea frumoasa Aişe Din insula Ada-Kaleh.

Şoptea povestea ca-ndrăgit Pe Dragomir luntraş

vestit.

Şi în fermecatul serii ceas Ei doi cântau cu dulce glas.

Refren:

Ada-Kaleh! Ada-Kaleh!

Pe-al tău pământ vrăjit

Ce minunat a înflorit iubirea, floare de cais!

Ada-Kaleh! Ada-Kaleh!

Tu creşti iubirea mea din vis”… etc

După ce Dunărea trece de Porţile de Fier, apele ei zburdă libere pe lângă localităţile Ostrovul Mare, Bechet, Clafat, Turnu Măgurele, Giurgiu, Olteniţa până ajunge în punctul Chiciu când se ramifică în două braţe, unul spre Ostrov, care înconjoară insula Păcuiul lui Soare şi altul spre stânga, formând braţul Borcea care scaldă malul trecând prin localităţile Călăraşi, Modelul, Tonea, Roseti, Satnoieni, Dichiseni „Gâldău, Borcea (fost Socariciu), Feteşti, Stelnica, legani, Borduşani, Făcăieni, Giurgeni, după care revine la întâlnirea cu şenalul principal al Dunării; porţiunea de uscat astfel dilimitată se numeşte Balta Ialomiţei. Şenalul principal al Dunării străbate porturile Cernavodă, Hârşova, Galaţi, încadrând în partea dreaptă „Balta Brăilei”, numită şi hambarul cerealier.

Mai jos de Galaţi, Dunărea primeşte ca afluenţi Şiretul şi Prutul, continuându-şi traseul spre vărsare. În dreptul oraşului Isaccea, în punctul Ceatal, Dunărea se ramifică din nou, formând braţul Chilia, care scaldă şi malul ucrainean în deplasarea sa spre mare prin stânga.

După ce trece de municipiul Tulcea, Dunărea se ramifică, lăsând spre dreapta braţul Sfântul Gheorghe, care trece pe lângă localităţile Beştepe, Mahmudia, Murighiol, Sarinasuf, Sf. Gheorghe, apoi se varsă în mare.

Obosită de atâta drum, Dunărea îşi încetineşte cursul, deplasându-se aproape în linie dreaptă pe o distanţă de 60 de hilometri până când ajunge la Sulina unde se înfrăţeşte cu marea.

Personal am colindat tot şanalul navigabil al Dunării

de la Moldova Veche şi până la Sulina, însă pentru a explica bogăţiile deltei, am fost nevoit să apelez la un inginer de la AJVPS – Tulcea, care studiase toată delta cu ani în urmă împreuncă cu o echipă de cercetători.

Împărăţia Deltei Dunării începe cu adevărat de la Tulcea şi este cuprinsă între braţele Sulina şi Sf. Gheorghe, adăpostind şi hrănind o lume mirifică formată din păsări, peşti, animale, plante şi pădurea, care la un loc încântă privirea omului şi-i lărgeşte orizontul cunoaşterii.

Prin deplasarea ei mai lentă, Dunărea împrăştie aluviuni peste locurile mai joase, în bălţile şi canalele peste care traversează. Totuşi, o parte din cantitatea mare de aluviuni pe care le aduce de pe tot traseul parcurs, ajung până în apropierea gurii de vărsare în mare, determinând ridicare solului, concomitent cu scăderea nivelului apei. Pentru acest motiv gura Dunării în locul unde se înfrăţeşte cu marea este dragat de două ori pe an.

Delta Dunării este un ţinut aflat încă în zilele facerii; anual uscatul înaintează spre mare cu aproximativ 40 de metri. Marea se opune acestei înaintări, apele ei fiind sărate şi mult mai dense, însă în final o acceptă, după ce apele ei se curăţă de aluviuni, mare parte dintre acestea fiind lepădate în smârcuri sau mlaştini, unde ajută la formarea unui pământ nou.

Brăzdată de zeci de canale, Delta Dunării pulsează de viaţă, sub toate formele ei. este un ţinut greu de pătruns din cauza smârcurilor şi stufărişurilor, cu grinduri întinse aflate în stăpânirea păsărilor de tot felul, unele permanente altele sezoniere pe aceste meleaguri: raţe, gâşte, gâlite, lişiţe, lebede, fluierari, sitari, cocoşi, pelicani, cocostârci, bâtlani, egreta albă mare şi mică, călifarul roşu şi alb, etc. Aici pelicanii sunt cei mai numeroşi, dar şi cei mai plimbăreţi; îi cunoşti după anvergura aripilor lor care depăşeşte un metru, ciocul roz, mare şi uriaşa lor guşă portocalie cu peşte mai tot timpul.

Apele deltei sunt bogate în peşte cu o varietate de specii dintre care voi aminti: somnul, crapul, babuşca,

plătica, roşioara, avatul, bibanul, şalăul, ştiuca, carasul, cega, scrumbia, nisetrul, morunul şi alte specii mai mari sau mai mici.

Lacurile formate între mlaştini constituie împărăţia nuferilor albi şi galbeni, iar pe grinduri se înalţă mari zăvoaie de salcie, cătină, plopi albi şi ierburi de tot felul.

Între braţele Sulina şi Chilia creşte o pădure de stejari, în amestec cu frasinul, arinul, volbura, liane şi ferigi, iar la adăpostul pădurii trăiesc mistreţii, lupii, vulpile, „enotul” – câinele sălbatic, iar în apă se lăfăie vidrele şi nurcile cu blana lor preţioasă, precum şi popândăii.

Primăvara când apele Dunării cresc peste nivelul admis, inundă toate locurile mai joase, iar când se retrag, lasă în urma lor în pădure, în stufărişuri sau în luminişuri, o nouă viaţă; aici creşte iarba grasă, unde se instalează stânele de oi din judeţ sau din alte judeţe din ţară, venite în „transhumanţă”, care rămân până toamna târziu. Carnea, laptele, brânza şi lâna provenite din munca oierilor, sunt valorificate pe piaţa din Tulcea şi din alte localităţi.

Între Brăila şi Sulina, Dunărea este accesibilă şi navelor maritime care au un pescaj mai mare decât cele care circulă în mod obişnuit pe Dunăre. În secolul 19, prin anii ’40, Ion Ionescu de la Brad a conceput un proiect care avea în vedere construirea unui canal care să unească Dunărea cu Marea Neagră pe direcţia Cernavodă-Năvodari. Scopul său era scurtarea drmului între Dunăre şi mare, dar avea ca obiectiv şi aducerea apei în Dobrogea pentru combaterea secetei şi fertilizare.

Între anii 1949 – 1950 s-a încercat punerea în operă a proiectului său, însă din lipsa utilajelor şi a specialiştilor, a consumat aproape tot bugetul ţării şi a cauzat pierderea multor vieţi nevinovate, unii fiind deţinuţi politici de atunci.

Abandonate în 1952, lucrările au fost reluate în anul 1976 şi s-au terminat în 26 mai 1984.

Canalul Dunăre-Marea Neagră are o lungime de 64, 2 km şi prin caracteristicile sale tehnice este pe locul 5 (cinci) în lume, fiind considerat o linie navigabilă importantă. Prin terminarea construcţiei coridorului Rin-Main-Dunăre în luna octombrie 1993, distanţa dintre porturile Roterdam (din Marea Nordului) şi Constanţa (la mâMarea Neagră) se reduce la 3500 km, faţă de 6200 km cât este ocolind pe mare.

La canalul Dunăre – Marea Neagră am lucrat şi eu în perioada iunie-octombrie 1979 şi am multe amintiri amestecate în legătură cu oamenii, tehnica şi condiţiile în care a fost realizată această grandioasă lucrare, dar nu mă voi ocupa de ele aici.

2 – La Călăraşi

La cererea mea, comisia m-a repartizat să lucrez pe nava „Nehoiaş”, un remorcher de capacitate mică, propulsat de un motor „Widopp” în 5 pistoane. Mulţi au fost contrariaţi de alegerea mea, însă nu agream navele mari deoarece consideram că acolo se face mult „şmotru”, iar datorită numărului mare al membrilor ce compun echipajul, fiecare cu caracterul lui, este şi multă bârfa.

Şef mecanic era Ion Nuţu, de loc din Călăraşi. Acesta reuşise să-şi impună punctul de vedere la NAVROM şi obţinuse ca „Nehoiaş” să lucreze în raza portului Călăraşi, deci la el acasă. Căpitanul vasului se numea Ion Mărgărit, un brăilean de vreo 45 de ani, un om conciliant şi preocupat de echipaj. El ne pregătea şi mâncarea, întrucât nu aveam bucătar.

Toată săptămâna lucram cu nava pe traseul Chiciu-Călăraşi, tractând ceamurile pline cu nisip de la o dragă instalată în faţa oraşului Silistra, pe prundul de unde începe capul insulei „Păcuiul lui Soare”. Nisipul era un „mărgăritar” de cea mai bună calitate, mult apreciat în construcţii. Noi aduceam ceamurile pline şi le plasam lângă elevatorul cu numărul 211 acostat la chei în port, în raza platformei de mărfuri; elevatorul prevăzut cu cupe şi benzi transportoare, îl scotea din interiorul ceamurilor şi-l

depozita pe platformă, de unde era încărcat în vagoanele de cale ferată, luând drumul şantierelor din ţară.

Zilele de Rusalii m-au găsit în portul Călăraşi. Era o zi frumoasă, soarele dogorea, iar apa Borcei curgea liniştită pe lângă vaporul nostru. Priveam în direcţia pădurii de vis-à-vis unde era o umbră deasă întrucât pomii erau înfrunziţi. Pe deasupra apei zburau sau pluteau pe apă multe insecte mari care se numesc chiar rusalii, cu aripile transparente şi corpul în culori roşii şi multe cădeau de la înălţime şi îşi găseau sfârşitul în apă.

Îl aşteptam pe căpitan să se întoarcă de la căpitănia portului. Priveam pe spiraiul de la sala motoarelor, unde Constantin Trandafir, Titi cum îi spuneam noi, lucra o garnitură din chiugherit pentru galeria de evacuare a gazelor de la motor. Nu ştiu când a intrat Nuţu în sala Maşinilor, probabil când priveam în altă parte, dar am auzit gălăgie, înjurături şi buşituri, care mi-au atras atenţia. Am coborât repede la ei, timp în care Nuţu îi căra pumni peste faţă lui Trandafir. L-am luat de spate pe Nuţu şi l-am tras la o parte, bruscându-l.

— Ai înnebunit? Ce ai cu omul? Nu poţi trata o situaţie decât cu pumnii? am dat drumul eu la o avalanşă de întrebări care însemnau tot atâtea reproşuri.

— Vezi că te iau şi pe tine acum! s-a răţoit Nuţu.

— Încearcă! l-am avertizat eu, deşi părea o invitaţie.

Titi Trandafir nu a mai putut continua serviciul de cart întrucât loviturile primite avuseseră ca rezultat ruperea piramidei nazale şi avea o hemoragie puternică. I-am dus în cabină şi l-am aşezat pe pat, oblojindu-l. Am intrat eu în serviciul de cart în locul lui.

— Pleacă de aici, mi-a strigat Nuţu. Lasă-l pe el să-şi facă serviciul.

— El nu poate lucra, i-ai rupt septul nazal, am căutat să-mi justific eu prezenţa în cart.

— Nu admit schimbul! Să vină să lucreze! a mai spus el, roşu de mânie.

Nu l-am mai băgat în seamă şi am pornit motorul şi l-

am încălzit, pregătindu-l de plecare, să fim gata că vom pleca la dragă. Nuţu s-a apropiat de mine oţărât tare, cerându-mi să ies din sala maşinilor.

— Uite ce este, domnule! Ori mă laşi în pace ori… Vezi, eu nu sunt Trandafir şi te rog să nu mă aduci în stare să fac vreo faptă nesăbuită. Te avertizez că dacă mă mai calci pe nervi, mă faci să uit de politeţe şi de omenie. Du-te de aici şi lasă-mă să-mi fac cartul.

— Mai vedem noi! a spus Nuţu şi s-a apropiat de scara de la ieşire.

— Ce să vedem? Mă ameninţi? am spus eu ocolind motorul pentru a ajunge la el.

Între timp a urcat scara, mergând în cabina lui. Eu am răspuns la telegraf şi am executat comenzile primite de la comandant, fără să mă mai gândesc la incidentul produs. Când am ajuns la dragă şi am acostat oprind motorul am mers în cabină să văd cum se mai simte Trandafir.

— Mă doare rău capul, a spus el.

— Când ajungem la Călăraşi te duci la spital să te vadă un medic pentru că nu este de glumit cu asta! l-am sfătuit eu.

Din ziua aceea relaţiile mele cu şeful mecanic au fost asemănătoare cu cele obişnuite dintre câine şi pisică până la data când am plecat pe alt vapor.

Pe la sfârşitul lunii iunie, pe o căldură toridă, rămăsesem pe vapor numai eu cu Trandafir şi cu Marinică, marinarul pe punte, ceilalţi fiind plecaţi în oraş. Era duminică şi Nehoiaş era legat la ponton, căci nici cei de la dragă nu lucrau.

— Hai să mergem la plajă pe celălalt mal! a spus Titi.

— Şi cine rămâne la serviciu? l-am întrebat eu.

— Închidem peste tot. Marinică, mai verifică odată dacă este bine legată de ponton şi mergem, a mai completat Titi, privind când la mine, când la Marinică.

— Atunci facem aşa: ne dezbrăcăm aici, luăm bani la noi şi cheia vasului şi trecem înot! a propus Marinică.

Am controlat şi am închis peste tot, ne-am dezbrăcat, rămânând în slip, apoi am plecat pe mal spre sediul pescăriei, unde ne-am dat drumul în apă, înotând spre plajă.

Pe plajă era lume multă, iar chioşcurile cu mici şi cu bere fremătau. Am luat şi noi câte o bere şi câţiva mici, am făcut plajă, apoi am mai luat mici şi bere, până s-au terminat banii.

— Cine se duce la vapor să mai aducă nişte bani? a întrebat Titi Trandafir, uitându-se spre mine, mai ales.

Am tăcut, dar ei au spus în acelaşi timp amândoi:

— Te duci tu că eşti mai uşor!

— Mă duc! am încuviinţat eu. Eram mai tânăr decât ei şi mai nou pe vapor, iar ei mă rugaseră atât de frumos, încât nu am aşteptat prea mult şi am plecat. La ducere nu a fost niciun fel de problemă. Am luat banii, mi-am legat din nou cheia de slip şi am sărit în apă la câteva zeci de metri mai în amonte de pontonul de care era legat vaporul nostru. Când am ajuns la mijlocul Borcei, am fost surprins, aproape simultan de două vapoare: pasagerul „Ungheni” urca în amonte pentru a-şi face obişnuita lui cursă spre Ostrov, iar remorcherul „Vorsnej” cobora în aval. Distanţa dintre ele era de 10 – 12 metri.

Pentru că le observasem târziu, pentru moment m-am speriat, însă mi-am revenit repede. M-am oprit din înot, străduindu-mă să mă menţin la o distanţă egală de ele pentru a nu ajunge în zona elicei. Totul a decurs bine, ambele nave trecând, iar eu mi-am continuat înotul spre malul opus. La un moment dat, piciorul stâng s-a strâns sub piept şi a început să mă doară. Auzisem eu că se poate pune „cârcel” în timpul înotului, dar nu mi se întâmplase niciodată până atunci şi nu ştiam cum să procedez. Curentul apei mă tot ducea la vale, iar eu nu puteam decât să mă menţin la suprafaţa ei. În faţa mea a apărut un alt pericol, lângă elevatorul 211 era legat un şlep mare, cu nisip, pe care cei de la elevator se găsiseră să-l descarce tocmai atunci. Şlepul era prins cu pupa de elevator, iar

prova deschisă mult înspre larg. Teama şi oboseala acumulată au pus stăpânire pe mine. Trebuia acţionat repede, altfel riscam ca să fiu prins de curenţi între elevator şi şlep şi să ajung la fund, sub burta lui bombată. Am început să înot mai repede, spunând în gând: „Trebuie să reuşesc!” Am reuşit să ajung în prova şlepului, iar presiunea apei m-a lipit de etrava lui, jupuindu-mi pielea de pe abdomen, însă am reuşit să trec de el la vale, unde am dat de o barcă mai jos cu vreo 100 de metri, de care m-am agăţat strâns cu mâinile. În barcă era un bătrânel care pescuia şi m-a ajutat să urc în ea. Când mi-a văzut piciorul, a scos din traistă o undiţă pe care mi-a înfipt-o într-o venă, dându-mi drumul la sânge, iar după puţin timp piciorul s-a destins treptat. Când m-am simţit mai bine, l-am mulţumit binefăcătorului meu şi am plecat pe mal, în direcţia pontonului, şchiopătând.

„Ce să le spun colegilor?” mă gândeam eu deoarece nu mai aveam curaj să trec Borcea spre plajă, înot.

Când au venit ei, m-au găsit îmbrăcat pentru a pleca în oraş. M-au dojenit pentru că i-am făcut să mă aştepte, însă am preferat dojana deoarece mi-a fost ruşine să le povestesc păţania, ca să nu râdă de mine. Abia peste o săptămână le-am spus adevărul, iar ei m-au compătimit.

La sfârşitul lunii a venit în zona Călăraşi vasul „Bistriţa” care trebuia să-l înlocuiască pe „Nehoiaş”, acesta urmând să plece în Şantierul Naval Giurgiu pentru o intervenţie la motor. Cum pe „Bistriţa” era un mecanic-motorist lipsă, căpitanul portului, pe nume Niculescu Aurel ian, unul dintre absolvenţii anului IV de la Şcoala Medie Tehnică de Marină Constanţa mi-a propus să mă mut pe acest vas, ceea ce am acceptat imediat pentru a scăpa de Nuţu, cu care nu aveam deloc relaţii „cordiale”. M-am bucurat mult şi pentru că noua mea navă avea bucătăreasă şi aveam mereu o masă caldă garantată. Mai mult, pe Liza-bucătăreasa am cunoscut-o deja de la Giurgiu.

Munca nu diferea prea mult faţă de cea de pe „Nehoiaş”, însă colectivul era tânăr, cu o medie de vârstă sub 30 de ani, plin de tinereţe şi vigoare şi, pe deasupra,

mereu vesel. Astfel că, după fiecare zi de lucru, reveneam la ponton în Călăraşi, iar după ce serveam cina, plecam în oraş toţi cu „grupul vesel” din care făceam şi eu parte.

Frecventam balurile şi restaurantele, rareori mergeam la câte un film. Liza avea numai 22 de ani şi o socoteam un dar trimis de către NAVROM; în plus se pricepea minunat să gătească, adesea respectându-ne preferinţele fiecăruia dintre noi.

Pentru a face „cambuza”, adică aprovizionarea magaziei cu alimentele necesare pe navă, trebuia ca periodic un membru al echipajului să-l însoţească pe nostrom la piaţă pentru a ajuta la căratul coşurilor cu cumpărături. Numai când se făcea o aprovizionare mai serioasă în vederea unei deplasări de durată, venea cu noi şi bucătăreasa pentru a face o alegere mai atentă a alimentelor şi zarzavaturilor necesare. Gestiunea navei o ţinea căpitanul, care elibera de fiecare dată, suma necesară în baza listei pentru cumpărături întocmită de bucătăreasă, în raport cu preţurile de pe piaţă pe care el le cunoştea.

Era greu să rămână ceva bani în urma târguielilor.

Într-una din zile, mi-a venit şi mie rândul să-l însoţesc pe nostrom la piaţă, împreună cu Anghel, marinar pe punte. Cu noi a mers şi Liza, care a ales carnea, zarzavatul, zahărul şi alte condimente, după care a motivat că se grăbeşte să pregătească masa de prânz şi ne-a lăsat să găsim un mijloc de transport cu care să aducem cumpărăturile la vas.

Am găsit un căruţaş bătrân care a acceptat să facă transportul în schimbul sumei de 10 (zece) lei şi o cinzeacă de ţuică. Am pus totul în căruţa omului.

— Ne aşteptaţi aici, în faţa pieţii până ne întoarcem! i-a spus nostromul.

— Gata, domnule! a răspuns căruţaşul.

După ce ne-am îndepărtat de căruţă, nostromul a spus:

— Mergem să bem câte un rom!

— Mergem! a spus Anghel, care a luat-o înaintea tuturor.

În câteva minute am băut fiecare câte 100 mililitri de rom, am plătit şi am plecat. Romul de pe vremea aceea era bun, băutură preferată a marinarilor de pretutindeni. Mai mult, era plăcut, aromat şi accesibil multor buzunare.

De această faimoasă băutură se leagă multe poveşti marinăreşti. Eu mai băusem bere, vin, dar niciodată rom până atunci şi m-a ameţit în aşa fel încât cu greu am făcut faţă la descărcarea cumpărăturilor din căruţă şi aducerea lor pe vapor. După ce am terminat, am mers în cabină şi m-am culcat, dormind până la ora mesei.

Când m-am sculat aveam dureri de cap. Cei doi colegi m-au văzut abătut şi m-au dojenit.

— Ce eşti fleţ, măi, numai atât poţi tu?

— Deocamdată numai atât, le-am răspuns eu.

Mai târziu le-am arătat că pot mai mult, după ce m-am mai obişnuit cu băutura.

În navigaţie se ştie că marinarii beau din diferite motive: de plictiseală, de plăcere sau din obişnuinţă. Eu am avut întotdeauna credinţa nedeclarată, pe care o mai am încă şi astăzi, că un om nu este nevoit să se nască cu viciul beţiei în el pentru ca să ajungă beţiv, trebuie doar să primească influenţa anturajului, apoi el să-şi dea silinţa să-i ajungă din urmă pe prietenii de pahar, iar mai târziu poate să-i şi întreacă.

În iulie m-am învoit câteva zile şi am plecat la Giurgiu pentru a susţine examenul pentru clasa a X-a. Acolo, la liceu, m-am întâlnit cu un ofiţer de la Ministerul Apărării Naţionale cu care dădusem examen şi în clasa a noua. El mă căuta întotdeauna ca să stea în bancă cu mine, plasându-se mereu în dreapta mea pentru a putea copia după mine la lucrările scrise. Când am terminat examenele, acesta m-a invitat la Centrul Militar să văd unde lucrează el. Acolo m-a recomandat unui şef al lui cu gradul de căpitan, spunând:

— El este colegul meu de doi ani de zile. Este destul

de isteţ şi bine pregătit.

— Nu vrea să vină la noi? l-a întrebat căpitanul.

— La dumneavoastră unde? am răspuns eu printr-o întrebare, deoarece nu înţelesesem sensul celei puse de el.

— Nu vrei să fii ofiţer? a spus atunci căpitanul. Adică să mergi la o şcoală de ofiţeri. Noi recrutăm pentru radiotehnică, tancuri, transmisiuni şi marină, toate au durată de trei ani, mai puţin marina care e patru ani. Ce zici?

— Ce condiţii se cer? am întrebat eu.

— Să fii apt din punct de vedere medical şi să ai liceul.

— Dar eu abia am dat examenul de clasa a X-a, am terminat liceul, dar mai am examenul de maturitate pe care urmează să-l susţin pe 5 – 7 septembrie, am detaliat eu răspunsul.

— E foarte bine, a spus căpitanul. Până atunci sunt gata şi verificările. Îţi propun să vii mâine la vizita medicală, care este foarte importantă! mai câştigăm timp.

Mi-a dat un model de autobiografie şi un tabel care urma să fie completat cu rudele mele. Am plecat acasă la vechea mea gazdă de pe strada Dostoievski. Toată după-amiaza am scris la autobiografie şi la tabele, iar a doua zi i le-am predat căpitanului. Acesta m-a introdus la vizita medicală a unei comisii care funcţiona în una din săli, iar comisia m-a declarat „apt şcoală militară”.

— Asta a fost tot. Te vei prezenta la noi cu diploma de maturitate după ce vei susţine examenul! mi-a precizat căpitanul. Asupra şcolii cred că ne-am înţeles. Ai optat pentru şcoala de ofiţeri de marină? E foarte frumoasă, într-adevăr. Ai ales bine!

M-am întors apoi la Călăraşi şi mi-am reluat munca pe nava Bistriţa, cu toate problemele pe care le ştiam.

În oraş erau răspândite afişe pe centru în care se menţiona: „Sâmbătă mare bal în piaţa Centrală”.

Sâmbătă seară, „grupul vesel” era prezent la balul din piaţă care se ţinea pe o platformă de ciment neted.

Muzicanţii interpretau bine melodiile, iar perechile de dansatori alunecau uşor, unduindu-se în cercuri largi, s-a dansat mult, pauzele orchestrei fiind rare şi destul de scurte.

Am dansat, pe rând, fiecare dintre noi, cu Liza până când a acaparat-o Mitică Cambiţă, colegul nostru, iar noi ceilalţi am fost nevoiţi să ne orientăm spre fetele din sală. Mai întâi am trecut pe la bufet şi am mâncat ceva, după care am băut câte un pahar de bere. Într-o latură mai retrasă era un grup de fete care nu dansau. Ne-am apropiat de ele, eu şi cu Anghel le-am invitat pe rând la dans.

— Nu dansez, a spus fata căreia mă adresasem eu.

— De ce? am întrebat.

— Nu ştiu să dansez.

— Nu se poate. Hai că te învăţ eu! am insistat atunci.

— Nu pot, nu ştiu să dansez, a continuat ea să se scuze.

Până la urmă a cedat insistenţelor mele şi s-a lăsat îmbrăţişată şi purtată de mine în dans. Fata spusese adevărul, nu ştia să danseze şi m-a călcat de câteva ori pe bombeurile pantofilor de-mi provoca dureri de inimă, fiind perechea pe care abia o scosesem de la cizmar şi o încălţasem prima dată. M-am străduit să-i fiu un bun profesor de dans şi ea a prins repede mişcările, încât nu ne-am mai despărţit până când s-a terminat balul.

Discutând cu ea am aflat că se numeşte Elisabeta, are şaisprezece ani şi jumătate şi că a venit la bal pentru prima dată însoţită de sora tatălui ei, mai mare cu şase ani decât ea.

Am condus-o acasă, stabilind cu ea şi alte câteva întâlniri. De atunci nu mai plecam cu „grupul vesel” ci singur, pentru a mă întâlni cu Elis. Aveam grijă, însă, să ştiu unde-i găsesc pe colegii mei, după ce o conduceam pe Elisabeta acasă. Uneori spuneau ei: „Vezi că ne găseşti la restaurantul X până la ora cutare”. Cu ea mergeam la cofetărie sau la film, numai cu colegii treceam pe la

restaurante.

Prima dată când am invitat-o la mine la vapor, a stat o clipă pe gânduri, apoi a spus, cu bucurie în glas: „Hai! Sunt curioasă să-ţi văd vaporul”.

Atunci mi s-a părut că e un copil. De fapt era dezvoltată fizic, dar avea numai 16 ani şi jumătate. Pentru că era sinceră, apropiată de mine şi frumoasă, atunci simţeam că aş putea-o iubi cu adevărat, deşi nu era decât o drăguţă şi inocentă victimă pe care eu o atrăgeam după mine pe căi nu tocmai ortodoxe.

Ce bine ar fi fost să mă pot abţine atunci! Dacă aş fi făcut-o, alta ar fi fost viaţa mea. Dacă aş fi judecat atunci ca acum când sunt apărat de Cuirasa maturităţii, altfel ar fi stat lucrurile.

Această idee continuă să mă supere şi acum întocmai ca o muscă în perioada somnului de vară sub pomii răcoroşi din grădină.

Abia după ce am săvârşit fapta m-am simţit vinovat că mă culcasem cu ea fără s-o iubesc; o doream fizic pentru că era tânără, frumoasă, ceea ce atunci îmi era de ajuns.

Când am plecat la Giurgiu ştiam că nu mă mai întorc şi m-am despărţit de ea cu mulă părere de rău. „Nu vreau să plec, dar trebuie”, i-am şoptit în păr în timp ce o ţineam în braţe. „Te vei întoarce şi totul va fi bine” şoptea la rândul ei, simţindu-se fericită la pieptul meu.

Când s-a apropiat clipa să urc în tren, Elis m-a privit de parcă voia să-şi întipărească în minte, pentru totdeauna figura mea. De atunci aveau să treacă aproape nouă luni până ne-am revăzut.

Când a venit la mine la Tulcea, unde îmi satisfăceam stagiul militar, i-am amintit, foarte plastic, cum a decurs prima noastră dragoste la vapor: „Atunci ne-am cununat amândoi în cabina vaporului tău, iar Dumnezeu ne-a primit jurămintele, apoi zorii împurpuraţi ai dimineţii ne-au binecuvântat, martori ne-au fost pescăruşii care ţipau în răcoarea dimineţii, afundându-se în valuri după peştii ce se

încumetau să se arate la suprafaţa apei”.

A râs clătinând din cap cu subînţeles. În minte îmi stăruia imaginea ei din acea vară când faţa i se aprindea ca zorile, având acea sfiiciune, cu ochii candizi şi lacrimile ruşinii.

era ceva mai atrăgător decât frumuseţea. Elis era ca un îngeraş de 16 ani şi jumătate, cu obrajii rumeniţi de pudoarea virginală şi cu lacrimile de entuziasm pe gene. Era, deci, o fetişcană destul de ispititoare, însă pe atunci eu nu aveam de gând să mă însor. Cu toate acestea eram fericit să ţin în braţe acea floare care se deschisese pe *3A* domnişoară – femeie şi s-o dezmierd, până când s-a produs inevitabilul. Abia a doua zi mi-am dat seama cât de mare fusese greşeala mea, greşeală de neiertat şi cu neputinţă de a mai fi îndreptată.

Mergând cu gândul înapoi în timp, mă cutremur cât de tânăr şi de prostuţ eram şi câte greşeli am făcut, fără posibilitatea de întoarcere la starea anterioară, poate aş fi procedat mai înţelept. Eu care eram lăudat pentru luciditatea şi stăpânirea mea, îmi pierdusem minţile. Mă vedeam obligat să recunosc că duceam o viaţă cam destrăbălată, tratând cu multă uşurinţă cucerirea lesnicioasă a Elisabetei care pe atunci era un suflet inocent. Venise vremea să-mi pun din ce în ce mai des întrebarea: de ce o făcusem dacă nu o iubeam? Mai ales că nu mă gândeam la căsătorie.

Răspunsul a venit abia peste vreo şase ani, când deja eram căsătoriţi şi-mi dădeam seama că aveam o situaţie deloc de invidiat la care priveam cu amărăciune, dar nu mai aveam ce face. Mă mulţumeam cu gândul că ea fusese fecioară şi apreciam că inima unei fecioare valorează cât cea mai magnifică dotă. Elis mă chemase la o nouă viaţă şi o nouă emoţie care, în prospeţimea ei de atunci, atât de naturală, de simplă şi de curajoasă, care nu mi s-a împotrivit deloc; n-am întâmpinat niciun refuz, dimpotrivă, m-a stimulat cu sărutul ei feciorelnic, cu puritatea răcoroasă şi gingaşă a buzelor şi un uşor parfum al pielii ei după baie, în valul de masculinitate care mă năpădise.

Se apropiau zorile. Era ora când fantomele se întorc în ungherele lor, iar în păduri animalele de pradă şi-au încheiat ospăţul şi îşi privesc rămăşiţele victimelor lor cu pene sau cu păr, iar bufniţele adorm şi ele cu ochii deschişi. Am luat-o pe Elis, am scos-o pe punte şi cu ea în braţe, am păşit pe puntea ce făcea legătura cu malul.

Mă legasem de ea, îmi plăcea să fim împreună, poate pentru că era inocentă şi simţeam nevoia s-o protejez, nu pot preciza ce m-a făcut să continui să mă întâlnesc cu ea, întrucât pe atunci o iubeam pe Veronica, căreia îi scriam regulat.

La începutul lunii august am fost mutat pe elevatorul nr. 211, deoarece unul dintre mecanici plecase.

Puteam să plec cu „Bistriţa” în cursă şi să nu accept mutarea la elevator, însă atunci cred că în balanţă a contat şi Elisabeta, deci am rămas şi pentru ea în Călăraşi, cu destulă uşurinţă.

La elevator am muncit mult împreună cu Toma Ariton, unul din colegii de şcoală care a absolvit în cadrul promoţiei ce ne-a urmat nouă. Era un bun coleg şi foarte muncitor, cu care m-am înţeles foarte bine în toate problemele. Nu ne temeam niciodată să urcăm până în vârful braţului mobil al cupelor unde trebuia să înlocuim sau să reparăm tamburii rolelor sau pinioanele de angrenaj, ori pentru ungerea periodică a pieselor mai mult solicitate în travaliu.

Odată, lipsind şeful mecanic – bătrânul nostru Nea Iosif, maşina cu aburi care producea forţa necesară întregului proces de producţie, s-a defectat. Am demontat-o şi am constatat că la doi cuzineţi, lagărele erau foarte uzate, fiind nevoie să fie imediat înlocuite, altfel nu putea fi pusă în funcţiune a doua zi. Dacă elevatorul nu lucra, paralizam toată activitatea de pe platforma portuară dar şi a drăgii care scotea nisipul de la punctul Silistra, deoarece nu ar fi avut ceamuri goale pentru cantitatea scoasă.

— Ce facem? m-a întrebat Toma.

— Ce să facem? Să încercăm să turnăm lagărele, că

altă alternativă nu există. Toate atelierele sunt închise astăzi în port, fiind duminică.

Am făcut apel la cunoştinţele şi experienţa pe care le căpătasem de la mecanicii cu care lucrasem în practica şcolară. Am confecţionat un colier metalic, am pregătit materialul pentru turnarea compoziţiei de la lagăre, după care am curăţat cu lampa de benzină compoziţia de pe cuzineţi.

Le-am turnat, iar după ce s-au răcit, le-am ajustat cu şabărul, probându-le din când în când pe vilbrochen, până am reuşit să obţinem 25 de puncte pe un cm pătrat.

Deşi era duminică, am muncit toată ziua. Când totul a fost gata, am strâns bine şuruburile de fixare, am uns maşina în locurile obligatorii şi i-am dat drumul pentru probă, răspunzând bine cerinţelor. A doua zi, în port activitatea s-a desfăşurat normal. Când s-a întors Nea Iosif de la Brăila şi i-am povestit, după ce a verificat lucrarea, ne-a lăudat:

— Bravo, măi! Aţi făcut treabă bună!

— Bună ar fi fost dacă şi vilbrochenului i se făceau rectificările necesare, întrucât are „butonii” cam ovalizaţi, am spus eu.

— Oricum, aţi făcut treabă bună. Bine că nu aţi oprit lucrul în tot portul, că mi-i puneam în cap pe toţi.

…Viaţa se scurgea normal, noi munceam, învăţam şi ne distram în raport cu condiţiile pe care le oferea pe atunci oraşul Călăraşi. Seara, după lăsarea lucrului, ne întâlneam cu prietenii, colegi pe alte vapoare care acostau în port şi ajungeam adesea pe la câte un restaurant.

Într-o seară am mers la grădina restaurantului „Parc” pe care localnicii îl botezaseră „Doi plămâni şi o şchioapă”, deoarece se afla lângă spitalul TBC, iar cântăreaţa avea un mers şchiopătat.

Avea voce frumoasă cântăreaţa, dar stătea rău cu cunoaşterea limbilor străine, încât, uneori „tăvălea” interjecţii din cartier printr-un amestec de sos italian sau englezesc pe care le striga în microfonul prins în suport,

adesea plin de rujul datorită prea intimei apropieri a gurii sale.

La o masă erau aşezaţi doi ţigani secondaţi de pirandele lor; ţigăncile spărgeau seminţe cu o dexteritate demnă de invidiat, concurând maşinile de descojit de la fabricile de ulei; seminţele întregi intrau pe o parte a gurii, iar pe cealaltă ieşeau cojile pe care dinţii şi limba le scoteau ritmic, miezul apucând alt drum, fără a mai fi văzut. Bărbaţii lor beau bere şi le tot îndemnau: „luaţi şi voi, fa, că e bună şi rece!” De la o altă masă, un tânăr care îi cunoştea, văzându-l pe unul dintre ei cu sticla îndreptată în sus cu fundul, a început să-i strige:

— Aşa, nea Porumb, trage-i pe goarnă în ritm de jazz!

— Dă-i înainte, nea Porumb, poate reuşeşti să faci planul! i-a strigat altul de la aceeaşi masă.

Din parc s-au apropiat alţi doi marinari care s-au aşezat la masa noastră. Au cerut şi ei mici şi bere.

— Hai noroc! a spus unul dintre ei. Gică, noi trebuie să tragem tare ca să-i ajungem pe ei din urmă, s-a adresat el colegului cu care venise. Avem două motive: mai întâi pentru a echilibra „situaţia economică”, apoi ca să putem discuta şi noi la „nivel înalt” cu partenerii. Ei au venit mai devreme şi au intrat deja în febra conferinţei.

— Ce vrei să sugerezi, Pavele, adică pe noi ne-a luat apa? s-a răstit la el Cambiţă.

Dar Pavel n-a mai apucat să răspundă deoarece acordeonistul a tulburat liniştea cu un semnal sonor pentru atenţionarea consumatorilor, după care a strigat: „Şpriţ pauză!” Şi-a scos curelele acordeonului de pe umeri, l-a aşezat pe un scaun în rând cu celelalte instrumente şi s-a pierdut printre mese pentru a ajunge la locul unde se pregătise mâncare şi băutură pentru orchestră.

De masa noastră s-a apropiat un lăutar cu vioara, scârţâind o melodie populară.

— Vino mai aproape şi cântă-ne ceva de „ocnă” i-a strigat

Pavel.

Ţiganul s-a apropiat şi a început să-şi umfle „foalele”:

„Doamne, pe duşmanii mei.

Fă-i, Doamne, bolovănei.

Să calc cu cizma pe ei!

Dă-le car cu patru roate.

Ia-le mâinile din coate şi mie dă-mi sănătate.

Ca să le petrec pe toate! „etc.

— Mai ştii vreunul? l-a întrebat Pavel când acesta a terminat.

— Cum să nu ştiu? Dacă vrei îţi cânt „Groparul”.

— Dă-i drumul!

Şi-a dres ţiganul glasul, a tuşit o dată, apoi a început:

„Groparule, deschide mormântul meu să ies!

La vatra părintească să mă reîntorc o dată.

Prin locurile unde m-am bucurat odată.

Să-mi văd părinţii, fraţii, logodnica adorată” etc

— Hai să mergem! am spus eu. Lăutarul nostru ne-a cătrănit de tot inima. Păi, de morţi avem noi nevoie acum sau să ne bucurăm şi să ne veselim?

— Lasă, măi, că nu strică să mai ştie omul şi ce i se poate întâmpla în lumea de dincolo! a intervenit Pavel. Ia, neică, 10

lei de la mine şi pune-ţi burta la cale! i-a spus el ţiganului, care a plecat făcând plecăciuni.

...Ne-a Iosif, şeful mecanic, era un bun meseriaş şi avea un suflet mare. Totdeauna se apropia de noi părinteşte şi ne îndruma cu blândeţe în muncă şi ne povăţuia asupra comportării în viaţă. Avea, însă şi el „năduşiil lui”, ca orice marinar care „de şase luni nu văzuse uscatul”. Mergea uneori la bufetul portului şi nu pleca până nu dădea peste cap o jumătate de ţuică de prune. Necazul lui începea când ajungea la schela (puntea) pe care trebuia s-o treacă pentru a intra pe vas, traversarea ei transformându-se într-o dificilă problemă. Puntea care făcea legătura între elevator şi cheu era un dulap de scândură lung de 10 – 12 metri şi lat de 25 – 30

de centimetri. Dacă era călcată cu grijă nu arcuia, însă atunci când era agresiv abordată, începea să unduiască în sus şi în jos, producând dezechilibrul şi ameţeala celui care proceda astfel, care se putea termina cu o baie în apă, îmbrăcat în ţinuta completă.

Nea Iosif ştia bine acest lucru şi intra pe schelă în patru labe, mai întâi încerca să meargă cu faţa, apoi se ducea din nou pe mal şi se întorcea cu spatele, constatând că este mai uşor aşa. În final reuşea să ajungă pe elevator, după mai multe încercări, timp în care coana Margareta, soţia lui îi striga de lângă tambuchiul care acoperea intrarea pe scara ce ducea în cabina lui: „Hai, Iosife, că se răceşte mâncarea!”

Nea Iosif nu ne permitea niciodată să-l ajutăm în traversarea „infernului” cum îi spunea el.

— Lăsaţi-mă să sufăr singur! Aşa merită cei care fac ca mine. De ce să-i mai chinui şi pe alţii să mă care?

O „pasarelă” adevărată se folosea numai la navele de pasageri, precum şi la cele care acostau la pontoane. Aceasta era lată de peste un metru, prevăzută cu traverse de siguranţă a piciorului, cu balustradă formată din stâlpi metalici prevăzuţi cu caute pe o parte sau pe ambele părţi.

Navele de transport folosesc, în general acest sistem de punte pe care l-am descris mai sus, deoarece se manevrează mai uşor, fiind mai practică. Marinarii ştiau să meargă pe o astfel de punte fără incidente, cu excepţia celor care uitau măsura la băutura alcoolică şi erau astfel testaţi asupra lucidităţii lor când se încumetau s-o traverseze. Însă tentaţia de a o traversa era mare, pentru că patul şi casa marinarului erau pe vas, la capătul schelei cu pricina; uneori încercarea reuşea, alteori se sfârşea cu o baie straşnică, mai bună sau mai rea, în raport de anotimp.

Pe Elisabeta am invitat-o de mai multe ori la elevator. Stăteam în cabina mea şi discutam tot felul de probleme întocmai ca un musafir obişnuit, până pe data de 03 august, când am mers din nou la un bal împreună cu ea, de

data aceasta în curtea Consiliului raional de atunci. Acolo am dansat până după mizul nopţii, după care am invitat-o la vapor, şi atunci s-a produs inevitabilul. Despre aceasta nu ştia decât colegul meu Toma. Am condus-o apoi acasă la ea, iar când m-am înapoiat, am intrat în cabină, m-am aşezat pe pat cu mâinile sub cap şi am început să cuget. Regretam ce făcusem şi mă mustam în eul meu, pentru faptuul că am cedat atât de uşor instinctului carnal, deşi o făcusem fără nicio justificare. Nu mă gândisem înainte la urmări şi mă dojeneam pentru nesăbuinţa mea. Mă pătasem cu toate că procedasem cu multă tandreţe. Era o faptă nedemnă care nu-mi dădea dreptul să-i judec pe alţii. Nu mai eram eu, cel de altă dată care mă consideram demn, condus de sentimente nobile şi suflet generos. Doream să-mi îndrept grabnic greşeala, dar nu mă pricepeam cum să procedez, întrucât despre căsătorie nici nu putea fi vorba, deoarece în toamnă urma să plec la şcoala de ofiţeri, aşa cum am arătat mai sus.

Elis (Elisabeta) era frumoasă, rumenă ca o piersică coaptă, tânără şi plină de speranţe, naivă ca un fluture pe care hazardul o făcuse să se rătăcească în cabina mea de la vapor.

Aşa a intrat ea în viaţa mea aproape netrăită şi n-am mai putut s-o alung. Am reuşit să amân deznodământul numai cu un an, când, muncit de remuşcări, m-am întors la ea şi i-am liniştit părinţii, urmând căsătoria la starea civilă în martie anul următor.

Mi-o amintesc când o plimbam pe apa Borcea cu barca de la vapor. Cu părul ei blond strălucitor, ars de soare, cu carnea tare care bătea în trandafiriu şi umbrită de un puf uşor – un fel de catifea palidă – care nu se observa decât atunci când o mângâia soarele; zulufii blonzi care-i încadrau faţa de păpuşă erau în armonie cu ochii căprui cu nuanţe spre verde. Părea un veritabil tablou pictat de Veronese.

La întoarcerea din pădure i-am pus pe cap coroniţa împletită de mine din rămurele verzi de salcie, prilej cu care am declarat-o regină.

„Ce-o fi în sufletul ei?” m-am întrebat cu voce tare, ceea ce a fost de natură să mă sperie când mi-am auzit vocea.

Am continuat să ne vedem de multe ori chiar pe vapor, până la începutul lunii septembrie, când urma să plec la Giurgiu pentru susţinerea examenului de maturitate (bacalaureat).

3 – Din nou la Giurgiu Nu-ţi Soare în zona portului Călăraşi lucra nava „Bicaz”, un remorcher propulsat cu aburi. Aflând că urmează să plece la Giurgiu, am mers la Căpitănia portului şi am solicitat să fiu transferat pe acest vas care avea un mecanic lipsă, motivând şi problema susţinerii examenului la liceu. Astfel că pe 2

septembrie dimineaţa, am părăsit portul Călăraşi unde nu m-am mai întors decât peste un an.

Mă pregătisem bine pentru cele 7 obiecte la care urma să susţin examenul şi nu aveam emoţii. După ce am dat lucrările scrise la limba română şi matematică, într-o după-amiază de la ora 15°° până la ora 183° am susţinut examenele la cele 7 obiecte, proba orală. Elevii stăteau la aceeaşi masă lungă faţă în faţă cu profesorii. După ce terminai la un obiect, schimbai locul cu alt elev la obiectul următor, fără niciun fel de pauză, astfel că seria care a intrat la examenul oral ieşea afară numai după ce susţinea toate examenele: limba română, matematică, fizică, chimie, limba rusă, bazele darvinismului şi istorie.

A fost obositor, însă pot spune că am avut satisfacţia că totul a mers strună. Mi-am dat atunci seama cu câtă uşurinţă pot rechema din memorie fragmente întregi, rezumate, numeroase versuri, sumedenie de formule de calcul matematic şi chiar definiţii pe care le turuiam aproape fără efort, mirându-mă eu însumi de capacitatea mea de aducere aminte.

La examenul de matematică, după ce am epuizat şi punctul al doilea şi umplusem ambele table glisante, profesorul m-a privit mirat. L-am întrebat dacă o pot şterge pe prima ca să-mi pot desfăşura problema de la

punctul 3, dar el mi-a răspuns printr-o întrebare:

— Unde ai învăţat toate astea?

— La Şcoala Medie Tehnică de Marină, i-am răspuns.

— De ce nu mi-ai spus de la început ca să nu mai pierdem atâta timp?

— Nu înţeleg întrebarea.

— În adeverinţa dumitale de la dosar scrie că eşti muncitor în port. Care este adevărul?

— Acesta este. Sunt mecanic pe nava „Bicaz”, dar când am depus dosarul eram elev şi…

— Următorul! a spus profesorul şi am schimbat din nou locurile între noi.

…După examene m-am prezentat din nou la lucru. Nava „Bicaz” făcea curse scurte, tractând şlepuri până la Turnu Măgurele sau până la Brăila, însă nu lucra de două zile, având o fisură în cazanul de aburi pentru care a intrat în Şantierul Naval Giurgiu pentru remedieri. Cu prilejul reviziei conductelor de apă (era tipul de căldare la care apa circula prin ţevi acvatubulare) s-a constatat că ecranul şamotat din fundul cazanului are câteva cărămizi căzute, la fel şi pe vatră unde bătea flacăra şi nimeni din şantier nu se hotăra să intervină pentru repararea lor, tot amânând ziua intervenţiei.

Şeful mecanic Costică Toancă, un bărbat de vreo 50 de ani, de loc din Calafat sau Bechet, numai reţin exact, care lucrase numai pe vase cu maşini cu aburi, îşi cunoştea bine meseria. Într-o zi ne-a adunat pe toţi la sala maşinii unde ne-a expus părerea lui cu privire la defecţiune, întrebându-ne dacă suntem de acord s-o executăm cu forţe proprii pentru a grăbi plecarea în cursă, unde era mult mai bine decât în şantier. Ne-a convins că putem executa lucrarea şi am fost de acord.

— Este necesar să înlocuim numai câteva cărămizi de şamotă care s-aua rs şi au căzut de pe ecranul din fundul cazanului. Acolo a ajuns vârful flăcărilor şi, cu timpul le-a scorojit şi le-a fărâmiţat. Vatra nu are prea multe stricăciuni. Toate le putem face noi dacă avem materialele.

— Ce ne trebuie, nea Costică? a întrebat Sandu Enache.

— Vreo douăzeci de cărămizi de şamotă, ciment tot de şamotă şi o mistrie, la care trebuie să adăugăm puţină pricepere.

— Dacă avem cărămida şi mortarul, eu mă angajez să intru în cazan pentru a executa lucrarea, am spus eu.

— Ai mai făcut aşa ceva? m-a întrebat şeful mecanic.

— Am turnat ciment şi am tencuit, iar diferenţa dintre ce am făcut şi ce trebuie să fac acum nu este prea mare, după câte îmi dau eu seama. Eu o voi executa, iar dumneata o verifici când este gata lucrarea, i-am răspuns eu. Până atunci se mai răceşte cazanul şi se poate intra înăuntru fără probleme.

— Cazanul e cam fierbinte, nu crezi că ar trebui să mai aştepţi vreo oră-două?

Primind aprobarea, am intrat în cazan imediat ce au fost aduse şi pregătite materialele. Luasem cu mine o lampă portabilă pe care am agăţat-o deasupra capului meu printre ţevi. Nu mă puteam ridica decât în cot datorită spaţiului mic. Am curăţat toate cărămizile deteriorate şi am pregătit stratul de mortar, apoi am încastrat fiecare cărămidă în locul unde fuseseră scoase cele defecte; după ce am încărcat toate rosturile dintre ele, am tencuit tot ecranul, continuând cu vatra. Toată treaba a durat mai puţin de o oră, după care am scos sculele şi molozul, am măturat vatra şi am ieşit.

— Te-ai frecat de toate ţevile! mi-a zis şeful mecanic.

— Eşti negru ca dracu'! a exclamat şi Enache. Numai dinţii ţi-au mai rămas albi. Nu ţi-a fost cald acolo?

— Mi-a fost destul de cald, dar praful şi funinginea m-au sufocat. Cred că am reuşit să rezolv bine lucrarea, am spus eu, privind spre şeful mecanic.

— Să mai aşteptăm puţin până se întăreşte cimentul şi voi intra şi eu să văd ce ai făcut acolo.

— Am lăsat lampa portabilă înăuntru, am mai spus eu.

— Las-o acolo! Scoate-o din priză, Enache! a spus şeful mecanic. Acum du-te şi fă o baie că mai avem apă caldă şi eşti liber toată ziua! mi-a spus el.

— Vreau să văd proba şi apoi voi pleca în oraş. După baie am revenit în sala maşinilor. Şeful mecanic era în pântecul cazanului şi gâfâia din când în când şi scuipa din cauza funinginii.

— Ai făcut treabă bună, văd că te pricepi. De acum tu vei fi zidarul vasului! a spus şeful mecanic ştergându-şi faţa de transpiraţia care-i şiroia pe faţă îmbibată cu funingine.

Căldarea este caldă şi acum, mă mir cum de ai reuşit să rezişti în zăpuşeala de acolo? a mai adăugat el.

Cazanul a fost pus sub presiune şi totul a mers foarte bine. Ne-am stabilit orele de cart şi am plecat în oraş.

Am trecut pe la liceu şi mi-am ridicat diploma de maturitate pe care am făcut-o sul şi mă îndreptam spre centrul oraşului. Pe stradă m-am întâlnit cu o fostă prietenă a noastră, Nu-ţi Soare. Este adevărat că nu o cunosc toţi colegii noştri, ci numai câţiva care frecventam sălile de dans.

Este bruneta căreia unii îi ziceau „vagabonda”, iar alţii mai incisivi o numeau brutal „ţiganca”. Mi-a povestit o serie de istorioare, printre care una legată de un coleg, căruia nu-i dau numele. Nu-ţi zicea că respectivul coleg fiind undeva în intimitate cu ea, i-a spus „Te iubesc!” la care ea, libertină şi slobodă la gură cum o ştiţi, i-a răspuns: „Ai stofă în tine, bărbate, dar nu-ţi ajunge decât pentru un biet veston. La mine nu ţine! Tu eşti atât de îndrăgostit de mine precum măgarul de floarea mărăcinilor. Lasă declaraţiile astea umflate şi răsfaţămă!” „Cum?” a întrebat el. „Ştii tu cum, altfel de ce ai mai venit? Sau eşti… virgin şi îţi este frică?”

Am râs amândoi, amuzându-ne pe seama colegului.

M-am gândit să trec şi pe la şcoala navală să-mi ridic şi diploma de acolo. Mă pornisem pe ridicat, doar era ziua diplomelor pentru mine.

La şcoală l-am găsit chiar pe „Noi!”. Directorul Persoiu m-a primt cu o faţă destinsă, jovială, cum nu-l mai văzusem niciodată în cei aproape doi ani de zile petrecuţi în „feuda” lui.

În timp ce-mi semna diploma şi „certificatul de muncitor calificat” în meseria mecanic-motoare nave, am discutat mai multe banalităţi. Deodată Persoiu m-a întrebat:

— Ştiam că eşti înscris la liceu, ce ai făcut, ai mai continuat?

— Am continuat. Am în mână diploma de maturitate pe care am ridicat-o de la liceu de circa o oră.

— Bravo! mi-a spus el şi părea să fie sincer.

După ce m-a privit o vreme, semn că era puţin descumpănit, a continuat:

— Te rog să nu fii supărat pe mine că în timpul şcolii v-am mai certat. Recunosc că am avut o impresie deformată în legătură cu voi, cei care aţi venit de la Constanţa, însă, ulterior am constatat că niciodată nu am avut o promoţie mai bună ca a voastră. E drept că vă consideram vagabonzi, filfizoni şi mă supăram pentru unele ştrengării ale voastre. Da, m-am luat şi după spusele altora şi m-am înşelat. În exprimarea sa se vedea că îi pare rău şi parcă şi-ar cere scuze în mod mascat.

— Ce a fost s-a dus. Noi am şi uitat, am minţit eu. Ne-am despărţit în cele mai „cordiale” relaţii, directorul ţinând să adauge când am plecat: „Mai daţi şi voi, din când în când pe la noi! Nu ne ocoliţi!”

— Da, am promis eu, dar nu m-am ţinut de cuvânt, deşi am fost în Giurgiu de mai multe ori.

În drum spre port, m-am abătut şi pe la Centrul Militar pentru a duce diploma de maturitate şi să aflu amănunte.

4 – Două veşti care m-au decepţionat.

Rodica

M-am prezentat la ofiţerul de serviciu, iar acesta l-a anunţat pe Căpitanul Toader. M-a întâmpinat în hol şi m-a

condus în biroul său.

— Am adus diploma de maturitate, l-am anunţat eu.

— Da… nu ştiu cum să-ţi spun… a început să se poticnească în vorbe căpitanul.

— S-a întâmplat ceva? l-am întrebat eu.

— Da. Nu te putem lua, îmi pare foarte rău de dumneata, încă odată se confirmă că oamenii buni nu au noroc. Ce să-i faci, aşa este viaţa… îmi pare sincer rău.

— Nu înţeleg, a intervenit ceva? Puteţi să-mi explicaţi ce s-a întâmplat? l-am întrebat eu, văzându-l în vădită încurcătură.

— Nu te putem lua la şcoală pentru că nu îndeplineşti condiţiile cerute.

— Data trecută când am adus autobiografia mi-aţi spus că totul este în regulă şi că îndeplinesc acele condiţii.

— În urma verificărilor făcute a rezultat că tatăl dumitale nu este înscris în Gospodăria Agricolă Colectivă, iar ordinul este ca cei care se află în această situaţie să nu fie admişi pentru şcoala de ofiţeri. Mie, personal, îmi pare foarte rău, te rog să mă crezi! a mai spus căpitanul.

— Dacă nu se poate, nu se poate şi gata! am spus eu, ridicându-mă de pe scaun.

— Să te mai anunţ ceva: noi am cerut fişa dumitale de la Centrul Militar Constanţa pentru că ai recrutat la Giurgiu. Nu ştiam că nu vom reuşi să te trimitem la şcoală. Contingentul cu care ai recrutat pleacă pe 10 – 12 noiembrie la unităţi militare, aşa că va trebui să te prezinţi tot aici pentru încorporare.

— Cine mai ştie pe unde voi fi eu cu vaporul la acea dată!?

— Oriunde vei fi, noi te anunţăm prin Căpitănia portului.

— Vei merge tot la o unitate de marină. Este cea mai frumoasă armă, deşi mulţi se tem pentru termenul ei lung.

— Eu nu pot merge la o altă armă? l-am întrebat.

— Nu, deoarece eşti în meseria respectivă. Lasă că

va fi bine, cu toate că la şcoala de ofiţeri erau alte perspective! a mai spus căpitanul, strângându-mi mâna la despărţire.

Se spulberase un nou vis. „Cât de crudă este soarta unor oameni! De ce sunt eu vinovat că tata nu s-a înscris în colectiv, că doar nu eu voi lucra acolo. Ciudat mod de gândire la cei ce ne conduc, dacă vor să-i stăpânească pe părinţi lovesc în copiii lor”, mă gândeam eu mergând pe jos, spre centrul oraşului.

În apropierea „farfuriei” pe strada Portului l-am întâlnit pe prietenul nostru comun Petrică, cunoscut colegilor.

— Hai să facem un tur pe centru, după care eu te părăsesc că mă aşteaptă mama s-o însoţesc până la policlinică!

— Dacă te grăbeşti, este bine să pleci, să n-o faci pe mama ta să aştepte prea mult, mai ales că e vorba de sănătate.

— Ne plimbăm puţin să mai schimbăm şi noi două vorbe, că nu te-am mai văzut din primăvară, a spus Petrică.

Am pornit-o încet pe trotuarul exterior, luând-o spre stânga. Când am ajuns în dreptul străzii Gării, am observat-o pe Rodica, o cunoştinţă mai veche de la liceul din Giurgiu, care ma ajutat cu nişte cărţi pentru examenul de clasa a X-a. Mi-am permis s-o strig şi ea ne-a aşteptat.

I-am făcut cunoştinţă cu Petrică şi am făcut turul „farfuriei” împreună. La următorul tur, Petrică s-a scuzat şi a plecat, iar eu am rămas cu Rodica, continuând discuţiile.

Era foarte abătută, dar nu mi-a spus motivul. Am condus-o până acasă. Stătea într-o casă mare pe strada Gării, cu gard de fier forjat. Când am ajuns în dreptul porţii şi a început să învârtă cheia în broască, din casă a răzbătut până în stradă un lătrat puternic de câine.

— Este Rex, câinele nostru lup, mi-a confirmat ea. Vino înăuntru că nu vei păţi nimic!

— Te rog să mă scuzi! Astăzi nu pot întârzia pentru că la ora 20°° intru în serviciul de cart la vapor.

— Bine. Vino când poţi! Eu te aştept.

— Mă voi strădui să nu te las să mă aştepţi prea mult.

Ne-am luat rămas bun şi am plecat la vapor, parcurgând drumul pe jos până în port din lipsa mijloacelor de transport.

Peste două zile am ieşit în oraş să pun nişte plicuri la poştă şi am trecut pe la Coana Marioara să-i duc câte ceva. Am găsit-o la poartă rezemată cu coatele de gardul de la stradă.

— Sărut mâna, coană Mărioara!

— Să trăieşti, mamă! Ce faci? Bine că ai venit.

— Am venit să te văd.

— Hai în casă să-ţi arăt ceva!

M-a luat de braţ, conducându-mă în modestul ei apartament, unde mi-a înmânat o telegramă.

— N-am înţeles de la cine este şi mă frământam cum să fac să te găsesc, că eşti mereu plecat.

— Este de la tata. Scrie că vine pe 13 dimineaţa, i-am spus eu, după ce am citit-o. Mâine este 13, nu-i aşa?

— Da, mâine. Ce repede trec zilele, parcă ieri a fost vara! a spus coana Marioara dezamăgită de viteza cu care se scurg zilele.

Am rămas pe gânduri. „De ce vine, oare, tocmai în perioada recoltelor de toamnă?”

— Coana Marioara, te rog să-i spui, când vine, să mă aştepte până sosesc! Noi mai plecăm cu vaporul în diferite porturi prin apropiere, dar ne întoarcem. Spune-i că am primit telegrama şi voi fi aici spre seară. Mă ajuţi?

— Sigur mamă, că te ajut! a spus ea hotărâtă. Întotdeauna am vrut să fac ceva pentru tine şi chiar pentru voi amândoi, dar ştii care sunt posibilităţile mele. Vezi tu, Nicuşor, eu n-am avut copii şi te-am iubit pe tine considerându-te ca pe fiul meu de când ai apărut aici, în casa mea.

— Nu te necăji, tanti Marioara şi nu te mai scuza! Noi te-am considerat ca pe o mamă pentru că ai fost tare

bună cu noi şi ne-ai oferit ce ai putut, pentru care îţi mulţumim amândoi şi ne simţim datori, dar suntem mereu plecaţi…

În ochii bătrânei s-au ivit lacrimi care au alunecat uşor pe obraji. I-am sărutat obrazul umed, iar faţa i s-a luminat de un zâmbet de fericire.

— Vorbele tale îmi fac bine, Nicuşor, a îngăimat ea, ştergându-şi lacrimile de pe faţă cu poala şorţului.

— Coana Patriţa ce face? Pot să trec s-o văd?

— Nu poţi s-o vezi că este plecată la tratament la Băile Herculane, împreună cu soţul. Dar nu mi-ai spus ce face Nicu Păduraru, colegul tău de cameră. El n-a mai trecut pe la mine.

— Ultima dată când m-am întâlnit cu el, era pe vaporul „Voronej” şi lucra între porturile Călăraşi şi Feteşti, dar acum nu mai ştiu pe unde este.

Mi-am luat rămas bun de la fosta noastră gazdă şi am plecat în oraş. Mi-am amintit că îi promisesem Rodicăi să o vizitez acasă şi am pornit spre str. Gării. Când am ajuns şi am apăsat pe butonul sonerieicâinele Rex a şi început să latre cu glasul lui gros şi puternic. În uşă a apărut Rodica şi pe lângă ea capul lui Rex.

— Poarta este deschisă, însă te rog să aştepţi puţin până îl pun pe Rex în camera lui!

Când am intrat în casă, de câte ori vorbeam eu, se auzea şi glasul lui Rex.

— Nu admite să fie alt bărbat în casă, în afară de el, a spus Rodica râzând. „El” înseamnă Rex.

Am privit-o o vreme în tăcere ascultându-i peripeţiile pe care le relata cu detaşare în legătură cu Rex.

Rodica era o femeie tânără, abia împlinise 18 ani, o fetişcană cu trăsături pure şi cu o privire nevinovată ce se distinge de sub genele ei grele, semănând cu îngerii ce se pictează pe păturile pruncilor. Mici bucle mătăsoase, cu un luciu auriu îi acopereau fruntea, iar celelalte, mai bogate, căzeau peste umerii ei albi şi rotunzi.

În seara aceea purta o rochie de catifea verde,

decoltată până la jumătatea sânilor, iar pielea albă îi ieşea în evidenţă, nereuşind să ascundă freamătul vieţii care pulsa dedesubt. Când se deplasa prin casă, şoldurile i se desenau sub catifeaua întinsă, arcuind ritmic în prelungirea coapsei lungi. Se aşezase pe fotoliu şi m-a invitat să iau loc pe celălalt aflat în faţa ei. Stătea cu un picior peste celălalt, cel aflat deasupra se zbătea nervos, iar mişcările lui transmiteau catifelei un tremur uşor, ca şi când sub ea tot corpul fremăta. Privind-o, constatam că ochii ei sunt trişti, iar zâmbetul şters, dându-i o înfăţişare nevinovată. „Ce se ascunde, oare, în această privire a ei, în acest trup, în acest suflet al ei?” mă întrebam în timp ce continuam s-o studiez.

Chipul ei era pur, luminat de o nevinovăţie îngerească.

Între pleoapele-i întredeschise am observat o flacără provocatoare. Am simţit că mi se opreşte respiraţia. În apropierea ei mă simţeam tulburat cum nu se întâmplase niciodată de câte ori ne mai întâlnisem. Am pus mâna pe mâna ei pe care am simţit-o caldă şi îmi transmitea un fluid ciudat, o tinereţe năvalnică, fierbinte şi binefăcătoare. A început şi mâna ei să-mi caute complicitatea şi să mă mângâie.

Linia fină a gâtului ei se continua mai jos cu sânii care curbau rochia, iar împreună cu umerii rotunzi îi atestau vizibil feminitatea. Eram încântat de ceea ce vedeam şi mă cuprinsese un fel de melancolie, aşa cum mi se întâmpla să simt uneori când treceam pe lângă locuri frumoase, lângă care nu mă puteam opri să le admir.

— Despre mine ştii mai multe, unele ţi le-am reamintit mai zilele trecute, însă eu nu ştiu despre tine mai nimic. Poate s-ar cuveni să-mi spui câte ceva?! am început eu.

— Eşti aşa de curios să-mi cunoşti biografia? Ce interes ai? m-a întrebat Rodica, zâmbind.

— Nu este vorba de un anume interes, ci aşa, ca să ştiu câte ceva despre tine. Eşti prietena mea, doar.

— Bine, s-a învoit ea. Află atunci că luna trecută am împlinit 18 ani, că am terminat liceul şi am susţinut examenul la facultate, unde am căzut „cu succes”, că mai am o soră cu doi ani mai mare decât mine, care lucrează la fabrica de confecţii din oraş, tata este profesor la o facultate de mecanică din Bucureşti, iar mama s-a prăpădit acum aproape patru ani de zile. Mai mult ce să-ţi mai spun? Mă pregătesc să mai încerc la vară la facultate şi în raport de rezultate voi mai vedea, în această casă locuiesc eu şi sora mea, apărate de Rex pe care l-ai văzut cât de hotărât latră. Restul cred că nu te interesează. Rex ne apără de intruşi, dar şi de rele.

— Ai dreptate, poate nu este o biografie prea interesantă, dar am vrut să ştiu câte ceva, aşa, pentru cultura mea.

— Nu prea eşti satisfăcut de prezentarea mea, după câte observ. Fiecare lucru la timpul lui.

Mă gândeam la soarta ei, o fată fermecătoare, tânără, care nu era exclus să ajungă să se piardă, aşa cum se întâmplă cu multe fiinţe dotate care apucă pe căi întortocheate. După părerea mea de acum, Rodica avea suficientă cultură la vârsta ei.

Emoţionat cum eram, m-am ridicat şi am luat-o în braţe, strângând-o la pieptul meu, apoi m-am aplecat spre ea şi am sărutat-o. Mi-a răspuns cu multă patimă şi am continuat să rămânem îmbrăţişaţi mai multe minute.

Îi simţeam trupul dogorind prin rochia de catifea, fiind lipit de al meu pe toată lungimea.

— Hai să ne aşezăm pe pat! a propus ea fără o altă pregătire. Mă simt puţin obosită.

Mi-am scos haina şi cravata şi m-am aşezat pe pernă lângă ea, care stătea întinsă şi-mi făcuse loc, aşteptându-mă. Ne-am sărutat şi ne-am mângâiat ca doi prieteni de demult care ne reîntâlneam după perioade lungi de despărţire. Pe măsură ce trecea timpul, ne apropiam mai mult sufleteşte unul de celălalt şi începusem să mă simt stânjenit, gândindu-mă ce va urma şi cum să mă comport

în continuare. Rodica îmi strângea mâinile într-ale ei aşa cum fac copiii, mi le mângâia, după care îşi lăsa capul pe pieptul meu, privindu-mă de jos în sus. În această poziţie părul ei se împrăştia pe pieptul şi gâtul meu şi-i simţeam parfumul discret. Sânii se lăsau vederii, ieşiţi discret din corsetul alb şi fremătau în ritmul respiraţiei ei. Rodica era, însă, o femeie atrăgătoare.

Rex nu mai lătra din camera lui, acum scâncea din când în când. Rodica s-a ridicat din pat şi s-a îndreptat spre ieşire.

— Mă scuzi puţin! Vreau să văd ce are Rex.

— Desigur, am încuviinţat eu.

— Nu cred că te sperii fără mine. Pari destul de curajos, a mai spus ea zâmbind pişicher.

În hol s-a auzit un dialog scurt cu câinele, iar după circa două minute a revenit în cameră, ducând în mâini o tavă pe care se găsea o sticlă cu licheur, două pahare şi o farfurie cu fursecuri. Îşi schimbase hainele. Purta un capot fin de mătase, sub care i se puteau ghici cu uşurinţă formele corpului. Mai târziu am constatat că era goală. Mi-a trecut un curent prin corp asemenea unei uşoare electricităţi. Am ciocnit paharele şi am băut.

După câteva minute Rodica a devenit mai vorbăreaţă. Avea un fel cuceritor de a prezenta oamenii şi unele fapte, încât m-am pomenit ascultând-o cu interes, participând, totodată, la trăirile ei. M-a impresionat povestea vieţii ei în familie, accentuând unele fapte.

— Cât este ceasul? m-a întrebat ea.

— Aproape unsprezece noaptea, i-am răspuns privind la acele ceasului meu de la mână.

— La ora asta oamenii dorm, a spus ea.

— Îmi cer scuze că te-am reţinut până la această oră! Trebuia să plec mai devreme, dar ne-am luat cu vorba şi… neam simţit bine.

— Nu am făcut nicio aluzie să pleci, dimpotrivă să ne culcăm că este târziu şi tu lucrezi mâine.

— Sora ta unde este? am întrebat-o.

— Este plecată la staţiunea Olăneşti. E în concediu.

A aranjat patul şi ne-am aşezat, continuând să ne mângâiem şi să ne sărutăm. Chipul ei avea ceva care atrăgea şi subjuga în acelaşi timp. În ochii ei verzi, în privirea ei scânteietoare se făcea simţită o forţă neînţeleasă. Dacă nu o cunoşteai, la prima vedere o socoteai o învingătoare, care poza într-o fiinţă mândră şi arogantă, dar când cădea pe gânduri, dădea impresia că este mereu în căutarea propriului său echilibru pe care nu-l găseşte, fiind stăpânită de un zbucium interior permanent. Rodica era fragilă întocmai ca o anemonă desprinsă de pe stânca pe care fusese fixată. Ea fusese făcută să încânte şi să împodobească, ca orice lucru frumos, la fel ca florile şi păsările exotice de apartament. Era ca o floare ornamentală, dar căreia i se tăiaseră recent toţi mugurii, rămânându-i numai frumuseţea.

Continua să se odihnească cu capul pe umărul meu, când am simţit umezeala fierbinte pe piele. Erau lacrimile ei care i se scurgeau de pe obraji.

— Ce faci, plângi?

— Gata, nu mai plâng! a spus ea, ştergându-şi lacrimile, dar evitând să vorbească mai mult de teamă că poate i-ar tremura glasul.

— Nu vreau să plângi! i-am spus eu. Am avut speranţa că te vei simţi bine, iar tu plângi.

— Mă simt foarte bine, poate chiar de bucurie plâng.

— Tu trebuie să renaşti, să nu mai ai gânduri negre! i-am spus eu, sărutând-o pe obrazul înlăcrimat.

Ea se considera o frunză bătută de vânt după plac şi nu-şi găsea drumul în viaţă.

Am adormit amândoi târziu în noapte, când somnul ne-a cuprins pe nesimţite. Dimineaţa ne-am trezit când încă nu se luminase bine şi am plecat la vapor.

Toată ziua am avut de executat manevre cu „Bicaz” încât nu am scăpat decât la ora 19°°, când am fugit în oraş pentru a mă întâlni cu tata. Când am ajuns, tata stătea de vorbă cu coana Marioara.

— Bună seara şi bine ai venit, tată! am spus eu.

— Bine te-am găsit, fiule!

— L-a muşcat câinele Azor de picior când a intrat în curte, a spus repede coana Marioara.

— Pe Azor îl ştiu de mult că se dă pe furiş. Şi pe noi a vrut să ne muşte când am venit prima dată aici. E gravă rana? am întrebat eu în final.

— Nu e mare lucru, a spus tata. M-a oblojit coana Marioara cu nişte gaz, apoi o alifie. Nici nu mă doare.

Mai târziu ne-am culcat, neputând discuta mare lucru cu el şi am stabilit să mergem a doua zi în oraş amândoi, după ce mă întorc eu de la serviciu.

Norocul a fost de partea mea. Manevrele şi transportul unor şlepuri nu a durat decât până la orele 16°°, astfel că m-am întors mai devreme acasă. Tata citea ziarul.

— Mergem în oraş, tată?

— Ce să facem în oraş?

— Să mâncăm ceva şi să bem o bere, apoi mai vedem.

— Am mâncat deja cu coana Marioara, dar merg să bem o bere, a fost el de acord, în final.

Am plecat amândoi discutând până am ajuns la restaurantul „Carpaţi” unde am intrat. La mese nu erau prea mulţi consumatori, iar ospătarii priveau pe fereastră.

Cum ne-am aşezat la masă a şi venit un ospătar la noi cu şervetul alb pe braţ, pregătit să ia comanda.

— Bună ziua! Ce servesc domnii? a spus el profesional.

— Bună ziua! am răspuns noi. Bere aveţi? l-am întrebat eu.

— Avem, la halbă.

— Atunci daţi-ne opt mici şi două halbe de bere.

— Avem mici proaspeţi, acum i-a adus, a precizat ospătarul.

Îndepărtându-se ospătarul, tata a început să-mi povestească de ce a venit la Giurgiu, cu o voce gravă.

— Măi, tăticule, tu ştii de ce am venit eu aici, la tine? În afară de faptul că doream să te văd şi să-ţi mai dau veşti despre cei de acasă, am venit aici pentru că nu aveam unde să mă duc, a răspuns tot el, cu vocea sugrumată.

— Nu înţeleg, am spus eu puţin mirat.

— Da, da! Pur şi simplu nu aveam unde să mă duc. De două săptămâni dorm pe câmp, iar acasă am fost numai noaptea, de două ori, pentru ca să mă spăl şi să-mi schimb hainele.

— Păzeşti recoltele sau via? N-ai cules porumbul?

— Porumbul încă nu l-am cules pentru că nu s-a copt bine, însă nu porumbul îl păzesc, mă păzesc pe mine. Deocamdată în porumb mă ascund.

— De cine te ascunzi, tată? Ai făcut vreo faptă nesăbuită? Eu nu te ştiam în stare de fapte rele, i-am spus, privindu-l cu suspiciune.

— Tu ai fost plecat, nu ai de unde să ştii ce necazuri am tras noi acolo. La început ne-au copleşit cu „cotele” la cereale pe care abia le puteam achita, dând toată producţia pe un an de zile. Sătenii care le mai ascundeau prin gropi săpate în pământ erau descoperiţi şi li se confisca tot ce li se găsea, rămânând muritori de foame. Din această cauză nu ţi-am putut trimite bani atât cât ţi-au trebuit pentru şcoală. Acum umblă prin sat o comisie însoţită de miliţieni pentru a ne obliga să ne înscriem în colectiv. Mai suntem nouă familii care nu ne-am înscris şi umblă toată ziua după noi. Dacă te prinde trebuie să te înscrii, iar dacă refuzi te iau cu ei şi nu se ştie dacă te mai întorci acasă.

După o tăcere prelungită, cu o voce tremurată datorită emoţiei şi a stării în care nu l-am mai văzut niciodată, i-am spus:

— Nu mai ai de ales, tată! Din câte am văzut şi am citit, am tras concluzia că nu există altă cale. Mai devreme sau mai târziu tot acolo se va ajunge. Vremurile de altă dată au apus şi toate au pornit la vale ca o apă mare care mătură totul în cale spre acelaşi vad. Nu mai există

scăpare.

— Nu ştiu ce să mai fac. M-am luat de gânduri.

Îl priveam cum albise şi îmbătrânise la faţă deşi nu avea decât 47 de ani atunci. Era descumpănit şi îngenuncheat, se gârbovise de tot doar în două săptămâni de suferinţă în care a privit neputincios şi înnebunit cerul, blestemând soarta sa de om deznădăjduit.

— Eu cred că ar trebui să te înscrii, tată. Nu mai are rost să-ţi prelungeşti agonia. Dumneata trebuie să ştii mai bine că nu mai ai nicio scăpare.

— Eu am văzut în Rusia cum e la colhoz, atunci când am fost cu războiul. Existau colhozuri în sate de câte douăzeci de ani, dar oamenii tot săraci erau.

— Ruşii ne conduc şi pe noi şi nu vor pregeta să facă şi la noi la fel ca la ei, aşa că nu văd altă posibilitate.

— Îmi vine greu să fac acest pas. Tu ştii cât am suferit noi pentru acest pământ şi de câte ori ne-am culcat flămânzi. Cum să duc eu acolo caii mei şi să mă uit cum îi bat alţii sau cum îi lasă să rabde de foame, legaţi pe la garduri?

— Încearcă să înţelegi că totul este pierdut. Spuneai de Gică şi de Chiriţă că i-a dat afară din miliţie pe motiv de studii.

Nu acesta este motivul, fii sigur! Ei au cel puţin şapte clase, deci nu studiile îi preocupă pe ei, câtă vreme sunt alţii care nu au nici atât şi nu-i deranjează nimeni. I-au scos tocmai pentru a te forţa pe dumneata să te înscrii în colectivă, iar pentru asta au acţionat asupra lor. Ca să fiu mai explicit, am să-ţi spun o poveste legată de mine, pe care ţi-am ascuns-o până acum: în luna iulie am depus un dosar la Centrul Militar Giurgiu pentru a mă înscrie într-o şcoală de ofiţeri de marină. Făcusem şi vizita medicală, autobiografia, toate celelalte acte şi aşteptam să mă anunţe când să mă prezint la şcoală. Săptămâna trecută am mers la ei să-mi dea rezultatul şi ştii ce mi-au spus? Că nu îndeplinesc singura condiţie, aceea de a fi dumneata înscris în colectivă. Deci se acţionează pe toate căile

pentru a obţine rezultatul dorit de ei. Să ştii că sunt puternici, au metode bine puse la punct şi vor reuşi sigur!

Ospătarul a adus micii şi berea. Aburul care se degaja din farfuriile cu mici era aromat, mirosind a carne friptă şi cimbru. Am mâncat cu poftă şi apoi am băut berea. Lăsând halba pe masă, tata a rămas pradă gândurilor.

— La ce te gândeşti? l-am întrebat eu.

— Mă gândesc să plec acasă în seara asta. Am tren la zece noaptea, în două ore sunt în Bucureşti, apoi la ora două am legătură spre Constanţa, iar pe la ora şapte sunt deja în Constanţa, pe lumină. M-am interesat la Informaţii când am venit, şi-a justificat el precizia cu care prezentase orarul fiecărui tren cu care urma să călătorească.

— Consider că ar fi fost mai bine să te odihneşti şi să pleci mâine. De ce să mergi noaptea pe drum?

— Plec acum! De odihnit voi avea destul timp…

Văzându-l atât de hotărât, nu am mai insistat să rămână şi l-am condus la gară. Şi-a cumpărat bilet de tren şi am ieşit pe peron.

— Du-te acasă, nu mai pierde şi tu vremea cu mine! Mâine trebuie să te duci la serviciu şi să nu fii obosit.

M-am prefăcut că nu aud şi l-am însoţit până mai departe unde am găsit o bancă pe care ne-am aşezat şi am continuat discuţia. Am scos din portmoneu 300 de lei şi i-am dat (salariul meu era 750 de lei).

— Te rog să-i iei, că eu mai am. Acum mai pot să-ţi dau, deoarece luna viitoare s-a terminat. Plec în armată. Până plec vă voi mai scrie vreo scrisoare.

— Ai şi recrutat?

— Da. Atunci când am fost recrutat pentru şcoala de ofiţeri.

— Primul meu băiat pleacă militar! a spus tata aproape în şoaptă şi a întors capul într-o parte pentru a ascunde o lacrimă care-i picura din ochii umeziţi şi se prelingea pe obraz.

— Ce s-a întâmplat? l-am întrebat.

— Nimic. O clipă de slăbiciune. Am obosit.

— Te rog să transmiţi mamei şi celorlalţi de acasă multă sănătate din partea mea! Ei ştiu că ai venit la Giurgiu?

— Mulţumesc. Sigur că le-am spus când am plecat.

Trenul trăsese la peron, iar locomotiva pufăia din timp în timp, aruncând aburi în lături. Ne-am îmbrăţişat şi tata a urcat în vagon, după care trenul s-a pus în mişcare.

Semnalele repetate adunau călătorii la scările vagoanelor, alţii stăteau îngrămădiţi la ferestre pentru a-şi lua rămas bun de la cei care i-au condus la tren.

Din toate părţile se auzeau strigăte şi chemări repetate care se spărgeau de zidurile clădirilor din staţie. Mulţimea de pe peron forfotea, se strângeau mâini, se schimbau saluturi.

Pe tata nu-l mai vedeam, dar când a plecat trenul, am ridicat braţul drept până când nu s-au mai văzut decât luminile roşii de la ultimul vagon. Atunci m-am desprins de stâlpul de care mă sprijinisem, gândindu-mă cât de mult s-a transformat tata. Nu mai semăna deloc cu acel bărbat falnic, drept şi sever, mai întâi cu el şi apoi cu toată lumea. Îmbătrânise brusc, strivit de greutatea grijilor şi a catastrofei care se năpustise peste el, peste familia lui şi peste tot satul – colectivizarea agriculturii. Când i-am spus motivul pentru care fusesem respins la şcoala de ofiţeri, a oftat adânc. Se simţea vinovat că din dorinţa lui de a păstra pământul, aduce prejudicii copiilor care nu pot urma o facultate sau să ocupe un serviciu după pregătirea lor.

Am ieşit din staţia CFR cu inima grea de toate câte mi se întâmplaseră în ultima vreme. Am trecut, totuşi, pe la Rodica, pe acasă. Am sunat şi a ieşit să-mi deschidă poarta.

— Nu dormi? am întrebat-o.

— Nu. Citeam ceva. Şi apoi ţi-am promis că te aştept.

— Ce face Rex? am întrebat, iar el a dat repede semnal.

— Nu vrea să stea singur deloc. Cum îl las în camera lui începe să scâncească aşa cum fac copiii alintaţi prea mult.

— Ai mâncat ceva? m-a întrebat Rodica.

— Da.

— Te văd puţin supărat, sau eşti obosit?

— Nu sunt supărat, poate numai puţin obosit.

— Dacă eşti obosit poţi să te odihneşti, patul te aşteaptă.

— Dar tu de ce ai stat îmbrăcată până acum?

— Nu am vrut să te aştept în capot. Mă pot face lejeră, dar ziceam să mai stăm puţin de vorbă. Trec imediat dincolo să mă schimb.

— Te poţi dezbrăca şi aici la fel de bine.

— Îmi este ruşine de tine. Ce vrei? Abia ne cunoaştem în intimitate de câtăva vreme, iar într-o asemenea postură mă simt stânjenită, s-a apărat ea.

— Ruşinea nu trebuie să se manifeste faţă de prietenul acceptat. Poţi motiva ruşinea în public ori când faci fapte rele, incalificabile, nu în intimitate când totul trebuie să fie pe faţă. Oamenii primitivi şi-au pus pe ei veşminte din piei de animale pentru a se apăra de frig, însă oamenii moderni se îmbracă şi din prejudecăţi, mai ales din pudoare. În intimitate însă, o femeie şi un bărbat nu trebuie să aibă asemenea prejudecăţi, ci, dimpotrivă să folosească nuditatea pentru a creşte apetitul dragostei.

Am ajutat-o să-şi scoată bluza, apoi ea a făcut totul până la capăt, după care s-a aşezat între perne. Am făcut şi eu la fel, trecând alături de ea. Sânii ei bine conturaţi aveau un volum care-mi umplea mâna cu care o mângâiam, iar afluxul de sânge datorat emoţiei inerente acestei stări le mărea consistenţa şi-i făcea duri în partea lor centrală.

La sfârşitul lunii octombrie nava „Bicaz” a fost din nou programată să lucreze în raza portului Călăraşi.

M-am prezentat la căpitănia portului să-mi cer debarcarea.

— De ce nu vrei să te duci cu „Bicaz” la Călăraşi? m-a întrebat căpitanul Rusu. Nu am alt mecanic disponibil cu care să te înlocuiesc.

— Domnule căpitan, merg oriunde, însă la Călăraşi nu mă mai duc. Acolo am schimbat deja trei vapoare, îmi ajunge!

— Mai aşteaptă, poate între timp se iveşte o ocazie mai bună!

— Nu pot să mai aştept! Transferaţi-mă pe oricare altă navă!

— Vrei să mergi pe remorcherul „Craiova”? Are lipsă un motorist, dar în prezent se află în portul Turnu Severin, a spus căpitanul după ce a cercetat diagrama navelor.

— Prefer să merg pe „Craiova”. Când trebuie să plec?

— Cât mai repede. Dă-mi carnetul să-ţi fac debarcarea!

Seara am plecat cu trenul la Turnu Severin, iar spre dimineaţă am coborât în gara de deasupra portului. Afară era rece, căzuse brumă şi se simţea că toamna vrea să-şi intre în drepturi. Mai târziu a ieşit un soare blând care încălzea pământul, răspândind în aer mireasma frunzelor uscate ce căzuseră, iar prin frunzişul galben şi roşu cafeniu care încă mai înveşmânta copacii, îşi strecura razele calde.

Remorcherul „Craiova” era acostat la ponton, mai jos de căpitănia portului. Din coşul lui ieşea un fum gros şi negru care arăta că motoarele funcţionează şi este pregătit de plecare în marş. Am urcat pe ponton şi de acolo, pe puntea vasului unde am găsit ofiţerul de cart (vardia). L-am întrebat de comandant, iar el mi-a spus că este plecat la Căpitănia portului.

— Dar şeful mecanic?

— Nea Petrică! a strigat el. Te caută cineva!

Din uşa careului ofiţerilor mă privea nea Petrică, şeful mecanic al vasului, cu care mă întâlnisem în timpul practicii şcolare.

— Ce faci, măi băiete? m-a întâmpinat el.

— Bine, nea Petrică. Am fost repartizat ca motorist aici, pe „Craiova” şi acum se cheamă că sunt omul dumitale.

— Bine ai făcut! Aveam nevoie de un motorist, acum am şi eu toate carturile asigurate. Ce zici, Neagule? i s-a adresat el unuia din echipaj care venea spre noi, ştergându-şi mâinile de ulei cu o lavetă.

— Mă bucur, nea Petrică, a spus Neagu, apropiindu-se. Când m-a privit mai atent, m-a recunoscut, ca de altfel şi eu pe el.

— A! păi el a făcut practică la noi anul trecut, nea Petrică! Nu ştiam că tu eşti noul coleg, mi s-a adresat el, exprimându-şi bucuria.

După ce m-a dus în careul ofiţerilor şi m-a prezentat celorlalţi membri ai echipajului prezenţi la bord, nea Petrică i-a spus lui Neagu:

— Ia-l în cabină cu tine şi aranjaţi-vă cartul!

Şeful mecanic era un bărbat robust, de vreo 46 de ani, din Brăila, un om sever, dar în acelaşi timp foarte apropiat de oameni, pe care îi scotea din orice încurcătură. Avea peste 1, 70 m înălţime, cu un spate lat, păr castaniu pe un cap mândru, semeţ. Vorba lui era plăcută, deşi, în general, era foarte ferm, având o energie care îi prisosea, dând siguranţa că poate ieşi din orice încurcătură. Îşi ascundea cu grijă sensibilitatea, străduindu-se să-şi consume în interior, discret reacţiile, astfel că în faţa celorlalţi rămânea înţelegător, dar tot ferm.

Erau două calităţi pe care el le considera indispensabile profesiei, mai ales că avea în subordine şase oameni, fiecare cu educaţia şi cu zestrea lui morală.

Toţi îl apreciau pentru dârzenia şi priceperea sa, dar şi pentru modul personal în care acţiona pentru a-şi scoate colegii din diverse încurcături, mai ales atunci când se întâmpla să fie încercuiţi de indivizi puşi pe harţă.

Când întindea el mâna dreaptă de la care îi lipsea un deget (pierdut cu prilejul unei intervenţii la motor), asta însemna ca toţi ceilalţi să sară în apărarea cauzei. El

reuşea întotdeauna şi niciodată nu fugea când era pericol, pentru a-şi abandona colegii. Aşa era nea Petrică. Mare om!

De la Căpitănia Portului, comandantul navei, căpitan Marcu, se întorsese vesel.

— Pregătiţi-vă de plecare! s-a adresat el echipajului.

— Domnule comandant! Avem un nou motorist, i-a spus şeful mecanic. A venit acum de la Giurgiu şi nu are încă ambarcarea pe „Craiova”. Să-l punem în ordine!

— Cine este? întreabă căpitanul.

— Eu sunt, am răspuns, declinându-mi numele şi funcţia de motorist. Nu am trecut pe la Căpitănie când am venit, întrucât nu ştiam că sunteţi pe picior de plecare.

— Bine, bine, să-mi carnetul! Pentru tine trebuie să mai fac un drum până la Căpitănie.

— Pot să merg eu, m-am oferit imediat pentru a repara greşeala.

— Nu! Şi aşa mai am ceva treabă, a răspuns Marcu, Căpitanul „Craiovei”.

A plecat la Căpitănie şi în scurtă vreme s-a întors.

— Plecăm, gata! Mola parâma! „Încet înainte!” a manevrat el maneta telegrafului, la care a primit acelaşi răspuns de la sala maşinilor, după care „Craiova” s-a desprins de ponton, deplasându-se încet în amonte. Sirena a sunat de trei ori, indicând manevra de întoarcere în aval, manevră care în navigaţie se numeşte rondou. Nava a descris un arc de cerc larg, a mers câteva sute de metri în aval, după care sirena a anunţat un nou rondou; de această dată „Craiova” s-a apropiat de un grup de şlepuri care aşteptau în ancoră. Marcu a luat portvocea şi a anunţat cârmacii şlepurilor să fie gata de manevră în vederea remorcării, iar marinarii de pe punte au aruncat saule pentru prinderea parâmelor metalice de remorcaj.

Datorită experienţei şi îndemânării marinarilor, convoiul s-a constituit repede, toate parâmele au fost prinse şi asigurate în cârligul de la „gangi”, apoi „Craiova” a pornit în marş spre Brăila, unde trebuia să ajungă marfa

din şlepuri. Odată manevra terminată, căpitanul a dat, prin telegraf, comanda Jumătate viteză!” apoi „toată viteza înainte!”, după care au rămas la lucru numai personalul din serviciul de cart, ceilalţi membri ai echipajului citind sau odihnindu-se în cabine.

Mă instalasem în cabină cu Neagu cu care am mai depănat unele amintiri, apoi ne-am informat reciproc despre colegii cunoscuţi, unii fiindu-ne prieteni comuni.

După trei zile de mers continuu „Craiova” a acostat în portul Brăila, în raza depozitului de materiale, unde se afla şi remorcherul „Nehoiu”, pe care l-am găsit pe Jan Frunză, colegul meu de şcoală, apoi pe Dinu Cristy şi Mihai Munteanu, ambarcaţi pe alte remorchere. Discuţiile au fost scurte, fără consistenţă, fiecare având treabă şi fiind preocupat de viaţa familiei de la bord.

Căpitanul „Craiovei” s-a deplasat la Căpitănie pentru a afla noua sarcină de transport pe care o vom primi, însă s-a întors cu un răspuns deloc mulţumitor.

— Rămânem la dispoziţie până la noi ordine! a anunţat căpitanul. Pentru astăzi nu mai avem nimic de făcut, iar cei care au rude sau familiile în oraş pot rămâne până mâine dimineaţă. La bord să rămână în mod obligatoriu, serviciul de cart! a precizat, în continuare, acesta.

— Eu nu am pe nimeni în Brăila şi pot rămâne de serviciu, i-am spus şefului mecanic.

— Dacă vrei să rămâi, schimbă cartul cu Neagu sau cu Pavel! Vă înţelegeţi voi, dar să nu rămână cartul neasigurat, a spus şeful mecanic, care urcase pe ponton pentru a pleca în oraş.

A doua zi căpitanul Marcu a mers din nou la Căpitănie de unde a primit ordin să rămânem la ponton pentru o săptămână în vederea asigurării unor „urgenţe” în caz de nevoie. Nimeni nu făcea nimic pentru că nu era nimic de făcut, astfel că membrii echipajului jucau table şi îşi omorau timpul ziua la navă, iar seara în oraş.

Profitând de această situaţie nesigură, m-am gândit

să dau o fugă până la Borduşani s-o văd pe Veronica, dar nu îndrăzneam să-l abordez pe comandant pentru a solicita aprobarea să părăsesc nava, deoarece mă temeam să nu-mi reproşeze faptul că sunt proaspăt venit pe vas şi am şi cerut învoire, ceea ce era adevărat. Dar eu aveam nevoie de această învoire şi mi-am zis în gând: „Încercarea moarte n-are”, cum spune proverbul. M-am dus la nea Petrică în cabină şi l-am întrebat:

— Chiar vom sta timp de o săptămână legaţi de ponton fără să facem nimic?

— Da, ce te miri? S-a mai întâmplat şi altă dată. Dar de ce întrebi? Ai tu un scop!

— Am întrebat şi eu aşa.

— Măi, tu nu întrebi degeaba, te ştiu eu. Pe mine nu mă duci. Ia spune, ce te frământă?!

— Nea Petrică, eu am o fată pe aici, pe aproape şi…

— În Brăila? m-a întrebat el, fără să-mi dea răgazul să-mi termin fraza.

— Nu. Dacă era din Brăila aş fi plecat odată cu ceilalţi. Este în Borduşani şi aş fi vrut s-o mai văd, că în luna noiembrie urmează să plec în armată.

— Bine, măi cătană, lasă că vorbesc eu cu Marcu şi te vei duce. Două zile îţi ajung?

— Cred că ajung. Nu prea ştiu cum merg trennurile, dar mă voi strădui să ajung la timp înapoi.

— Astăzi este marţi. Pleci diseară şi să fii înapoi joi seara sau cel târziu vineri de dimineaţă! E bine?

— Da. Cred că este bine aşa, am încuviinţat eu.

Căpitanul Marcu a fost de acord cu plecarea mea, iar spre seară, odată cu ceilalţi membri ai echipajului care mergeau la familiile lor în oraş, am plecat şi eu spre gară, grăbind pasul spre o staţie de tramvai.

Aveam tren spre Feteşti abia la ora 21°°. Mi-am cumpărat bilet şi m-am plimbat în jurul gării, apoi am revenit pe peron, iar când trenul a fost tras pe linie am urcat şi am ocupat loc în compartiment. Noaptea s-a instalat complet, încât pe parcurs totul era în beznă, mai

puţin staţiile prin care treceam. Trenul oprea în toate staţiile, inclusiv în haltele de pe traseu, încât am făcut aproape trei ore până la Feteşti. Gara era aproape pustie, iar spre Borduşani nu aveam nicio legătură, urma să iau un autobuz din faţa staţiei CFR în jurul orelor 7°°, care mergea pe traseul respectiv.

Mi-am aprins o ţigară şi m-am plimbat pe peron, după care am consultat mersul trenurilor în vederea întoarcerii la Brăila. Circula un tren personal de la Feteşti la Făurei la ora 102° şi altul la ora 1245 ambele cu legătură în staţia Făurei. Trebuia, deci, să prind unul din ele sau să plec abia la ora 18 45, când mai venea un personal de la Constanţa cu destinaţia Buzău. Am reţinut aceste ore pe care le-am trecut pe un pachet de ţigări cu ajutorul stiloului, apoi am continuat să mă plimb în jurul staţiei.

Mai târziu mi s-a făcut frig. Mi-am strâns la piept fularul şi mi-am încheiat pardesiul, legându-i strâns cordonul. Afară se lăsase o ceaţă densă, iar locomotivele trenurilor în trecere, precum şi cele care executau manevre cu vagoanele din triaj şuierau mereu, încât părea totul un vacarm.

Am intrat în sala de aşteptare şi m-am aşezat pe o bancă, după ce l-am rugat pe un domn să-şi coboare picioarele de pe banca pe care dormea, ocupând-o în totalitate.

În sală era un miros greu de transpiraţie, amestecat cu alte mirosuri şi aerul era viciat, dar l-am preferat celui de afară, unde se răcise destul de mult şi nu se putea sta.

Spre dimineaţă am aţipit puţin, însă m-a trezit zgomotul produs de un val de pasageri care coborâseră gălăgioşi dintr-un tren, unii voind să traverseze sala de aşteptare pentru a merge spre oraş, iar alţii căutându-şi locuri pe bănci.

M-am întins până mi-au tronit toate oasele care reuşiseră deja să-mi înţepenească, apoi am ieşit pe peron unde mi-am aprins o ţigară. Afară era rece, iar ceaţa

persista. M-am deplasat în staţia de autobuze şi m-am interesat când pleacă autobuzul spre Borduşani. „La ora 650 „mi-a spus un dispecer care nota ceva într-o gheretă, la lumina unui felinar, indicându-mi locul unde este staţia de ambarcare a pasagerilor. Am aşteptat până a sosit autobuzul, apoi am urcat şi am plecat. Ceaţa făcea anevoioasă deplasarea, circulând cu viteză redusă şi cu ştergătoarele de parbriz în funcţiune. Am reuşit să ajung în Borduşani pe la ora 9°° şi din staţia în care am coborât, m-am deplasat direct la şcoala din sat.

Am intrat în cancelaria şcolii unde am găsit o colegă a Veronicăi pe care am întrebat-o, iar aceasta mi-a spus:

— Este la clasă, dar mai sunt câteva minute şi se termină ora de curs. Puteţi s-o aşteptaţi dacă vreţi. Vă rog să şedeţi! a mai spus ea, indicându-mi un scaun.

Clopoţelul a sunat şi pe uşa cancelariei a apărut o doamnă cu un catalog în mână, apoi şi Veronica. Când m-a văzut s-a înroşit şi abia mi-a răspuns la salut, fiind destul de încurcată datorită emoţiei, dar şi a altor cauze pe care le-am aflat mai târziu. Era realmente surprinsă de vizita mea. Nici nu m-a prezentat colegelor ei.

— Vrei să-mi ţii locul până mă întorc? i s-a adresat ea uneia dintre colege. Nu durează mult.

— Desigur. Du-te fără grijă! i-a răspuns aceasta.

Am salutat şi am ieşit împreună cu Veronica, mergând pe uliţa centrală, până am ajuns la o casă văruită cu alb şi cu prispa împrejmuită cu gard de scândură.

În faţa casei ne-a întâmpinat o femeie blondă, destul de corpolentă căreia Veronica i s-a adresat:

— Tanti Varvara, putem intra puţin în casă cu dumnealui, să stăm de vorbă? Afară plouă şi ne udă.

— Cum să nu puteţi? Intraţi! a spus femeia.

Am salutat-o pe gazdă, apoi am intrat în camera pe care aceasta ne-o indicase.

— Să vă aduc ceva? a întrebat ea din uşă.

— Nu te deranja, pentru că nu stăm mult, i-a răspuns Veronica.

— Pe mine mă scuzaţi! am mâncare pe foc.

Veronica mi-a aruncat o privire nu tocmai prietenoasă, dar n-a scos niciun cuvânt, nu ştiu dacă dintr-o conştientă lipsă de politeţe sau fiindcă era, încă, descumpănită.

După ce Varvara a plecat, am luat-o de mâini şi am vrut s-o sărut de bun venit, dar ea s-a crispat, semn că nu se arăta dornică să răspundă acestui gest de tandreţe. Probabil că atingerea mâinilor mele nu-i mai făcea o impresie deosebită ca altă dată când vibra în braţele mele, iar inima îşi înteţea bătăile. Aveam senzaţia că mă intimida.

M-a mirat comportarea ei, ştiind că dragostea nu se poate preface în indiferenţă de la o zi la alta. Mă gândeam: „Oare să se fi prefăcut ea timp de doi ani de zile? Să fi existat ea numai în închipuirea mea? Să fie doar o plăsmuire a mea, o fantasma?”

Începusem să-mi suspectez memoria, dar în mintea mea se derulau, cu limpezime de cristal, toate scenele la care luaserăm parte amândoi şi puteam repeta fraze întregi din corespondenţa pe care o întreţinuserăm.

Mi-o amintesc clar cum se apropia pe aleea din parc, îmbrăcată în bluză albă şi fustă ecosez pe fond maron, apoi fotografiile făcute în parc împreună cu ea şi Bica.

De această dată Veronica semăna atât de puţin cu cea de atunci! Parcă s-ar fi aflat într-un cerc magic, imposibil să poată fi atinsă.

Îmi pierdusem toată siguranţa, eu, care mă consideram un bărbat puternic; în ochii ei verzi şi gravi citeam, fără să vreau, o răceală cosmică, de lac îngheţat a cărui suprafaţă este luminată de razele lunii care aleargă pe un cer senin şi rece.

Reuşise să distrugă iremediabil în mine acea siguranţă care mă caracteriza. Simţeam cum lunecă pe lângă mine însăşi viaţa mea cu toate amintirile noastre comune, lăsând în urmă un gol infinit şi stupid. Între noi se aşternea o apă pustie şi întunecată. Eram ca doi străini. Mi

s-a întâmplat şi un lucru ciudat şi anume, nu puteam deschide poarta unei discuţii convenabile, oricâte cuvinte aş fi căutat, cu toate că, în general, mă exprim destul de corect, cursiv, fără poticneli. De această dată nu reuşeam să-mi exprim gândurile pentru că nu puteam construi frazele, iar timpul se scurgea neînduplecat.

Veronica continua să tacă şi din tăcerea ei am înţeles multe. Într-un moment de criză am vrut să mă ridic de pe scaun şi să plec fără să-i mai adresez vreun cuvânt, dar mi-am luat seama şi am rămas, socotind că prin acest gest o jignesc. Venisem cu scopul să rezolv problema noastră de viitor.

În final m-am ales cu câteva fraze fără eficienţă, cu multă tăcere şi deducţii pe care le-am făcut singur, apreciind muţenia ei. Bănuisem schimbarea atitudinii sale, dar nu ştiam motivul adevărat. Tot mai credeam că nu e posibil ca totul să piară aidoma fuioarelor de ceaţă mânate de vânt sub căldura soarelui. Mă tot întrebam: „se poate sfârşi atât de uşor o dragoste pe care o consideram mare şi puternică?” Şi tot eu îmi răspundeam: „Se poate, orice este posibil, mai ales dacă numai unul dintre parteneri o consideră astfel”. Poate tocmai de aceea ultima noastră întâlnire – că a fost ultima şi odată ce am coborât scara de la prispă nu ne-am mai văzut niciodată, de atunci am socotit-o dispărută sub pământ – m-a consternat. Constatam că Veronica se afla în război cu propria-i conştiinţă, situaţie la care contribuiseră şi colegii mei, consătenii ei.

Cei doi ani de prietenie şi iubire se topiseră în sacul fără fund al trecutului, lăsându-mă gol şi rănit. Îmi fuseseră furaţi doi ani din această tinereţe prea scurtă pe care încă n-o trăisem. Simţeam că mă apasă un munte în spinare în timp ce păşeam agale spre staţia de autobiz.

În minte mi-a venit o frază pe care o citisem prin cărţi: „pe o femeie o poţi cuceri relativ uşor, dar o păstrezi greu” (reproducere aproximativă).

Era clar că cineva reuşise să se strecoare în sufletul

ei, prin tertipuri ingenioase şi i-l jefuise.

Din ziua aceea a început declinul meu în ale dragostei şi mi-a fost indiferent cu cine îmi voi uni destinul.

Ca să mă consolez, mă gândeam că văzusem destule căsnicii nefericite în care bărbatul renunţa la libertate în schimbul comodităţii iluzorii a căminului. Atunci mi-am amintit că am şi eu o datorie de plătit şi mustrări de conştiinţă pentru faptele săvârşite cu luni în urmă din elan tineresc şi destulă uşurinţă şi m-a grăbit s-o plătesc imediat ce mi s-a ivit ocazia. Dar din această ameţeală m-am deşteptat destul de târziu, când am regretat în zadar că nu ascultasem sfaturile pline de înţelepciune ale celor mai vârstnici şi cu mai multă experienţă decât mine, care-mi zugrăviseră căsnicia cu destulă claritate.

Îmi amintesc şi acum de îndemnurile lor să am răbdare şi să-mi trăiesc tinereţea care este mult prea scurtă pentru a-mi bate joc de ea. Un bătrânel care-mi admira fizicul şi uniforma de marină, clătina din cap şi aproape striga: „Măi copii, iubiţi-vă, distraţi-vă cât sunteţi tineri şi feriţi-vă să ajungeţi ca mine, o epavă de care nimeni nu mai are nevoie!”

Mă întrebam, când părăseam casa Varvarei: „De ce dragostea are mereu ceva tragic în ea? îl aruncă pe unul în braţele celuilalt, apoi dispare, după ce s-a năpustit cu toată isteria lăsându-l pe unul dintre ei dezamăgit şi părăsit. Dragostea nu prinde niciodată două fiinţe pe care să le contopească într-una singură şi să rămână aşa pentru toată viaţa. Ea nu vine niciodată când e dorită, ci, dimpotrivă, iar pe cel peste care năvăleşte îl face sclav, ţinându-l legat de o amintire. Oare este şi ea ca un joc de noroc ca şi toată viaţa noastră? Unde este focul purificator din scrisorile Veronicăi? A închis tot trecutul întocmai ca o uşă care închide o casă, uitând totul? Sau poate şi ea este împresurată de amintiri care o vor urmări zi de zi!”

Of, dragoste blestemată! Tu mă faci să simt şi să cred că aşa se împlineşte destinul meu. De ce trebuia să-mi

apară în cale, ca apoi să fiu nevoit să joc această crudă comedie? Aşa mi-o fi scris în cartea vieţii mele? Nu de mult mă gândeam să mă însor cu ea pentru că o iubeam şi o consideram unica femeie pe care am ales-o în tinereţe pentru toată viaţa.

Acum ajunsesem să ne comportăm ca doi străini care, după o călătorie lungă făcută cu trenul se dezmeticesc şi se despre grăbiţi, alergând fiecare după treburile personale. Inima mi-a tresărit. Un fior de îndoială care o străbătea îmi spunea că nu ne mai aparţineam ca înainte, ceva se schimbase în comportamentul şi în fiinţa ei. Trebuia să aflu acel ceva.

Din firea mea îi dispreţuiam pe bărbaţii care se sinucideau din dragoste când erau părăsiţi de femeia iubită. Socoteam că acest gest este josnic şi la fel gândesc şi astăzi.

Mergând pe stradă, spre staţia de autobuz, mi se părea că toţi oamenii pe care îi întâlneam întorceau capul după mine, probabil că arătam îngrozitor. Este adevărat că mă simţeam ca atunci când mi-ar fi luat casa foc şi ar fi ars din temelii, încât îmi venea să urlu, ca să-mi afle toţi durerea. În minte mi-a apărut scena din casa Varvarei:

Ne-am aşezat pe două scaune în jurul unei mese rotunde şi ne-am privit în tăcere. În faţa mea, aşa cum eram aşezat, era un pat, iar la unul din capete, pe perete era icoana „Maica Domnului cu fiul”, sub care ardea o candelă. Am încercat să rup tăcerea:

— Ce mai faci? Asta în afară de munca zilnică de la şcoală.

— Nimic deosebit. Mă cert cu tine prin scrisori.

Referitor la scrisori, aş vrea să lămurim chiar acum lucrurile. Tocmai pentru acest lucru mă aflu aici. Cred că nu are rost să ne certăm. Dacă tu mă iubeşti, aşa cum îmi scriai altă dată, fă-o fără să-mi pui condiţii. Dragostea este dragoste şi atât. În ceea ce priveşte povestea pe care ţi-a adus-o la cunoştinţă Cristy sau Aron Nelu, nu neg că este în parte adevărată, dar nu te atinge pe tine, aşa că te rog

să fii înţelegătoare. Eu ţi-am explicat deja situaţia.

— Dragostea fără condiţii nu există decât în ceruri, la cei prea-fericiţi într-un Domnul, dar tu să nu uiţi că noi trăim aici, pe pământ, aici unde dragostea dintre un bărbat şi o femeie seamănă mai degrabă cu o sabie ascuţită pe ambele părţi, devenită astfel destul de periculoasă. Dacă riscăm, putem avea surprize amândoi. Ţin să te anunţ, însă, că eu nu sunt dispusă să risc.

— La ce te referi când vorbeşti de riscuri?

Nu a vrut să-mi mai răspundă. Explicaţiile mele nu fuseseră suficient de convingătoare şi o aprinseseră mai tare. Ştia de relaţia mea pasageră cu Elisabeta şi se dovedea intransigentă, o intrransigenţă greu de explicat. Ea nu putea trece cu vederea nimic.

Între mine şi Veronica cuvintele îşi pierduseră orice înţeles. Tot ceea ce avusesem de spus ne spuseserăm, iar acum stăteam amândoi cu faţa în podea ca doi muţi.

Eşuasem lamentabil în încercarea mea. Condiţiile şi chiar timpul îmi deveniseră potrivnice.

Meditam la situaţia creată, când în memorie mi-a revenit un fragment dintr-o carte pe care o citisem cu ceva vreme în urmă: „În dragoste, dacă ai ajuns să te gândeşti că ai să pierzi fiinţa iubită, ea este deja pierdută, iar dacă încerci să o reţii cu artificii, dovedeşti că nu ai demnitate, dându-i un motiv în plus să se îndepărteze de tine” (reproducere aproximativă)

Tăcea, iar tăcerea, dacă nu este luată ca o negaţie, cu siguranţă poate fi considerată un dispreţ mut, care se suportă mult mai greu decât asprimea cuvintelor.

— Pentru mine rămâi un semn de întrebare fără răspuns, am rupt eu tăcerea ce se aşternuse din nou.

— Dacă am putea găsi răspuns la toate problemele vieţii, cine ştie dacă nu s-ar rupe echilibrul existent în lume şi poate am fi în pericol, mi-a răspuns ea, continuând să privească în podea.

Reuşise să-mi îndârjească prea mult dragostea şi ajunsesem în situaţia să nu mai am puterea de a renunţa.

Simţeam că ceva se rupsese în mine, producându-mi o rană cu neputinţă de a se mai vindeca.

Casa mirosea a busuioc. Am mai rotit odată privirea prin cameră, apoi m-am ridicat de pe scaun. S-a ridicat şi ea.

— Cred că s-au rostit destule vorbe, pe unele le-am rostit şi din priviri, fără a mai fi nevoie de cuvinte.

I-am strâns uşor mâna, iar ea mi-a răspuns cu răceală. Am constatat că nu mai era Veronica de altă dată, ceea ce îmi întărea convingerea că despărţirea va fi definitivă, deşi acest gând mă necăjea. Aş fi vrut să plec imediat, dar îmi simţeam picioarele grele, parcă erau lipite de podea. Am strâns-o uşor la piept, iar ea nu s-a împotrivit de această dată.

— La revedere! Să-ţi dea Dumnezeu gândul cel bun! i-am spus eu.

— La revedere! Drum bun! Dumnezeu să te aibă în pază şi îţi urez armată uşoară! Du-te tu înainte, să nu ne vadă lumea că ieşim împreună! Ştii cum este lumea curioasă, rea de gură şi poate cleveti uşor, a spus ea.

Am ieşit din cameră, întâlnindu-mă faţă în faţă cu gazda, care venea cu un platou pe care nu mai ştiu ce aducea.

— Cum, plecaţi? a întrebat ea.

— Da. Dânsul se grăbeşte, a răspuns Veronica.

Am salutat din nou gazda şi am ieşit în stradă, îndreptându-mă spre staţia de autobuz, cu gândurile mele. „Ar fi o greşeală să dau uitării o femeie ca ea de vreme ce am cunoscut-o şi am iubit-o”, mi-am zis în gând.

În staţia de autobuz, lângă indicatorul ruginit care o marca, am rămas mai multă vreme, neştiind ce să fac. Mi-am adus aminte de scrisorile de la Veronica, scrisori pline de tandreţe şi de iubire. Acum se dovedea că erau simple epistole, fără acoperire în fapte. La această stare au lucrat depărtarea dintre noi şi intervenţia „binevoitoare” a altora care au reuşit să schimbe totul.

În antichitate, filosofii şi artiştii nutreau convingerea

că frumuseţea omului este rezultatul armoniei dintre trup şi suflet. Dar dragostea? Ea izvorăşte din inimă şi ar trebui să radieze de bucurie, mai ales când se bazează pe realitate şi nu pe aparenţe. „Filosofie!” mi-am zis, mutându-mi gândul în altă parte.

Aşteptând autobuzul în staţie, pe lângă mine a trecut o femeie care m-a întrebat:

— Autobuzul îl aşteptaţi?

— Da, i-am răspuns.

— Nu mai trece niciunul până diseară pe la ora 6°°, iar altul mai vine abia mâine pe la ora 9°°.

— Vă mulţumesc! Deci aş fi aşteptat în zadar.

M-am tot gândit ce să fac pentru a ajunge la Feteşti cât mai repede, simţind că în Borduşani nu mai aveam de ce să rămân. Mi-am privit ceasul care arăta ora 12°°, deci mai aveam şase ore de aşteptat. Iniţial am hotărât să-i fac o vizită mamei lui Cristy Dinu, poate este acasă şi Gheorghiţă, fratele lui mai mic cu care puteam sta de vorbă, însă nu voiam s-o mai deranjez, o făcusem altă dată (de două ori). M-am răzgândit în timp ce paşii mă purtau pe uliţă fără să-i pot controla din cauza gândurilor care mă năpădiseră. Mi-am adus aminte de Nelu Aron şi de familia lui pe care o cunoşteam, dar mă temeam că la ora aceea nu voi găsi pe nimeni acasă. Am continuat să merg pe uliţă şi paşii m-au condus la poarta lui Nelu Aron, care m-a întâmpinat, spre surprinderea mea. Nu mă aşteptam tocmai pe el să-l găsesc acasă, dar era în concediu şi, datorită ploii stătea acasă. L-am salutat.

— Bine ai venit! m-a întâmpinat el. Măi, tu întotdeauna eşti o surpriză, mai ales pentru o vreme ca asta. Iată ce înseamnă dragostea pentru unii oameni! a mai spus el.

Nelu avea dreptate, dar numai în parte. Mie, însă, nu-mi mai ardea de glume după cele discutate cu Veronica.

— Am trecut să vă văd pentru că luna viitoare plec în armată.

— Bine ai făcut! Hai înăuntru că plouă! a spus Nelu.

Mama lui Nelu m-a întâmpinat în hol.

— Sărut mâna! am salutat-o eu.

— Bună ziua! Dar ce, iar plouă? Parcă se oprise!

— Plouă. E o ploaie deasă, ciobănească, am spus.

Am intrat într-o cameră şi am început să discutăm despre motivul vizitei mele.

— Şi zici că pleci în armată?

— Da. La începutul lunii noiembrie.

— Dar diseară rămâi la mine să mai discutăm, nu cred că te grăbeşti ca altă dată, da?

— Am autobuz la ora 18°° şi plec atunci, am venit doar să vă văd şi plec.

— Pleci mâine, ne te mai grăbi că armata este lungă, o să te saturi de ea!

— Am vaporul la Brăila, stă în port la dispoziţia Căpităniei, aşa încât nu pot sta prea mult, m-am scuzat eu.

Mai târziu a intrat pe uşă un tânăr blond, înalt, cu o faţă de adolescent.

— Este Iulian, vărul meu! îl recomandă Nelu, iar el este un fost coleg de şcoală.

Ne-am rostit fiecare numele şi ne-am strâns mâinile, după care am luat loc în jurul unei mese, pe care Nelu s-a grăbit să pună o cană cu vin şi pahare.

Am discutat de toate, multe banalităţi, la care Iulian nu prea a participat. Mi-a făcut impresia că este un tip destul de arogant, dar plin de optimism, motivul l-am înţeles ceva mai târziu.

În timpul discuţiilor, Nelu Aron mi-a spus că în toamnă sau în iarnă Veronica urmează să se căsătorească cu Iulian. La început am râs ca de o glumă proastă, dar când Nelu a accentuat ştirea, am reuşit să-i desluşesc comportarea Veronicăi şi tâlcul cuvintelor ei: „eu nu sunt dispusă să risc!”

— Înseamnă că suntem rivali? i-am spus eu.

— Aşa s-ar părea, a reluat Iulian.

— Nu „s-ar părea”. Realitatea nu trebuie ignorată şi

tot astfel nu trebuie să supere pe nimeni, nici atunci când este crudă! Dar despre acest subiect consider că ar fi bine să nu mai discutăm. Cel mai bun lucru este s-o lăsăm pe ea să aleagă. Dumneata ai un atu care mie îmi lipseşte: ai făcut armata, pe când eu abia plec acum. Hai noroc! şi să lăsăm timpul să hotărască!

— La ce armă te-a repartizat? a întrebat Nelu.

— La marină. Şi are durata de numai patru ani, am spus eu cu oarecare părere de rău în glas.

Întâlnirea s-a desfăşurat normal şi ne-am despărţit în condiţii bune de Iulian. Ne-am culcat amândoi într-o camer cu Nelu. Noaptea am visat că eu înotam în apa Borcea, iar Veronica era cu Iulian într-o barcă cu care se deplasau pe lângă mal. Eu înotam după barcă, dar nu o puteam ajunge. Pe mal era un bătrân în haine ponosite şi cu o barbă mare aşa cum au lipovenii. Acesta mi-a strigat: Nu te grăbi! mai ai trei metri. Să nu-ţi pară rău de barcă! mi-a spus, arătându-mi-i pe cei doi cu degetul. Pe mal se auzea un cor: cânta prohodul.

Abia când am ajuns în trenul Feteşti-Brăila şi mi-am adus aminte de vis, am încercat să-l tălmăcesc şi mi-a ieşit cam aşa: Cei trei metri care mă despărţeau de barcă erau cei trei ani de armată pe care urma să-i fac, iar efortul de a ajunge era zadarnic, nu mai puteam prinde barca.

În dimineaţa următoare am mulţumit pentru găzduire şi am plecat, ajungând în staţie cu mult timp înainte să sosească autobuzul. Nu am prins trenul de ora 10°° şi am rămas în gară la Feteşti. Îmi era foame. Am intrat în bufetul din staţie, aşezându-mă la o masă. Aceasta era acoperită cu o faţă de masă de culoare roşie, pătată din loc în loc de diferite sosuri şi vin roşu-negru, grăsimi, precum şi cu găurele provenite de la scrumul de ţigări. Era o murdărie prezentă dar şi acceptată de mulţi clienţi ai unor astfel de localuri. Cu oarecare silă, m-am aşezat totuşi la masă, mi-am aprins o ţigară şi am aşteptat un ospătar. Neavând ce face, am privit pe pereţi. Într-o parte era un tablou care reprezenta un ospătar cu boneta albă, înaltă,

ţinând în mână un paltou cu pui fript la nivelul capului, iar spre dreapta lui un carton dreptunghiular pe care scria cu negru „Cântatul interzis”.

„E bine!” mi-am zis eu şi aşa nu aveam dispoziţia necesară să aud muzica zgomotoasă şi colorată care se cântă prin cârciumi.

În final a apărut un ospătar cu şervetul alb pe braţ:

— Bună dimineaţa! Ce doreşte domnul?

— Bună! Dumneavoastră ce mi-aţi putea oferi? O listă nu aveţi?

— Nu avem, îmi pare rău, dar vă pot recomanda eu din ceea ce avem gata până acum: muşchiuleţ de porc la grătar, antricot de viţel, cârnaţi olteneşti, mici… Dumneavoastră ce aţi dori din toate acestea? a lăsat la aprecierea mea.

— Un muşchi de porc. Dar vă rog să-i spuneţi bucătarului să-l frigă bine! La el aş vrea o garnitură de cartofi prăjiţi şi castraveţi, dacă aveţi. Cafea aveţi?

— Da.

— Aş vrea şi o cafea concentrată!

— Vin doriţi? Sau poate o tărie?

— Un vin de Murtfatlar, dacă aveţi.

— Este. Deci asta e tot?

Şi-a încheiat nota şi a plecat grăbit spre bucătărie.

Am mâncat, am achitat nota de plată, mi-am aprins altă ţigară şi am ieşit pe peron să aştept trenul de Brăila.

În difuzorul staţiei se anunţa sosirea unui tren accelerat care venea dinspre Bucureşti şi o cursă de persoane dinspre Cernavodă. După ce a plecat acceleratul şi apoi cursa de persoane, la linia a III-a am observat multă lume îmbulzindu-se şi se auzeau ţipete. O femeie fusese lovită de un marfar care venea dinspre Bucureşti cu direcţia spre Constanţa. Femeia a decedat pe loc. Venise cineva de la poliţie care făcea cercetarea. Între timp a sosit trenul spre Brăila, am urcat, pregătit de plecare.

Afară vântul bătea cu putere, dar mi-am strâns

fulgarinul pe lângă corp şi am rămas la fereastra vagonului. Mă simţeam destul de obosit, poate şi pentru că traversasem o noapte cu frământări.

Dinspre Bucureşti a sosit un accelerat pe linia întâi, din care au coborât puţini pasageri, dar au urcat mai mulţi cu bagaje diverse. Locomotiva lui a şuierat prelung şi strident, iar peste câteva secunde a dispărut între cele două maluri de pământ şi nu se mai vedea decât ultimul vagon şi liniile de fier strălucind în soare.

Privesc gara şi descopăr pe peretele din faţa sa un afiş care conţine reguli de respectat în zona staţiei. Afişul are un colţ rupt, iar vântul îl tot ridică şi îl coboară, rugându-l parcă să se desprindă de tot şi să-şi ia zborul.

De scara vagonului în care mă aflam se apropia o familie care se ajuta la ridicarea în tren a unor bagaje grele, după eforturile pe care le depuneau membrii săi.

În sfârşit, pleacă şi trenul meu. În gând îmi şoptesc câteva fraze, ca o rugăciune: „Dragă Veronica, te-am iubit cum n-am iubit, încă, pe nimeni, dar acest adevăr nu-l vei mai afla niciodată. Vei avea mereu semne de îndoială aşa cum a fost şi atitudinea ta de la ultima noastră întâlnire”.

Veronica îmi părea atât de departe şi pierdută pentru totdeauna şi încercam să scap de acea imagine falsă despre ea pe care mi-o făurisem de-a lungul celor doi ani de zile.

Mă apăsa un sentiment asemenea celui pe care îl încearcă cineva care se întoarce de la cimitir după ce şi-a îngropat pe cineva drag şi apropiat.

Despărţirea noastră fusese o catastrofă în urma căreia devenisem străini ca niciodată, urmând să ne mai revedem doar în închipuire sau, poate, în cer.

Mă simt golit de orice sentiment, parcă aş fi o casă goală din care au fost scoase mobilele, uşile şi ferestrele au rămas deschise, iar vântul le zăngăne, lovindu-le de pereţi.

Blestemam acel ceas mişel din 8 octombrie 1955 când Veronica mi-a ieşit în cale, iar eu n-am fost în stare să

văd la timp primejdia care mă ameninţa, acea dragoste care m-a învins. În mine se deşteptase atunci un gând care-mi şoptea că Veronica este făptura cea mai mândră şi cel mai minunat lucru pe care-l întâlnisem în viaţa mea.

Dintotdeauna mi-am dorit să fiu liber, nu ţinut în lanţuri, dar acea dragoste oarbă, urâcioasă, degradantă, mă obsedase şi mă subjugase atâţia ani. Iubeam şi sufeream, dispreţuindu-mă pentru că eu o iubeam, iar ea mă trădase; nu vedeam nicio rază de lumină şi nicio scăpare, o resimţeam ca pe o condamnare la muncă silnică pe viaţă. Acum era prea târziu şi parcă trenul îmi întărea părerea, sacadând pe şine; „prea târziu, prea târziu, prea târziu…”

Mă întrebam dacă vreuna dintre fete, fostele mele prietene, îndurase de la mine o tortură asemănătoare!?

Cât de mare este puterea dragostei, dar cât de minunate şi viclene sunt născocirile ei! Iar oamenii le urmează inconştienţi că se expun la suferinţe cumplite, la doruri şi aşteptări. Dragostea îi mână pe oameni spre cumplite osteneli, primejdii negândite, mari greutăţi şi chinuri de îndurat. Şi totuşi, nu este durere mai mare ca atunci când descoperi că ţi-ai pierdut tinereţea în zadar.

De când e lumea pe pământ, bărbaţii care s-au îndrăgostit au iubit, iar femeia iubită li s-a părut a fi cea mai frumoasă de pe pământ. Nici eu n-am făcut excepţie. Nu ştiam ce ştiu acum, că trupul este lut cu diferite forme şi calităţi estetice în care îşi are sediul sufletul, care trebuie iubit numai dacă merită iubirea.

În compartimentul în care am intrat am dat peste un soldat care dormea pe canapea, cu capul pe o raniţă militară. Nu l-am trezit. Abia aveam vreme să mă gândesc şi să-mi răspund la întrebările care mă sâcâiau: Probabil Veronica s-a temut de o unire cu mine deoarece meseria de marinar presupune să fii multă vreme plecat, poate şi banii nu erau prea mulţi şi mai trebuia să lipsesc o vreme ca să satidfac stagiul militar. Prin comparaţie, Iulian a făcut armata, lucrează ca tehnician la SUNT Făcăieni, este din

sat, cunoscut de familia Veronicăi. Fusese voluntar plecat în armată.

Pe lângă privaţiunile la care aş fi supus-o, eu nu i-aş fi putut oferi mai mult decât tinereţea mea şi dragostea pe care le-a biciuit pentru a se amuza sau s-a gândit numai la ea. Cine mai ştie adevărul? Pe atunci nu credeam în puterea destinului cum cred acum.

Mai trebuie luat în seamă şi faptul că la ovârstă fetele se „coc” şi simt nevoia să se căsătorească. Nu mai pot aştepta. Nu m-a iubit, acesta este adevărul, scrisorile erau o literatură mincinoasă. Dacă nu plecam în armată aş fi găsit destule fete, poate mult mai bune şi mai iubitoare decât ea. Acum trebuia să găsesc în mine forţa de a supravieţui.

O şoaptă care-mi vine din adâncul subconştientului mă îndemna: „Du-te, nu mai sta, îndepărtează-te cât poţi de repede şi pentru totdeauna de ea! Nu a fost pentru tine! încearcă să depăşeşti momentul!”

Stând scufundat în gândurile mele nu am observat că afară vremea s-a schimbat, soarele fusese acoperit de nori negri care coborâseră foarte jos, iar dinspre sud, un alt nor se descărca peste câmpurile dezgolite de culturi, cu stropi mari şi repezi. Aerul era din ce în ce mai umed şi se răcise, iar fulgerele brăzdau cerul, fiind urmate de bubuitul tunetelor. Ploaia se înteţise şi cădea pieziş pe ferestrele vagoanelor, iar pe acoperiş stropii loveau tabla ca un concert de tobe.

Am deschis fereastra şi am tras puternic aer în piept, odată cu umezeala care m-a înviorat, inducându-mi în trup o răcoare şi un sentiment de bucurie. Îmi părea bine când vedeam că plouă peste pământul însetat de apă. După ce norii şi-au scuturat povara, s-a ivit soarele blând şi totul a început să strălucească în jur. La orizont, în partea de răsărit s-a arătat curcubeul luminos cu spectrul lui de culori, în care predomina violetul.

Am făcut un efort de voinţă şi am reuşit, pentru scurtă vreme, să le schimb direcţia spre fapte cotidiene,

apoi spre Elis, spre alte fete de prin porturile pe unde acostasem, dar reveneau tot la scena din casa Varvarei.

Of, tinereţe visătoare! am şoptit din toată fiinţa mea obosită. Ce prostie să cred că şi ea ardea la fel ca mine în creuzetul dragostei şi că se va metamorfoza de dragul meu. M-am înşelat amarnic.

Asta poate pentru că nu am cunoscut-o suficient, considerând vorbele ei de ajuns.

Intrase în viaţa mea strălucind ca un astru, iar după doi ani a dispărut, lăsându-mi urme dureroase pentru care am plătit scump, poate numai eu. Când am deschis ochii, după ce visul să destrămat, a dispărut şi ultima speranţă, întocmai ca în faţa unei sentinţe definitive care anunţă pedeapsa capitală.

…În jurul orelor 15°° am ajuns în staţia Brăila unde am coborât. Aglomeraţie mare şi o nuntă veritabilă, cu mireasa în rochie albă şi voal. De mine s-a apropiat un domn cam cherchelit care avea în mână o sticlă şi în cealaltă un pahar. A turnat vinul în pahar, vărsând şi pe jos, apoi mi l-a întins, spunând:

— Ia, tinere şi fa cinste miresei!

Am luat paharul din mâna lui şi l-am băut. Vinul era bun şi i-am spus omului constatarea mea pe această linie, însoţind-o cu urarea „Să vă trăiască mireasa şi mirele şi să aibă copii frumoşi, sănătoşi, deştepţi şi cu noroc în viaţă!” „Să dea Dumnezeu!” s-au auzit mai multe voci din acea adunare sărbătorească.

O apuc pe strada care duce spre centrul oraşului, dar mă întorc şi mai privesc o dată spre staţie. Pe frontonul clădirii ceasul prăfuit continua să înregistreze orele şi minutele, limbile lui sărind din minut în minut.

Fulgarinul e pe mână deoarece m-am încălzit. Totuşi mi se pare că e greu. Când am ajuns în parcul din centrul oraşului – acea grădină cu ceas, cum o numesc localnicii – mă aşez pe o bancă să mă odihnesc şi să mă reculeg un pic, respirând aerul înmiresmat al florilor de toamnă lungă. Că toamna este lungă mi-o confirmă plasele de

păianjen de pe unele boschete.

Ascult simfonia de sunete a oraşului-port la Dunăre încă de pe vremea fenicienilor, care încă mai freamătă, cu oboseala lui adunată de peste zi. După circa o jumătate de oră mă ridic şi o pornesc în pas măsurat spre port să-mi caut vaporul în locul în care îl ştiam acostat când am plecat.

Mergeam abandonat visării, fiind ca un punct pierdut în imensitatea universului. Îmi era milă de mine în ce hal ajunsesem dar nu puteam scoate un cuvânt deoarece îmi rămâneau vorbele în gât.

Începusem să mă consolez cu gândul că de acum toate speranţele şi toate amintirile în legătură cu dragostea noastră trebuie alungate ca un basm care fusese frumos, dar amăgitor şi trebuia dat uitării.

Ce păcat! înainte de a merge la Borduşani s-o întâlnesc pe Veronica am avut o presimţire cu tentă negativă, parcă ceva mă îndemna să nu mă duc, dar nu mă puteam împotrivi acelor impulsuri, asemeni unui păcătos plin de căinţă forţat să plece în pelerinaj la locurile sfinte. Poate eram mânat şi de dorinţa de a clarifica definitiv situaţia noastră înainte de a pleca în armată.

„Doamne Sfinte!” am bombănit aproape involuntar, privind printre case spre apa Dunării apărută după ce am trecut de colţul unei clădiri.

Primisem o lovitură cumplită pe care aş fi dorit să nu o fi trăit niciodată.

Când am ajuns în port la vapor, aproape toţi membrii echipajului erau plecaţi în oraş, mai puţin cei din serviciul de cart. „Craiova” era în acelaşi loc, neclintită, mângâiată de valurile Dunării stârnite de vântul care se pornise.

Am coborât în compartimentul motoarelor unde l-am găsit pe Pavel supraveghind caldarina.

— Ce faci? l-am întrebat.

— Aseară am pornit caldarina şi am făcut puţină căldură, că peste tot era frig, dar văd că nu prea funcţionează injectorul, mergea cât mergea şi se oprea; l-

am scos şi l-am curăţat, iar acum îi fac proba.

— Aţi făcut vreo manevră în aceste zile?

— Nu ne-am mişcat deloc de la ponton. L-am auzit pe căpitan că s-ar putea să plecăm mâine spre Giurgiu cu un convoi de şlepuri care se pregăteşte la depozite, vreo opt bucăţi.

— Bine ar fi să plecăm! am spus eu. Carturile mele cine le-a făcut cât am lipsit?

— Neagu, dar numai la caldarină şi la paza navei. Nu nea lăsat pe noi, deşi eu chiar l-am rugat, pentru că şi aşa nu aveam unde să mă duc în Brăila.

Am coborât apoi la mine în cabină, m-am dezbrăcat şi m-am aşezat pe pat şi m-am gândit până când am adormit. Îmi venea în gând camera Varvarei cu icoana, candela aprinsă şi mirosul intens de busuioc. „Ce căutam eu acolo alături de o femeie nehotărâtă?” mă întrebam. Oare Nelu Aron a vrut să se răzbune pe mine pentru chestiuni din adolescenţă? El era, totuşi, prietenul meu, iar viaţa fără prieteni este ca o pădure uscată, cu vreascurile împrăştiate şi nu pot renunţa la el.

Când m-am trezit era ora de masă. Afară era mai cald, deşi soarele lumina din înalturi cu o lumină palidă. Ploaia din ajun limpezise şi înmiresmase aerul. Numai mie nu reuşea să-mi atingă inima nicio rază de soare şi nicio adiere de vânt nu mi-o putea răscoli. Simţeam că nimic nu putea umple golul pe care îl lăsase pierderea încrederii, speranţelor şi bucuriilor mele legate de Veronica şi nici să alunge regretele cumplite şi drojdia amară a dragostei care îmi apăsa sufletul trudit

— Hai să mâncăm, că ne aşteaptă bucătăreasa cu masa pregătită! m-a atenţionat Pavel.

— Nu prea îmi este foame, i-am răspuns.

— Semn rău! Ce îţi este şi cu dragostea asta!

— Am mâncat la un restaurant din Feteşti la ora 10°°.

— Acum este aproape 17°°. Hai să mâncăm amândoi! mai târziu vrau să merg în oraş să cumpăr ceva de la magazin că dacă plecăm mâine, poate ajungem în două zile

la Giurgiu. E ziua fetiţei mele, împineşte doi ani. Mergi cu mine în oraş? a întrebat Prel.

— Merg. Mai întâi să vedem ce ordine mai vin, i-am răspuns eu în drum spre sala de mese.

Până seara nu am aflat nimic sigur despre plecarea noastră. Din oraş s-a întors Neagu pe la ora 19°°, care a adus o sticlă de vin şi ne-a chemat în cabină.

— Hai să bem un pahar cu vin că astăzi este ziua de naştere a fiului meu. Împlineşte 7 ani şi i-am văzut primele note la şcoală ieri, are numai 8 şi 9. L-am sărbătorit seara trecută în familie cu părinţii mei şi soacra mea.

— Este deştept ca tine, măi, Neagule! a spus Pavel.

— Este, măi, că nici eu nu am fost slab la carte.

— După atâta vreme s-ar spune că ar cam trebui să intru în cart, nu este aşa? m-am adresat eu lui Neagu.

— Păi, de la ora 20 00 ar cam trebui să te înhami la treabă. Tu nu crezi la fel, Pavele? a mai spus Neagu râzând.

— Nu are ce să facă până când vom pleca în marş, de caldarină să aibă grijă ca’s avem căldură şi apă caldă şi poate de motorul auxiliar pentru curent electric.

— Mâine plecăm şi atunci organizăm carturile.

A doua zi ne-am trezit toţi de dimineaţă. Pe punte se auzeau paşii celor care se întorceau din oraş. Ne-am spălat şi am trecut la sala de mese pentru a servi micul dejun. Discuţiile se învârteau în jurul plecării.

— Pregătiţi-vă pentru manevre! s-a auzit vocea căpitanului Marcu de pe punte.

Am intrat în cart şi am pornit motorul principal pentru a se încălzi.

— Încet, înainte! a sunat telegraful.

Am cuplat motorul cu arborele elicei şi am răspuns la comandă, mutând maneta schimbătorului de la motor la poziţia „încet înainte” Nava s-a depărtat de ponton şi a început să înainteze în amonte. S-a auzit sirena sunând de trei ori, semnalul pentru rondou şi „Craiova” a descris un

arc de cerc spre stânga.

— Jumătate viteza! a indicat din nou telegraful.

Am mutat acceleraţia mai sus, mărind turaţia motorului şi am răspuns comenzii prin telegraf. După un nou rondou s-a auzit vocea căpitanului care comunica cu cârmacii de la şlepuri.

— Încet, înainte! am primit din nou comanda.

După ce am redus turaţia la nivelul cerut, am urcat şi eu pe punte, apoi am oprit motorul, legănându-ne de un şlep.

— Ce aşteaptă cârmaciul de la şlepul 8276? De ce nu confirmă pregătirea pentru manevră? s-a burzulit căpitanul. Ia du-te până la el şi vezi care este situaţia! i s-a adresat nostromului. Caută-l la pontonul de lângă tancul de motorină, la pontonul II!

— Putem începe! a adus vestea nostromul. Toţi suntem la datorie. M-au întrebat dacă sunteţi nervos, a mai spus nostromul, zâmbind.

— Şi tu ce i-ai spus?

— Mai calm ca niciodată, a răspuns acesta râzând cu subînţeles. A râs şi comandantul.

— Mola parâma! a ordonat căpitanul. Încet înainte!

— Aduceţi parâmele şlepurilor la „gangi”! a spus el de la uşa cabinei de comandă.

Marinarii au aruncat saulele cu pară de care au fost trase pe puntea remorcherului parâmele celor patru şlepuri care formau capul convoiului, iar celelalte patru s-au legat de primele, urmând a fi tractate prin intermediul acestora.

— Ai grijă să nu ne apropiem prea mult de mai! i-a spus Marcu timonierului de serviciu.

— Terminat! a anunţat nostromul ce se afla la pupa.

Nava a fost pusă pe drum, deplasându-se cu toată forţa motorului. Căpitanul s-a apropiat din nou de timonier şi l-a atenţionat:

— Vezi cum foloseşti distanţa faţă de mai că apele

sunt în scădere! după care a coborât la el în cabină.

Marşul se desfăşura normal, înaintând cu 6 – 7 km/h, iar pe porţiunile unde curentul era mai mic, sub protecţia malurilor, viteza creştea. În apropiere de portul Olteniţa am dat peste un val mare de ceaţă densă, marşul devenind aproape imposibil.

— Trebuie să ne oprim! a spus căpitanul. Pericolul este prea mare, întrucât şi apele sunt scăzute, dezgolind toate prundurile.

A luat port-vocea şi a transmis cârmacilor celor opt şlepuri să se pregătească pentru ancorare, două câte două.

Ancorele au coborât în apă, iar „Craiova” a făcut o manevră înapoi, legându-se de primul şlep din amonte, lângă care a acostat.

— Luminile de poziţie să rămână toate aprinse, iar sirena să dea semnalele de ceaţă! a ordonat căpitanul. Toată lumea la odihnă, rămâne numai omul de veghe! a mai spus acesta.

Spre dimineaţă vântul a început să sufle, împrăştiind ceaţa, încât reuşeam să vedem până la celălalt mal. Vardia (omul de serviciu de pe navă) a coborât în cabina comandantului pentru a-l anunţa că s-a rărit ceaţa, dar acesta din urmă era deja îmbrăcat şi privea prin hublou la vremea de afară. Au ieşit amândoi pe punte privind peste întinderea de ape şi spre maluri.

— Trezeşte-i pe cârmacii şlepurilor şi spune-le să se pregătească pentru manevre! într-o jumătate de oră pornim la drum.

— Pot să iau portavocea?

— Dacă îţi foloseşte, n-ai decât, a spus Marcu.

Marşul a fost reluat, iar pe la ora prânzului am ajuns la Giurgiu unde am lăsat şlepurile la ancoră în faţa magaziilor de mărfuri, după care am acostat la pontonul din faţa căpităniei portului. Două săptămâni după aceea, nava „Craiova” a executat numai deplasări pe rute scurte, reuşind să se întoarcă aproape în fiecare seară în port la Giurgiu. Pe timpul nopţii nu eram deranjaţi de nimeni,

astfel că unii membrii ai echipajului care aveau familiile sau rude în oraş stăteau acasă. Acelaşi lucru era valabil şi pentru ceilalţi, cu condiţia să nu fie de cart. După amiază am ieşit şi eu în oraş, iar prima deplasare am făcut-o la Rodica. Am sunat, dar nu mi-a răspuns decât lătratul gros şi impunător al lui Rex. Eram hotărât să plec, când am văzut-o pe Rodica venind pe stradă cu o sacoşă mare în mână.

— Vin de la piaţă, şi-a explicat ea absenţa.

— Plecam dacă nu te întâlneam, i-am spus eu.

— Te grăbeşti undeva?

— Nu, dar nu ştiam unde eşti ca să ştiu ce să fac în continuare.

— Hai înăuntru!

După ce l-a izolat pe Rex în camera lui, am intrat şi eu. Nu am reuşit să mă împrietenesc cu el, dar nici nu am încercat, fiind atenţionat de Rodica despre faptul că este imprevizibil uneori.

— Vrei să mâncăm ceva?

— Am mâncat la vapor, i-am răspuns eu.

— Atunci îţi fac o propunere mai pretenţioasă, hai să mergem să ne plimbăm undeva!

— De acord!

S-a îmbrăcat şi am plecat amândoi în oraş, hoinărind fără nico ţintă. Am trecut pe lângă o biserică şi ea m-a tras de mână.

— Hai să intrăm şi noi puţin, că este slujbă!

Am intrat. Slujba religioasă era în toi, iar în biserică totul strălucea la lumina sutelor de lumânări aprinse. M-a luat de mână şi m-a dus în faţa icoanei „Sfintei Fecioare Maria” unde a început să-şi spună rugăciunea în şoaptă. Deodată am simţit şi eu cum lacrimile îmi ardeau pleoapele şi abia mă puteam abţine să nu plâng. Acasă, la părinţi fusesem învăţat în copilărie să mă închin şi să spun rugăciuni, dar n-o mai făcusem de multă vreme. De data aceasta, în faţa icoanei Maicii Domnului, rosteam în gând rugăciuni alături de Rodica, amintindu-mi totodată de

mama mea rămasă la Constanţa.

Mi se părea că fecioara Maria mă privea cu dojană pentru că am uitat rânduielile şi nu mai ştiu nimic despre Sfinţii părinţi şi despre faptele şi suferinţele ei. Mi-am amintit că în copilăria mea, de fiecare sărbătoare a Crăciunului mă duceam în sat cu colindele în care evocam naşterea Domnului în oraşul sfânt Bethleem, când cei trei magi veniţi de la Răsărit i s-au închinat şi i-au adus daruri.

După slujbă ne-am întors acasă parcurgând drumul în tăcere. Îmi dădeam seama că Rodica îmi este dragă. Era blândă ca un miel şi tăcută ca liniştea nopţii. Am luat-o în braţe şi am strâns-o la pieptul meu, prilej cu care i-am simţit mireasma părului, căldura trupului şi voluptatea sărutărilor cu care mă asalta de fiecare dată în intimitate.

Sărutările ei erau ca miresmele sfinte, iar îmbrăţişările dulci precum somnul omului trudit după o zi de muncă. O consideram o fiinţă deosebită printre femei. Cu toate aceste calităţi, Rodica nu putea, încă, să-mi vindece sufletul năpădit de atâta suferinţă şi necaz. Tăceam şi aşteptam momentul prielnic pentru a reînoda o discuţie convenabilă care să ne scoată din această muţenie acceptată de amândoi.

Rodica mi se părea mult mai ispititoare, mai tânără chiar de cum era în realitate. Atingerea ei mă ameţea ca un vin vechi cu aroma puternică. Lângă ea respiram o atmosferă de linişte, de fericire şi de plinătate. O simţeam că iubeşte cu pasiune şi apreciam câtă putere degaja dragostea ei în acele clipe. Cu toate că o consideram serioasă, lovită de o experienţă tristă care o maturizase înainte de vreme, mă rodea un gând nemărturisit şi anume că va rămâne la discreţia altuia după ce eu voi pleca în cursă cu vaporul.

— Ai cunoscut mai mulţi bărbaţi? am întrebat-o fără să-mi dau seama, deşi acest lucru ar fi putut fi de natură să o supere.

— Da, doi. Dacă aş spune că am cunoscut numai unul te-aş minţi şi nu meriţi asta, a răspuns ea. Primul a fost cel

pe care l-am crezut atunci că va rămâne unicul bărbat din viaţa mea, dar el m-a dezamăgit groaznic. A mai fost, mai târziu, altul despre care am preferat să nu mă mai interesez. Aş vrea să mă crezi că eu nu am căutat la bărbaţi virtute, promisiuni, bani sau castele. Am căutat tandreţea, dragostea şi gândirea directă. Nu neg că preţuiesc virilitatea şi voluptatea, dar numai atunci când acel bărbat reuşeşte să cultive în sufletul meu acea stare de poezie şi visare. Când aceste stări pun stăpânire pe mine, mă dărui cu toată fiinţa mea, cu sete şi cu uitare de sine. Credeam că ai observat toate acestea în perioada în care ne-am apropiat sufleteşte amândoi.

— Îmi dau seama că ai fost rănită de acel bărbat care a făcut să ţi se împietrească inima, dar nu poţi continua aşa.

— Mi-a trecut, nu mi-a rămas decât o amintire urâtă.

— Poţi să-mi povesteşti? am încercat eu să o determin să se destăinuie pentru a desluşi gravitatea întâmplării.

— Ce aş putea să-ţi spun? Totul a început ca orice lucru banal. Ne-am întâlnit într-o zi pe „farfurie”. Terminasem examenul de maturitate şi mă pregăteam să dau examen la facultate, cu gândul să urmez filologia. Eram cu o fostă colegă de liceu şi cu doi băieţi din cartier care îl cunoşteau pe Romei, că acesta îi era numele tipului. În timp ce ne plimbam noi patru, el a venit la noi şi, după un tur, ne-a propus să intrăm în restaurant pentru a mânca mici. În restaurant am observat că tipul era cunoscut de toţi ospătarii şi ne-am pomenit la masă cu fripturi şi vin, apoi votcă. La un moment dat însoţitorii mei au plecat pe ring să danseze, deoarece începuse să cânte orchestra localului. Romei m-a apucat de mână şi m-a oprit să merg la dans, după care m-a chestionat repede: de unde sunt, câţi ani am, dacă lucrez şi alte lucruri.

Când a venit vremea să plecăm din local, m-a rugat să accept compania lui la o plimbare pe centru. Am făcut un tur şi apoi m-a condus acasă, iar la poartă m-a întrebat:

— Ai fost vreodată la mare?

— Nu, niciodată, i-am răspuns eu.

— Dacă te rog să vii cu mine, accepţi? Până la Eforie facem doar opt ore cu trenul, două până la Bucureşti, 4 – 5 ore de la Bucureşti la Constanţa, apoi o oră până la Eforie. Mâine am putea pleca. Ce zici?

— Ce pot să zic? Se pare că nu ai cu cine să-ţi petreci concediul şi ca să nu-l pierzi, pleci cu cine se iveşte în cale.

— Eu îmi iau concediul când vreau, nu depind de nimeni, iar pe tine te-am ales pentru că îmi placi.

La masă îmi spusese că a fost marinar, iar în prezent este fără serviciu, dar câştigă destul de bine de la jocul de pocher pe care îl practică în restaurant. Ceea ce aflasem fusese de natură să mă îngrijoreze şi nu ştiam ce să cred.

M-a privit de sus până jos cu interesul negustorului care preţăluieşte o marfă şi a spus: „Cine ştie, poate cu tine mă voi putea face şi eu om?”

Nu ştiu ce mi s-a întâmplat atunci, parcă m-a hipnotizat, deoarece simţeam faţă de el ceva amestecat de milă şi încredere, încât am ajuns să-i accept propunerea.

Mi-am pregătit o geantă de voiaj în care pusesem câteva lucruşoare personale şi, conform înţelegerii, la ora stabilită îl aşteptam în dosul porţii, în curte.

Surorii mele, Ileana, i-am lăsat pe masă un bileţel în care nu i-am dat nicio explicaţie. I-am scris scurt: „Am plecat la mare cu o prietenă pentru două săptămâni”.

Romei a venit la timp şi am plecat la gară, unde mi-a arătat biletele pentru staţiunea Eforie. Mi se părea destul de curios cum a reuşit el să facă rost de bilete atât de repede, când în luna iulie era bătălie pentru a le obţine. Dar realitatea nu putea fi contrazisă. Avea biletele pe care le văzusem cu ochii mei.

Ne-am instalat într-un compartiment de clasa I şi am pornit spre Bucureşti. El se purta amabil cu mine şi era politicos cu ceilalţi pasageri din compartiment. Mă invita pe culuar unde deschidea fereastra şi mă ţinea de după umeri, astfel încât i-a făcut pe toţi să creadă că sunt soţia

lui. Mă gândeam atunci ce voi face dacă el va râde de mine şi mă va lăsa pe litoral fără bani şi să fiu nevoită să apelez la sora mea pentru a mă întoarce acasă? Mă furnica pielea când îmi puneam problema ce fel mă voi descurca în noaptea ce urma să vină. Auzisem că bărbaţii consideră că odată ce au invitat o fată undeva, obţin şi dreptul de a dispune de ea cum doresc, iar în cazul în care sunt refuzaţi, se simt jigniţi. Eram descumpănită, nu mai ştiam ce să fac, cum să procedez. Abia în această etapă mi-am dat seama ce greşeală am făcut plecând cu el şi regretam, cu atât mai mult cu cât nu ştiam de ce o făcusem. De iubit, nu-l iubeam. Cum puteam să-i fiu soţie sau amantă, când despre acest aspect nici nu discutaserăm amândoi. Chiar şi amanţii se iubesc.

Cu cât mă gândeam mai mult, constatam că argumentele mele sunt destul de şubrede. În final, mi-am zis: „Fie ce-o fi. Ce trebuie să se întâmple se va întâmpla!” Nu mă mai puteam preface. Recunosc că auzisem fetele din cartier discutând probleme femeieşti şi eram curioasă, încât ceea ce s-a întâmplat la Eforie, fusese o încercare a unei senzaţii necunoscute până atunci pentru mine. M-am săturat de încercări! Aşa am devenit foarte repede femeie cu toate atuurile pe care aceasta le are.

Între noi nu se produsese acea apropiere obişnuită între doi soţi. Eu nu-l iubeam. Când se dezbrăca pe plajă, arăta ca un urs păros. Era cu 12 ani mai în vârstă decât mine şi „uns cu toate alifiile” Era un bun înotător şi se avânta în largul mării până când nu se mai vedea, dându-mi emoţii.

În camera de hotel obişnuia să mă ia în braţe şi să mă învârtă pe sus până ameţeam. Mă punea să mă dezbrac pe lumină, însă mie îmi era ruşine şi făceam întuneric în cameră. Aproape în fiecare seară mă ducea la restaurant unde cheltuia sume mari pe mese bogate. Eu mă obişnuisem cu această stare de lucruri ca şi cu atmosfera din restaurant care mă fascina şi-mi creştea importanţa. Cu toate acestea Romei nu mă atrăgea deloc.

Auzisem şi eu, mai şi citisem prin cărţi, că dragostea

aduce bucurii, împodobeşte viaţa… Dar dacă nu ai o viaţă demnă, nicio dragoste nu o poate împodobi. Nici acum nu reuşesc să-mi explic cum am putut să mă amăgesc de expresia lui: „poate cu tine mă fac şi eu om”?

Uneori stau aici, în fotoliu şi visez şi caut să pătrund mai mult viaţa, să găsesc punctele slabe, să aflu unde am greşit şi ce mă aşteaptă în viitor.

— Bănuiesc că nu te-a abandonat pe litoral, am spus eu.

— Ne-am întors la Giurgiu, Aici, însă, a început calvarul, şi-a dat arama pe faţă. A început să piardă la pocher şi într-o zi mi-a dispărut haina de blană din şifonier.

— De ce ai făcut asta? l-am întrebat.

— Lasă că îţi cumpăr alta mai frumoasă decât asta! mi-a răspuns el, ca şi când nimic nu se întâmplase. Nu mi-a cumpărat.

Altă dată mi-a dispărut o brăţară bătută în pietre preţioase pe care tot el mi-o dăruise. Începuse să ducă lucruri din casă şi să aducă altele pe care, după o vreme le ducea iar. Într-o zi nu am mai putut suporta şi i-am spus:

— Aici nu este casă de amanet. Păstrează-ţi obiectele în altă parte, nu la mine! Pleacă pentru că nu ne potrivim amândoi! Nu suntem decât doi străini şi trebuie să ne despărţim!

A plecat şi nu l-am mai văzut de atunci niciodată.

Era prima oară când ripostam în acest mod, dar am făcut-o considerând că era vorba de demnitate şi trebuia să iau urgent o hotărâre. Mă mir că am fost în stare s-o fac.

…Stăteam pe fotoliu şi o ascultam pe Rodica uimit şi nu pricepeam cum i se pot spulbera cuiva iluziile într-o clipă.

În momentul în care povestea, mi se părea aşa de frumoasă, ochii ei străluceau aşa de înfocaţi, sânii îi săltau cu atâta farmec, împinşi de dorinţe nestăpânite, că m-am ridicat şi am luat-o în braţe, aducând-o la pieptul meu ocrotitor.

Albeaţa pielii sale era scoasă în evidenţă de ochii ei verzi de o neînchipuită frumuseţe şi buzele ei destul de pline, de-a dreptul fermecătoare când erau înflorite de un zâmbet abia schiţat. Pe faţa ei se citea pasiunea care era, în parte, stăpânită de o voinţă puternică.

5-O rază de lumină. Rodica într-o zi m-a vizitat la vapor, în port. Era îmbrăcată într-o rochie verde-albăstruie, de seară, cu trena scurtă, prinsă în cordon. Peste rochie purta o pelerină de ploaie.

Părea o femeie din altă lume şi mirosea discret a parfum.

Mi-a zâmbit în felul ei sfios când m-a întrebat dacă îmi place cum arată şi dacă am priceput că pentru mine s-a îmbrăcat astfel.

— Măi, măi, măi! Şi unde eşti pregătită să mergem? am întrebat-o.

— La bal, mi-a răspuns ea scurt.

— Aşteaptă să mă bărbieresc şi să mă îmbrac, apoi sunt al tău!

Rodica avea o frumuseţe amestecată cu duioşie. Atitudinea sa – fără a avea nobleţea convenţională a saloanelor – nu era lipsită de acea demnitate naturală a unei tinere modeste care-şi putea privi tabloul vieţii sale trecute, fără a se ruşina.

Era ca o floare de câmp transplantată într-o seră unde, deşi presată de luminile veştejitoare, nu-şi pierdea prospeţimea şi culoarea.

În ziua aceea purta o rochie verde, bine croită, care-i reliefa formele trupuli frumos lăsând să i se vadă talia zveltă, pieptul rotund şi suplu, precum şi mişcările-i graţioase.

Când zâmbea avea gingăşia firească a femeilor care pot arăta o gură trandafirie şi nişte dinţi frumoşi, sclipitori ca porţelanul, iar în obraji două gropiţe dulci ca la copiii bucălaţi.

Şi cu toată nobleţea ei, uneori acest obraz era de nepătruns, deşi era la vârsta când se poate dărui „unui

bărbat care să-i merite iubirea”, cum obişnuia ea să spună.

Urmăream mişcările seducătoare pe care respiraţia le dădea pieptului său la fel ca şi tremurul buzelor şi nărilor sale trandafirii.

Eram mândru să mă vadă cu ea colegii de vapor şi cunoscuţii, fiindcă era o fată distinsă, puţin trufaşă, ceea ce nu mă deranja.

Rodica avea o voce catifelată şi profundă cu un fel de intonaţie cizelată, iar după ce termina de vorbit, îi simţeam tăcerea ca după o lungă şi solemnă exprimare a destinului.

Fiecare părticică din ea fremăta de viaţă, iar stările ei sufleteşti îi înfiorau chipul încordat aşa cum face vântul iarba câmpiei să unduiască sub palele lui invizibile.

Când am plecat ploua iar ea şi-a ascuns capul sub umbrelă. Mă privea cu atâta intensitate şi părea atât de absorbită în gânduri, încât n-a mai observat că umbrela se dusese mult spre spate, iar ploaia îi spălase fruntea şi obrajii.

Am mers la sala „Locomotiva” unde se anunţase balul.

Sala era plină de lume, iar înăuntru mirosea a transpiraţie, parfum şi mici de la bufetul situat la intrare, într-un colţ, încât aerul devenise jilav şi obositor. Orchestra intona o melodie de dans în ritm de tango. Ne-am scos pardesiele şi ne-am amestecat în mulţimea dansatorilor. Am dansat până aproape de miezul nopţii, apoi am plecat acasă. Când am ieşit din sală, afară ploua mărunt, răcorindu-ne feţele aprinse de zăpuşeală şi de efortul depus. Strada era pustie.

Am ajuns acasă unde ne-a întâmpinat o căldură binefăcătoare, care îmbia la somn.

— Data trecută te-am cam întristat, ascultând păţania mea cu Romei. Trebuia să nu-ţi povestesc, dar am socotit că între noi nu trebuie să-şi facă loc minciuna, a precizat ea.

— Mi-a părut rău că ţi s-a întâmplat aşa, dar vina nu o porţi numai tu. Ar fi bine ca acea experienţi crudă să-ţi

fie de folos pentru a şti să acţionezi cu judecată în viitor.

— Ce pot să fac? Viaţa mea, atâta cât am parcurs, s-a derulat în etape mai bune, uneori mai rele... dar cum noi, tinerii, ne-am grăbit întotdeauna dornici să ardem etapele pentru a ajunge mai repede la scopul spre care tânjim, nici eu nu am făcut excepţie. Toţi ne-am dorit să ajungem mari, trecând de la stadiul de copil la cel de adult.

Ne-am culcat. De dimineaţă s-a trezit şi a ieşit încet de lângă mine, mergând în bucătărie unde a pregătit micul dejun şi o cafea. Am simţit-o, dar m-am prefăcut că dorm, cu scopul de a mai lenevi în pat.

Ziua eram liber şi încă nu-i spusesem pentru că voiam să-i fac o surpriză.

— Deşteptarea! îmi strigă ea la ureche, dar cu o voce blândă, puţin cântată. Hai, că întârzii la serviciu şi nu vreau să te pedepsească şeful şi să nu te mai lase să vii la mine!

— Astăzi nu merg la vapor, sunt liber până la ora 14°°.

— Ce bine îmi pare! a spus ea sărind peste mine în pat. De ce nu mi-ai spus de aseară?

— Am uitat. Dar e mai bine că a fost surpriză, nu?

— Unde mergem astăzi?

— În parcul de lângă tribunal, i-am răspuns fără să mă gândesc de ce o spun.

— Hai sus! Mergi la baie şi apoi vino să mâncăm!

M-am spălat, m-am îmbrăcat şi am trecut la masă, după care s-a îmbrăcat şi Rodica, plecând în oraş, mai întâi pe „farfurie”, apoi în aleile parcului de la Tribunal.

— De ce i se spune „Sala paşilor pierduţi”? m-a întrebat ea, referindu-se la Tribunal.

— Nu ştiu. Probabil pentru că aici se pierd multe procese sau mulţi oameni îşi pierd libertatea.

— Vrei să intrăm şi noi puţin? Te rog! a spus Rodica, cu un glas mieros căruia nu-i puteai răspunde cu un refuz. Era luni şi socoteam că nu este lume multă.

— Intrăm, dar nu stăm mult, m-am învoit eu. Pe mine nu prea mă încântă, dar dacă ţii neapărat, hai!

Am intrat. Sala lungă era pe jumătate plină cu oameni veniţi să asiste la procese. În fundul săşii, pe un podium, trona o masă lungă, masivă, în spatele căreia stăteau trei judecători, iar în stânga lor grefiera, având pe masa din faţa sa o maşină de scris; lângă ea, la o oarecare distanţă stătea un tânăr de vreo 30 de ani, care, mai târziu am aflat din derularea procesului că era avocatul din oficiu. Procurorul stătea în partea opusă avocatului, respectiv în dreapta completului de judecată. Pe peretele din spatele completului erau înşiraţi toţi membrii Comitetului Central al PMR, pe care i-am memorat de la stânga la dreapta: Gh. Gheorghiu-Dej, Chivu Stoica, Ana Pauker, Nicolae Ceauşescu, Gh. Apostol, Ion Gh. Maurer, Dr. Petru Groza, Alexandru Drăghici, Alexandru Moghioroş, Lolar Rădăceanu, Iosif Chişnevski şi Alexandru Bârlădeanu.

Se judeca procesul unui tânăr de 23 de ani care care furase de pe sârma din faţa unei locuinţe – sârma fiind întinsă pe trotuar – un cearşaf şi două cămăşi. Păgubita era o femeie modestă în vârstă de aproximativ 60 de ani.

Procurorul, după ce a prezentat cum s-a produs fapta şi a făcut referire la articolele din Codul Penal, a început să facă referiri generale la Dreptul socialist, care apără proprietatea de stat şi particulară, cerând instanţei de judecată să-i aplice tânărului o pedeapsă exemplară care să-şi atingă rolul moralizator şi să contribuie la formarea omului nou, constructor al socialismului.

— Dacă ştiam că se întâmplă aşa, nu mai reclamam fapta, a spus păgubita. Eu voi renunţa la reclamaţie. Lăsaţi băiatul în pace! Este tânăr şi nu merită să stea în închisoare pentru nişte vechituri, a mai spus ea.

— De ce să nu reclami, tovarăşă? a întrebat procurorul. Trebuie să reclami, altfel infractorii îşi fac de cap!

În apărarea tânărului s-a ridicat avocatul care, după

ce a făcut o incursiune în practica judiciară a spus:

— Fapta nu poate fi considerată furt din locuinţă sau din curte, întrucât sârmele pentru rufe erau fixate pe stradă, de-a lungul trotuarului, deci în afara gospodăriei reclamantei, caz în care poate fi socotită, mai degrabă, o găinărie, iar, având în vedere faptul că tânărul este la prima abatere, iar valoarea prejudiciului cauzat este mică, socotesc că nu este primejdios pentru societate şi poate fi lăsat în libertate.

Solicită instanţei să ia în consideraţie şi dorinţa reclamantei de a-şi retrage plângerea, dacă aceasta o socoteşte necesară.

În replică, acuzarea a reluat motivele expuse anterior şi a accentuat că fapta prezintă pericol social, ea afectând grav relaţiile sociale statornicite în societatea noastră socialistă, pentru care solicită instanţei pedepsirea exemplară a inculpatului.

Au fost ascultaţi şi martorii, doi bătrânei aduşi de spate, după care completul de judecată s-a retras pentru deliberare, revenind în sală după circa zece minute. A anunţat sentinţa de judecată, tânărul fiind condamnat la şase luni de închisoare.

— Mergem? am spus eu încet.

— Te rog, să mai stăm puţin! Numai la un proces.

— Bine, dar să fie numai unul! am spus eu zâmbind.

A început imediat un alt proces, cu acelaşi complet de judecată. Din rechizitoriul procurorului rezulta că tânăra aflată în banca acuzaţilor, se făcea vinovată de pruncucidere. Născuse un copil de sex masculin, viu, pe care l-a abandonat într-un grajd, lăsându-l să moară de frig şi de foame (inaniţie).

Fata abia împlinise 17 ani şi era frumoasă, cu un păr şaten, împletit într-o coadă care-i aluneca bogată pe spate; locuia într-o comună din raionul Giurgiu.

Când a fost întrebată asupra faptei sale, din capul locului a recunoscut fapta, dar a explicat că ea nu a ştiut ce să facă cu copilul, deoarece părinţii au alungat-o de

acasă când au văzut că este însărcinată.

— Cine este tatăl copilului? a întrebat-o preşedintele completului de judecată.

— Un băiat de la noi. A plecat în armată tocmai la Cluj şi nu ştie ce am făcut cu copilul. Pe el vă rog să-l lăsaţi în pace, că nu m-a pus el să-l abandonez.

— Bine, zi mai departe! a îndemnat-o preşedintele.

— Ce să mai zic? L-am lăsat pe copil învelit cu nişte paie în grajdul unui vecin, gândindu-mă că va ţipa şi-l vor auzi oamenii care să-l fi luat şi… să ştiţi că eu nu am vrut să moară copilul, a mai spus ea, izbucnind în hohote de plâns.

În sală se afla şi mama fetei, care, când a fost întrebată de ce a alungat-o de acasă pe fată a răspuns că regretă şi că acum îşi dă seama că era mai bine dacă o ajuta să-şi crească copilul, pentru că aveau condiţii bune.

Inculpata a fost pedepsită la trei ani de zile de închisoare.

În timpul procesului am făcut tot felul de analogii cu fapta mea de la Călăraşi şi mă cam întristasem.

— Pari puţin indispus, mi-a spus Rodica. Ce ai?

— Nimic. M-a impresionat puţin procesul fetei.

— Hai acasă! Pentru astăzi ajunge.

Pe la sfârşitul lunii octombrie, după ce făcusem un transport cu şlepuri până la Olteniţa, ne întorsesem şi stăteam acostaţi la ponton. Eu stăteam la pupa pe un grătar de lemn şi mă încălzeam la soarele palid care trecuse de mizul zilei şi cobora spre apus. Fumam o ţigară şi priveam spre clădirea Căpităniei. Pe ponton şi-a făcut apariţia Rodica, zâmbind larg şi cu ochii strălucind, ca de altfel întregul ei chip. Parcă zbura în întâmpinarea mea. Eram încredinţat că starea ei veselă se datora faptului că iubea, iar ea simţea că şi eu îi împărtăşesc iubirea. Această constatare îi redase bucuria de a trăi şi zburda. Starea ei mi-o transmitea şi mie şi mă bucuram sincer când o vedeam aşa, cu faţa luminată de un zâmbet larg.

— Am venit să te iau în oraş! a spus, privindu-mă

atentă pentru a se încredinţa dacă sunt sau nu de partea ei.

— Dacă vei avea răbdare până reuşesc să mă spăl şi apoi să mă îmbrac, poate te însoţesc. Ai nimerit bine că abia am ieşit din cart şi intru tocmai mâine la prânz.

— Ce bine îmi pare! Stai cu mine şi mâine dimineaţă, nu?

— Da, dacă te porţi frumos, am spus eu privind-o pieziş.

— Ce-ţi veni? Ai să-mi reproşezi ceva pe linia asta?

— Nu, am glumit.

Am plecat spre casă, discutând. Rodica se ţinea de braţul meu şi îmi povestea o situaţie în care se încurcase o fostă colegă a ei. Când am ajuns în dreptul bisericii, m-a tras de braţ şi a început, cu glasul ei mieros, puţin cântat:

— Te rog mult, hai să intrăm şi noi! Nu stăm mult.

— Intrăm, i-am răspuns, neputând să-i refuz rugămintea însoţită de privirea ei galeşă.

În biserică era multă lume, iar slujba era în toi. Bărbaţii şi femeile se închinau, iar femeile mai în vârstă, după ce-şi făceau cruci mari cu dergetele lor noduroase şi uscate de bătrâneţe se aşezau în genunchi mişcând din buze cuvinte nedesluşite, apoi se aplecau cu capul până atingeau duşumeaua. Copiii se închinau şi ei, luând pildă de la adulţi, mai ales atunci când se simţeau observaţi.

Catapeteasma aurită străluce aorbitor la lumina multitudinii de lumânări, sporită de candelabrul din mijlocul bisericii, în care toate lumânările ardeau. Din strană răsunau cântece pline de veselie ale corului iar preoţii, îmbrăcaţi în odăjdii strălucitoare şi cu crucile mari pe piept completau acel tablou plin de măreţie şi sărbătoare.

Discret am privit-o pe Rodica căreia sângele tânăr îi năvălea în obrajii rotunzi. Ochii ei luminaţi de lumina lumânărilor mă priveau întrebători. O clipă am avut senzaţia că pentru ea ardeau toate lumânările, pentru ea strălucea catapeteasma şi răsunau cântecele de bucurie,

deoarece obrazul ei era vesel luminat de zâmbet.

În liniştea care se lăsase un preot a citit din Evanghelia după Marcu: „Cu înţelepciune, Fecioara Maria…” iar corul a început să cânte solemn că „E drept s-o preaslăvim pe Fecioara Maria care L-a născut pe Iisus Hristos, rămânând pururea fecioară şi din această pricină este vrednică de mai multă cinste decât heruvimii şi mai multă slavă decât serafimii…” iar după ce preotul a înmuiat pasca în vin şi a mâncat, spre mângâierea celor prezenţi, a început: „Iisuse, preabunule, slavă apostolilor, Iisuse al meu, lauda mucenicilor, stăpân atotputernic, Iisuse, mântuieşte-mă pe mine cel ce alerg la Tine… Iisuse, iubitorule de oameni!”

Rodica stătuse în genunchi şi cu mâinile împreunate şi ridicate în dreptul bărbiei, cu obrazul devenit palid şi spiritul îndreptat spre adâncul sufletului, se rugase. Murmurase cuvinte pe care nu reuşeam să le desluşesc, dar vedeam că ea era plecată undeva departe, unde avea de îndeplinit o faptă măreaţă, pentru care îşi folosea întreaga vigoare. Am înţeles că îi adresa o rugă lui Dumnezeu şi m-am abţinut s-o întreb ce-l cerea pentru ca să n-o tulbur. Până atunci n-am ştiut dacă a fost crescută în spiritul religios sau să fi avut înclinaţii în acest sens, dar ceva o determina să fie pioasă.

— Acum putem să mergem, a spus Rodica.

— De ce? Te-ai plictisit? am întrebat-o.

— Nu. Vreau să mergem acasă şi atât.

Am ieşit încet şi am potnit spre casă continuând să menţinem tăcerea din biserică. Rodica era îmbujorată şi stăpânită de gânduri sau de pacea care pusese stăpânire şi pe mine, încă de când eram în faţa icoanei Sfintei Feciaore.

Abia acasă mi-a spus de ce s-a grăbit să plecăm:

— Nu puteam să mă mai abţin să nu plâng, amintindu-mi de situaţia mea, de viaţa mea… şi au început să-i curgă şiroaie lacrimile pe obraji, apoi să nu mai contenească hohotele de plâns.

Am strâns-o lângă pieptul meu şi am liniştit-o

spunându-i că nu trebuie să se zbuciume pentru viaţă, deoarece nu este o modalitate de a îndrepta anumite lucruri pornite rău, iar ea este suficient de tânără pentru o viaţă frumoasă în viitor.

— Gata, mi-a trecut, a spus ea ridicând spre mine privirea cu genele ei lungi udate de lacrimi.

— Totuşi, spune-mi de ce ai plâns tocmai după ce ai trecut prin acea pace deplină din biserică?!

— Mi-am amintit că după ce m-am întors anul trecut de la Eforie cu „el" am constatat că sunt însărcinată. De atunci am trăit mai rău ca în infern până când am scăpat. Am fost la un pas de moarte. Am mers la gară să mă arunc în faţa trenului, dar nu ştiu cum de n-am reuşit, fusese prea aproape un mecanic care verifica nu ştiu ce pe dedesubt şi m-a tras de mână că altfel

…Din noaptea aceea groaznică am încetat să mai cred în oameni, în bine şi chiar în Dumnezeu. Mi s-a format ideea că totul este o minciună, o înşelătorie, că cel căruia i-am dat totul mi-a batjocorit sentimentele, deşi eu îl consideram ca fiind cel în care să-mi pun toate nădejdile. Pentru el am ratat examenul de admitere la facultate, iar în acest an nu am mai încercat de teamă că nu voi reuşi. Cred că toţi trăiesc numai pentru plăcerile lor, iar vorbele despre bine şi despre Dumnezeu sunt minciuni pe care nici ei nu le mai cred. M-am întrebat adesea: de ce în această lume totul este atât de prost orânduit, iar oamenii îşi fac rău unul altuia? Oare pentru că răul se face mult mai uşor decât binele?

— Sigur că răul se face mult mai uşor, dar nu toţi oamenii sunt porniţi să facă rău. Hai, linişteşte-te! Lucrurile sunt mult prea profunde pentru a le analiza noi acum. Trebuie să privim omptimist viaţa. Este a noastră şi trebuie s-o trăim aşa cum se preface ea.

Ne-am culcat, dar am adormit târziu. Simţeam cum se frământa şi abia către mizul nopţii s-a liniştit în somn.

În altă zi mă aflam în bucătăria vaporului unde prăjeam nişte peşte, doi crapi frumoşi pe care mi-i adusese

un prieten din şantier; bucătăria era plină de fum şi mirosea puternic a peşte projit. Când am întors capul, în cadrul uşii se afla Rodica, cu chipul ei de înger cu gene lungi, care zâmbea cu toată faţa. Era îmbrăcată cu pelerină de ploaie, iar pe cap avea o glugă transparentă şi lucioasă, care-i dădea chipului ei îmbujorat un aer de păpuşă aşezată într-un ambalaj festiv. Când m-a văzut cu şorţul de bucătărie peste pantaloni, a pufnit în râs:

— Nu ştiam că eşti şi bucătar, a spus ea.

— Încerc să valorific un peşte bun, altfel se pierde. Tu ai mâncat?

— Nu.

— Atunci apropie-te! Avem numai peşte şi pâine. Bucătăreasa noastră este liberă şi a plecat în oraş, iar eu nu vreau să umblu prin cratiţele ei, încât am să te rog să mă ajuţi să mâncăm ce avem.

— Îmi place peştele. Nu am mai mâncat de mult a răspuns ea mulţumită.

După ce am mâncat am condus-o în cabina mea unde m-am îmbrăcat. La plecare am stat de vorbă cu colegul meu Pavel care rămânea de cart, după care am trecut pe la căpitanul Marcu şi i-am comunicat că plec în oraş şi mă întorc dimineaţă, când urmează să intru de serviciu. Mi-a spus că nu avem de executat nicio manevră, iar când a văzut-o pe Rodica, mi-a zâmbit complice, urându-mi „Baftă!”

Când am ajuns în oraş am intrat la cinematograful „Olga Bancic” unde rula filmul „Dama cu camelii”, iar apoi am făcut un tur pe centru şi ne-am oprit la restaurantul „Carpaţi” de unde am cumpărat o duzină de mici şi un litru de vin roşu. În cameră mirosea a parfum şi aerul era cald, îmbietor, cucerindu-mă de cum am trecut pragul.

— Ce cald şi bine este aici, am spus eu.

— Am făcut puţin foc înainte de a pleca spre tine pentru a mai schimba atmosfera, deşi nu eram sigură că vei veni şi tu. Te-am aşteptat ieri, dar degeaba.

— Am fost plecaţi. Ne-am întors abia astăzi pe la

orele

103°.

— Ia spune, tu când te odihneşti?

— Când vin la tine, am glumit eu.

— Serios te întreb. Poţi dormi pe vapor când merge şi te leagănă, e zgomot?

— M-am obişnuit cu zgomotul, nici nu-l mai aud, iar legănatul îmi face bine, numai că Dunărea nu este mereu agitată cum este marea.

Am mâncat şi am băut câte un pahar de vin, apoi ne-am aşezat în pat, continuând discuţiile despre meseria mea, care i se părea interesantă.

Afară ploua în continuare şi geamurile se aburiseră, semn că era destul de frig. Toamna se instalase în drepturile ei şi se apropia iarna cu paşi repezi.

Picăturile de ploaie loveau în ferestre şi pe acoperişul casei, intonând, parcă, un cântec dulce, adormitor, asemănător târâitului de greieri. Lumina cenuşie de afară filtrată prin perdele învăluia camera într-o penumbră calmă, iar pomii legănaţi de vânt trimiteau freamătul lor până la noi. În soba de teracotă ardea un foc liniştit, de unde venea un zumzet întrerupt din când în când de câte o trosnitură firavă. Mi-am amintit de soba noastră de la gazda din strada Dostoievski nr. 42 care funcţiona cu motorină, iar uneori făcea să-i sară capacul, umplând camera de funingine. Am zâmbit involuntar, dar Rodica m-a observat.

— De ce râzi? m-a întrebat cu faţa ei luminată de un zâmbet cald, aşteptându-se să-i povestesc ceva hazliu.

— De nimic. Îmi este bine aici cu tine. Este cald.

— Ce-ar fi să ne culcăm şi să ne trezim în altă parte a lumii? a spus ea veselă, punând capul pe pieptul meu.

— Ar fi frumos, dar e irealizabil. Vrei tu asta?

— Da. Când sunt cu tine aş vrea orice. Îmi dai curaj.

Am cuprins-o şi am strâns-o lângă mine, apoi i-am căutat buzele în întuneric, după care ne-am contopit într-o

dragoste deplină. Buzele ei vibrau deopotrivă cu trupul tânăr, dăruindu-se cu toată căldura sufletului ei.

Când ne-am liniştit a rămas cu capul în aceeaşi poziţie pe umărulmeu şi faţa lângă ureche, pe unde-i simţeam respiraţia. Îmi spunea că dacă ne-am hotărî să stăm împreună, am putea trăi fără pretenţii, chiar modest, pentru că dragostea face din bordei palat, iar nouă ne trebuie foarte puţin ca să putem fi fericiţi.

Am apreciat judecata ei. Niciunul din noi nu admitea o căsătorie din interese materiale, ceea ce corespundea într-un fel cu situaţia generală modestă a populaţiei noastre, după al doilea război mondial.

— Vreau să te întreb ceva, a spus Rodica, ridicându-se în cot, cu faţa spre mine.

— Spune!

— Tu ai iubit vreo fată, vreo femeie?

— Da.

— Da şi atât?

— Ce mai vrei să ştii?

— Unde este? Dacă o mai iubeşti?

I-am spus toată povestea cu Veronica, iar la sfârşit am oftat.

— Păcat! Ce îţi oferea ea mai mult decât îţi ofer eu? Iar eu cred că ţi-am oferit totul.

— E greu de spus. Cert este că mi-a oferit puţine bucurii, amăgire, tristeţe şi multă suferinţă.

— Dacă eşti aşa de bolnav de dragostea ei, apoi nu mai este nimic de făcut. Îmi dau seama că nu te pot vindeca, deşi mi-am dat toată silinţa, pe măsura puterilor mele. Ţi-am dăruit toată inima mea încă de la începutul legăturii noastre, altceva nu mai am ce să-ţi dăruiesc.

— De ce te frămânţi tu? Ce a fost a trecut. A fost un moment de rătăcire, când trăiam într-o nebuloasă. Atunci eram fericit şi, ca un naiv, refuzam să cred că m-ar putea minţi, mai ales că eu aveam despre iubire o concepţie sănătoasă, ştiind că este un sentiment nobil.

— Şi s-a căsătorit cu celălalt? s-a interesat Rodica.

— Încă nu, dar urmează.

— Ai avut neşansă. Îmi pare sincer rău, că tu nu meritai un astfel de tratament.

Într-un târziu a adormit şi, ca să n-o trezesc din somn, am rămas în aceeaşi poziţie, deşi îmi amorţise braţul. Priveam jocul de lumini pe care îl făceau flăcările pe tavan şi mă gândeam că în curând ne vom despărţi, eu voi pleca în armată, iar Rodica va rămâne din nou singură. Pentru mine ea fusese o „escală" prelungită prea mult, pe care trebuia s-o înscriu în inima mea, aşa cum se înscriu în jurnalul de bord al navelor, porturile prin care acestea acostează. „Mă va aştepta ea pe mine atâta timp cât va dura armata? Şi dacă da? îmi este teamă. Mai bine nu-i voi spune nimic, las totul să decurgă de la sine. Nu vreau să mai am decepţii", îmi spuneam în gând, plin de îndoieli şi frământări.

Nu ştiu când am adormit şi eu, dar am simţit-o că tresare brusc şi se ridică din pat.

— Este dimineaţă, n-ai observat? a spus ea.

— Da, dar te-am lăsat să mai dormi. Îmi place când te cuibăreşti lângă mine şi dormi ca un îngeraş.

Avea cearcăne vinete sub ochi şi era trasă la faţă; zâmbea şi mă privea galeş cu ochii ei verzi.

— Pleci la vapor?

— Da, trebuie. Plec puţin mai devreme astăzi, ca's ajung până la ora 8°° când voi intra în cart... Cred că astăzi plecăm la Turnu Severin.

— Nu te mai întorci, nu-i aşa? a spus ea.

— Nu ştiu cât vom sta acolo. De obicei noi facem curse mai lungi, cu marş de trei-cinci zile, dar nu pot spune exact unde şi când vom ajunge. Te caut eu când mă întorc la Giurgiu. Tu să mă aştepţi!

Presimţea că plec şi nu mă mai întorc, dar eu m-am întors totuşi pe 12 noiembrie, când m-am prezentat la Centrul Militar Giurgiu pentru trimiterea la unitatea militară.

La vapor era zarvă mare. Se făcea aprovizionarea pentru cambuză şi cu combustibil şi apă potabilă. Urma să plecăm cu şase şlepuri în convoi la Turnu Severin.

Am ajutat şi eu la toate activităţile, după care am intrat în cart, încălzind motorul.

Când am ieşit din cart, m-am spălat şi am coborât în cabină să mă odihnesc, mai ales că nu prea dormisem noaptea, dar nu am putut adormi. În memorie mi-a apărut sala de la tribunalul raional unde s-a judecat procesul tinerei învinuită de pruncucidere. Parcă o vedeam pe tânăra respectivă cu ochii ei negri plini de lacrimi cum îşi justifica neştiinţa ei de a creşte un copil.

Am stins ţigara pe jumătate arsă în scrumieră şi am început să măsor cabina cu pasul dintr-un capăt în celălalt, înclinându-mă în borduri odată cu vaporul, după cum îl legănau valurile. Gândul m-a dus la fapta mea de la Călăraşi şi, deodată, inima mi s-a strâns, spunându-mi că şi Elisabeta ar putea păţi la fel dacă ar fi rămas însărcinată. Despre asta nu ştiam nimic, iar timp ca să aflu nu mai aveam. Prin faţa ochilor mi-a revenit vechea întrebare: „Cum să-mi răscumpăr greşeala?”

Mi s-a făcut cald, încât simţeam că mă sufoc. Am deschis hubloul, iar de afară a început să pătrundă în cabină aer proaspăt, dar rece. Răcoarea lui m-a determinat să ies pe covertă. Se înserase, iar luna plină proiecta umbra catargului în apă şi peste spiraiurile de la compartimentul motoarelor; acestea fuseseră proaspăt vopsite în culoarea crem, iar la lumina lunii păreau aurite.

Ne apropiam de Calafat unde urma să ne oprim pentru două zile. Vântul sufla dinspre răsărit şi umfla apele Dunării, producând valuri, ale căror creste erau spulberate în aer ca o ceaţă. M-au stropit pe faţă şi răcoarea lor îmi făcea bine, aducându-mi o uşurare.

Mi-am adus aminte de Veronica, permanenta cauză a amărăciunii mele. Nu mă puteam împăca cu gândul că la Borduşani suferisem o înfrângere totală, agravată, desigur, şi de faptul că plecam în armată. Veronica mă sacrificase

pe mine pentru a-şi asigura o viaţă tihnită şi asta cât mai repede. Femeia care cochetează este aidoma unui cămătar care dă puţin, dar cere o dobândă uriaşă. Cât de mult m-am înşelat! Ştiam că suntem două firi diferite, dar nutream speranţa că ea va proceda întocmai cum aş fi procedat şi eu. Dar ea „nu este dispusă să rişte”, iar eu nu prevăzusem acest lucru. Da, spiritul femeii seamănă întrucâtva cu pasărea colibri, care, cu cele peste 200 de bătăi de aripi pe minut se menţine aproape într-un punct, într-un achilibru fix, care-i permite să-şi culeagă nectarul florilor; ea ştie să zburde liberă în tufişurile cele mai dese fără să se agaţe de nicio crenguţă, fără să lovească vreo frunză. Când eram la Borduşani în casa Varvarei mi s-a părut că în ea se dădea o luptă grea, dar imediat m-am convins că în tăcerea ei îşi căuta frazele care să o justifice.

Cuvintele ei au stins toată bucuria din mine ca pe o lumânare. Fusesem deposedat de tot. Veronica îmi răpise tot ce-mi putea răpi. Neînduplecarea ei a fost atât de mare tocmai pentru că are un suflet mărunt – aşa cum a dovedit – care se gândeşte numai la ea. Pentru liniştea ei a sacrificat totul, încercam, cu mintea mea îndurerată şi obosită să pătrund ceea ce s-a întâmplat, dar şi gândurile mele continuau să fie la fel de pline de amărăciune. Femeia nu este aşa cum se prezintă în ochii oamenilor, ci aşa cum o vede bărbatul îndrăgostit, iar perfecţiunea ei mergând până la absolut este în raport direct cu forţa dragostei de care este capabil bărbatul. Deci femeia este datoare să aparţină celui care o iubeşte cel mai mult.

Dar femeile cu suflete mici rămân adesea pe poziţie tocmai datorită unei înţelegeri banale şi sentenţioase a virtuţii. M-am amăgit de multe ori cu gândul că Veronica este o fire cu adevărat deosebită, diferită de toate celelalte femei, inaccesibilă ca vârfurile veşnic înzăpezite ale Everestului. Mă înşelasem amarnic. Îi atribuiam calităţi pe care, din păcate, ne le avea, o ridicasem prea sus pe culmi, unde risca să nu mai poată respira, s-ar putea ca ea să fie de părere ca eu s-o iubesc şi să sufăr – asta pentru a-i flata orgoliul – dar cu restul să n-o angajez şi pe ea.

Vântul îmi biciuia faţa cu stropi de apă, iar eu încercam, din tot sufletul, să mă eliberez de acest jug, dar nu puteam, deşi făceam eforturi mari în această direcţie, asemenea unui om care se zbate în disperare să scape de la înec.

Rămăsesem cu o senzaţie de nelinişte, de teamă, de milă de mine însumi.

Păcat! Mă agăţasem de dragostea mea ca un naufragiat de o scândură. M-a întrebat tot mereu dacă ea m-a iubit cu adevărat vreodată. Din scrisorile ei din ultima vreme se răriseră expresiile „Te iubesc!”, până când au dispărut de tot. Trebuia să înţeleg de ce.

M-am hotărât atunci s-o iubesc numai ca pe o femeie care a murit, adică să-i iubesc numai sufletul, un fel de dragoste pură ca a îngerilor, dar mă întrebam: merită ea asta? Ea care ma abandonat atât de uşor pentru a-şi pregăti pentru sine culcuşul cald?

Aveam în suflet multă durere. Este greu să înţelegi dragostea fără puţină generozitate, fără dorinţa de a jertfi câte ceva. Veronica mă frustrase de fericire, care este suma unor satisfacţii. Sufletul omului este ca o albină care caută dulceaţa chiar şi pe florile amare. În toate situaţiile, când omul este foarte sărman şi trăieşte numai din firmituri, atunci când le adună mai şi zâmbeşte cu recunoştinţă printre lacrimile durerii lui.

Seara am înnoptat la Calafat, un orăşel modest, cu drumuri puţine, multe pavate cu piatră de râu. Strada mare este strada din centrul oraşului şi ea duce direct în port, la ponton, fiind străjuită de copaci pe ambele părţi.

În centrul oraşului se află statuia eroilor neamului. Pe aici a trecut armata română în Războiul de Independenţă din 1877, ca şi Tudor Vladimirescu cu pandurii lui în 1821, lansând proclamaţia în care se stipula: „Patria este norodul şi nu tagma jefuitorilor”.

Am intrat într-un restaurant unde am servit câte un pahar de vin la care Pavel a avut de făcut o observaţie savantă: „la prima sticlă te simţi ca un înger, la a doua ca

un leu, iar la a treia ca un porc!”

„Tu ajungi cam repede la a treia” i-a spus şeful mecanic râzând în hohote.

Observând că discuţia lâncezea, nea Petrică m-a abordat direct:

— Ia ascultă, mă! Te tot văd supărat ca unul care se zbuciumă de ceva năprasnic. Ce te-a apucat? Tot de fata aia e vorba? Cu ce însuşiri deosebite e dăruită zâna aia a ta ca să te scoată din minţi atât de tare?

Eu zic să te mai gândeşti şi la faptul că peste 10 – 15 ani zâna asta a ta va fi o femeie cu burta lăsată, sânii fleşcăiţi şi o mulţime de riduri pe faţă care te vor convinge că nu merită atâtea sacrificii sentimentale din partea ta.

— Poate ai dreptate, dar până atunci… am răspuns eu.

— N-ai descoperit că sunt fete pe toate drumurile?

Îl priveam deznădăjduit, dar evitam să-i răspund. Colegul meu, Neagu, dorind să-mi vină în ajutor, a intervenit cu blândeţe:

— Lasă-l, nea Petrică, că suferinţa din dragoste care-l torturează pe amicul nostru se va vindeca deplin de îndată ce persoana iubită va fi înlocuită cu alta mai proaspătă. Este băiat tânăr, frumos, deştept şi va găsi fete frumoase şi iubitoare în oraşele patriei noastre.

— Ştiu şi eu? Dragostea e năbădăioasă, a mai spus nea Petrică. Hai la vapor!

…Din cabina radiotelegrafistului răzbătea pe covertă o melodie plăcută „Cristinco” şi ne-am oprit s-o aacultăm înainte de a intra pe pasarela cu care eram legaţi de ponton. Melodia răsuna în noapte ca o mângâiere. Era interpretată de o voce feminină care, pe mine mă purta cu vraja ei într-un parc înflorit, plin de parfum şi inocenţă unde iubirea este împodobită cu iubire. Îmi amintesc de serile petrecute împreună cu Veronica pe banca noastră din aleile de la Tribunalul raional din Giurgiu. Am rămas un timp pe punte să privesc întinderile de ape şi mă gândeam: „Cât de nedrept şi de capricios este jocul

hazardului pentru unii oameni!”

Soarta mi-a scos-o în cale să-mi otrăvească toată existenţa. Bătusem la o poartă care mă amăgise, apoi mi se închisese brusc în nas. Apoi eu îi căutam scuze, cu zâmbetul amar în colţul buzelor, încercând să-i justific gestul care mă condamnase la grele cazne.

Mă zbăteam singur în tăcere şi simţeam că aş ţipa de durere cum ţipă cocorul stingher care s-a pierdut de cârd în nopţile târzii de toamnă.

Mă străduiam din răsputeri să-mi alung din minte toate gândurile care mă frământau şi să pornesc pe un nou făgaş, dar ele reveneau ca să-mi demonstreze, iar şi iar, cât de mult mă înşelasem în sentimentele mele. Şi, cu toate acestea, n-o puteam dispreţui pentru comportarea ei. Înseamnă că nu m-a iubit, deoarece logica spune că dacă m-ar fi iubit, nu m-ar fi putut da uitării atât de uşor – indiferent de motiv – ca apoi să-şi dăruiască inima altuia. Dragoste, iluzii, himeră, asta a fost totul.

Citisem odată undeva că iubitul părăsit de partenera necredincioasă se sinucide, lăsându-i testament blestemul său groaznic care să planeze permanent asupra ei.

Dar eu nu o blestem, nu cred în astfel de blesteme şi nici nu am de gând să mă sinucid, considerând că nu merită un asemenea sacrificiu.

Cred, însă, în destin deoarece aici este amestecat Dumnezeu care ne-a dezlegat, în mod tacit, de jurămintele de foc anterioare, impunându-ne altă care de urmat. S-ar putea ca acea „cale” să fie o datorie mai înaltă şi mai sfântă sau poate va fi „drumul golgotei”. Vom vedea, dacă vom trăi suficient ca să împlinim această vrere.

Stăteam cu spatele rezemat de cabestan, când am auzit un fâşâit pe punte; am întors capul şi l-am văzut pe şeful mecanic care se apropia cu ţigara în mână.

S-a sprijinit de umărul meu şi s-a aşezat alături, pe colacul de parâme.

— Tot te mai gândeşti la ea? Măi, băiete, eşti sigur că ea este femeia pe care o cauţi? Să nu fie vorba de un

fluturaş trecător prin viaţa ta pe care l-ai îndrăgit nespus de mult, dar pe care eşti gata să-l părăseşti de îndată ce-l priveşti mai de aproape, după ce şi-a lăsat pulberea fină a aripilor lui în palmele tale. Înţelegi ce vreau să spun?

Dragostea e oarbă, dar şi trecătoare, deci să ai răbdare! Când o femeie ne vrăjeşte de la depărtare precum o stea de pe cer, abia când ne apropiem suficient de ea ne poate aduce trezirea.

— Cu ea este altfel, o cunosc de doi ani de zile, nea Petrică şi nu de la depărtare ca pe o stea. Nenorocul meu este că s-a schimbat şi nu ştiu de ce. Ştiu că dumneata vrei să mă ajuţi. Sunt conştient că un cuvânt bun este mai preţios şi atârnă mai greu decât un car plin cu aur, dar pentru mine leacul ar fi fost să-mi fie soţie, în caz contrar totul s-a transformat în întuneric.

— Ar fi bine pentru tine s-o uiţi!

— Dacă aş putea să-mi îngrop durerea.

— Ascultă-mă! Când un alt bărbat se cuibăreşte în inima femeii iubite nu trebuie să fie motiv de supărare, poate numai de părere de rău. Eşti de acord cu mine?

— De acord, i-am răspuns. Dar aici găsesc că nu este numai vina ei, ci şi a mea, mai bine zis, a situaţiei mele creată de plecarea în armată şi de profesia pe care mi-am ales-o, pe care n-o agreează toată lumea.

— Profesia ta şi a noastră este frumoasă, omule, dar pe femei le sperie aşteptările când suntem plecaţi. În legătură cu plecarea ta în armată, asta cred că a cântărit mai mult. Trei ani e cam mult.

— Asta aşa este, am încuviinţat eu.

— Ziceai că te-a iubit. Păi, dacă te-a iubit e bine, pentru că iubirea adevărată vine o singură dată în viaţă. A doua oară este altfel, e căutarea iubirii celei dintâi. Dragostea adevărată este nepieritoare, să ştii.

— Dar pe lumea aceasta totul este pieritor ca şi viaţa de altfel, am mai spus eu.

— Nu şi dragostea adevărată.

— Aşa am crezut şi eu. Când am întâlnit-o prima

dată, am avut senzaţia că ne cunoaştem de când lumea. Acum nu mai cred… nu mai cred nimic.

— Nu te mai amărî degeaba. Pe lume sunt atâtea femei frumoase, deştepte, ademenitoare şi iubitoare, iar tu ai toate însuşirile ca să le poţi cuceri. Nu trebuie să-ţi iroseşti mintea şi sentimentele stând la o poartă închisă cu sufletul zdrobit.

Acum hai să ne culcăm că la ora patru plecăm în marş şi eşti de cart, nu?

— Da, am răspuns eu şi l-am urmat la intrarea pe scara de acces spre cabine, protejată de tambuchiul metalic.

Am ajuns în cabina mea, m-a întins pe pat şi am continuat să mă gândesc: „dacă aş figur că a făcut-o din interese materiale, aş muri de durere, dar ar trebui să recunosc, în faţa conştiinţei mele, că eu am greşit amarnic atunci când i-am acordat încrederea şi afecţiunea mea, divinizând-o, deşi nu merita”.

Dimineaţa am plecat pe la ora 9°°, după ce s-a ridicat ceaţa. Am ajuns la Turnu Severin abia a treia zi, după ce am mai făcut o escală la pădure, în apropiere de Ostrovul Mare, tot datorită ceţii.

Până pe 12 noiembrie am lucrat pe ruta Turnu Severin-Porţile de Fier, tractând convoaie de şlepuri până aproape de Cazane.

Pe date de 12 noiembrie ne aflam cu „Craiova” la ponton în portul Turnu Severin. Căpitanul Marcu plecase la Căpitănia portului pentru a prelua ordinul de transport, iar noi îl aşteptam în linişte.

Când s-a întors, l-a căutat cu privirea pe şeful mecanic, apoi m-a chemat la el, conform obiceiului cazon de care nu se dezbăra de când lucrase în Marina Militară.

— Măi, cătană! a început el calm. Astăzi nu mergi cu noi, te duci în şantier şi-ţi comanzi o valiză din placaj mărimea 40 x60 cm pe care o vopseşti în culoarea albastră, culoarea noastră, a marinarilor. Noi ne întoarcem până la ora 16°°. Până atunci plimbă-te, du-te la fete, faci

ce vrei! Ţine hârtia asta!

Am citit. Era ordinul de trimitere la unitate, care specifica să fiu la Giurgiu pe 14 noiembrie ore 12°°, la centrul militar.

— A sosit ieri la Căpitănie, mai spune Marcu. Vezi că poimâine trebuie să fii la Giurgiu! Ştiai?

— Ştiam, Scrie şi pe ordin.

— Bine. Du-te, iar când venim mai vorbim!

Am mers în Şantierul naval la o tâmplărie, mi-am comandat valiza conform indicaţiilor căpitanului Marcu şi m-am întors la ponton. Între timp am trecut şi pe la agenţia de voiaj CFR de unde mi-am cumpărat bilet pentru acceleratul de seară spre Bucureşti. Când a venit „Craiova” la ponton, mi-am luat rămas bun de la ei, plecând apoi spre gară.

Mai aveam mai mult de o oră până la plecarea trenului şi am intrat în restaurant, lăsând valizele la „bagaje de mână”.

La masa mea a venit o doamnă tânără, destul de bine făcută, decent îmbrăcată, care a cerut permisiunea să ia loc, deşi sala nu era aglomerată.

— Poftiţi! i-am răspuns indiferent.

— Cum te descurci cu femeile? m-a abordat ea direct, clipind din ochiul drept.

— Bine.

— Dar cu dragostea?

— Asta îmi mai dă, încă, de furcă.

— Te pot consola eu, dacă nu ai nimic împotrivă.

— Slabă speranţă. Peste o oră am tren spre Bucureşti, aşa că nu am nici timp nici chef.

— Ei, o oră e prea suficient, domnule.

— Nu. Caută pe altcineva.

S-a ridicat şi a plecat, dar de la uşă s-a întors şi m-a mai privit o dată.

Am chemat chelnerul, am plătit şi am mers pe peron, iar când s-a apropiat ora de sosire a trenului, mi-am luat

bagajele şi m-am postat lângă linia întâia, pe care urma să sosească.

În vagonul în care am călătorit până la Bucureşti am fost patru bărbaţi, iar de la Craiova am rămas numai doi.

Eu m-am gândit la toate câte mi-au venit în cap, dar în final am adormit legănat de mersul sacadat al trenului.

Ne apropiam de Roşiorii de Vede când a venit la noi controlorul de bilete.

— Cât mai avem până la Bucureşti? a întrebat vecinul meu.

— Aproximativ o oră, a răspuns controlorul.

Aşa a fost. Când ne apropiam de Bucureşti, zorile minunate şi lucitoare se căţărau pe scările cerului. Îi vedeam bine faţa bărbatului cu care călătorisem în compartiment.

Acesta a scos din buzunar un pachet de ţigări „Victoria" şi mi l-a vârât sub nas, însoţindu-şi gestul cu îndemnul:

— Serviţi-vă!

— Mulţumesc, am şi eu, dar vreau ca mai întâi să mănânc ceva. E prea de dimineaţă şi dăunează.

— Cum doriţi.

Şi-a retras mâna dar a continuat să mă privească curios.

— Aţi constatat că ele prelungesc viaţa? l-am întrebat, făcându-i semn spre ţigări.

— Nu, o scurtează, mi-a răspuns el după ce a tras un fum adânc în piept, apoi l-a dat afară pe nările-i largi şi pline cu păr, întocmai ca pe hornul unei fabrici care merge pe cărbune. M-a mai privit câteva clipe, apoi a reluat discuţia:

— Domnule, dumneata eşti o fire melancolică sau poate mă înşel eu?!

— Da, vă înşelaţi. De obicei sunt destul de vesel, dar omul mai are şi momente de supărare, chiar şi de melancolie. Aşa se mai întâmplă când eşti singur.

— Mai ai timp berechet să te însori, dacă despre asta este vorba. După cum te văd eu, eşti marinar. Asta ar trebui să te ţină cât mai departe de însurătoare, ca să nu mai ai şi alte griji când eşti plecat cu vaporul.

— Mulţumesc pentru sfat! E înţelept, dar mai greu de pus în practică.

— Asta te priveşte personal.

De la gara de nord am luat tramvaiul nr. 12 şi am plecat spre gara Filaret şi de acolo cu trenul spre Giurgiu. Cu fiecare kilometru parcurs mă gândeam că mă apropiam de Rodica şi abia aşteptam întâlnirea cu aceasta. Dar norocul nu zâmbeşte întotdeauna tinerilor ca în basmele cu zâne şi Feţi Frumoşi.

La Giurgiu am ajuns pe 13 noiembrie dimineaţa. De la gară am trecut mai întâi pe acasă pe la Rodica.

Totul era închis iar la sonerie nu se mai auzea nici glasul puternic al lui Rex ca altă dată. Am încercat să aflu ceva de la vecini, dar unii au spus că nu ştiu nimic, o femeie mai în vârstă, cam senilă, mi-a spus că au plecat la Bucureşti unde este tatăl lor, iar casa a fost pusă în vânzare, iar o femeie de vreo 35 de ani mi-a spus că a fost internată în spital şi a murit, dar că nu ştie unde a fost înmormântată.

Am dus valiza la fosta gazdă pe str. Dostoievski, că mai aveam doar valiza pentru armată, pe cealaltă o pusesem la mesagerie pentru părinţi, la Constanţa, după care am mers la fabrica de confecţii să discut cu sora Rodicăi. De acolo am primit răspuns că s-a mutat la Bucureşti, probabil cu sora şi tatăl ei, dar nu ştia nimeni sigur situaţia lor. Nu ştiam unde să le mai caut, iar a doua zi urma să mă prezint la Centrul militar pentru trimiterea la unitate.

Eram nespus de trist şi nu vedeam în niciun fel cum să procedez pentru a afla adevărul.

Am bătut la o altă uşă, dar n-am primit niciun răspuns. Am împins-o, uşa s-a deschis şi am intrat înăuntru unde era semiîntuneric. În fundul camerei, pe un pat

sărăcăcios, se odihnea un bătrânel, învelit cu o pătură uzată, de culoare roşie.

De la picioarele lui a sărit o pisică jegărită care îşi freca blana-i cenuşie de pantalonii mei, mieunând, semn că-i era foame, dar când a văzut că nu-i ofer nimic de mâncare m-a abandonat, căţărându-se pe masa de la fereastră, pe care se aflau câteva farfurii goale.

Înăuntru era o duhoare de mucegai, excremente de pisică şi altele, care m-au făcut să strâmb din nas, apoi am strănutat.

— Pisica e de vină, mi-a răspuns bătrânelul, înţelegându-mi repulsia. O am de puţină vreme în casă şi nu s-a deprins, încă, să se ceară „afară”.

— Sper că o cunoaşteţi pe domnişoara Rodica? am spus eu. V-aş fi îndatorat dacă mi-aţi putea spune unde o pot găsi.

— Da, o cunosc. Ştiu că a plecat împreună cu sora ei la Bucureşti, unde locuieşte tatăl lor, profesor la o facultate. Poate ştiţi că mama lor a murit de câţiva ani?

— Ştiam de mamă, dar o vecină mi-a spus că şi Rodica…

— Nu este adevărat. A fost doar bolnavă, aproape o săptămână, dar s-a făcut bine, apoi au plecat amândouă la Bucureşti. Nu le ştiu adresa, a adăugat el, parcă ştiind că voi rosti această întrebare. Te văd în uniformă de marină, eşti cumva marinar aici, în port?

— Da, i-am răspuns, cu gândul la Rodica.

— Caut-o la Bucureşti! Este o fată foarte bună şi cuminte. Dă-mi o ţigară! a cerut el, în final.

I-am pus pe masă pachetul întreg, apoi i-am mulţumit pentru informaţie şi am ieşit în stradă, în lumina spălăcită şi meschină de toamnă. Am pornit spre centru, gândindu-mă că toate amintirile şi visele mele cu care trăisem o vreme, departe de Giurgiu se năruiseră în acele clipe, aşa cum se scutură florile într-o vază când sunt atinse din nebăgare de seamă.

Mă simţeam obosit, dezorientat, iar Giurgiu mi se

părea străin şi indiferent.

Recunosc că eu am iubit femeile pe toate registrele: patern, conjugal şi liber. Cred că, în parte, am fost dedicat eternului feminin pentru că oamenilor li s-a dat să trăiască pe rând ca florile.

Noaptea am rămas la Dochiţa, iar a doua zi la ora 12°° m-am prezentat la centrul Militar. Abia pe la ora 153° am plecat la gară, în coloană. Totul mirosea a militărie. Până la gară m-a însoţit Dochiţa, care mi-a dat un pachet cu mâncare şi m-a rugat să-i scriu.

Mohoreala mea era accentuată şi de ploaia amestecată cu ceaţă care ne înconjura din toate părţile, încât felinarele de pe peron, arătau de departe de parcă ar fi avut halouri de curcubeu, în mine se stinsese şi ultima scânteie de speranţă. Mi se părea că pesimismul meu învăluia întreaga lume.

Seara am fost duşi pe stadionul din Giuleşti, unde ne-am adăpostit de ploaie în nişte barăci. Pe la ora patru dimineaţa sau prezentat un ofiţer şi trei sergenţi de la marină care ne-au dus la Gara de Nord de unde am fost ambarcaţi în trenul pentru Tulcea.

Acum ştiam bine încotro merg şi mi se confirma că arma urma să fie marina. M-am aşezat pe o canapea şi am încercat să-mi adun gândurile şi chiar să adorm puţin, dacă voi putea. Pe coridoarele vagoanelor era un du-te-vino permanent de cheflii care strigau cât puteau şi agitau sticle cu băuturi alcoolice, în special vin. Aşa se derulase toată călătoria noastră începută în staţia CFR Giurgiu. Un viitor coleg de armată – Ionete Nicolae – care călătorea în compartiment cu mine, nu stătea nicio clipă liniştit, ieşind des pe hol unde participa la vacarmul produs de ceilalţi, ţipând din bojoci cât îl ţineau puterile, până a răguşit de tot.

Eu mă gândeam la ale mele de care îmi sângera inima. Nu puteam să mă împac cu gândul că Rodicăi i s-ar fi putut întâmpla ceva rău. Acceptam, cu oarecare strângere de inimă, varianta cea mai bună, adică să se fi

mutat la Bucureşti cu familia sa, dar nu puteam crede că a murit, cum îmi spusese una dintre vecine.

Cât de rău îmi părea că nu sunt liber ca să pot să o caut în Bucureşti! M-aş fi dus să apelez la miliţie.

Aceasta a fost socotită de mine o pierdere colosală pe care nu am putut-o evita datorită stagiului militar.

Îmi veneau în minte imagini cu Rodica îngenuncheată în faţa icoanei Sfintei Fecioare Maria, din biserica în care fuseserăm amândoi cu o lună în urmă. O vedeam cu capul plecat, acoperit de părul ei bogat care strălucea în lumina lumânărilor.

Toate celelalte imagini ale ei se estompau, revenind peste ele, obsesiv, numai aceea din biserică, unde stătea în genunchi. M-am străduit să mi-o amintesc la ea acasă, dar nu am reuşit să reproduc din memorie decât un dialog scurt, dar plin de candoare: „Vai, Puiuţ! Ţie nu-ţi este teamă de nimic?” „Da, ai dreptate, mă prezint ca un om foarte curajos, deşi am şi eu destule belele pe cap care mă sâcâie. Încerc să-mi fac curaj şi eu”.

Numai ea mă alina astfel, numai ea ştia să îndulcească asperităţile chiar şi în cazul când mi se adresa.

Rodica era o fire senină, dar seninătatea nu părea să fie la ea un semn ai odihnei, ci trăda mai curând o neîntreruptă frământare lăuntrică. Această vrajă încă nu s-a destrămat, stăruie şi acum în inima mea, împietrită de lupta dusă cu greutăţile de-a lungul anilor.

…Iar când gândul meu legănat de amintiri vrea să zboare spre ţinuturile iluziilor trecute, atunci el nu se opreşte la anii căsniciei mele destrămate, ori la anii munciţi în slujba statului şi pierduţi odată cu tinereţea mea, ci poposeşte plutind obosit, în strada Gării din Giurgiu, la casa cu verandă şi câinele lup, de la ale căror ferestre mă conducea Rodica cu privirea de câte ori plecam spre vaporul acostat la pontonul din port, în miez de noapte.

Rangul, neamul şi averea nu atârnă mai mult în balanţă decât adevărata dragoste dintre două inimi care se

potrivesc atât de bine. Toţi oamenii ar trebui să înţeleagă.

Şi acum îmi bate inima când îmi reproduc în memorie zicala: „Întotdeauna să nu alergi după femeia care pleacă!”

Veronica plecase, iar Rodica sosise fără noroc.

Aflând că mai avem de mers, mi-am îngăduit să-mi trec în revistă viaţa, încercând astfel să lipesc ciob cu ciob cele mai importante evenimente pe care le trăisem. Nu o făceam pentru a mă bucura de ce a fost, asta ar fi fost inutil în acele momente, ci pentru a-mi ocupa gândurile.

În inima mea coborâse deznădejdea şi întunericul. Nu mai speram la libertatea de odinioară, ştiind că în unitate mă aşteaptă disciplina aspră şi ascultarea oarbă a ordinelor şi regulamentelor militare. Brusc mi-am amintit de perioada în care am lucrat ca salahor în vacanţa de vară şi de hotărârea pe care o luasem ca să-mi fiu singur stăpân, să nu mă supun altora. Am zâmbit amar.

Priveam prin fereastra vagonului câmpul neted de pe care se adunase o parte din recolta de porumb; aceasta „fugea” în urma trenului într-un evantai leneş, în raport cu viteza locomotivei cu aburi care pufăia de zor, scotea fum, dar nu se prea grăbea la drum. De fapt, tot drumul parcurs de la Giurgiu până la Tulcea a fost fără bucurie, dar eram destins, cu toate că sufletul îmi era trist şi pustiu.

Partea a IV-a Armata la marină

Cap. 1 – Contactul cu viaţa de soldat între staţiile Ciulniţa şi Feteşti a venit în compartiment la noi unul dintre sergenţii care însoţeau transportul pentru a se interesa cum ne mai simţim, dacă mai suntem toţi, etc. L-am întrebat unde mergem şi ce specific are unitatea, iar el mi-a răspuns fără ocol: „Puşcaşi marini, unitatea Militară 03080 Tulcea. Pregăteşte oameni pentru navele militare şi gradaţi în cadrul unui curs de instruire de şase luni”.

Pe la orele 1420 trenul a oprit în gara Tulcea, situată chiar pe malul drept al Dunării. În spatele staţiei ne aşteptau trei autocamioane în care ne-am urcat şi în câteva minute intram deja în unitate. Debarcarea s-a făcut în faţa unor clădiri scunde – corpul administrativ, cum am

aflat mai târziu – unde, sub comanda unui sergent, am format două rânduri.

Intram câte doi în încăpere, lăsând valizele pe un hol, iar în câteva minute, doi frizeri destul de îndemânatici ne cheleau de podoabele capilare. Când am văzut cum cad buclele mele ondulate peste pânza albă înfăşurată în jurul gâtului, mi s-a ridicat adrenalina în trup, încât nu ştiam ce să mai fac. Tuns la piele am fost în clasele elementare numai până în vacanţa de vară a clasei a cincea, iar atunci am făcut tot posibilul să am frizură îngrijită la care nu m-aş fi gândit să renunţ vreodată. Tuns mă simţeam ruşinat de parcă aş fi umblat în pelea goală.

Tot astfel, nu mi-am putut reprezenta niciodată cum m-aş simţi când, datorită vârstei, îmi va cădea părul, iar frizerul nu va mai avea ce tunde. Dar se pare că am noroc, părul meu nu cade, s-a rărit puţin şi este mai mult decât grisonat.

Cred că pretutindeni în lume serviciul militar este impregnat de aceleaşi metehne ale unor comandanţi, precum şi de o searbădă monotonie, care se desfăşoară zilnic şi ceas de ceas după nişte regulamente rigide ca şi oţelul şi bătrâne de secole prin prevederile lor, stabilind şi drămuind timpul de orice fel al militarilor, fie soldat, subofiţer sau ofiţer.

Cel mai interesant a fost când ne-a introdus la duşuri, iar la ieşire am primit hainele militare. Hainele civile le-am pus în valizele cu care venisem, iar peste ele, un sergent a turnat un pumn de DTT. Am protestat în zadar. „Închide valiza mai repede şi pune-i lacătul!” a strigat sergentul, fără să-mi răspundă la protest. Ne-a mai dat un sac de foaie de cort de culoare albastră plin cu haine şi lenjerie nouă, apoi ne-a scos afară. În noua ţinută nu ne-am mai recunoscut între noi, deşi călătorisem împreună aproape 24 de ore şi ne despărţisem abia la uşa de la intrare în camera frizerului. Numai pe Ionete l-am reţinut, nu după fizionomia care era complet schimbată, ci după neputinţa lui de a scoate vreo vocală sau consoană datorită răguşelii totale în care îl adusese comportarea lui pe parcursul

drumului de la Giurgiu până la Tulcea.

El făcea semne cu mâinile ca orice persoană mută.

După ce au ieşit şi ceilalţi cu „toaleta” gata făcută, a apărut un sergent care a strigat:

— Cei care sunteţi la compania a 8-a veniţi aici!

— Dar nu ştim care este compania a 8-a! au strigat câteva voci.

— Citiţi pe fişele pe care le aveţi în mână şi pe care aţi semnat pentru echipament!

Avea dreptate sergentul. Pe fişele noastre, unde era înscrisă toată „zestrea” pe care o primisem de la magazia de echipament scria deasupra „Comp a 8-a” din care urma să facem parte toţi cei care lucrasem în marină sau care aveau tangenţă cu marina; pe parcurs am constatat că erau mulţi alţii care aveau cu totul alte profesii.

Ne-a adunat şi ne-a însoţit până la etajul întâi al unei clădiri înalte, cu nişte dormitoare mari, în care erau câte 120 de paturi de fier suprapuse unele peste altele, două câte două.

— Ocupaţi fiecare câte un pat! ne-a spus sergentul. Astăzi aveţi program de voie. Aveşi grijă să nu faceţi gunoi pe jos sau să vă îmbătaţi. Puteţi să daţi şi militarilor mai vechi din pachetele voastre că nu se supără nimeni dacă faceţi acest gest! a adăugat sergentul în drum spre ieşirea din dormitor. Am mai stat o vreme la discuţii între noi, am mâncat ceva, apoi ne-am culcat. Fiind obosit, eu am adormit imediat.

A doua zi era duminică şi am beneficiat de încă o zi liberă. Am schimbat între noi echipamentul care nu se prea potrivea, apoi am fost folosiţi la curăţenia sectoarelor care fuseseră neglijate, în aşteptarea forţelor proaspete. După masa de prânz nu ne-a mai întrebat nimeni nimic. Umblam prin cazarmă, în jurul clădirii, fumam, discutam. Am întâlnit un soldat din anul II care stătea în faţa corpului de gardă care ne-a fost primul dascăl în ale disciplinei militare. „Ca să vă păziţi de pedepsele micilor comandanţi şi să puteţi rezista regimului din armată, să

răspundeţi întotdeauna: Da, tovarăşe! Am înţeles tovarăşe”.

Ulterior, de câte ori îmi aduceam aminte de aceste expresii mă apucau căldurile. Înainte eu fusesem un rebel, un independent şi nu eram dispus să pun în practică acele sfaturi, deşi în interiorul meu recunoşteam că dacă le-aş putea folosi, m-ar feri de multe neajunsuri. Dar cu firea mea libertină, nu eram sigur că aş fi fost în stare să le aplic.

Discutând cu sergentul roibu care era tot din Constanţa, am aflat că durata stagiului militar era de patru ani şi că în unitate se mai află încă contingentul care terminase cei patru ani de stagiu; militarii fuseseră la munci agricole şi se întorseseră, dar se amâna trecerea lor în rezervă – liberarea – până la noi ordine.

I-am văzut şi eu pe cei care trecuseră de acum în anul al cincilea. Erau bine dezvoltaţi, adevăraţi bărbaţi, unii aveau şi câte o mustaţă mare, cât coada veveriţei.

Nu toţi arătau bine cu mustaţă, însă erau simpatici când spuneau: „Leat, te trag pe nări!” însoţind această expresie cu un fornăit specific.

Peste două săptămâni a venit ordinul Ministerului Forţelor Armate care reducea stagiul militar la durata de trei ani, conform Rezoluţiei ONU, privind dezarmarea generală şi totală. Au plecat atunci şi cei din anii 4 – 5.

Tot atunci au părăsit România şi trupele sovietice aflate pe teritoriul nostru, rămânând, însă, o serie de consilieri ruşi în toate ramurile economice şi politice.

Cel mai serios lucru în armată era disciplina, dublată de executarea ordinelor date de superiori, de la care nu se admitea niciun fel de abatere. Bazaţi pe faptul că nimeni nu-i controlează, gradaţii făceau din executarea ordinelor tot felul de trambuline cu care să-şi bată joc de soldaţi, în special cei aflaţi în primul an de stagiu. Reţin un caz când doi sergenţi jucau table în dormitor, iar noii recruţi veniţi de două zile în cazarmă, priveau de pe margini la jocul lor.

Unul dintre sergenţi, profitând de apropierea faţă de

el a unui soldat, i-a dat o sticlă goală şi i-a spus:

— Leat! Du-te şi sparge sticla asta!

Soldatul ascultător, a luat sticla, a ieşit cu ea în curte şi ochind un zid tocmai bun pentru o astfel de operaţiune, a apucat sticla de gât, a învârtit-o deasupra capului ca pe o grenadă şi a izbit-o de zid, prefăcând-o în cioburi; s-a întors în dormitor liniştit, continuând să privească la modul cum evolua partida de table. Observându-l, sergentul care-i dăduse „năstruşnicul" ordin l-a întrebat:

— Ai adus apă, leat?

— Ce apă? a spus soldatul, mirat de întrebare.

— Păi, nu ţi-am dat ostică s-o aduci cu apă?

— Da' n-aţi spus, domnule, s-o sparg? Am spart-o. Am înţeles că e ordin s-a sparg şi, după câte mi s-a spus şi mie de către cei care ştiu ce-i ordinul, eu l-am executat, că altfel… Cel puţin dacă vă exprimaţi altfel, de exemplu „să scot aerul din ea" era altă treabă, dar aşa… îşi exprima sincer soldatul regretul său.

— Drept pedeapsă, două zile vei spăla closetele! Ai înţeles? a spus sentenţios sergentul.

— Am înţeles! a răspuns soldatul mâhnit.

Şi le-a spălat pentru că sergentul l-a verificat. Dacă s-ar fi plâns soldatul, nu prea avea succes de izbândă deoarece pe „micii" comandanţi nu-i controla nimeni.

Luni dimineaţa, la ora 6°° s-a auzit sunetul unei goarne, iar unul dintre sergenţi, care se afla în fundul dormitorului a strigat: „Deşteptarea!"

— Hai, leat, scoală-te, că acum eşti în cazarmă, nu mai eşti în pat cu Leana! Sus toată lumea! Ce, nu aţi auzit goarna? Hai odată! Pregătirea pentru înviorare! Ţinuta: pantaloni, bocanci, fără maiou. Adunarea în faţa clădirii, jos!

Ne-am ridicat din pat, ne-am echipat şi am aşteptat. Când sergentul a socotit că suntem gata, a strigat: „Afară, fuga marş!" Ne-am adunat în faţa clădirii în formaţia „grămadă", apoi, când a coborât şi sergentul, ne-a încolonat pe patru rânduri, el a trecut în faţă şi a spus:

„După mine, pas alergător, marş!” De aici a început chinul. Ne-a alergat pe dealurile Golgotei timp de aproape douăzeci de minute, încât am obosit că abia ne-am mai putut întoarce în cazarmă. Mulţi nu mai alergaseră aşa de prin clasele de gimnaziu, neavând deloc antrenament, pe când sergentul Gligor Traian era campion la alergările de fond şi pentru el era un bun prilej de a se menţine în formă. Cu unele „pierderi” pe drum am reuşit să revenim în cazarmă, unde am trecut la programul de igienă (bărbierit, spălat, curăţat dinţii), apoi am trecut la echiparea completă. În timpul cât noi am alergat cei opt kilometri, plantonul s-a îngrijit de aerisirea încăperilor care nu mai aveau aerul greu de mai înainte.

Am făcut ultimele verificări ale paturilor, apoi am ieşit în curte, unde am fost repartizaţi pe sectoarele de curăţenie. La orele 715 am fost adunaţi pentru masă. Tot programul, pe minute, era dirijat de sergentul de serviciu pe campanie, care dădea semnalele cu ajutorul sifleei, un fluier special folosit în marina militară. Goarna – aveam să constat mai târziu – suna numai deşteptarea, adunarea pentru masă, raportul la sosirea comandantului, stingerea şi alarmarea. Încet-încet începeam să ne obişnuim cu toate semnalele şi cu toate activităţile.

Afară, în toate pauzele fumam toţi, fără să aşteptăm mai întâi să mâncăm. Ne luam unul după altul, fără să ne dăm seama cât rău poate face fumatul pe stomacul gol.

Am luat primul contact cu sala de mese, în care încăpea, în acelaşi timp tot batalionul din incinta unităţii, celelalte batalioane ale regimentului fiind cartiruite în alte clădiri, la circa 300 m distanţă de noi.

Erau mese lungi la care mâneam 10 persoane, aşezate faţă-n faţă câte cinci pe bănci lungi fără spătar.

O oală mare – ovală – era pusă pe un scaun sfiat la capătul mesei şi unul dintre noi, pe rând, făcea oficiu de a împărţi mâncarea pentru toţi ocupanţii acelei mese. Dimineaţa se servea ceai sau cafea cu lapte, marmeladă şi unt sau salam, după caz, apoi un colţ de pâine. Nu pot

spune că ne săturam, dar nici nu puteam reproşa cuiva, pentru că ni se motiva că aceasta era raţia şi nu ni se poate da supliment. (Poate că acum este altfel, întrucât în orice problemă este invocată democraţia)

Fiind prima zi de viaţă mai cazonă, când am ieşit în curte pentru încolonare, nu am mai ajuns în formaţie pe locurile pe care venisem şi s-a mers aşa până pe platoul unde urma să se adune toată suflarea, spre nemulţumirea sergentului Stoian, care a spus: „Astăzi se dă armata jos din pod". Care era semnificaţia acestei expresii, am înţeles peste aproximativ o oră, când ne-au fost repartizaţi ofiţerii, care au constituit grupele, plutoanele, companiile, ş.a. A urmat apoi o corecţie, după înălţime în cadrul grupei, ni s-au numit cei trei comandanţi de grupă şi ofiţerul a spus:

— De astăzi, aşa veţi veni la adunare. Fiecare să-şi înveţe locul în formaţie!

Eu am nimerit în grupa sergentului Stoian Gheorghe, care era comandantul grupei I şi ajutorul comandantului de pluton, un bărbat înalt de 1, 75 m, şaten, avea 7 clase şi era din Telega, judeţul Prahova (pe atunci Regiunea Ploieşti); avea o căsnicie nereuşită care îl făcea nervos de multe ori chiar neprietenos. Era, însă, înzestrat cu nişte calităţi deosebite de infanterie marină, bun cunoscător al regulamentelor militare şi totdeauna cu o ţinută militară ireproşabilă. Totuşi avea un vocabular cam bolovănos, era arogant şi folosea un jargon de şmecheraş, puţin desuet. El îi privea pe toţi „de sus".

Cu noi folosea frecvent două expresii când ni se adresa: leat sau soldatule. Cu toate aceste minusuri, care nu-l avantajau, recunosc că am învăţat multe de la el pe linia pregătirii militare.

Etapa a II-a a fost ceva mai inedită. După ce s-a terminat organizarea de front, am fost introduşi în dormitor pentru a prelua paturile în ordinea din grupă.

— Scoateţi sacii la interval! a ordonat Stoian. Veţi scoate tot echipamentul din saci şi îi veţi aşeza pe pat, apoi, după împachetarea lui, îl vom aşeza în sac în

ordinea…

Am făcut totul astfel încât să încapă tot şi, ceea ce a fost mai important, am stabilit o ordine în care vor fi folosite obiectele respective, care şi-au găsit poziţia mai la suprafaţa sacului, la gura lui, în raport de sezon şi de necesităţi.

— Sunteţi gata? a întrebat sergentul.

— Da, am răspuns toţi.

— Sacii pe care tocmai i-aţi aranjat îi veţi lega cu şnurul respectiv conform acestui nod marinăresc pe care vi-l voi prezenta eu.

L-am imitat şi noi, dar numai atunci, ulterior îl făcea, fiecare dintre noi cum ne venea mai uşor.

Câteva zile la rând am făcut instruirea în curte pentru a învăţa lucruri elementare cu formaţiile, pe loc şi în deplasare, iar în sală învăţam Regulamentul Serviciului Interior, Regulamentul Disciplinar, Regulamentul de Front, iar mai târziu: Regulamentul de tragere, de gardă, Topografia militară

Şi totuşi, în fiecare seară cădeam frânţi de oboseală. Tot programul se desfăşura după un sistem draconic, începând de la ora 6°° când goarna suna deşteptarea şi până la ora 223° când suna stingerea, încât nu lăsa niciun răgaz de odihnă. Seara, după „stingere”, adormeam imediat, fără vise, deşi poate aş fi avut ce să visez întrucât avusesem o viaţă bogată înainte de a ajunge în această unitate militară. Nu dusesem lipsă nici de distracţii, nici de femei şi eram obişnuit să pierd nopţile, dar în mod raţional, nu excesiv.

Ca să mă consolez, îmi ziceam că dorm mult şi repede pentru că sunt tânăr, iar somnul arată că nu am griji sau sunt nepăsător cu ele, deşi ştiam că nu e aşa.

După amiaza întotdeauna se efectuau aproape două ore pentru învăţarea regulamentelor şi a jurământului militar. Orele culturale erau folosite de obicei pentru învăţarea cântecelor patriotice cu care să păşim pe drumul de la cazarmă până la câmpul de instrucţie şi înapoi,

precum şi pe stradă sau în deplasările organizate în incinta unităţii.

La începutul lunii decembrie am primit puşca şi celelalte obiecte necesare prevăzute în echipamentul puşcaşului marin: masca de gaze, lopăţica Lienneman, cartuşiera şi foaia de cort, de care nu am scăpat aproape şase luni de zile. Instruirea a căpătat acum mai multă consistenţă şi importanţă, dar a adus cu ea şi multe greutăţi.

Timp de aproape şase ore exersam pe câmp cu arma, apoi cu busola şi harta, luarea liniei de ochire la ţintele fixe, precum şi executarea locaşurilor de tragere, nişte gropi lungi de aproape doi metri, late de 80 cm. şi adânci de douăzeci, care ne luau toată vlaga, pământul fiind adesea îngheţat ca fierul. Cel care mai era şi pedepsit, reuşea să sape mai multe gropi până când plecam la unitate.

Mâncarea începuse să ne devină total insuficientă, dar nu puteam decât să mai cumpărăm de la chioşc, care funcţiona în unitate, biscuiţi, eugenia şi rahat sau bomboane, altceva nu avea. În 1957 am apucat mâncarea de arpacaş şi mămăliga care se turna într-o tavă de lemn, apoi se tăia în pătrate cu ajutorul unei linii tot din lemn; în rest fasole, cartofi, varză, la care se adăugau bucăţele de carne sau salam, chiar slănină.

Odată, fiind de serviciu pe bucătărie cu grupa, am avut ocazia să văd cum se pregăteşte o cantitate mai mare de mâncare. Seamănă puţin cu o industrie la o scară mai redusă. Toată ziua am muncit şi abia la ora 23°° am reuşit să terminăm totul pentru pregătirea hranei din ziua următoare. Noaptea am mâncat şi noi pe săturate, fasole cu salam. Un coleg de-al nostru – Szabo Imre, a mâncat un oval aproape plin de fasole în care erau şi 10 porţii de salam. Spre dimineaţă i s-a făcut foarte rău şi am fost nevoiţi să-l ducem la infirmeria unităţii, unde i s-au făcut clisme şi a reuşit să scape.

Fumam mult, fumam ţigări militare pe care le

primeam în cadrul soldei şi, ca un obicei prost ce deprinsesem toţi, nu exista pauză în care să nu aprindem o ţigară, uneori numai pentru că intrase în reflex să fumăm ca să nu stăm degeaba, unii spuneau că se încălzeau la fumul ţigării, ceea ce nu este deloc adevărat.

Inspecţiile armamentului şi ale ţinutei se făceau în fiecare dimineaţă şi de multe ori puteai avea surpriza să-ţi constate sergentul lipsa vreunui nasture sau acesta să fie slăbit. Avea obiceiul să pună mâna pe el şi să te întrebe:

— Îţi trebuie?

— Da.

Atunci ţi-l rupea şi ţi-l punea în mână.

2 – Căprarii din armată

Dacă spuneai nu, ţi-l rupea şi îl arunca undeva departe, în cazul că reuşea să cadă undeva în iarbă, de multe ori era pierdut, iar dacă îl găseai, trebuia să-l coşi imediat, folosind acul şi aţa prinse în căptuşeala căciulii fiecărui soldat.

După ce am învăţat cântecele ostăşeşti, de fiecare dată când plecam din unitate şi când ne întorceam de la câmpul de instrucţie, sergentul întreba:

— Cântă plutonul?

Dacă nu auzea un răspuns răspicat, ieşit din toate piepturile, ne fugărea pe câmp şi uneori exersam şi salturi, drept pedeapsă.

— La mine adunarea! comanda el. Acum cântă plutonul?

— Daaa! se auzea.

Deşi eram sleiţi de puteri, cântam.

— Soldatul Anton, tonul la cântec!

Soldatul Anton era un coleg bun, de prin părţile Moldovei, înalt, slab, dar cu o voce baritonală care răsuna pentru tot plutonul: „Nava-i gata de plecare” sau „Noi suntem ostaşi de frunte” sau „Vania” etc, după care porneam cu cântec şi ajungeam la cazarmă.

Nimic nu-i leagă pe oameni mai mult decât slujba

ostăşească. Rolul ei lăuntric şi sufletesc este strunirea şi oţelirea voinţei până la jertfa de sine pentru binele celorlalţi. Jurământul militar vine şi întăreşte acest legământ. Anumite circumstanţe exterioare îi determină pe ostaşi să se comporte şi să simtă la fel, să-şi dorească aceleaşi lucruri şi să gândească într-un mod asemănător, având şi preocupări comune.

Pe măsură ce ne familiarizam cu viaţa cazonă, sergenţii îşi dădeau în petic, scoţând la iveală tot felul de procedee care să ducă la înjosirea, umilirea unor ostaşi. Din cine ştie ce motive, pentru fapte reale sau inventate, pedepseau iar pedepsele începeau de la un schimb peste rând la serviciu de zi pe companie, un schimb peste rând la serviciul de planton, spălatul dormitorului în orele când ceilalţi colegi dormeau, scoaterea sacilor de sub paturi cu capul, fără a te folosi de mâini, măsurarea dimendiunilor dormitorului cu ajutorul băţului de chibrit şi multe alte pedepse pe care nu le mai enumăr aici.

Când un soldat era pedepsit cu „planton”, sergentul îl întreba în zeflemea: „Schimburile unu şi doi sunt ocupate, pe care îl alegi?” iar soldatul executa schimbul doi, numit şi schimbul „câinelui”, deosebit de greu pentru că împărţea în două timpul de somn, contribuind la zdruncinarea ritmului biologic. O astfel de pedeapsă am primit şi eu în perioada în care mă aflam în centrul de pregătire a instructorilor şi i-am purtat o ură neîmpăcată sergentului până când s-a liberat, deoarece mă umilise fără să am vreo vină. Înainte de a veni în armată nu suportam ca cineva să mă jignească. Dacă mai era vorba şi de referiri la mama, acţionam rapid, fiind în stare să mă bat cu agresorul indiferent de rezultat, dar am reuşit de multe ori să-i trimit la podea pe cei ce mă umileau.

Mândria, demnitatea, ambiţia care mă stăpâneau nu au mai putut fi apărate în perioada armatei, deoarece acolo viaţa îmi era condusă după regulamente militare şi de multe ori am fost nevoit să înghit jugniri de la unii gradaţi, fără să pot riposta şi mă consumam groaznic, în mine, luptându-mă pentru a mă stăpâni.

Micii comandanţi se adunau în dormitorul unuia dintre ei şi acesta le demonstra cât de isteţ este el la capitolul, să zicem „dezechiparea la numărătoare”.

Când dădea comanda pentru dezechipare şi nu reuşeam să scoatem echipamentul în şase secunde, repeta cu noi echiparea şi dezechiparea de zeci de ori; la sfârşit o făcea numai cu cei care depăşeau prea mult cele şase secunde.

Ceilalţi sergenţi care asistau se amuzau şi-i incitau să mai încerce că au observat ei mare încetineală, iar titularul demonstraţiei repeta, nasturii săreau şi se împrăştiau peste tot spre hazul lor.

La ora culturală, de obicei se folosea schimbul de experienţă între militari din diferite zone ale ţării. Fiecare ostaş era obligat să cânte un cântec din zona din care venea. Dacă demonstra că nu poate cânta, lipsindu-i vocea, urechea muzicală, era obligat să prezinte un obicei sau o snoavă de la el din localitate. În general erau interesante asemenea schimburi culturale, deoarece se evidenţia varietatea obiceiurilor şi a folclorului nostru românesc. Erau ardeleni, olteni, lipoveni, saşi, tătari, turci, armeni etc, fiecare cu specificul său.

Jurământul militar se învăţa pe de rost şi se depunea de fiecare soldat în mod individual cu mâna pe armă şi pe drapelul ţării. Era un moment dintre cele mai solemne în acea perioadă. Am văzut pentru prima dată un drapel desfăşurat pe care scria cu litere din fir aurit „Onoare şi Patrie!”. Peste două săptămâni, fiind în serviciul de gardă, am ajuns să fiu santinelă la acel drapel şi m-am simţit foarte important să pot păzi acest simbol sacru al unităţii mele.

Voi reproduce jurământul militar de atunci, din memorie, pentru a se vedea câte cerinţa avea şi cât de mult se deosebeşte de cel actual, când comandantul unităţii rosteşte o frază pe care o repetă în cor toată grupa:

„Eu, cetăţean al RPR, intrând în rândurile forţelor

armate.

— Jur să fiu devotat poporului muncitor, patriei mele şi Guvernului RPR;

— Jur să fiu luptător dârz, cinstit, curajos, desciplinat şi vigilent;

— Jur să-mi însuşesc temeinic toate cunoştinţele militare;

— Jur să păzesc cu grijă avutul militar şi obştesc;

— Jur să execut fără şovăire ordinele comandanţilor şi şefilor;

— Jur să păzesc cu grijă secretul militar şi de stat;

— Jur să respect cu stricteţe regulamentele militare şi legile ţării;

— Jur să urăsc din adâncul fiinţei mele pe toţi duşmanii patriei şi ai poporului muncitor

Dacă voi călca jurământul meu, să mă lovească pedeapsa aspră a legii RPR şi să-mi atrag ura şi dispreţul oamenilor muncii.

Mă leg să îndeplinesc întocmai jurământul meu, pentru libertatea şi fericirea patriei mele, Republica Populară Română.

Semnătura”.

Iată, deci, câte fire îl legau pe un militar de ţară, de lege, de ordinea socială şi de ce îl aştepta dacă nu se străduia din răsputeri să-l respecte punct cu punct.

…Pregătirea militară urmăreşte, pe lângă învăţarea meseriei armelor, formarea unui om disciplinat şi călirea fizică, toate la fel de necesare.

În situaţiile reale de luptă, dacă acţiunile întreprinse nu reuşesc, de aceasta sunt vinovaţi numai acei comandanţi care nu s-au preocupat suficient de instruirea subordonaţilor şi i-au comandat prost.

3 – O zi din viaţa de soldat

Aşa cum am mai menţionat mai sus, ziua începea la ora 6°° când goarna dădea semnalul deşteptării, urât tuturor soldaţilor. Imediat intrau „în pâine” sergenţii de

serviciu care urmăreau punct cu punct programul înscris pe o paletă cu coadă asemănătoare celei cu care se joacă tenis de masă. Se trecea la „călirea organismului”, cum numeam noi gimnastica de dimineaţă şi alergarea celor 8 – 10 km pe dealurile „Golgotei” cu bustul gol, apoi programul administrativ şi masa de dimineaţă, când nu ne săturam niciodată. Reţin cum intra în sala de mese plutonierul Ciobanu de la compania de gospodărie şi întreba:

— Bună mâncarea, băieţi?

— Daaa…!

— V-aţi săturat?

— Nuuu.

— Lasă gălăgia, leat! Asta este raţia soldatului.

Ne adunam pe platoul unităţii unde suportam o jumătate de oră inspecţia cu nasturi rupţi sau diferite pedepse pentru câte o puşcă neştearsă sau o barbă nerasă zilnic, după care plecam la câmpul de instrucţie.

Aveam în grupă un soldat pe nume Grozescu N. Gheorghe din regiunea Ploieşti. Era membru de partid şi fusese activist pe linie de tineret până la încorporare. Vorbea cu un accent tare pe litera „r”, datorită unei defecţiuni ce se întâlneşte adesea la oameni. Nimerise şi o armă care avea literele seriei tot cu „r” şi când îşi prezenta arma la control, toţi râdeau de modul cum pronunţa el: „Tovarăşe sergent, prezint pentru inspecţie arma cu seria RR 7778 neîncăractă!”

După perioada de instruire l-am întâlnit la Constanţa; era ambarcat pe submarinul „Delfinul”; un bun camarad!

Înhămaţi cu puşca, masca de gaze, lopata, cartuşiera şi foaia de cort în spate, porneam spre câmpul de instrucţie cu cântecul „Noi suntem ostaşi de frunte”, unde petreceam aproape şase ore sub biciuirea ploilor şi vântului rece, de unde ne întorceam plini de noroi să depunem armamentul la rastel şi celelalte componente.

Ne bucuram că mergem la masă, unde ne încălzeam cu nelipsita ciorbă caldă, fasole, cartofi sau varză, după

care treceam la partea a doua a programului: curăţatul armamentului şi ţinutei, ora culturală şi regulamente; mai rămânea aproape o oră din zi care era destinată soldatului. În această oră fiecare ne rezolvam problemele: spălam ciorapi, batiste şi uneori chiloţi, coseam ceea ce avea nevoie de retuşuri şi scriam acasă sau la prieteni.

I-am scris de câteva ori şi Veronicăi şi ea mi-a răspuns. Eu îi scriam cu dragoste şi cu dor, iar ea îmi răspundea pe jumătate obligată, o simţeam din frazele ei sărace, pe care sufletul ei nu le mai încălzea mai înainte de a le aşterne pe hârtie cum făcea altă dată.

Simţeam că liniştea din sufletul meu moare; nimic nu mai era ca înainte, deşi eu mai continuam să trăiesc din trecut, ne mai având posibilitatea să-l transform în prezent, fiind blocat între zidurile unităţii militare. Rare sunt situaţiile când se întâmplă ca o inimă iubitoare să-i răspundă celeilalte cu aceeaşi intensitate. Aşa este lumea făcută, ca cel iubit să nu aibă timp pentru cel care iubeşte şi vine la el cu inima deschisă. În multe situaţii prevalează interesele, orgoliile… Cei pe care îi dorim se dăruiesc la rândul lor altora şi de aici se naşte enigma „inimilor zdrobite”, a căsniciilor neîmplinite, iubirilor tainice şi a oftatului în tăcere care macină şi bruma de energie ce mai rămâne.

Alături de puţinele clipe fericite pe care le trăim, acceptăm şi suferinţele, precum şi durerile care le însoţesc.

În marea aventură a dragostei pornim plini de speranţe, crezând-o eternă, fără să bănuim ce preţ vom fi nevoiţi să plătim pentru ea. Iar noi iubim şi aceasta ne este de ajuns, nu mai dăm importanţă la nimic ce ne înconjuară. Oare dragostea este „oarbă” aşa cum zice înţeleptul nostru popor? Eu ştiam că numai zeiţa dreptăţii este legată la ochi.

Ultima scrisoare a Veronicăi am primit-o în ziua în care tocmai depusesem jurământul militar în cadrul solemn, cu mâna pe armă şi pe drapelul patriei.

Văzând scrisul de pe plic, care îmi era destul de cunoscut, am avut un tremur uşor al mâinilor, deşi în alte împrejurări eram destul de stăpân pe gesturile mele, energic, chiar dârz. Ca să nu rup plicul, am luat o lamă şi l-am tăiat cu grijă la un capăt, scoţând conţinutul la iveală. Am citit o dată datele de pe plic, aşa cum fac ţăranii de teamă să nu greşească.

Veronica îmi scria numai pe o pagină şi jumătate şi aceasta pe feţele interioare ale colii de hârtie. După ce îmi reproşa că aş fi folosit cuvinte nereverenţioase la adresa ei în discuţia pe care am avut-o cu Iulian şi Nelu Aron, la ultimul în casă – lucru total neadevărat – mă anunţa cu fraze reci, dar convingătoare, că n-a putut rezista presiunii familiei şi „situaţiei" pe care eu am creat-o şi s-a căsătorit cu Iulian, urmând ca nunta să aibă loc pe 18 ianuarie 1958. Încheia scurt: „la revedere!"

Mă simţeam dator să-i răspund pentru a o felicita şi să-i urez noroc în căsnicie. Iată, pe scurt, conţinutul scrisorii mele:

Draga mea, am primit scrisoarea ta care m-a bucurat, ca şi vestea că te-ai căsătorit, pentru care te felicit din inimă, dorindu-ţi „casă de piatră", fericire şi noroc.

Sper să nu te superi pentru faptul că nu pot veni la nunta ta, deşi aş vrea s-o fac, însă nu mi se aprobă plecarea din unitate, fiind constrâns să mă mulţumesc cu gândul bun pe care ţi-l transmit pe această cale. Consideră, de vrei, că aş putea avea şi unul din motivele pe care însuşi marele Eminescu îl invoca în versurile sale.

Te-aş ruga, dacă poţi, să nu uiţi că ţi-am fost un prieten adevărat. Te înţeleg perfect, era prea mult pentru tine să aştepţi doi ani şi jumătate.

La revedere, N.

Tulcea, 30 dec. 1957

Stăteam pe patul de campanie şi mă autojudecam: „Am greşit încă de la început, iubind-o, deoarece m-am înşelat când am crezut că îi cunosc inima. Mai târziu s-a văzut că inima ei să ataşat mult mai repede de bărbatul

care i-a oferit atingerea scopului imediat şi siguranţă. E drept că eu nu-i puteam oferi acea siguranţă decât peste trei ani de zile, iar ea nu mai avea răbdare să aştepte”.

N-a apreciat ataşamentul şi dragostea mea la care mi-ar fi răspuns oricare femeie mai generoasă decât ea. N-a fost demnă de dragostea mea curată pe care i-o închinasem cu atâta dăruire, dar la această concluzie am ajuns prea târziu. Descopeream, spre dezamăgirea mea, că fusesem îndrăgostit de o fantomă şi îmi risipisem tot elanul şi toată înflăcărarea mea în schimbul unei rămăşiţe de iubire, brodată cu mult interes pe margini.

Nu-mi dădusem seama că nu merita atâta strădanie şi să mă fi oprit la timp sau chiar să mă fi resemnat din momentul în care scrisorile ei soseau cu întârziere şi din ce în ce presărate cu mai multă răceală.

Dar se vede că eu perseveram cu încăpăţânare în credinţa mea că mă iubeşte şi n-am abandonat-o. Ba, continuam să visez că într-o zi va veni la mine să-şi odihnească capul pe pieptul meu cald şi primitor. Amarnic m-am înşelat! Eram un fals fericit. Pe atunci nu ştiam că nu te poţi socoti fericit într-o lume care îţi oferă surprize la tot pasul. Abia acum pot să judec mai uşor şi mai matur situaţia de atunci. Înţelegeam mai bine de ce în casa Varvarei, privirea ei nu se mai deschidea ca altă dată privirii mele: se risipise iubirea ei adunată în cei doi ani şi, odată cu ea pieriseră şi visurile ademenitoare. Şi totuşi, nu-mi pot da seama dacă aceea a fost o iubire adevărată sau o boală care trece ca orice boală. O las în seama destinului care hotărăşte în toate cazurile.

Of! dacă am şti ce gândesc despre noi prietenii şi iubitele noastre, cred că am fi mai bucuroşi să părăsim cât mai repede această lume în care trăim cu veşnică spaimă şi nesiguranţă.

Da… niciodată nu poţi trage numai cărţi câştigătoare. Poate o fac numai cei care trişează la joc. Înseamnă că mereu în viaţă omul are de făcut alegeri grele.

Rare sunt situaţiile în care o inimă iubitoare îi

răspunde celeilalte cu aceeaşi intensitate. Aceasta se petrece din cauză că cei pe care îi dorim noi, se dăruiesc, la rândul lor altora şi de aici se naşte „enigma inimilor zdrobite”…

Încercam să-mi tai parâmele şi să mă depărtez de „corabia deznădejdii”, care însemna dragostea mea pentru Veronica, pentru a naviga în continuare sufleteşte, orientându-mă după alte stele mai bune şi mai ademenitoare.

Dragostea este un cămătar neînduplecat. Acel sentiment gingaş care ne dă viaţa peste cap şi ne umple existenţa de culoare, iar când se roteşte îţi taie respiraţia; atingerea celor doi le dă emoţii care le înmoaie picioarele şi face ca limba să se bâlbâie.

Sunt momente în care ţi se pare că Dumnezeu a atins pământul cu mâna şi i-a încetinit mişcarea de rotaţie.

Clocotul care cuprinde trupul îndrăgostiţilor le produce fierbinţeală mare, obrajii le ard şi căldura le urcă pe şira spinării, dar ei nu ştiu să explice acea stare. Poate este doar emoţia, că adevărata „mare iubire” pe care o descriu poeţii şi scriitorii, însoţită de acele sfâşietoare trăiri neînţelese, vine mai târziu, din păcate năpădind pe unul dintre parteneri.

Celei pe care o iubeşti îi atribui adesea calităţi imaginare, pe care nu le are. Mi-o închipuiam regină de drept şi etern, unică, deosebită de toate femeile.

Pe Veronica am divinizat-o, am uract-o pe un piedestal prea sus, prea pretenţios şi m-am ales cu amărăciunea.

Nu-mi pot alunga din minte despărţirea din casa Varvarei, când niciunul dintre noi nu mai găseam ce să ne spunem. Atunci am simţit că cea pe care o iubisem nu mai era cu mine. Rămăsesem singur şi era groaznic.

Amintirile dor, ne strivesc sub povara lor. Amintindu-mi trecutul încărcat de atâtea fapte trăite cu care m-a încercat viaţa, adesea mă face să am remuşcări, deşi am fost nevoit să manevrez printre obstacole pentru a-mi

atinge ţinta pe care mia fixat-o destinul încă de la început.

Scrisoarea ei a fost o lovitură care m-a vlăguit, storcându-mi toată forţa şi curajul. Ceva a murit atunci în mine, întocmai cum mor florile iama în grădină, ca o îmbătrânire lină, blândă, liniştită, ca o coborâre lină spre moarte.

De atunci am hotărât s-o evit total pentru a nu-i deranja familia şi să nu-mi produc singur rău. Am văzut-o odată pe peronul gării de Nord din Bucureşti, dar m-am mulţumit s-o privesc de departe; era în compania a doua doamne. Altă dată am fost în Feteşti în interes de serviciu, dar, din acelaşi motiv, am evitat s-o caut.

Înainte de a închide plicul, am căzut în visare cu ochii deschişi, încercând să-i reconstitui din memorie trăsăturile feţei, ochii ei verzi, părul blond cu nuanţe aurii, mândria şi judecata ei pe care o consideram dreaptă. Totul era un amestec din care răzbătea farmecul ei inexplicabil, care trăia în sufletul meu obosit şi rănit.

Când te gândeşti la o fiinţă pe care o iubeşti, îi adaugi de la tine calităţi şi daruri pe care, poate, nici nu le are. La fel şi eu o consideram pe Veronica, de la depărtarea la care se afla faţă de mine, cu mult mai frumoasă şi încercam să înving orice sentiment care ar fi putut deveni ostil. Clădeam în mine castele de nisip, ca orice tânăr de douăzeci de ani care-şi poate permite să viseze. Mă lăsam prins de amintiri şi din cauza acelei vieţi plină de amărăciune şi gânduri pe care o duceam.

Mă gândeam că poate ne-am iubit, dar nu suficient ca să fim în stare să ne unim destinele şi să fim fericiţi. Indiferent de motivele care ne-au despărţit, ne aflam deja separaţi în două sertare diferite. Trebuia să fac eforturi ca acel trecut presărat cu durere şi înfrângere să-l închid pentru totdeauna în uitare şi să-mi canalizez toată energia pentru a deprinde meseria armelor, singura mea preocupare mai lumească, ce-mi rămăsese. Veronica alesese şi eu trebuia să-i respect alegerea.

Când Veronica mi-a scris că s-a căsătorit cu Iulian,

am crezut că a făcut-o din disperare. Era altceva dacă se mărita cu un om de ştiinţă sau vreun magistrat, îi era justificat gestul prin faptul că ar fi cucerit gloria lui, ideile lui, dar Iulian absolvise o şcoală agricolă şi lucra la Staţiunea de Maşini şi Tractoare din satul Făcăieni. Deci, nu era departe de mine care oricum, pe lângă şcoala navală mai aveam şi liceul, destul de însemnat la acea dată.

În prima parte a şcolii făcusem carte, numai că neşansa a făcut să beneficiem de o finalizare nu tocmai pe măsură.

Dormeam în paturi alăturate cu Virgil Dincă, un bun camarad, prieten şi confident, fratele mai mare a lui Costel Dincă, coleg de la şcoala navală. Virgil dormea un somn profund; îi auzeam respiraţia uniformă, liniştită, netulburată de nimic. El nu avea niciun motiv să stea treaz, nu-l frământa nimic şi îl invidiam pentru asta.

A doua zi i-am citit scrisoarea Veronicăi. Mi-a zâmbit pe sub mustaţă şi mi-a spus: „Dacă încă o mai iubeşti, eşti pierdut. Te sfătuiesc s-o uiţi cât mai repede”.

Năluciri şi amintiri dureroase îmi ţâşneau din adâncul memoriei. Am schiţat şi eu o imitaţie de zâmbet, dar numai eu ştiu cât de greu îmi era să-i urmez sfatul, deşi îl consideram înţelept, iar robusteţea lui spirituală mă reconforta.

Deşi nu-i scrisesem niciodată, într-o zi m-am pomenit cu o scrisoare de la Iulian. Cu un scris caligrafic şi matur, cu fraze destul de decente, mă întreba ce mai fac, cum merge armata, şi a, I-am răspuns în aceeaşi termeni, deşi mă cam mira iniţiativa lui de a-mi scrie.

A doua scrisoare a lui era scrisă de pe poziţia învingătorului, plină de expresii care jigneau bunul simţ, ceea ce m-a îndreptăţit să cred că prima fusese de tatonare. M-am gândit atunci: „dacă aş fi eu în libertate, ai vedea răspuns de la mine, dar acum te adăposteşti la fusta ei şi te bazezi pe faptul că eu mă aflu într-o cazarmă”.

M-am liniştit repede. Numai orgoliul îl poate prosti

pe om într-un asemenea hal. Ce om ciudat! Am preferat să nu-i mai răspund. Nu mă consideram mai bun decât el, chiar dacă aş presupune că sunt turnat dintr-un aliaj ceva mai tare.

Nu ştiam ce îl determinase să ia o astfel de atitudine, poate era de vină tinereţea, întrucât printre grosolăniile lui din scrisoare dădea semnalul care semăna cu nechezatul victorios al armăsarului rămas acasă în ograda iepelor.

Eu îi răspunsesem la prima scrisoare cu diferenţa necesară, iar în context nu-i amintisem nimic de Veronica din respect pentru omul pe care îl cunoscusem. Ca să fiu sincer, eu nu-l uram, pot spune chiar că îmi plăcuse, iar hotărârea în privinţa „rivalităţii" noastre stătea în mâna Veronicăi.

Taina pe care am dezvăluit-o în cuprinsul acestei cărţi nu ştiu dacă-mi face cinste, dar este adevărată.

Nu cer nimănui să se înduioşeze de „drama" mea, însă am ţinut s-o mărturisesc pentru a nu estompa adevărul la care eu am ţinut foarte mult dintotdeauna. Recunosc că eu am văzut-o pe Veronica aşa cum am descris-o, cu toate farmecele frumuseţii şi delicateţii ei fireşti. La aceasta am adăugat, în închipuirea mea, sinceritatea, spiritul şi nobleţea sufletească. Desigur, trebuia să-mi analizez mai profund situaţia şi circumstanţele vitrege în care acţionam şi să mă fi pus în gardă, dar era prea târziu, eu o iubeam şi nu m-au mai ajutat ca să mă apăr nici experienţa căpătată din întâlnirile cu celelalte femei şi nici autocontrolul pe care, în alte împrejurări îl foloseam cu destul de multă abilitate. Aici era vorba de neputinţa de a te opune implacabilului.

Nu am vrut să amintesc aici de dragostea mea, dar hârtia are curajul să suporte şi să-mi acopere lipsa de ruşine, iar eu m-am bazat pe ea, profitând de faptul că este mută şi-mi permite să dau frâu zbuciumului inimii mele. Aceasta a fost partea mea de suferinţă şi am vrut să vin în faţa cititorului cu sufletul descătuşat.

Nu e uşor să descrii ce simţăminte te încearcă în

clipa în care descoperi că ai fost înşelat de o femeie – prietenul cel mai drag până atunci. Mă consider, în final, singurul vinovat de acest eşec. Am confundat dorinţa mea cu realitatea (cu iubirea propriu-zisă) care-mi era necunoscută până la acea dată. Forme pure de iubire se întâlnesc din ce în ce mai rar.

Poate m-am îndrăgostit de cine nu trebuia şi am făcut-o ca orice bărbat tânăr deprins să idealizeze femeia, socotind-o ca fiind persoana care vădeşte atâta graţie şi puritate, încât să întruchipeze fiinţa visată. Dar…

În ceea ce-l priveşte pe Iulian, consider că trebuie să fiu un judecător imparţial. Nu voi încerca să-l discreditez pentru că a avut mai mult noroc decât mine şi succes în strădaniile lui de a o cuceri pe Veronica. De asemenea, nu voi neglija scopul nobil al ambiţiei sale şi nu voi contesta dreptul firesc al fetei de a-şi dărui inima celui pe care l-a socotit mai demn, chiar dacă, poate pentru moment a avut unele greutăţi în a desluşi corect lucrurile.

Îndoiala mea în reuşita încercării de atunci cred că era justificată de „perspectiva” absenţei a 3 ani pe care o prilejuia stagiul militar, poate şi altele.

…Câţiva ani mai târziu, pe când mă aflam la facultate, discutând cu un coleg despre dragostea din tinereţea mea, am ajuns şi la episodul Veronica pe care i l-am povestit aproape în întregime.

— Măi, dar o consider o adevărată tragedie! a exclamat el. Nu ai putut şi tu să te orientezi către o fată din oraş? Ştii, doar, că pe la sate mai există nişte concepţii învechite care ţin de morală, de rude, de interese, abia apoi vine dragostea.

— Prin 1957 populaţia oraşelor reprezenta până la 20% din total, iar fetele din oraş erau fiice de foşti aristocraţi în majoritatea lor, i-am răspuns eu. Multe din fetele de vârsta mea sau apropiată, proveneau tot de la sate, însă eu o iubeam pe Veronica fără să mă intereseze de unde venea. Şi eu tot de la ţară eram, dar urmăream să ne facem amândoi un rost la oraş. N-a fost să fie.

— Te-ai grăbit şi tu, parcă se terminau fetele!

— Ce ştii tu ce-i dragostea? am spus eu sincer revoltat.

— Da, ai dreptate. Pe noi ne-au căsătorit părinţii care erau colegi la Ministerul Comerţului. Dar o ducem bine.

…După ce am depus jurământul militar şi am servit masa festivă, botezată cu 100 mililitri de vodcă, ne-a anunţat „învoire generală” până la ora 20°°.

Am trecut toţi la dormitoare pentru a ne aranja ţinuta de oraş. Toată seara din ajun muncisem ca s-o călcăm şi să lustruim nasturii, însă tot mai era câte ceva de făcut pentru a fi siguri că trecem de inspecţia ce se făcea pe platoul din faţa porţii unde străjuia ofiţerul de serviciu pe unitate.

La marina militară pe atunci bluza şi mantaua se călcau cu trei dungi în relief, care corespundeau, ca şi cele trei dungi de pe gulerul marinăresc, cu cele trei mari bătălii navale de la Cesme, Trafolgar şi Caliacra.

Tulcea nu era un oraş prea mare şi, când am ieşit noi, peste opt sute de marinari militari, am împânzit oraşul. Deşi obişnuită, lumea tot ne mai privea cu oarecare curiozitate. Neam plimbat pe străzi, dar era frig şi am intrat în câte o cofetărie să mâncăm o prăjitură şi să ne mai încălzim. Acolo am găsit licheur „Indian” din care am consumat două butelci a câte 250 de mililitri, suficient ca să ne bine dispună dacă socotim şi vodcă de la masa festivă, totul peste lipsa de antrenament şi abstinenţa totală timp de două luni de zile.

Spre seară am plecat spre cazarmă, pe drum ne-am întâlnit şi cu alte grupuri tot aşa de vesele şi am cântat până când am ajuns aproape de poarta unităţii, fără să ne pese de ger sau de faptul că am putea deranja pe cineva.

Gradaţii erau obişnuiţi cu astfel de „evenimente” şi au procedat cu înţelegere faţă de noi, reuşind să calmeze spiritele şi să desfăşoare programul în bune condiţii până când goarna a sunat stingerea.

Pe la jumătatea lunii ianuarie subunitatea noastră a

fost trimisă la Periprava, o localitate de pe braţul Chilia, unde se afla şi un penitenciar. Trebuia să tăiem stuf din baltă pentru alimentarea Combinatului de fibre sintetice de la Chişcani, iar pentru această muncă erau detaşaţi un număr de militari pentru o perioadă până la douăzeci de zile. Eram cazaţi în magaziile unor şlepuri şi dormeam pe snopi de stuf, învelindu-ne cu câte două pături.

Odată priveam de pe puntea şlepului în lungul Dunării îngheţate. Cât vedeai cu ochii se întindea un peisaj dezolant; sălciile de pe maluri se înclinau chinuite de vântul fără odihnă care ne geruia faţa, urechile şi mâinile. În apropierea noastră nu se vedea niciun semn de viaţă. Tocmai în depărtare, pe nişte coline, se ridicau ici-colo câteva fuioare de fum pe care vântul le împrăştia repede peste câmpul înzăpezit. Mai la vale a apărut un cârd de ciori care croncăneau gălăgios, împestriţând albul imaculat cu corpurile lor negre şi aducând un sentiment de jale peste întinderea mută.

La un semnal s-au ridicat şi au dispărut din raza noastră de vizibilitate.

Acolo a fost un infern. În afară de hrana pe care o mâneam mai mult rece, munca era grea, tăiam stuf pe mlaştinile îngheţate, apoi îl legam în snopi mari care erau căraţi şi depozitaţi în şlepuri. Tot în şlepuri dormeam şi noi, iar noaptea, din cauza frigului, ne culcam îmbrăcaţi cu hainele cu care lucram toată ziua. Într-o noapte, gerul s-a abătut asupra noastră ca o placă grea de metal de zeci de tone, fiind cu neputinţă să ne luptăm cu el. Ne apropiam unii de alţii şi ne aşezam spate în spate, ca să ne putem încălzi. Preferam să lucrăm la tăiat stuf pentru că muncind ne încălzeam.

Câte odată, noaptea, din snopi ieşea câte un şarpe care-şi făcuse culcuş acolo, înainte ca snopii să fie aduşi pe şlep. Traversa peste trupurile noastre în drumul lui spre ieşire. Cei care nu dormeau, îi simţeau solzii reci când le atingeau faţa sau mâinile şi nu ne mişcăm deloc până trecea, de teamă să nu aibă vreo reacţie nepotrivită. Altfel nu erau periculoşi, îşi urmau drumul lor liniştiţi.

Când au venit cei care ne-au înlocuit, am crezut că renaştem, deşi ştiam că plecăm tot în cazarmă unde sunt ordine, privaţiuni şi lipsa libertăţii.

4 – Repartizarea la nave Centrul de instructori

Ciclul de instruire luase sfârşit, iar puşcaşii marini urmau să fie repartizaţi pe navele militare ale Comandamentului Marinei, aflate la mare şi pe Dunăre, în raport de cerinţele fiecărei nave.

Concomitent s-a înfiinţat şi Centrul de instructori în cadrul căruia urmau a fi pregătiţi cei care vor instrui în toamnă noul contingent de recruţi, proces care nu se termina niciodată în această unitate care avea tocmai acest specific.

Mie nu mi s-a aprobat plecarea la nave, fiind reţinut ca furier al companiei, apoi am fost inclus în ciclul de pregătire a instructorilor, deşi nu aş fi vrut acest lucru, dar în armată primează ordinul şi nu poţi face cum vrei.

Am fost repartizat în primul pluton, avându-l comandant de grupă pe sergentul Ingeaua Nicolae, un tânăr care nu trecea de 1, 50 m în înălţime, foarte bine instruit, dar un căprar veritabil care folosea toate metodele şi procedeele nepermise, din care unele le-am enumerat mai sus, pentru a-şi umilii subordonaţii. Cred că un motiv îl constituia handicapul pe care i-l dădea înălţimea lui care îl dezavantaja în faţa altora. Acesta putea să pronunţe foarte repede sumedenie de comenzi, iar sub „ploaia” acestor comenzi, subordonaţii nu mai reuşeau să execute niciuna şi se uitau ameţiţi unul la altul. Toţi îl numeam „Sergentul o mie de comenzi pe minut”, iar el se simţea flatat.

Am reluat întregul proces de instruire, cu individul, cu grupa, cu şi fără armă, am executat mai multe trageri cu armamentul din dotare şi am studiat metodic toate regulamentele, cu program prestabilit.

Luna mai ne-a găsit în examenele de sfârşit de curs, după care, la scurt timp, am început pregătirea pentru parada de defilare, în care sens am fost încadraţi în aşa

numitul „Bloc de paradă”. La el participam 256 de oameni, care formam un pătrat cu 16 grupe x 16 rânduri.

În luna aprilie, însă, cu câteva zile înainte de paşte, am fost trezit din somn de Anca Cornel în, un coleg de an care se întorcea dintr-o permisie de acasă, de la Geoagiu.

— Scoală-te să-ţi spun ceva!

— Ce s-a întâmplat? l-am întrebat.

— Soţia ta este în gară, aici la Tulcea. A venit cu mine de la Ciulniţa până aici, dar fiind noapte, m-am gândit să n-o aduc la unitate.

— Bine, dar nu ţi-a spus cum o cheamă? De unde este?

— Ba da. O cheamă Elisabeta şi este din Călăraşi. Acum cred că ştii cine este.

— Da. Mulţumesc!

Am mers la ofiţerul de serviciu, care m-a înţeles şi m-a învoit să merg în gară s-o iau la unitate. Când a venit Comandantul de companie la serviciu, dimineaţa, i-am raportat situaţia şi am primit două zile de învoire în oraş. Cu ajutorul lui Leonte, un coleg din grupa mea, locuitor în Tulcea, am găsit imediat o gazdă în apropierea cazărmii, unde am petrecut cele două zile, deoarece în Tulcea nu exista decât un singur hotel şi acela destul de modest.

Cu acest prilej Elisabeta mi-a povestit toate întâmplările şi păţaniile prin care a trecut de când am plecat eu din Călăraşi. Ascultând-o, mi-am analizat toate necazurile prin care înotasem şi eu de când fusesem ultima dată la Borduşani şi până la scrisoarea Veronicăi prin care mă anunţa că se căsătoreşte.

Mi-a venit în minte proverbul: „Ce ţie nu-ţi place, altuia nu-i face!” şi m-am hotărât să repar ceea ce stricasem în august 1957.

La plecare am condus-o la gară şi i-am promis să-i scriu, iar când voi obţine o permisie, voi merge la familia ei să discut situaţia noastră.

M-am întors la unitate şi am continuat să mă antrenez alături de ceilalţi colegi, în vederea executării

pasului de defilare.

Pregătirea se desfăşura sub directa îndrumare a şefului unităţii, colonel P. Drăghia, ajutat de căpitan-locotenent Iancu, cpt. Manolache Petre, locotenent-major Văduva Grigore şi locotenent-major Ivanov Ivan.

Instruirea a început de la individ, grupă, două grupe, patru, apoi întregul „bloc” de 256 de oameni, muncă ce se desfăşura în 8 – 10 ore pe zi, solicitându-ne din plin.

La sfârşitul lunii iulie m-am prezentat la comandantul unităţii şi am solicitat o permisie, motivând o problemă de familie; primind opt zile, am trecut mai întâi pe la părinţii mei la Constanţa, unde am stat două zile. Le-am expus toată situaţia în legătură cu Elisabeta, precum şi intenţia mea.

— Dacă tu consideri că este o fată bună şi-ţi poţi lega viitorul de al ei cu garanţia că veţi putea trăi amândoi, noi nu avem de ce să ne opunem, a spus tata.

Numai că situaţia ta este cam nesigură, mai ai doi ani de armată şi ea va sta tot singură şi fără ajutor.

— Maică, dacă este fată bună şi ţie îţi place, căsătoriţi-vă şi adu-o aici la noi, dacă vrea şi ea! Nu poţi s-o laşi părăsită. Ce-ar fi dacă i s-ar întâmpla aşa ceva surorii tale? Eu zic să te gândeşti bine, că eşti om umblat prin lume, nu mai eşti un copil! a mai spus mama.

După ce tata a plecat din cameră şi am rămas numai cu mama, aceasta m-a întrebat direct:

— Dar parcă aveai o fată la Feteşti care îţi scria aşa de frumos încât eu credeam că… mi-a zis mama, privindu-mă cu ochii ei frumoşi.

— Da, mamă, dar aia s-a măritat.

— Aşa vasăzică! adăugat, rămânând cu mâna la falcă, semn de mare mirare.

După câteva clipe de tăcere, tot ea a vorbit:

— Lasă maică, nu te necăji! Poate fata asta este mai bună şi mai iubitoare.

Nu ştia mama ce era în inima mea. Nu ştia că eu abia atunci aflam că numai prima iubire este de-a dreptul

curată şi pe deplin fericită, iar dacă se destramă, ca a mea, nu mai poate fi înlocuită cu nimic. A doua dragoste, oricât de frumoasă ar fi ea, nu mai poate ajunge niciodată la acea desăvârşire luminoasă care are o doză de inocenţă şi candoare. Tot mai vezi în ţesătura ei fibre de altă culoare, care amintesc de durerile trecutului.

O priveam trist pe mama, dar cu blândeţe i-am spus:

— Cred că sunt blestemat, mamă!

— Nu spune asta, fiule! Cum şi de ce să fii blestemat? Este doar o nereuşită în dragoste. Asta i se poate întâmpla oricui şi nu este începutul de la tine.

Blestemaţi sunt numai tinerii care mor înainte de a împlini treizeci şi trei de ani, adică nu depăşesc vârsta Mântuitorului nostru Iisus Hristos.

Tăcerea a devenit apăsătoare şi mama a trecut în camera alăturată. Până când am plecat la Călăraşi, nu mi-a mai spus decât o dată: „Să ne scrii ce-ai făcut acolo!”

În trenul care mă ducea spre Călăraşi mă gândeam: „După plecarea mea din septembrie 1957, Elisabeta rămăsese singură, asemenea unei naufragiate pe o insulă pustie. Nu se putea destăinui nimănui pentru a cere ajutor şi aştepta semnalul de la mine care întârzia. Ea încerca să îndure consecinţele greşelii sale cu fruntea sus, nu se preta la jocurile vicleniei feminine, fiind şi dezorientată”.

Când a venit la mine, în armată, în inima ei se cuibărise speranţa şi n-o puteam dezamăgi din nou. De fapt, îmi propusesem să-i conving şi pe părinţii ei că n-am avut intenţia de a-i înşela, iar întârzierea transpunerii hotărârii mele în faptă a fost din cauza armatei; în timp, ideea căsătoriei câştigase un teritoriu considerabil în mintea mea.

Nu voiam să trec în ochii lor şi ai Elisabetei ca un tip ticălos care ademeneşte o fată, apoi o abandonează fără scrupule.

N-am încercat prin vicleşuguri să întinez cinstea familiei sale, aşa cum nici nu i-am răpit fecioria precum hoţii sau s-o necinstesc ca un vrăjmaş. N-am făcut nimic

fără consimţământul ei, deşi era iubitoare, naivă, dornică să fie cu mine; nici nu m-a întrebat de numele de familie, mulţumindu-se că mă ştie marinar pe vaporul pe care o invitasem de atâtea ori, după ce ne întorceam din oraş sau cu barca din pădure, cu câte o coroniţă pe cap şi mă privea cu o mină rugătoare, întocmai ca Ioana D'Arc (sau Fecioara din Orléans cum o numesc francezii).

În aceeaşi seară am ajuns în Călăraşi, unde am mers, mai întâi, să-mi vizitez foştii colegi de la vapoarele din port, întrucât doream să ajung acasă la Elisabeta pe înserat, când sunt toţi acasă. I-am găsit pe Nelu Toader şi Marin Manea cu care am discutat tot felul de banalităţi. Când m-au întrebat care este scopul vizitei mele în Călăraşi, am fost nevoit să le spun că merg s-o văd pe Elisabeta.

Cei doi au schimbat între ei nişte priviri semnificative care spuneau: „Ce facem, îi spunem?"

— Măi, ştii că noi am văzut-o pe Elisabeta plimbându-se cu Mihai Moscu, altă dată cu Cambiţă, iar prin martie cu George Chirea, băiatul pontonierului, a spus Toader.

— Da şi eu am văzut-o pe stradă cu George. Auzisem că i-a propus să se căsătorească, a adăugat Manea.

Tu ştii că eu mergeam în cartier, pe la Marioara. Mi-a spus că deja au fost părinţii lui George la ea acasă s-o ceară în căsătorie pentru George, dar când m-am întâlnit cu ea într-o zi şi am întrebat-o, mi-a răspuns scurt: „a fost ceva dar nu am fost de acord, iar acum nu mai este nimic". Nu am prea înţeles ce a vrut să spună, a spus Toader puţin încurcat.

La pasarelă ne-am luat rămas bun şi eu am traversat parcul spre centrul oraşului. M-am gândit la cele spuse de Manea şi Toader, dar am făcut legătura între venirea ei la Tulcea în aprilie şi refuzul dat lui George. Desigur, nu-mi convenea ce auzeam, dar eu nu-i scrisesem niciodată din august 1957 şi până în aprilie 1958, încât era justificată să-şi caute un rost după toate câte suportase de la familie când au descoperit pocinogul făcut.

Pentru întâia oară începeam să-mi dau seama că adevărata participare sufletească se poate deschide sau închide asemenea comutatorului electric aflat lângă uşa din cameră şi că celui care participă la împlinirea unui destin străin i se răpeşte libertatea propriului său destin.

Totuşi, creierul meu urla: „De ce tocmai cu fiul pontonierului?”

Atunci mi-am amintit de sfatul tatălui meu: „Calmul şi ironia sunt singurele arme demne de oameniiputernici; ele îl pot salva în împrejurări tulburi”.

M-am hotărât pe loc. Merg la ei acasă. Se pare că este o farsă a destinului să mă întorc tocmai unde iniţial am refuzat să rămân. Prea se aranjează toate, mi-am zis în gând, în timp ce paşii mă purtau involuntar pe strada 23 August, apoi pe strada Păcii, unde o condusesem de mai multe ori acasă.

Mă aşteptam la o reacţie dură din partea părinţilor Elisabetei, dar eram hotărât să încerc, mai ales că îi promisesem acesteia la plecarea ei din Tulcea.

Am bătut la poartă şi am aşteptat. După câteva minute a apărut doamna Teodora, mama Elisabetei, pe care o cunoşteam întrucât stătusem odată cu ea de vorbă. Era o femeie scundă, destul de tânără, cu un ten rumen care era în parte acoperit cu un batic de culoare închisă. Afară era întuneric, însă în dreptul porţii lor era un stâlp al cărui bec lumina puternic pe o rază de circa douăzeci de metri. A descuiat poarta şi m-a întrebat:

— Ce doriţi?

— Sărut mâna! i-am răspuns eu cu o voce gravă.

— Bună seara! Pe cine căutaţi?

— Sunt prietenul Elisabetei şi am venit să discutăm despre situaţia noastră… cred că v-a spus ea despre ce este vorba, când s-a întors de la Tulcea.

Doamna Teodora, observându-mi uniforma, m-a recunoscut şi a continuat să mă chestioneze:

— Şi cu cine ai vrea să discuţi?

— Cu dumneavoastră, cu soţul, după cum vom reuşi,

am răspuns eu încurajat de tonul ei.

— Poftetete înăuntru! mi-a spus, deschizând larg poarta, apoi trecând alături pentru a-mi face loc să intru. Aşteaptă să mergem împreună că avem un câine rău care este liber prin curte! a spus ea în timp ce încuia poarta.

M-a condus în casă unde tatăl Elidabetei îl ajuta la lecţii e fratele ei mai mic, elev în clasa a V-a.

— Avem musafiri! l-a atenţionat doamna Teodora din pragul uşii.

— Bună seara! am spus, păşind în mijlocul casei.

— Bună seara! mi-a răspuns acesta, măsurându-mă din cap până în aicioare.

— El este prietenul Elisabetei, care ne-a produs atâtea supărări anul trecut, a mai spus ea.

Dar tatăl Elisabetei mi-a întins mâna, venind spre mine şi a spus destul de conciliant:

— Toţi am făcut la fel, nu este începutul de la ei. Ce te-a adus la noi, fata sau ai vreo misiune militară prin Călăraşi? Stai jos! şi mi-a indicat un scaun.

— Nu am nicio misiune, am venit să discutăm despre noi, adică despre mine şi fiica dumneavoastră.

— Adu şi tu, femeie, ceva de mâncare că o fi făcut drum lung şi cine ştie dacă a mâncat undeva! Până pregăteşti ceva, adu-ne un pahar de vişinată!

În timp ce discutam noi, a intrat în cameră şi Elisabeta, aducând o sticlă cu vişinată şi o tavă cu două pahare. Când m-a văzut a exclamat involuntar:

— Ai venit? Ce bine-mi pare! şi s-a aşezat pe un pat în faţa mea, privindu-mă în tăcere.

— Du-te şi ajut-o pe mama ta să pregătească mâncarea! a îndemnat-o tatăl, cu intenţia vădită de a o împiedica să asiste la discuţia noastră, care intra treptat pe făgaşul dorit, după părerea mea.

— Sunt într-o permisie şi m-am hotărât să vă vizitez, am început eu rar. Vreau să punem capăt situaţiei neplăcute care să creat pentru că a devenit de nesuportat

şi pentru mine. Cred că v-a supărat, aşa cum a spus şi doamna mai înainte, dar acum vreau să-mi repar greşeala. Regret că n-am făcut-o până acum, dar în toamna trecută am plecat în armată şi abia acum am primit prima permisie. Dacă nu aveţi nimic împotrivă, vreau să mă căsătoresc cu fiica dumneavoastră. Ştiu că deocamdată nu-i pot oferi mare lucru, dar vreau să legalizăm relaţia noastră şi să punem capăt bârfelor de tot felul care o amărăsc atât pe ea, cât şi pe dumneavoastră ca părinţi. Cu ea am discutat când a fost la mine la unitate, apoi am reluat unele aspecte şi prin scrisori, deci ne-am pus de acord cu toate, ar mai fi necesar acordul dumneavoastră.

Părinţilor mei le-am spus situaţia şi nu au avut nicio obiecţiune, m-au sfătuit să fac cum este mai bine.

— Este bine că te-ai hotărât măcar acum, deşi cam târziu, după ce ne-am necăjit destul. Dar este mai bine mai târziu decât niciodată, cum spune proverbul.

În cameră şi-au făcut apariţia Elisabeta şi mama ei, purtând în mâini farfurii cu mâncare şi o sticlă cu vin roşu. Îmi era foame, deoarece nu mâncasem nimic de dimineaţă când am plecat de la părinţii mei.

Am mâncat, apoi am ridicat paharele şi viitorul meu socru a spus: „Să fie într-un ceas bun!” şi am băut toţi patru. Doamna Teodora a ieşit din nou din cameră, reapărând cu două tăvi pe care odihneau cornuleţe cu gem şi felii de gutui galbene.

— Sunt de anul trecut, a ţinut ea dă precizeze.

După ce m-a îndemnat să mănânc, viitoarea mea socară m-a întrebat parcă a mustrare:

— De ce nu ai scris că vii?

— Nici eu nu am ştiut că vin. În armată nu-ţi poţi programa nimic, totul depinde de ordine şi de aprobări, am răspuns eu, surprins de întrebare.

— Cât ne-am supărat când am aflat „bucuria” pe care nea făcut-o fata noastră! îmi venea s-o omor, dar după aceea mi-a trecut, a mai spus ea cu năduf.

— De aceea am venit şi eu, să ne căsătorim şi să

punem capăt discuţiilor care, probabil, mai continuă.

— Da, s-a discutat atunci, iar noi am suportat greu. Era şi normal să se discute, lumea abia aştepta să aibă motiv de bârfă. Supărarea a fost mare, singura fată la părinţi şi să ne facă o astfel de ruşine?

— Câte zile de permisie ai? m-a întrebat socrul.

— Am avut opt zile, dar trei s-au dus.

— Nu înţeleg, înseamnă că ai venit mai de mult?

— Am trecut şi pe la părinţii mei să-i văd şi să discut problema căsătorie noastre. Ei au fost de acord cu punctul meu de vedere, aşa cum vă spuneam mai înainte.

— Atunci înseamnă că mai ai cinci zile, mai avem destul timp să discutăm. Hai acum la culcare că s-a făcut târziu, iar mâine trebuie să mergem la treabă!

Permisia a fost scurtă, aşa cum o apreciază orice soldat, dar a fost suficientă pentru a lămuri toate aspectele legate de viitorul relaţiilor noastre. Ne-am plimbat prin locurile pe unde am umblat împreună cu un an în urmă şi ne-am bucurat de liniştea în doi, fără nicio jenă în faţa părinţilor ei sau a vecinilor care ne urmăreau cu multă curiozitate.

— De ce nu mi-ai spus că ai fost peţită de părinţii lui George Chirea? am întrebat-o într-o zi.

— Nu voiam să te supăr. Fiecare încearcă, important este să ştii ce ai de făcut.

— Poate că ai dreptate, aici am şi eu o vine, am spus.

— Nu mi-ai scris aproape un an de zile şi nu ştiam nimic de tine, acasă era situaţia pe care o ştii şi m-am gândit să-mi fac şi eu un rost. Este adevărat că părinţii mei le-au promis, dar eu nu am spus „da”. După aceea am aflat adresa ta de la unitatea militară şi am venit la tine. Când m-am întors de la Tulcea, le-am spus părinţilor să le zică că nu mă mărit.

— Şi ce au spus?

— Cine?

— Părinţii lui George?

— Nu am mai discutat cu ei. A venit George într-o zi să mă ia în oraş şi i-am spus că totul s-a terminat şi că eu te aştept pe tine. Nu i-a venit deloc bine. A plecat imediat, supărat din cale afară, aruncându-mi că sunt nestatornică şi mincinoasă. Am suportat şi această ieşire nervoasă, dar am scăpat, de atunci nu a mai venit.

…Multă vreme nu m-a părăsit gândul că părinţii Elisabetei au vrut s-o mărite, deşi în forul meu interior le dădeam dreptate. Acum, când scriu, afirm că dacă o măritau ar fi fost mult mai bine pentru mine.

La terminarea permisiei Elisabeta m-a condus la gară şi, până la plecarea trenului, m-a rugat să-i scriu mai des şi să vin acasă în concediu. Am ocupat un loc în compartiment şi am început să mă gândesc. Eram mulţumit că reuşisem să rezolv o problemă care mă urmărea de un an de zile ca o obsesie. Poate că aşa a vrut destinul ca Veronica să se comporte în maniera pe care am descris-o mai sus, iar Elisabeta să beneficieze de acel comportament care-mi adusese numai amărăciune.

În cele cinci zile cât am stat la ei, Elis radia de fericire, în faţa mea se afla o altă Elis, care-mi zâmbea cu adâncă recunoştinţă pentru că prin gestul meu o scosesem din infernul spaimelor şi-i aşternusem frumuseţea pe chip.

Când s-au sfârşit zilele de permisie, m-a condus la gară, unde am stat împreună până la plecarea trenului. Îmi părea rău că mă despart de ea, dar nu aveam de ales. Când s-a dat semnalul, şuieratul locomotivei ne-a găsit îmbrăţişaţi, sărutându-ne de despărţire. Cu răsuflarea tăiată Elis a spus:

— Te rog să-mi scrii! Te aştept să te întorci!

— Bine, îţi voi scrie şi voi veni în concediu.

De la fereastra vagonului i-am făcut semn cu mâna, iar ea mi-a fluturat o batistă albă şi mică cu care-şi ştergea ochii din când în când. La curba căii ferate nu s-a mai văzut nici gara, nici ea.

La câteva zile i-am scris şi am primit o scrisoare de la ea din care voi reproduce numai câteva fraze de la sfârşit:

„… îţi mulţumesc şi pe această cale că ai venit la noi să discuţi cu părinţii mei. De atunci se poartă nemaipomenit de frumos cu mine, pot spune chiar că mă respectă.

În seara aceea ai fost pentru mine un Dumnezeu – Cel care a creat lumea. Tu m-ai salvat de la acea căsătorie forţată, pusă la cale de părinţi, împotriva voinţei mele. Pot spune că în acest caz te-ai jertfit pentru mine. Te aştept să te întorci acasă degrabă. Te aştept cu mare nerăbdare.

A ta pentru totdeauna, Nety”.

Ultima propoziţie „A ta pentru totdeauna” mi-a trezit în suflet un fior brusc, care avea puterea să lege doi oameni, două suflete, pentru totdeauna şi în mod irevocabil. Această frază mă făcea să nu-mi pară rău că mă dăruisem Elizei, deşi ştiam că nu mai aveam cale de întoarcere.

Îmi amanetasem libertatea fără să mă gândesc. Era bine? Era rău? Vai, tinereţe explozivă!

În subconştientul meu recunoşteam că întorsătura favorabilă ei se datorase în mare parte eşecului din relaţia cu Veronica.

Am lăsat scrisoarea din mână şi m-am aşezat pe pat, cu faţa în sus, meditând.

Logodna noastră cea adevărată a avut loc la vapor, în cabina mea, la 03.08.1957, numai „înţelegerea” cu părinţii am desăvârşit-o în zilele de permisie din august 1958.

Elis avea dreptate, am salvat-o, împlinindu-mi rostul vieţii prin aceasta. „Deci, nu te-am minţit, Elis, aşa că primeşte-mi jertfa, dacă asta te face fericită!”

Mi-o aminteam cât de fericită a fost în acele zile în prezenţa mea, îmbujorată de o bucurie copilăroasă care-i sporea frumuseţea de femeie.

…I-am arătat scrisoarea lui Virgil Dincă, colegul meu de grupă şi vecin de pat care mi-a spus: „Tu n-o iubeşti. Nu era mai bine să scapi de ea? O femeie pe care n-o iubeşti, dacă te căsătoreşti cu ea, vei obţine „iadul” pe pământ. Scapă de ea cât mai poţi!”

Ştiam că e o căsătorie convenţională, de vreme ce eu o iubeam pe Veronica, dar…

Nu i-am răspuns. În martie 1959 când mă aflam în concediu, ne-am căsătorit. Ce puteam face decât s-o ajut? Mă gândeam că Elisabeta a reflectat profund şi a sesizat că drumul ei spre mine duce printr-o zonă pură, cu aer curat ca la cei doi poli ai pământului, de aceea era atât de plină de speranţe.

„Adevărul este intangibil – îmi spunea profesorul meu Nicolae Ion de la Techirghiol – el poate fi deţinut de bătrânii aflaţi în pragul morţii sau de fiinţele pure, dar foarte tinere”.

Cu toate că aflasem acest lucru, mie mi-au plăcut întotdeauna drumurile complicate şi doar încercate, al căror sfârşit să nu poată fi ghicit după primii paşi.

Cap II – Blocul de paradă al Marinei Militare

Când m-am întors în unitate, pregătirile în vederea plecării la Bucureşti erau în toi, iar în noaptea următoare ne găseam în garnitura de tren special destinată acestui transport inedit; erau vagoane de marfa bine curăţate în care au fost aşternute saltele, pături şi cearşafuri, sacii de echipament şi hrana rece pentru drum. Două zile a durat drumul până la Bucureşti, întrucât garnitura noastră, cu unele excepţii, a avut mers în regim de tren de marfă. Noaptea, în general dormeam, somn de soldat, în condiţii vitrege, dar ziua toate vagoanele răsunau de cântece marinăreşti, de dragoste sau de dor şi jale, după cum era dispoziţia interpreţilor.

Când oprea trenul prin staţii, ostaşii săreau din vagoane cu sticle sau bidoanele din dotare pentru a lua apă rece; la întoarcerea în vagon, cei care întârziau mai mult, făceau adevărate crosuri pe lângă tren.

Tabăra a fost aranjată lângă cimitirul „Ghencea” unde au fost instalate corturi mari pentru cadre şi corturi pentru patru persoane, pentru restul trupei; în clădiri au fost instalate bucătăria, magazia de alimente şi magazia de echipament. Lângă gardul cimitirului a fost instalat un cort

mare în care se încropise un adevărat spălător cu etajere şi duşuri.

Programul de instruire a început chiar din dimineaţa zilei următoare instalării noastre, pe un teren cu iarbă, unde au fost reluate toate exerciţiile cu grupa, mai multe grupe, apoi tot blocul, pe un scenariu draconic care ne lua toată vlaga din noi, timp de 8 – 9 ore pe zi, respectiv între 7 – 11 şi 16 – 21. Căldura ne sufoca, dar la întoarcerea în tabără beneficiam de un duş reconfortant şi ne linişteam.

Odată cu „blocul”, de la Tulcea fusese adusă şi fanfara militară, astfel că defilarea se făcea numai în ritmul marşurilor interpretate de aceasta. Şi se repetau exerciţiile zilnic, până când se obţinea o aliniere pe rânduri şi în diagonală încât să se vadă „un om, o beretă şi un automat”, cum spunea de fiecare dată col. Drăghia, care era un bun militar, dârz, hotărât şi perseverent, calităţi care i-au adus întotdeauna reuşită în acţiuni.

Eforturile erau deosebit de mari, la care se adăuga şi căldura toridă; pe feţele noastre se putea citi oboseala, majoritatea eram slabi, traşi la faţă, dar toţi nutream dorinţa de a reuşi cât mai bine, pentru care se depuneau permanent alte şi alte strădanii.

Într-una din pauze m-am întâlnit cu Petrică Ivănescu, fost coleg din primii doi ani de şcoală de marină. Era elev la şcoala militară de ofiţeri de transmisiuni din Sibiu, şcoală pe care avea s-o urmeze şi fiul meu Petruş, în 1979. Am discutat cu el şi ne-am bucurat amândoi că ne întâlneam după mai bine de trei ani de zile. I-am povesti despre ceilalţi colegi ai noştri, de care îşi amintea cu plăcere. Venise şi el cu şcoala din Sibiu pentru pregătirea în vederea parăzii ce urma să aibă loc la data de 23 August. Sufereau şi ei de căldură şi de prea mult efort ca şi noi.

După prima învoire pe care am primit-o în Bucureşti, la poarta taberei se găseau în fiecare zi fete, femei şi alţi vizitatori apropiaţi ai marinarilor. Multe dintre femei veneau din interes, însă o parte dintre ele voiau numai să

ne vadă şi ne priveau, ca la menajerie, de dincolo de bariera punctului de control păzit de un marinar îmbrăcat în uniforma albă de vară.

Din toate timpurile armata a fost o şcoală de educaţie. În armată s-au format caractere şi oameni care au constituit braţul oţelit pentru apărarea ţării în situaţiile de restrişte. Educaţia, însă, trebuia făcută întotdeauna de către oamenii cei mai dotaţi şi cinstiţi faţă de poporul şi cauza pe care o slujesc, oameni în care ostaşul să aibă încredere şi să le urmeze pilda.

Conform modelului sovietic aplicat în toate domeniile vieţii sociale şi armata era impregnată cu locţiitori politici, veritabili activişti de partid care conduceau munca de educaţie. Cum această activitate nu cunoştea pauze, la Bucureşti în tabără, de două ori pe lună se prezenta câte o temă de politică generală; ziarele de partid şi cele cu tematică militară erau studiate zilnic, prin grija acestor activişti zeloşi care nu aveau alt obiect de activitate, fiind plătiţi numai pentru aceasta.

Într-o zi, un căpitan al cărui nume îmi scapă, ne-a prezentat tema: „Statul suveranitatea de stat şi principiile ce stau la baza sa (este o formulare aproximtivă)”.

După ce căpitanul a spus ce se înţelege prin suveranitatea de stat, a enumerat cele cinci principii pe care Organizaţia Naţiunilor Unite le discutase şi aprobase şi anume: independenţa, suveranitatea, neamestecul în treburile interne ale altor state, coexistenţa paşnică şi avantajul reciproc în relaţiile dintre state, spunând câte ceva despre fiecare principiu. La sfârşitul expunerii sale a întrebat dacă este cineva care are probleme nelămurite.

— Eu! a răspuns sergentul Netejoru Radu.

— Spune, dar pe scurt! a îngăduit căpitanul.

— Ne-aţi explicat – a început Radu – că neamestecul în treburile interne ale altor state este un principiu sacru conform căruia, fiecare stat are dreptul de a hotărî în problemele sale interne, fără ingerinţe de afară.

— Aşa am spus, dar nu văd ce nu ai înţeles, a spus

căpitanul iritat.

— Ce formă îmbracă acţiunea Uniunii Sovietice exercitată asupra Ungariei în anul 1956?

— Asta era?! a exclamat căpitanul, după care ne-a anunţat că lecţia a luat sfârşit şi a plecat, îndreptându-se spre corturile cadrelor, fără a ne lămuri problema pusă în discuţie. Toţi am fost uimiţi de acest mod de a proceda, acest gest căruia nu-i găseam explicaţie.

— Am zis ceva ce nu trebuia? ne-a întrebat Radu pe toţi cei care ne aflam în preajmă.

— Lasă, măi, că ai pus o întrebare, nu ai dat cu parul! i-a răspuns caporalul Valentin Picioruş, un tânăr din Brăila.

Sergentul Netejoru Radu era un tânăr glumeţ, apropiat de colegi pentru care era iubit de ceilalţi militari, atât pentru calităţile sale, cât şi pentru comportarea în spiritul regulamentelor şi camaraderiei ostăşeşti.

Viaţa în tabăra noastră a decurs normal, cu zile pline de instruire obositoare, cu încă o învoire în oraş, iar despre „Incidentul” de la lecţia de educaţie politică nu a mai amintit nimeni.

La data de 21 august a avut loc ultima repetiţie generală pe poligonul Ghencea unde fusese instalată o tribună în care luaseră loc comandanţii „blocurilor” militare, alături de un general sovietic care supraveghea desfăşurarea repetiţiei. Acesta a apreciat de fiecare dată pregătoarea noastră, încât nu se putea abţine să nu strige „Horoso Mariaki!” de câte ori treceam prin faţa tribunei.

În ziua de 22 august nu am mai avut niciun fel de activitate, ne-am odihnit pur şi simplu, făcând fiecare ce a vrut, mai puţin plecarea în oraş. Ne-am culcat devreme, iar la ora două s-a dat deşteptarea, ne-am făcuttualeta de dimineaţă, neam îmbrăcat, am primit pachetul cu hrana rece şi am pornit pe jos spre Piaţa Aviatorilor, unde urma să se desfăşoare Parada de Defilare în cinstea sărbătoririi actului de la 23 August 1944 – ziua eliberării de sub jugul fascist.

În jurul orei 6°° am ajuns în piaţă şi ne-am ocupat

locul dinainte stabilit; în dreapta noastră se mai aflau trupele de grăniceri şi formaţia fanfarei militare.

După ce Gheorghe Gheorghiu-Dej a prezentat Raportul cu realizările politice, economice etc, s-a făcut linişte deplină, iar în megafoane s-a auzit vocea Ministrului Forţelor Armate. Megafoanele amplificau vocile până la stridenţă. Comanda a răsunat peste toate capetele: „Paradăăă… drepţi! Pentru defilare pe batalioane, la distanţa de un jalonier. Batalionul I înainte! Celelalte la dreaaapta!”

Fanfara militară a intonat primul marş, iar batalioanele – care erau „blocurile” constituite din 256 militari fiecare – au pornit în pas de defilare pentru a ajunge la locurile de unde urma să treacă, în linie dreaptă, prin faţa tribunei.

În tribună erau toţi membrii Comitetului Central al PMR, miniştri, şefii misiunilor diplomatice acreditaţi în

România, fruntaşii în producţie selecţionaţi de activiştii de partid şi nelipsiţii consilieri sovietici care conduceau toate sectoarele vieţii sociale.

Trei minute a durat trecerea noastră prin faţa tribunei oficiale, moment solemn pentru care noi ne pregătiserăm timp de trei luni de zile. Ajunşi la capătul pistei de defilare, ne-am continuat drumul spre tabără pe străzi lătularnice, ajungând în Ghencea pe la orele 11°°, unde colonelul Drăghia ne-a felicitat, spunând că parada militară a fost un succes. După amiază am primit învoire în oraş până la ora 24°°, iar a doua zi am început pregătirea pentru ambarcarea în trenul garat în triaj, în vederea întoarcerii spre unitate, de data aceasta la UM 02116 Brăila, unde se mutase, în lipsa noastră, unitatea militară din Tulcea.

Deplasarea am făcut-o tot cu vagoanele de marfa, în condiţii aproape identice ca şi la venire, dar de această dată lipsea entuziasmul, cântecele, voioşia, intervenise o monotonie insuportabilă în toate. Pusese stăpânire pe noi şi oboseala, plictisul, încât fiecare ne căutam locul pe

saltea pentru a dormita.

A doua zi, spre seară, am ajuns în Brăila şi după scoaterea echipamentului din vagoane şi punerea lui în autocamioane, am plecat spre noua noastră unitate, care era situată pe strada Viziru.

Abia au trecut câteva zile că şeful serviciului contrainformaţii (c.i.) din unitate, lt. major Szabo Imre a şi început cercetarea asupra „incidentului" de la Bucureşti în care îl socotea vinovat pe Sergentul Netejoru.

2-O întrebare neinspirată

Am fost adunaţi într-o zi în sala de şedinţe a unităţii şi a fost pusă fapta lui Netejoru în discuţia trupei; au vorbit câţiva membri de partid care l-au acuzat, printre care reţin pe

Sergentul Ivănescu din anul III şi Candidatul Ion din anul I, dar din toate discuţiile purtate noi tot nu am înţeles ce a făcut şi ce i s-a reţinut în sarcina lui Netejoru.

Cei care fuseserăm de faţă la lecţia politică la Bucureşti ştiam că Netejoru pusese căpitanului o întrerbare la care acesta din urmă nu a răspuns, deşi era obligat să răspundă. Nu puteam spune nimic deoarece nu ne-a întrebat, mai ales că niciunul nu eram membru de partid pe atunci.

Netejoru a fost arestat, iar după 10 zile a fost trimis, sub escortă în penitenciarul din Galaţi, dată de când nu l-a mai văzut nimeni. Majoritatea ostaşilor erau siguri că Netejoru nu avea nicio vină, dar teama de represiune a făcut să nu se amestece nimeni. Toţi îl căinau că era era un sergent destoinic, un tânăr inteligent şi care avea perspective strălucite în viaţă, dacă ar fi fost lăsat în libertate. Aripile lui fuseseră frânte tocmai acolo unde venise să se călească la şcoala înaltă a bărbăţiei şi curajului şi să se formeze ca om şi bun cetăţean al ţării.

L-am întâlnit prin anul 1964 în Bucureşti într-o staţie de tramvai din şoseaua Viilor. La început ne-am privit amândoi cu suspiciune, ne maturizasem şi, probabil, arătam altfel, el oricum arăta mult mai matur decât mine.

M-am prezentat mai întâi eu şi i-am spus pe nume, dar abia după ce i-am dat mai multe amănunte din armată, inclusiv „incidentul” care i-a fost fatal, a recunoscut că el este şi a început să discute cu mine. Astăzi îmi dau mult mai bine seama de ce era atât de reţinut, Suspecta pe oricine că ar fi în stare să-i facă rău şi avea dreptate după toate câte suferise fără a avea vreo vină. După mai multe insistenţe din partea mea a început să-mi povestească:

— După revoluţia din Ungaria din octombrie 1956, în România a început vânătoarea furibundă de vrăjitoare soldată cu mii de procese. S-au aplicat pedepse mari, în special de către Tribunalele Militare. Gheorghiu-Dej reuşise să obţină plecarea trupelor din ţară la sfârşitul anului 1957, când ştii că s-au redus forţele armate cu 55.000 de oameni şi stagiul militar de la patru la trei ani, însă consilierii sovietici au rămas să dirijeze în continuare activitatea politică, economică şi din armată. Cred că îţi aminteşti că şeful de la El era ungur, parcă Szabo se numea şi mai erau şi alţi ofiţeri unguri, evrei, ruşi.

Când am ajuns la penitenciar am constatat că şefii tot dintre ei erau. Serviciul de contrainformaţii există în toate unităţile militare, inclusiv în penitenciare. Aceste servicii funcţionează ca o celulă separată, bine izolată, de care nu se atinge nimeni, dar toţi se tem de ele.

— Ştiu toată situaţia mişcărilor din acea perioadă. Mai întâi a început în iunie 1956 în Polonia, am spus eu. Atunci 15.000 de muncitori de la uzina de vagoane din Poznan s-au ridicat şi au scandat: „Jos comunismul! Afară ruşii din ţară! Vrem libertate! „Revolta s-a soldat cu 53 de morţi, 300 de răniţi şi 239 arestaţi, după cum am citit într-o publicaţie. După revoltă a fost reales prim-secretar Vladistav Gomulea pe care Stalin ordonase să-l închidă în 1949.

În octombrie 1956 primul ministru al Ungariei, Imre Nogy a avut îndrăzneala să anunţe măsuri de uşurare a situaţiei ţăranilor şi a dat „Declaraţia de neutralitate”, anunţând ieşirea Ungariei din Tratatul de la Varşovia.

Insurgenţii au pus stăpânire pe oraşul Debrecen, al treilea din ţară, iar statuia lui Stalin a fost trasă jos de pe soclu cu ajutorul unui autocamion. Ianoş Kádár, care se afla în localitatea Ujgorod din URSS, afăcut apel la trupele sovietice care au intervenit în 26 octombrie şi 4 noiembrie, cu aproape o mie de tancuri înăbuşind revoluţia şi instalându-l pe Kádár prim-secretar.

Atât Imre Nogy, cât şi Pali Maleter, comandantul insurgenţilor, au fost atraşi de Andropov – pe atunci ambasador în Budapesta – în ambasada Iugoslaviei, la un dineu cu generalul Mălinin, de unde Serov, şeful KGB sovietic i-a arestat; Imre Nogy a fost ţinut pe la Bucureşti până în anul următor când a fost judecat sumar şi omorât prin spânzurare.

Deşi cunoşteau toate aceste amănunte, ţările occidentale nu au intervenit cu armată de teama izbucnirii unui al treilea război mondial în care, de această dată s-ar fi folosit armele nucleare. URSS nu a avut de suferit decât o uşoară deteriorare a prestigiului său, de care nu-i prea păsa.

— Tocmai pe fondul acestor răzvrătiri acţionau ruşii în toate ţările satelit pentru că se temeau de revolte şi atunci se foloseau de orice informaţie care arăta ostilitatea împotriva lor. Chiar şi ce s-a întâmplat cu mine are tot acelaşi mobil.

— Lasă-i pe ruşi, că acum am scăpat de ei într-o oarecare măsură. Spune-mi cum a fost „acolo”?

— Groaznic. Dar nu te bucura prea mult, că nu am scăpat încă, ei sunt prezenţi, încă în organele de la partid şi cele ale statului. La penitenciarul din Galaţi am intrat „în pâine” din prima zi. M-au condus într-o cameră unde m-a luat în primire un subofiţer care m-a măsurat la o bară cu linii şi cifre dintr-un colţ, apoi a început:

— Dezbracă costumul! (Ştii că pe mine m-au luat în uniforma militară). Îmbracă Zeghea! Scoate! Scoate tot ce ai pe tine, până la piele! Izmenele! Tatuaje ai? Deschide gura! (verifica dacă am bilete, că doar nu să-mi vadă

dinţii).

Mi-au dat o zeghe dintr-o pătură aspră în dungi verticale gri cu alb şi o pereche de bocanci largi, uscaţi, scâlciaţi. L-am rugat să mi-i lase pe ai mei cu care eram obişnuit, dar nu a vrut, spunând că ei constituie obiect de inventar şi vor fi trimişi la unitatea militară din Brăila.

Ţinându-mă cu mâna de pantaloni, cu ghetele clămpănindu-mi în picioare, am fost luat de un gardian care avea în mână multe chei şi am străbătut mai multe coridoare, urcând şi coborând mai multe scări care erau apărate de nişte plase de sârmă. Gardianul s-a oprit în faţa unei uşi, a scos o cheie cu care a deschis-o şi m-a împins înăuntru, după care uşa s-a închis în urma mea cu zgomot; s-a auzit cheia învârtindu-se în broască, apoi paşii care se îndepărtau pe hol, după care s-a făcut linişte.

Am studiat celula, nu avea mai mult de 2 x3 metri, într-o parte erau două paturi suprapuse din fier, un hârdău în colţul din fund şi o măsuţă în dreptul patului. De deasupra venea lumina palidă a unui bec plin de praf. M-am plimbat prin celulă dintr-un capăt în celălalt, 3 paşi dus, 3 întors.

Câteva zile nu s-a ocupat nimeni de mine. Primeam terci, 2 bucăţi de zahăr şi ceai sau surogat de cafea şi o bucată de pâine neagră.

Într-o zi am fost dus la interogator pe un traseu întortocheat spre subsol. Pe mine m-au anchetat doi ofiţeri, un căpitan şi un locotenent, care veneau întotdeauna îmbrăcaţi civil. Mi s-a făcut semn să iau loc pe scaun, apoi mi s-a dat hârtie şi un creion şi lumina care mă frigea la ochi.

— Scrie: tata, mama, fraţi, surori, rude, prieteni şi tot ce ştii! Vezi să nu uiţi faptele mai importante pentru care ai fost adus aici, mi-a spus căpitanul.

Am scris tot ce ştiam, apoi i-am dat hârtiile să le citească. Formularul avea 20 – 24 de puncte, dar la unele nu ştiusem să răspund şi le-am lăsat libere.

— Hm! îmi pare rău de tine, a spus căpitanul. Eu

aşteptam să fii sincer şi să-mi spui deschis ce şi cum s-au întâmplat faptele. Aşa nu ajungem nicăieri şi nu vei reuşi să-ţi îmbunătăţeşti situaţia. Ia povesteşte! Poate te exprimi mai uşor verbal.

I-am povestit cum a decurs lecţia politică la blocul de paradă de la Bucureşti aşa cum o ştii şi tu şi cum o povestisem de atâtea ori în unitate la interogatoriile lui Szabo, CI – stul nostru.

— Nu, nu este bine! Ascunzi, minţi! a spus căpitanul!

— V-am spus tot ce ştiu, mai mult nu pot, doar să inventez, iar dumneavoastră nu vreţi să auziţi minciuni!

— Sigur că nu vreau minciuni, dar spune tot, aşa cum sau întâmplat faptele.

Am repetat, de data aceasta mai rar toată povestea de la lecţia ţinută la Bucureşti, în tabără.

— După părerea dumitale, eşti arestat pe nedrept? Asta înseamnă că noi băgăm la închisoare oameni nevinovaţi? s-a burzulit căpitanul.

— Nu ştiu ce faceţi dumneavoastră, dar eu chiar sunt nevinovat, am încercat să mă apăr.

— Îţi voi arăta eu cât de nevinovat eşti! Sau ai impresia că te-am adus aici să stai ca la staţiunea de odihnă pe banii statului, cum ai stat trei ani la armată?!

— În armată nu am stat degeaba. Mi-am făcut datoria faţă de ţară, instruind trei serii de recruţi şi gradaţi.

— Eşti colţos! Asta scrie şi în dosarul tău. După toate astea, mai eşti şi nesincer, a zis căpitanul enervat.

După un timp de tăcere, căpitanul a completat procesul – verbal de interogator pe care l-a întors spre mine să-l semnez.

— Citeşte-l cu atenţie şi semnează-l!

L-am citit, am semnat şi i l-am împins peste masă.

S-a ridicat de pe scaun, a deschis uşa şi s-a adresat santinelei:

— Ia-l şi condu-l în celulă!

M-am întors pe acelaşi drum în celulă iar după ce uşa

sa închis şi nu s-au mai auzit paşi, m-am apropiat de fereastră. Deşi era murdară prin ea se vedea cerul plin de stele. „Cât o fi ceasul? Cred că este noapte, dacă se văd stelele, da, aşa cred…” mă gândeam eu. La scurt timp am auzit în perete nişte ciocănituri ritmice. Probabil vecinul meu de celulă voia să afle unde am fost. Eu auzisem de alfabetul „morse”, dar nu ştiam nicio iotă şi nu-i puteam răspunde, astfel că nu am reuşit să aflu ce vrea.

A doua zi a venit în celulă la mine un funcţionar al penitenciarului care m-a întrebat:

— Numele tău?

— Netejoru, am răspuns.

— Ai vreo rugăminte, îţi trebuie ceva?

— Nu primesc nicio ştire de acasă şi nici ziare, cărţi, eu aş vrea să citesc.

— Adresează-te anchetatorului! a spus el, apoi a plecat, închizându-se uşa în urma lui, fără să mai apuc să-l întreb cum să fac, ce să-i cer, la ce am dreptul.

Experienţa privind mesul lucrurilor în închisoare o înveţi singur, nimeni nu te ajută. Sunt o serie de reguli nescrise care se constituie în modul de viaţă al deţinutului; aceste reguli s-au statornicit prin aplicarea lor repetată de către mai multe generaţii de deţinuţi. Spre exemplu, răspunsul funcţionarului că, pentru cărţi, ziarem scrisori trebuia să mă adresez anchetatorului însemna că toate drepturile mele au fost transferate în mâinile acestuia până la terminarea anchetei şi de el depind în totalitate.

Îmi venea greu, nu ştiam dacă familia mea a aflat de faptul că sunt arestat şi eram tare îngrijorat. Am aflat peste aproape un an când a venit tata la mine, că UM 02116 le-a comunicat în noiembrie 1958, după ce s-au lăsat la vatră cei din contingentul meu. Vestea a provocat multă durere şi amărăciune familiei. Ei mă aşteptau să mă întorc din armată şi să mă pregătesc pentru examen la facultate, iar eu eram închis pentru o perioadă încă necunoscută, deşi nu făcusem nimic rău.

Am mai stat o perioadă fără ca cineva să se

intereseze de mine, după care am fost din nou scos la interogatoriul căpitanului.

— Ei, Netejorule, azi ce-mi mai spui?

— Totul v-am spus de la început, iar acum nu mai am ce să adaug, am răspuns eu liniştit.

— Te-ai gândit la sfatul pe care ţi l-am dat?

— M-am gândit, desigur, dar totul e la fel.

— Rău, foarte rău. Nu ştii să te aperi, băiete.

— Nu am făcut nimic. De ce ar trebui să mă apăr?

— Să-ţi spun eu de ce să te aperi, dacă tu nu ştii.

Ai spus că ruşii au intrat în Ungaria încălcându-i independenţa şi suveranitatea. Dar tu uiţi că Tratatul de la Varşovia din 1955 cere ca ţările membre să fie ajutate în situaţia în care democraţiile lor sunt în pericol. În cazul concret conducătorii Ungariei au cerut ajutorul URSS care i l-a dat, respectând toate legile internaţionale în vigoare. Dar asta trebuia s-o ştii tu pentru că te consideri deştept.

— Eu nu am făcut altceva decât să pun o întrebare ofiţerului care ne-a prezentat lecţia politică, iar domnia sa nu avea decât datoria de a-mi explica situaţia, acesta fiind şi scopul pentru care facem învăţământul politic. Eu nu am tras concluzii, nici nu am făcut comentarii.

— Dar ai pus o întrebare tendenţioasă… Iată ce scrie în dosar: „Tovarăşe căpitan, vă rog să-mi spuneţi dacă intrarea trupelor sovietice în Ungaria se consideră o încălcare a integrităţii teritoriale şi a suveranităţii ei!”

— Formularea nu este aceasta, dar întrebarea a fost aproximativ aceasta. Tovarăşul căpitan trebuia să explice cel puţin aşa cum aţi făcut dumneavoastră acum, cu referire la Tratatul de la Varşovia şi aş fi fost satisfăcut, dar dumnealui a întrerupt brusc dezbaterile şi a plecat, fără să dea vreo explicaţie.

— Nu este numai asta, băiete. Eşti învinuit şi pentru poziţia ta ostilă faţă de URSS. Ia ascultă! Tu ai fost pionier?

— Nu. Când s-au făcut pionieri la noi în şcoală, eu eram deja la liceu.

— Dar UTM-ist ai fost?

— Da.

— Şi n-ai auzit la şedinţala UTM şi cu alte ocazii că pe noi ne-a eliberat Armata Roşie? Tu n-ai strigat niciodată: „Stalin şi poporul rus, libertate ne-au adus?”

— (nu puteam răspunde că nici nu strigasem).

— Vezi, Netejorule? Nu prea ai strigat sau mai bine zis, nu ai strigat niciodată, deci nu-i iubeşti.

Uşa biroului s-a deschis şi a intrat un bărbat înalt, cu o faţă plăcută, civil îmbrăcat şi destul de curat. Căpitanul s-a ridicat în picioare şi a salutat.

— Continuaţi! a spus noul venit, dovadă că îi era superior anchetatorului.

A luat şi el loc pe un scaun şi a început să mă privească iscoditor.

— Tăinuieşti ceva, Netejorule, a spus căpitanul.

— Nu tăinuiesc nimic, v-am spus tot ce ştiu.

— Cu câţi colegi ai discutat pe marginea întrebării pe care ai pus-o atunci locţiitorului politic.

M-m gândit puţin. Discutasem cu toţi cei care se aflau în jurul meu după ce a plecat căpitanul şi toţi fuseseră de acord că au fost încălcate câteva principii. „Vrea să-i dau şi alte nume ca să-i aresteze”, m-am gândit eu.

— Din momentul în care căpitanul a plecat nu am mai discutat cu nimeni. Mai mult, peste câteva minute am fost chemat la biroul ofiţerului de contrainformaţii care m-a întrebat ce s-a întâmplat, i-am raportat situaţia întocmai cum s-a petrecut, după care m-a atenţionat să nu mai discut cu nimeni despre acest aspect, ceea ce am şi făcut.

— Minţi, băiete şi asta nu-mi place deloc. Nu se poate să nu te fi compătimit colegii tăi, aşa se întâmplă între colegi, fie ei din şcoală sau din armată. Tu încerci să-mi vinzi gogoşi. Nu uita că eu am destulă experienţă în astfel de cazuri! Dar să ştii că eu aştept. Până la urmă tot ai să-mi spui. Să ştii că noi suntem bine documentaţi, dar vreau să văd cât de sincer eşti.

Îţi spun, însă, că te joci cu focul şi te vei arde.

…Superiorul lui, care a tăcut tot timpul, s-a ridicat de pe scaun destul de greoi şi a plecat. Anchetatorul mi-a dat să semnez depoziţia şi eu l-am întrebat:

— De ce nu primesc şi eu ziare, reviste, cărţi, pachete de acasă?

— Cât timp durează ancheta toate acestea sunt interzise, a fost răspunsul anchetatorului. Cooperează cu noi ca să terminăm mai repede, după care vei primi tot ce ai dreptul!

După două zile, în celulă la mine a intrat un gardian pe care nu-l cunoşteam. Acesta s-a aşezat pe pat şi m-a întrebat:

— Ce cărţi îţi trebuie? Iată, ţi-am adus hârtie şi creion. Scrie denumirea cărţilor şi ziarelor!

— Pot să scriu şi să cer orice carte?

— Da, scrie orice şi vom vedea!

Am scris: Mitrea Cocor, de Mihail Sadoveanu;

Drum fără pulbere de Petre Dumitriu;

Război şi pace de Lev Tolstoi;

Ziarul „Scânteia”;

Revista „Lumea”.

Penitenciarul Galaţi era situat aproape de lacul Brateş, pe terenul cel mai înalt din Galaţi. Este ca o cetate înconjurată de două ziduri, unul exterior înalt de douăzeci de metri, prevăzut cu contraforturi den 20 în 20 de metri, iar altul interior, ceva mai mic; partea de jos a închisorii avea trei secţii – A, B, şi C, totalizând 150 de camere (celule); la etaj, totul se repetă, cu unele excepţii – zona fiind denumită Celular.

Când maşina care m-a dus acolo a pătruns în curte şi porţile s-au închis în urma noastră, am simţit că încep cu adevărat să urc Golgota. Ceea ce făceam noi la Tulcea când ne instruiam pe dealurile din împrejurimi era o bagatelă, o denumire soldăţească, nu erau chinurile Golgotei.

După „tualeta” pe care mi-au administrat-o destul de rapid am fost introdus în celula II. B, singur, la etajul I din celularul care avea formă de potcoavă.

Văzându-mă închis în celulă, izolat de toată lumea, am simţit deodată că în mine se prăbuşea o lume; idealurile, visurile mele de tânăr, lumea mea cu tot ce presupunea ea, toate dispăruseră ca un fum. De atunci nu am mai avut încredere în semenii mei, în principiile pe care le credeam sfinte şi de neîncălcat până atunci. Visurile mele din adolescenţă, apoi din tinereţea mea entuziastă cădeau în abis. Mă întrebam: „De ce pătimesc fără vină? De ce mi se fură anii tinereţii? Cui îi foloseşte sacrificiul meu?”

După mai multe zile a început interogatoriul meu, care a durat mult, apoi procesul şi condamnarea mea, după care am fost mutat la parterul penitenciarului într-o cameră cu cincizeci de oameni, majoritatea intelectuali, oameni crescuţi şi educaţi într-un înalt spirit de etică socială, nişte veritabile personalităţi.

Toţi erau slabi, scofâlciţi, nebărbieriţi, jegoşi, rezultat al unei politici de înfometare şi degradare morală sistematice. Ei acţionau instinctiv pentru a supravieţui, fiind indiferenţi la normele de comportare civilizată, datorită metodelor de îndobitocire folosite.

Îţi aminteşti că noi primeam în armată 3500 calorii, dar în închisoare abia ajungeam la 700 de calorii pe zi, care nu erau suficiente nici cel puţin pentru a menţine sănător organismul, hrana fiind compusă din zeamă de rădăcinoase, murături mucegăite, boabe de arpacaş. Apa era caldă, tulbure şi nici aceea suficientă pentru a ne astâmpăra setea, iar baie făceam o dată la şase luni de zile, după care dormeam în frig, încercând să ne protejăm, îmbrăcându-ne cu tot ce aveam, parcă ne pregăteam să plecăm într-o expediţie.

Îmi plăcea să stau de vorbă cu oamenii cu care împărţeam celula şi le mulţumeam în gând că mă acceptau în societatea lor unde am reuşit să-mi lărgesc orizontul de

cunoştinţe. A fost ceva mai greu la început când am fost primit de ei cu răceală, considerându-mă spion, dar s-au convins că nu am astfel de îndeletniciri.

Fiecare puşcăriaş cu un stadiu mai mare de detenţie, deupă ce a fost redus la „necesităţile biologice" şi i s-au îndepărtat toate condiţiile omeneşti, rămâne cu amintirile trecute şi cu un puternic instinct de conservare.

Atunci când nu mai ai decât viaţa, ţii la ea mai mult, fie datorită inerţiei, fie din cauza condiţiilor precare în care trăieşti. Tineta folosită pentru necesităţile biologice este primul şi cel mai oribil mijloc de degradare morală, dar şi mijloc de îmbolnăvire; jena duce la reticenţa, deranjamente gastrointestinale, deoarece se face totul cu martori, jenaţi şi umiliţi la rândul lor. Acolo eşti privat de tot ceea ce mai înainte a ţinut de personalitatea individului, deci ea nu-ţi mai aparţine, toate necesităţile tale se îndeplinesc numai prin intermediul colectivului în care trăieşti în celulă; dispare pudoarea socială, tot ceea ce a fost intim se vulgarizează, omul fiind silit să apară în starea lui naturală, de la începuturi, cu neputinţele şi repulsiile lui. Ruinarea personalităţii se face rapid, omul devine mai rău decât un animal, în el cuibărindu-se deznădejdea şi teama care îl agită, pe fondul foamei care-l domină.

De acasă nu primeam nicio veste şi nici eu nu aveam voie să scriu. Aşteptam să fiu judecat, condamnat şi să văd ce soartă mi s-a hărăzit. Era clar că îmi voi petrece tinereţea în închisoare, fără drept de a visa la o familie, copii, etc.

Într-una din zile, în celulă a fost adus un nou deţinut. Eram, încă, în celula mea de la început.

La început, acesta stătea tăcut pe patul de sus în care se instalase. Nu l-am întrebat nici eu nimic, dacă am văzut că nu vorbeşte. A doua zi, însă, a început să comunice cu mine şi mia prezentat motivele pentru care este închis, precum şi alte lucruri. Seara, târziu, am auzit din nou bătăi în perete, iar el a trecut lângă perete şi a

început să răspundă cu bătăi rapide, regulate. Când a terminat, mi-a spus:

— Se interesează câţi suntem şi dacă am fost condamnaţi definitiv. I-am spus că suntem doi şi că nu s-a terminat ancheta.

M-a învţat şi pe mine alfabetul, dar nu pot bate repede, aşa ca el semnele. „Alfabetul se împarte în şase rânduri, iar fiecare rând conţine câte cinci litere” – spunea el. Prima serie de bătăi indică rândul, cea de-a doua, locul literei în rând; pauzele scurte marchează rândul. Între litere pauzele sunt ceva mai lungi, iar între cuvnite şi mai lungi; când zgârii pe perete apoi „stop”, „repetă” sau „terminat”.

— Este greu, am spus eu.

— E greu la început, dar după ce capeţi experienţă, pauzele se micşorează treptat şi creşte viteza de transmis. Dacă nu reuşeşti să prinzi sunetele şi pauzele, atunci rişti ca sunetele să se contopească, rezultă altă literă şi mesajul se pierde, a mai spus el. Peste două ore l-au dus de acolo.

Mi-am notat alfabetul cu un ciot de creion pe care-l găsisem sub pat, pe un pachet de ţigări. Seara am început să ciocănesc în perete. Băteam încet, cu pauze mari. Vecinul mă înţelegea, dar eu pe el încă nu. Abia după ce-mi repeta fiecare cuvânt de mai multe ori.

De trei săptămâni nu mă mai scosese la interogator şi începusem să cred că au uitat de mine. Mă îngrijora tăcerea lor. Deja primisem cărţile pe care le cerusem şi le citisem aproape pe toate, acum doream altele, dar nimeni nu-mi mai deschidea uşa; primeam mâncarea pe vizetă ca de obicei, în rest nimic. Stăteam culcat pe pat cu mâinile sub cap şi mă gândeam la prietenii şi prietenele din şcoală, apoi gândul mă purta prin Bucureşti unde lucrasem o vreme înainte de plecarea în armată. Prin minte îmi treceau pe rând perioada de recrut, diferite şedinţe de instruire militară, perioadele în care fusesem avansat succesiv până la gradul de sergent, anii petrecuţi alături de colegii mei de armată, cele trei parade militare la care

participasem şi ajungeam la… lecţia politică din tabăra Ghencea unde pusesem acea întrebare neinspirată care m-a adus în situaia să-mi pierd libertatea.

Mă gândeam, apoi, că afară viaţa este frumoasă şi nu se ştie dacă voi mai ajunge şi eu să mă mai bucur de ea vreodată.

Greu de spus! Într-un târziu am adormit.

Până la urmă am fost judecat. La proces, procurorul militar a cerut să mi se aplice o pedeapsă maximă, deoarece – spunea el – „inculpatul se încăpăţânează să-şi tăgăduiască faptele, iar comportarea lui nu prezintă garanţia unei posibile reeducări şi integrări în societatea noastră socialistă”.

Dacă a fost totuşi un proces, el a fost o formalitate. Deliberarea s-a făcut în câteva minute, iar pedepsele erau prestabilite, sentinţa era dată deja din birourile anchetatorilor unde venea adesea şi procurorul militar care a preluat cazul. Instanţa de judecată surdă şi oarbă cum era, a pronunţat sentinţa, fiind şi ea ameninţată în cazul în care nu s-ar fi conformat.

După condamnare am fost mutat în camere mai mari, mai intens populate, unde, la fiecare cameră era un şef de cameră, ales de cele mai multe ori după înclinaţiile pe care le aveau şi le manifestau cu prisosinţă şi pentru nişte avantaje mărunte: o carte poştală, un drept la pachet, un pachet de ţigări, un vorbitor. Ei aveau şi informatori folosiţi de agenţi pentru supravegherea celorlalţi.

Împreună cu mine erau condamnaţi profesori universitari, diferiţi funcţionari care avuseseră funcţii înalte în stat şi ofiţeri superiori care luptaseră pe front, unii pe ambele, alţii numai pe cel de vest, dar nu făcuseră deosebire între ei, îi condamnaseră numai pentru faptul că erau exponenţi ai claselor exploatatoare şi e erau ofiţeri de tip burghez. Aceştia erau conştienţi că regimul comunist se teme de ei şi vrea să-i lichideze.

Fusesem aruncat să trăiesc într-un univers inuman, un adevărat infern. Îţi spun sincer că mi-a fost frică. Îmi

rămăsese numai speranţa, dar şi aceasta era prea subţire.

Nu era numai faptul că suferisem, căci suferinţa, odată trecută, îţi dă un fel de mândrie inexplicabilă. Acolo am întâlnit oameni de o statură intelectuală certă de la care am învăţat lucruri preţioase, mă obişnuisem cu un anumit fel de a gândi, care nu mi-ar fi fost accesibil în altă parte. Ei aveau o cultură vastă şi vorbeau despre toate fără ocol, fără a se teme de ceva, ştiind că nu mai au ce pierde.

Până când am ajuns în mijlocul lor, mă simţeam abătut, mă apăsa greu singurătatea pe care o percepeam precum marinarul plecat în cursă lungă şi trăieşte izolat între cer şi ocean, dar când m-au admis în mijlocul lor parcă am intrat într-o familie şi mă simţeam ocrotit de ei, deşi eram ca şi ei un condamnat şi nimic altceva. De ce voia să-i distrugă regimul comunist? Marx susţinea în scrierile lui că trebuie desfiinţată proprietatea capitalistă, nu oamenii, prin distrugerea fizică.

În închisoare toţi deţinuţii sunt făcuţi egali. După o vreme, foamea şi alte lipsuri, ca şi pierderea libertăţii conduc la degradarea fiinţei umane. Chiar şi cei educaţi care încearcă să se poarte cu decenţă, sunt luaţi în râs şi trebuie să renunţe lamanierele bune.

Încă mai aveam coşmaruri din timpul anchetelor, când eram smuls din somn în miez de noapte şi dus în biroul de la subsol unde mă aştepta anchetatorul, de fiecare dată altul care mă punea să repet mereu aceleaşi date de stare civilă, rude, prieteni şi povestea detaliată despre faptele pe care mi le puneau în sarcină. Neavând ce le spune, le repetam la nesfârşit întrebarea pe care i-am pus-o locţiitorului politic la Bucureşti, uneori verbal, alteori şi scris şi verbal. Aşa îmi treceau nopţile. Mereu mă întreba dacă colegii mei au discutat această problemă cu mine pentru a-i aresta.

Câte un ofiţer care mie mi se părea mai omenos, îmi spunea direct: „Măi, Netejorule, eu ştiu, mă, că tu nu eşti vinovat, dar recunoaşte mă ce au scris ăia în dosar ca să putem încheia o dată ancheta! Te va condamna, vei afla cât

ai de stat în închisoare şi te linişteşti şi tu ştiind o socoteală, iar noi scăpăm de acest caz încurcat”.

— Mi-am ratat viaţa, asta este, a spus Radu privind asfaltul. Intenţionam să urmez o facultate după terminarea stagiului militar, dar acum, viaţa mea s-a oprit aici ca într-o gară pustie, pe a cărei cale ferată au crescut bălăriile datorită neîntrebuinţării ei şi a ruginit. Acum trebuie să muncesc ca să mă întreţin şi, cine ştie, poate să-mi întemeiez şi eu o familie, celelalte speranţe şi dorinţe le-am pierdut pe drum.

— Nu trebuie să disperi! l-am încurajat eu. Acum şi la noi lucrurile s-au mai schimbat, există alte posibilităţi faţă de început. Înţeleg că eşti dezorientat, dar zbuciumul tău, deşi justificat, nu trebuie să te copleşească.

— Eliberarea mea din închisoare a fost ca o plonjare într-o lume necunoscută, deşi era lumea libertăţii, a tinereţii, a veseliei şi a trăirii clipei. Pe mine nu m-a interesat nimic, eram străin de toate. Sufletul meu este pustiu, am suferit prea multe umilinţe şi acum mă tem de orice.

— Lasă Radule, nu-ţi mai chinui sufletul şi gândeşte că viaţa poate fi luată de la capăt. Vei învăţa din nou să umbli printre oameni liberi fără să-ţi mai răneşti privirea de gardurile de sârmă ghimpată.

Ne-am despărţit pentru că venise în staţie un tramvai care urma să mă ducă spre Gara de Nord. Socotisem că îl reţinusem prea mult şi pe Radu, dar cred că îi făcuse bine povestirea lui, îi uşurase sufletul.

Mă gândeam la diferenţa dintre noi: el a suferit în puşcărie, în timp ce eu am terminat stagiul militar, mi-am întemeiat o familie, aveam şi un copil, îmi terminasem facultatea şi aveam un serviciu bun, deşi gândeam amândoi la fel despre întrebarea pe care el o pusese unui om fără suflet, în tinereţe.

Cap III – Garajul auto. Căsătoria. Libertatea 1 – Varianta aleasă în toamnă aşteptam să vină noul contingent de recruţi pentru a începe ciclul de instruire.

Nu ştiu de ce, dar pe mine nu mă încânta deloc această îndeletnicire, iar plecarea la navă nu mi s-a aprobat nici de această dată, motiv pentru care eram destul de abătut.

În vara anului 1957 – după dezgheţul de la Moscova – N.S. Hruşciov, noul conducător al URSS, ne-a vizitat ţara pentru a discuta cu Ghorghe Gheorghiu-Dej problema destinderii tensiunilor create după înăbuşirea în sânge a revoluţiei din Ungaria din octombrie 1956.

Cu acel prilej demnitarii noştri i-au propus – la un pahar de vin de Sâmbureşti, aşa cum am aflat câţiva ani mai târziu – să dispună retragerea trupelor de pe teritoriul României, care însumau 800.000 de combatanţi.

Atunci Hruşciov a promis, iar în anul 1958 rezidenţii armatei roşii din ţară au plecat, deoarece nu exista vreun pericol să ne atace cineva din exterior.

În celelalte ţări care făceau parte din blocul comunist, trupele sovietice au rămas până în anul 1990, când s-au produs, în lanţ, schimbările de regim, aşa cum se ştie deja.

La începutul lunii octombrie am fost mutat la garajul auto al unităţii, fără să mă întrebe nimeni dacă vreau sau dacă am înclinaţii spre această meserie. M-am prezentat cu sergentul Bădin Alexandru care m-a anunţat că a făcut verificări şi m-a aflat pe mine în meseria de mecanic, iar şeful lui, plutonierul major Matei Constantin a făcut demersuri pe lângă comandantul unităţii şi mi-a obţinut mutarea. Matei era ascultat, fusese în război cu Drăghia.

— Lasă, măi, că la garaj este mai bine decât la instructori, nu trebuie să stai în viscol pe câmpul de instrucţie ca să-i instruieşti pe recruţi! a spus serg. Bădin.

— Bine, dar ce voi face eu la garaj? l-am întrebat.

— Vino şi ai să vezi! Pentru început vei lua în primire magazia de materiale şi piese de schimb de la garaj şi depozitul de carburanţi şi lubrifianţi ai unităţii. Ştii că peste o lună noi plecăm în rezervă şi trebuie să ne înlocuiţi în toate activităţile.

— Nu ştiu ce să fac. Eu aş fi vrut să plec pe navă.

— La nave nu mai pleacă nimeni, în unitate au rămas numai oamenii necesari bunei funcţionări a unităţii, bob numărat, a mai spus Sandu Bădin. Vino şi nu-ţi va părea rău! La noi este mai multă independenţă, poate chiar şi mai multă libertate decât în oricare dintre celelalte compartimente ale unităţii. Şi aşa nu mai ai ce face, ordinul comandantului a fost dat.

M-am prezentat pe 15 octombrie la noul meu loc de lucru – garajul – unde trona cu puteri depline plt. maj. Matei.

Acesta m-a privit cu atenţie, m-a chestionat asupra pregătirii, apoi mi-a spus:

— De astăzi eşti component al echipei de „şoc" a garajului şi trebuie să depui toate eforturile pentru ca maşinile unităţii să fie oricând gata de luptă şi de transport.

Acum du-te cu sergentul Bădin să-ţi predea magazia de piese auto de schimb, materialele şi depozitul de carburanţi, iar când terminaţi, veniţi cu actele la mine să-mi raportaţi ce aţi constatat!

— Am înţeles! am răspuns şi am plecat.

Totul a decurs normal, am luat în primire şi am intrat astfel într-o nouă familie şi într-o nouă profesie, diferită de restul unităţii.

Clădirea garajului era un fel de remiză în care exista un birou, un dormitor cu şase paturi şi magazia de piese auto – destul de spaţioasă şi plină de rafturi; în continuare, sub aceleaşi acoperiş, se afla atelierul de reparaţii şi garajul în care erau rânduite cele patru autovehicule: trei autocamioane şi un autoturism IMS – maşina care-l servea pe comandant.

Deoarece se găsea la o distanţă destul de mare de restul clădirilor funcţionale din unitate, fiind izolat spre o extremitate a curţii, viaţa noastră a fost lăsată să se desfăşoare separat. Luam parte numai la şedinţele periodice de pregătire militară, şedinţele de tragere, lecţiile politice şi şedinţele de UTM care se ţineau o dată

pe lună, în cadrul companiei de gospodărie a unităţii de care aparţineam prin organuzarea militară.

Desigur, compania noastră nu era una de elită, dar cuprindea toate serviciile unităţii pe linie administrativă: alimente, croitorie, cizmărie, frizerie, telefoane, staţia de radioficare, precum şi corpul de gardă care asigura permanent paza unităţii. Prietenul şi frizerul meu, Manchi Geavit şi azi mă mai tunde.

Într-o luni de dimineaţă, la adunarea companiei, comandantul a scos în faţă doi soldaţi care în învoirea de duminică „agăţaseră" două femei în parc. Un sergent îi văzuse şi-i raportase comandantului.

— Aţi fost ieri în învoire în oraş?

— Da, au răspuns cei doi.

— În loc să mergeţi la un film, aţi găsit de cuviinţă că e mai nimerit să vă destrăbălaţi cu femeile în parc în văzul lumii. Am dreptate sau nu?

— Nu era nimeni în acel loc în parc, tovarăşe căpitan, a spus unul dintre soldaţi.

— V-a văzut sergentul Timuş şi mi-a raportat.

— Dacă a fost acolo, el era de-al nostru.

După ce s-a mai liniştit comandantul, a reluat:

— Măi băieţi, eu ştiu ce înseamnă pentru voi această nevoie fizică, dar nu se justifică modul în care aţi procedat, aşa ca animalele, pe iarba din parc. Pe deasupra, mai există şi pericolul să vă „căptuşiţi" cu diferite boli venerice şi să vă alegeţi cu scârba şi ruşinea. Împreunarea oamenilor ţine de sentimente, se cere o atmosferă poetică şi un cadru intim. Vă rog să reflectaţi la ceea ce v-am spus şi să nu se mai întâmple altă dată, să analizaţi mai profund astfel de situaţii! Nu daţi cu piciorul sănătăţii care este atât de scumpă! Asta este valabil pentru toţi! a mai spus el.

După adunare am plecat fiecare la treburile lui.

Fiecare îi dădea dreptate, în sinea lui, comandantului, dar discuţii tot au mai existat.

— Cui nu i-ar fi plăcut să aibă nişte condiţii omeneşti

şi o atmosferă idilică, cu muzică, un şpriţ? spunea unul dintre colegi.

— Poate cineva în postura de soldat să dispună de aceste condiţii într-o învoire când trebuie să facă totul pe fugă? zicea altul.

— Păi, mersi, lui Jindoveanu îi convine să ne certe pentru că el în fiecare seară când ajunge acasă o găseşte pe nevastă-sa îmbăiată, odihnită, parfumată.

Discutând cu cei doi „împricinaţi" aceştia nu se puteau abţine de râs când povesteau, exagerând mult:

— Măi, femeia cu care am fost eu, aşa mă mângâia şi-mi şoptea la ureche: „N-are baba dinţi că te-ar muşca!" „Să mai vii şi duminica viitoare!"

— A mea făcea ca şarpele, măi! a zis celălalt.

Adevărul era altul. Amândoi găsiseră două femei de 30

35 de ani, dornice de aventură cu tineri ca ei, dar pentru că diferenţa de vârstă era de 10 – 12 ani, le socoteau babe, concepţie de care erau străini mulţi tineri pe atunci.

Noul meu şef, pit. major Matei era un om scund şi gras, chiar obez, blond şi cu ochii cenuşii; avea braţe şi picioare scurte, iar palmele lui grase se terminau cu nişte degete ale căror unghii erau mari şi consistente; cu ele bătea tare în geamul de pe birou când se enerva.

Transpira des şi mereu trebuia să stea cu batista în mână pentru a-şi şterge fruntea şi faţa. Nu era un om rău, dar făcea uneori pe durul, din instinct cazon, specific militarilor. Uneori nu-şi aducea mâncare de acasă şi-l trimitea pe furier să-i aducă o porţie din felul doi ce se pregătea în ziua respectivă la cazanul unităţii, după care bea două pahare cu apă şi intra în dormitorul nostru, culcându-se o oră sau două în unul din paturi. Sforăia atât de tare încât adesea ne punea în încurcătură când venea cineva care întreba de el. Nu puteam spune că el doarme pentru că întotdeauna ne lăsa consemn să nu fie trezit din somn, indiferent cine îl caută.

În situaţiile când nu dormea, venea pe la atelierul mecanic să vadă cum se derulează reparaţiile la maşini, iar dacă se afla în curtea garajului, împrejmuită cu gard de sârmă şi observa venind vreun şef mai mare, îi ieşea înainte, saluta şi dacă era întrebat cum merge treaba, începea: „Sufletul mi-l scot năzdrăvanii ăştia. Şoferii sunt un soi de oameni care spun ca tine, dar fac tot ce ştiu ei, nu-i scoţi din ale lor nici dacă-i baţi.

Dacă te porţi blând cu ei, ţi se urcă în cap. Te porţi aspru, îţi fac figura tocmai când ai mai multă nevoie de ei şi de maşini. Ce credeţi, „pana" este arma lor, când de motor, când de cauciuc! Dar eu îi controlez!"

Toţi componenţii „grupei de şoc" erau din anul al doilea, ca şi mine, mai puţin Nelu Matei, şofer, care era din anul III. Pentru că eu venisem de la centrul de instructori şi eram deja caporal, m-a numit comandantul grupei. Dintre colegi mai erau şoferii: Vasile Sava, Ion Dumitru şi Sandu Hados – zis Sony – precum şi Nicu Ranga, furierul nostru, toţi fruntaşi. În anul următor, când a fost lăsat la vatră Nelu Matei, în locul lui a fost adus ca şofer Ion Balcan.

Cu ei am împărţit bucuriile şi necazurile până la 30 aprilie 1960 când am fost şi noi lăsaţi la vatră.

În primăvara anului 1959, când a susţinut probele pentru examenul de plutonier adjutant, Matei, şeful nostru a sărit peste nişte bare-parapeţi, prilej cu care şi-a strivit un testicul şi a fost internat în spital. Operat, i s-au mai găsit şi alte afecţiuni, încât a ajuns să fie pensionat. Se pare că avea vechimea necesară întrucât fusese şi pe front în războiul al doilea mondial, în subordinea colonelului Drăghia, pe când acesta din urmă era sublocotenent. Plutonierul adjutant Matei avea două fete nemăritate, blonde, nu prea arătoase, dar răsfăţate, încât niciunul dintre colegii mei nu s-au putut apropia de ele, deşi le duceau acasă cu maşina diferite lucruri pe care le trimitea tatăl lor şi discutau frecvent cu ele.

Plecând el la pensie, toate au rămas pe capul meu

până în ziua liberării din spirit de economie, deoarece fincţia era de ofiţer cu gradul de maior şi eram mai convenabil să plătească unitatea o soldă modică de ostaş, aşa cum primeam eu. Pe de o parte lipsa ofiţerului a fost şi spre binele nostru, întrucât reuşeam să ne gospodărim singuri mult mai bine şi nu o dată ne-am sărbătorit zilele onomastice între noi, contribuind fiecare cu ce putea, în condiţiile date, avantajaţi şi de faptul că noi eram cei care asiguram transportul alimentelor în unitate.

Într-o zi l-am găsit pe colegul meu, Hodoş Alexandru, discutând cu un alt coleg de etnie maghiară, în limba acestuia din urmă. Când celălalt a plecat, l-am întrebat:

— Măi, Sandule, de unde ştii tu atât de bine ungureşte?

— De la unguri, mi-a răspuns el.

— Nu te-am auzit până acum.

— Ştiu din copilărie, Eu sunt din comuna Sântana de Mureş, iar la şcoală am învăţat la un loc cu copii de maghiari. Am şi destui prieteni printre ei, cu care mă înţeleg foarte bine. O parte dintre ei ştiu bine româneşte, dar unii nu vor să înveţe, iar pe alţii nu-i lasă părinţii să vorbească româneşte, deşi înţeleg limba.

— Curios lucru! am spus eu. Eu cred că dimpotrivă, ar trebui să-i îndemne, chiar să-i oblige să înveţe şi să vorbească româneşte. Ei trăiesc şi muncesc în România, deci, ţara aceasta este şi a lor, iar cunoaşterea limbii române îi avantajează în relaţiile de muncă şi de viaţă.

— Spui aşa pentru că nu-i cunoşti pe unguri. Este drept că majoritatea dintre ei sunt oameni harnici, gospodari şi săritori la necaz, dar o parte dintre ei nu se pot adapta, sunt de-a dreptul răi şi încrezuţi de nu le ajungi cu prăjina la nas, ne cred inferiori lor, de parcă n-am şti cine sunt şi de unde au venit pe meleagurile acestea.

— Dacă te referi la originea lor, istoria consemnează că hunii – iar ei sunt huni – au venit în hoarde din Mongolia, sub conducerea lui Atyla, iar când au năvălit pe

teritoriul nostru erau nomazi şi mâncau carne crudă pe care o ţineau sub şa pentru a-şi lua sarea de la transpiraţia calului. Dar de atunci au evoluat şi ar trebui să privească altfel relaţiile dintre oameni, am spus eu.

— Ei susţin, dimpotrivă, că au adus civilizaţia în Europa. De aceea îi dispreţuiesc pe sârbi, cehi, slovaci şi, bineînţeles, pe români. Când au avut ocazia – în perioada austro-ungară şi în 1940 – i-au persecutat violent pe români, în special pe cei din Ardeal.

— Da, cunosc bine istoria. Recent am citit un material scris de un scriitor german în care se arată că Imperiul Austro-ungar era un obicei ca populaţia care făcea parte din clasele stăpânitoare să nu manifeste interes pentru a cunoaşte limba, obiceiurile, necazurile celor din ţările asuprite. Deci ignorau cu bună ştiinţă aceste lucruri, ca o problemă bine stabilită.

Pe maghiarii din România eu îi consider egali cu noi şi tare aş vrea ca ei să ştie şi să simtă româneşte ca şi noi. Tu eşti un exemplu bun că ai reuşit să le înveţi limba, aşa ar trebui să procedeze şi ei. Cunoaşterea unei limbi în plus te ridică deasupra altuia care nu o ştie.

Este fascinant să-i poţi citi pe scriitorii ruşi, germani, francezi, englezi, chinezi, turci şi chiar pe unguri în limbile lor, să poţi înţelege dialectele, inflexiunile lor. Eu socotesc că toate limbile nu sunt decât diviziunile fireşti ale unei singure limbi universale. Am avut şi eu ocazia prin şcoli să învăţ câte puţin din limbile rusă, engleză şi franceză, dar regret sincer că nu ştiu mai mult.

— Ai dreptate, dar o limbă străină o poţi învăţa repede şi bine numai dacă trăieşti efectiv printre cei a căror limbă vrei se înveţi. Dacă se poate să porneşti chiar din copilărie.

— Îl cunoşti pe Fery Szeke? Blondul din companie de la noi care face serviciul de gardă? l-am întrebat.

— Da, îl ştiu.

— La început nu ştia mai deloc româneşte. Ne povestea într-o pauză cum este viaţa la ţară, pe la munte,

în pădure, etc.

Datorită faptului că găsea greu cuvintele, dădea din cap ca un copil şi spunea: „Când merge pe câmp sau pădure, ochi este, vede nu poate, înţelege nu este. Aşa mult oameni la oraş este. Vrea mănâncă ceva vânat, trebuie cumpără. Dacă ea trăieşte munte sau pădure, nu poate repede mâncare că nu ştie prinde mâncare, animal fuge şi mâncare scapă”.

Desigur, avea dreptate în ceea ce spunea, dar l-am înţeles greu. Era vorba de omul care trăieşte la oraş şi nu în mijlocul naturii, iar prin păduri trece numai în viteză, ocazional, nu se poate hrăni datorită lipsei de experienţă şi îl mai pasc şi o serie de primejdii.

Mai târziu ne-a dat o serie de mostre de expresii: „Stai! Cine merge unde vine?” în locul expresiei: „Stai! Cine vine?” sau „Tovarăşe sergent, nu ştim cine mi-a luat papucile”. Sau când l-a întrebat de ce a părăsit postul şi a venit la Corpul de gardă, el a răspuns: „Am venit să-l văd pe ceas”, iar când a terminat de citit un pasaj din Regulamentul serviciului de gardă şi garnizoană şi l-a întrebat sergentul ce este santinela, el a răspuns: „Am uitat cum cheamă”.

Francisk Szeke mi-a fost coleg, un tânăr blond, puţin pistruiat pe faţă, dar un suflet bun, blând şi prietenos. Până am terminat armata, atât el cât şi alţi maghiari au învăţat româneşte şi cred că le-a folosit în viaţă.

Când eram în centrul de instructori am avut un prieten şi coleg tătar, Abduraman Nedret, din Eforie. Era învăţător şi ştia destule lucruri despre etnia din care făcea parte. Îmi povestea că limba turcă are multe influenţe străine (aproape 70% arabă, 15% persană şi 15% turcă) fără nicio afinitate între ele, ceea ce îngreunează mult învăţarea limbii turce. Am tras concluzia că nu are o rădăcină, aşa cum are limba română şi atunci i-am spus că limba noastră este cea mai uşor de învăţat întrucât între limba vorbită şi cea scrisă nu există nicio diferenţă. Este o limbă literară care porneşte direct din graiul poporului.

Este suficient să înveţi alfabetul şi poţi citi orice material scris, iar dacă vrei să vorbeşti şi să scrii gramatical, trebuie să stăpâneşti bine gramatica.

Abordând condiţia femeii din Turcia, despre care auzisem atâtea istorii, acesta mi-a spus că se mai păstrează încă statutul femeii de sclavă a bărbatului, căruia îi sărută mâna şi îi face temenele la plecarea de acasă şi la întoarcere; ea nu-şi poate exprima o dorinţă sau o părere, întrucât pentru ea judecă bărbatul, pe care nu are dreptul să-l întrebe unde merge sau ce face.

— Ce este feregeaua? l-am întrebat eu.

— Feregeaua este ca un linţoliu alb cu care îşi acoperă trupul şi faţa tinerele fete începând de la vârsta de 11 ani. De la această dată nu mai au voie să iasă descoperite pe stradă. De aici se marchează sfârşitul copilăriei şi al libertăţilor, înainte de a fi gustate şi apreciate, precum şi momentul pierderii personalităţii şi a dreptului de a gândi pentru ele şi actele lor. Deşi aşa stau lucrurile, culmea este că tinerelor copile le place situaţia aceasta şi abia aşteaptă să-şi pună feregeaua, imitându-şi mamele.

Aici, în România, când s-a terminat războiul din 1944 şi am început toţi să ne mişcăm în voie, fetele noastre şi-au dat jos feregeaua şi n-au mai purtat-o mai târziu, decât unele, pe care le ţineau din scurt mamele lor.

…Eu am trăit din fragedă vârstă laolaltă cu turci, italieni, ruşi, armeni, greci ş.a. câţi vieţuiesc în Dobrogea din timpuri străvechi şi am simţit pe propria-mi piele climatul toleranţei fireşti dintre graiuri.

Sunt şi astăzi stăpânit de sentimentul de omenie, toleranţă şi credinţă, respect pentru alţii ca şi ei pentru mine.

…Afară ningea şi noi stăteam în dormitor şi discutam toţi cum să reparăm o cutie de viteze căreia i se spărseseră pinioanele de la vitezele 1 şi 3. Scosesem din magazie pinioane noi şi ne mai încălzeam puţin înainte de a pleca la atelier. Pe uşă a intrat Nicu Ranga, cu faţa roşie

de ger.

— Pe colonelul Drăghia l-a culcat unul din gardă în noaptea trecută, a spus el. Toţi spun că îl va pedepsi grav.

— De ce l-a culcat? a întrebat Ion Dumitru.

— Nu ştiu. Cred că nu l-a cunoscut, a răspuns Ranga.

De fapt, despre ce era vorba? Cu o seară în urmă, după ce au fost introduşi în posturi ostaşii din schimbul al doilea, colonelul Drăghia a venit la corpul de gardă, a luat un caporal de schimb şi i-a spus:

— Du-mă pe teritoriul posturilor de pază pe care le ai dumneata în responsabilitate, să vedem cum îşi fac datoria!

— Am înţeles! a răspuns sergentul care şi-a luat arma şi lanterna şi au plecat.

Noaptea începuse să plouă peste zăpadă, apoi de ger, aceasta a prins o crustă care scârţâia dub apăsarea bocancilor. Când s-a apropiat de primul post, zona fiind slab iluminată, santinela nu i-a observat decât când s-au apropiat mai mult. Atunci acesta i-a somat energic:

— Stai! Cine vine?

— Eu! a spus comandantul care se afla în faţă şi încerca să-i testeze vigilenţa ostaşului.

— Culcat! a strigat santinela.

— Măi soldat! a spus atunci colonelul, eu sunt, comandantul unităţii.

— Culcat că trag! a insistat soldatul autoritar.

S-au culcat amândoi în zăpadă, Drăghia nimerind într-un ochi de zăpadă, apă şi noroi. Soldatul era periculos.

— Luminează-ţi faţa! a ordonat soldatul.

Caporalul de schimb a aprins lanterna, a luminat faţa sa şi a comandantului şi, fiind recunoscuţi li s-a permis să se ridice în picioare. Soldatul şi-a cerut scuze pentru că nu l-a recunoscut, dar comandantul s-a prefăcut că nu i le ia în seamă. I-a pus câteva întrebări în legătură cu consemnul postului, la care soldatul a răspuns corect, apoi au plecat. Când s-au îndepărtat, colonelul i-a spus caporalului de

schimb:

— Mâine să mi-l aduci la raport pe acest soldat! Vii dumneata cu el la ora 10 dimineaţa!

— Am înţeles! a răspuns caporalul de schimb.

Când a ajuns la corpul de gardă, acesta a raportat şefului său şi au aflat toţi ce se întâmplase şi de aici zarva că va fi pedepsit soldatul. Numai că a doua zi soldatul a fost felicitat de colonelul Drăghia şi i-a acordat o permisie de 10 zile pentru modul cum şi-a făcut datoria.

2 – Căsătoria, un pas făcut pentru compensare

La sfârşitul lunii februarie am plecat în concediul de odihnă pentru 20 de zile. M-am dus mai întâi la Călăraşi unde o aveam pe Elisabeta, căreia îi promisesem să facem actele de căsătorie. Am sta o săptămână, după care ne-am luat analizele şi am predat actele la primărie.

După ce au trecut mărţişorul şi cele nouă „babe”, vremea s-a mai încălzit şi am plecat împreună la Constanţa pentru a-mi cunoaşte familia şi să o vadă şi ai mei.

Le-am povestit părinţilor cum am mers noi singuri la oficiul de stare civilă, fără rude, fără prieteni, fără ceremonii, ca doi oameni săraci.

— Să nu fiţi necăjiţi, maică. Astăzi aşa se căsătoresc tinerii săraci.

Apoi a ridicat privirea spre cer, parcă pentru a cere binecuvântarea Domnului.

— Toţi am început aproape la fel – a intervenit tata. Astăzi cine mai este bogat? Dar să ştiţi că îmi place fata. Când vorbeşti cu ea roşeşte, iar dacă roşeşte înseamnă că e soi bun!

— Este frumoasă şi pare destul de liniştită, aprobă mama. Dumnezeu să vă ajute să formaţi o familie fericită.

Ca să închei cu discuţiile, am spus râzând:

— Cu timpul se vor aranja toate şi poate ne vom îmbogăţi şi noi, nu vom mai fi tineri săraci.

— Să vă ajute Dumnezeu! a adugat mama, după care m-a întrebat:

— De ce nu vrea să rămână aici, la noi?

— Nu poate acum. Urmează un curs de croitorie şi broderie la o croitoreasă de lux, care, din fericire, locuieşte peste drum de casa lor. Va dura un an de zile.

— E bine, că meseria nu ţi-o ia nimeni din mână, iar dacă zici că e o femeie aşezată, nu trebuie să-ţi faci griji.

— Nu-mi fac, am asigurat-o eu cu glas scăzut.

Aşa este când eşti tânăr, ţi se pare că eşti pe o corabie cu vele (pânze) în care suflă vânt puternic, tu eşti comandantul şi ai la dispoziţie Steaua Polară, sextantul, busola, compasul şi alte aparate de bord, toate ţi se supun şi eşti sigur că vei găsi calea cea mai bună şi mai însoritã spre ţărmurile mult visate. Sângele îţi aleargă prin vene de parcă ar da în clocot şi ai impresia că nu este nevoie decât să-ţi exprimi voinţa şi apoi să întinzi mâna şi poţi culege orice stea de pe cer. Mai apoi constaţi că destinul ţi-a fost scris, cu suişuri şi coborâşuri, cu destule obstacole, care te vlăguiesc şi te obosesc până când ajungi să-ţi fie lehamite de viaţă.

N-am făcut excepţie nici eu. Am dus o viaţă plină de vitregii, iar apoi m-am ales cu răni adânci în suflet.

Când ne-am întors la Călăraşi, am trecut pe la primărie – starea civilă – ne-am luat certificatul de căsătorie şi ne-am prezentat la socri căsătoriţi. Astupasem toate gurile bârfitoare din cartier pentru că unele persoane au şi venit să ne felicite.

Într-o zi, socrul meu a venit acasă cu o maşină din care a dat jos nişte pomi fructiferi, punându-i lângă gard, în dreptul pompei de apă şi mi-a spus:

— Te pricepi să sădeşti puieţi?

— Da, numai să-mi spui unde să-i sădesc pe fiecare şi de unde iau îngrăşământul.

— Hai să-ţi arăt locul de unde să iei şi mraniţa! Aş sta şi eu cu tine, dar trebuie să mă întorc la serviciu.

Le-am curăţat rădăcinile, i-am pus pe soiuri, am săpat douăzeci şi două de gropi în care am pus mraniţa şi câte o găleată de apă, apoi i-am pus în gropi, acoperindu-i

cu pământ. Pomii s-au prins toţi şi din ei am mâncat fructe atât eu cât şi ceilalţi din familie, peste câţiva ani.

Perioada rămasă am petrecut-o vizitând rudele Elisabetei din oraş, am văzut două filme, ne-am fotografiat şi am discutat toate amănuntele legate de noul nostru statut. Elisabeta învăţa croitoria şi broderia la o croitoreasă de lux şi făcea progrese, spre mulţumirea noastră.

Către sfârşitul lunii martie m-am întors la unitate. În trenul care mă ducea spre Brăila mă gândeam că am făcut bine căsătorindu-mă cu ea, în primul rând că am reparat o greşeală ale cărei consecinţe îmi apăsau pe conştiinţă, apoi o vedeam ca o compensaţie la comportarea Veronicăi, care mă abandonase cu atâta uşurinţă. Aveam uneori senzaţia asemănătoare celui care anticipează un loz că este câştigător, deşi încă nu a apucat să-l desfacă, dar îmi lipsea nerăbdarea specifică momentului.

Eram conştient că mă coborâsem sub nivelul pretenţiilor mele, dar viaţa ne obligă uneori să facem, din când în când, unele concesii, aceasta fiind una din ele. O făcusem fără a mai cerceta motivele sau dacă merită sacrificiul.

Îmi făceam socoteala, în gând, a perioadei care mi-a mai rămas până la sfârşitul stagiului militar. Rezultau 19 luni, în total 570 de zile, aproape 13680 de ore, din care 4560 ar fi planificate pentru somn. Mi se părea un timp prea lung în care urma să fiu claustrat între zidurile unităţii, pe care o vedeam aproape ca pe o închisoare, deşi programul meu era unul lejer şi eu mi-l făceam atât pentru mine cât şi pentru grupul meu de meseriaşi auto. „Dacă aş dormi cele 13680 de ore şi să mă trezesc când va suna liberarea…” gândeam eu.

Mă căsătorisem nu ca urmare a unui imbold lăuntric, ci pentru a-mi îndeplini o datorie de conştiinţă.

Am socotit că o căsătorie este un act măreţ, un act însemnat în viaţa unui om, este o piatră de încercare, eşti obligat să pui tot sufletul şi forţa minţii şi a trupului. Nu

ştiu dacă am făcut bine, poate m-am grăbit, poate aşa a fost destiunt meu?

În vară ne-am dus cu unitatea în port să asistăm la „Ziua Marinei”. Totul era pregătit, inclusiv „Marele pavuez” ridicat pe fiecare dintre navele militare. Fanfara militară a deschis festivitatea şi a început derularea programului.

Cele mai hazlii au fost încercările unor marinari de a prinde purcelul legat la capătul unui şcondru (un lemn lung de 10 metri, rotund) uns cu un strat gros de vaselină. Concurenţii trebuiau să ajungă la capătul şcondrului şi să ia purcelul, dar alunecau şi cădeau în apă înainte de a ajunge la distanţa necesară; în cădere luau pe picioare, mâini şi pe alte părţi ale corpului vaselina, iar cel ce venea mai la urmă şi reuşea să-şi păstreze echilibrul, sărea pe purcel, cădea cu el în apă, apoi înota cu el până la mal şi era al lui.

Au urmat apoi întreceri între bărci cu rame cu echipaje de 6 + 1 şi 8 + 1 (cârmaci), rachete trase din pistoale, apoi festivitatea s-a încheiat.

...În martie 1960 am avut al doilea concediu de odihnă, iar în aprilie am fost anunţaţi să scriem acasă pentru a ne trimite haine civile, deşi nu ni s-a spus pentru ce, dar bănuiam fiecare cam despre ce era vorba.

3 – Ordinul de liberare în baza rezoluţiei Adunării Generale a Organizaţiei Naţiunilor Unite privind reducerea forţelor armate şi a armelor clasice, Ministerul Forţelor Armate a dat ordinul de reducere a efectivelor prin scurtarea duratei stagiului militar de la trei ani la doi ani de zile. Contingentul meu făcuse deja doi ani şi jumătate din stagiu şi, deci, urma să plecăm acasă. Deşi era un lucru bun, nu manifesta nimeni acea bucurie care exaltă, toţi colegii noştri şi-au văzut de treabă în continuare până în ziua de 30 aprilie când am servit ultima masă, „de adio” la cantina unităţii. Ne sosiseră hainele civile la toţi şi mai apărea seara câte unul civil prin unitate, dar ocolea posturile de santinelă pentru a nu le deruta şi să producă

incidente.

Anii I şi II au fost transferaţi la Mangalia, la o unitate ale căror clădiri erau în construcţie, iar ei au fost nevoiţi să doarmă în corturi şi să facă pe salahorii la noile construcţii, sub comanda căpitanului Popoacă.

Eu am fost nevoit ca, împreună cu cei de la resviviul echipament să plecăm cu un şlep militar la Sulina, unde era dislocată o unitate de DR-uri pentru a preda echipamentul, carburanţii şi lubrifianţii.

Eram acostaţi lângă DB 14 – al cărui comandant era atunci căpitanul de rang doi Bujoreanu, în portul Brăila, înainte de plecarea spre Sulina.

Discutam cu colegi care fuseseră recruţi în unitatea noastră. Cei din anii inferiori ne priveau cu jind, spunând: „Voi sunteţi nişte fericiţi, că scăpaţi”.

Deodată s-a auzit sunetul sifleei şi toţi am luat poziţia de drepţi. Pe puntea lui DB 14 intra o suită de ofiţeri superiori, în frunte cu un căpitan de rangul I, cu pieptul plin de decoraţii. I s-a dat raportul, după care comanda „Continuaţi!”

Am plecat apoi spre Sulina, mergând fără oprire până când am ajuns în dreptul oraşului, unde Dunărea se întâlneşte cu marea. Din faţă venea o boare umedă şi sărată pe care o simţeam în nări, iar frământarea valurilor care se rostogoleau pe nisipul plajei se auzea ca un murmur molcom pe care marinarii îl simt ca pe un freamăt al fiinţei lor.

Viteza a fost redusă şi am intrat încet pe lângă far în apele mării care erau tulburi şi vinete la întâlnirea cu Dunărea; aceasta le tulburase cu mâlul adus de pe tot traseul pe care l-a străbătut până aici.

Când am depăşit „pragul” format la confluenţa lor, apa a devenit, treptat, mai limpede, apoi verde-albastră. Spre sud se întindea o plajă largă de nisip auriu, însă dunele erau năpădite de buruieni, pe alocuri chiar tufe. Şlepul a fost tras lângă DB 11, un dragos cu plasă, specializat în culegerea minelor rămase de pe urma

luptelor din cel de-al doilea război mondial. Un coleg mi-a povestit cum au pescuit o mină cu „ţâţe” de cauciuc pe care au dus-o în apropiere de Insula Şerpilor şi au explodat-o cu ajutorul puştilor.

Farul vechi încă mai funcţiona pe atunci ca un felinar de semnalizare pe bază de acetilenă.

Oraşul Sulina era lăsat în paragină, nu se mai construise nimic, iar la periferie avea încă nişte colibe pescăreşti acoperite cu stuf şi grădini; în centru avea strada I şi a II-a şi a III-a, nu erau alte denumiri.

„Unde eşti tu Europolis?” mi-am zis în gând. Unde eşti tu port al tuturor naţiilor care au avut aici reprezentanţe comerciale şi membrii în Comisia Europeană a „Dunării de Jos” şi AFDJ?

Mi-a trecut prin minte ca fulgerul toată perioada vieţii mele de când am intrat în şcoala de marină la Constanţa, apoi la Giurgiu, perioada de lucru pe navele de la Dunăre, armata cu toate câte am petrecut şi acum mă întrebam: mă întorc acasă, oare ce voi face în continuare? Voi relua munca la marină?

Am predat tot ce aveam, apoi noaptea am dormit pe DB 11. Dimineaţa am plecat înapoi spre Brăila, ajungând abia noaptea. M-am întors în unitate unde ceilalţi plecaseră; mai erau militarii care asigurau paza unităţii. Abia a doua zi am plecat şi noi la gară cu un camion militar. În trenul care mă ducea spre Călăraşi lumea se pregătea să ajungă în diferite locuri, fiind liber de 1 Mai – ziua internaţională a muncii.

Am ajuns în Călăraşi la orele 13°°, când tot oraşul era în fierbere, străzile erau pline, iar în megafoanele instalate în parc şi la primărie răsunau imnuri şi cântece de tot felul. Peste tot veselia era în toi.

În parc erau amplasate nişte tonete în care se vindeau mici, bere, vin şi ţuică fiartă, precum şi chioşcuri cu răcoritoare şi dulciuri pe care se amplasaseră nişte afişe mari cu tot felul de imagini; pe un panou era un afiş mare, reprezentând un tânăr călare pe un cal alb, prilej

pentru tinerii glumeţi să interpreteze cu ironie: „Făt Frumos aleargă călare la ţuică fiartă!”

Luna mai am petrecut-o în Călăraşi, la socri, beneficiind de somn, odihnă, plimbări şi unele activităţi gospodăreşti, de care nu mă feream deloc.

4 – Şomer în libertate într-un mare oraş

Am hotărât cu Elisabeta să plecăm la Constanţa pentru a-i vizita pe părinţii mei, apoi să încerc să-mi caut serviciu. Discutasem mult cu ea şi nu admitea, în ruptul capului, să mai plec la marină.

La Constanţa am făcut câteva zile de plajă, timp în care eu m-am îngrijit să-mi scot livretul militar de la Centrul Militar şi Buletinul de identitate.

Am început să-mi caut de lucru, având în mână Diploma de la Şcoala Navală, Diploma de liceu şi certificatul de mecanic auto. Am început cu tatonarea, mai întâi la Navrom Constanţa. De la primele cuvinte, un funcţionar slab, blond şi neprietenos mi-a spus că nu mă primeşte, să mă duc înapoi la navele de Dunăre.

Am continuat să bat la uşile Şantierului Naval Constanţa, motivul respingerii a fost lipsa mutaţiei în buletinul de identitate pe oraşul Constanţa şi experienţa mea nesemnificativă în construcţii nave.

Maratonul meu a continuat la întreprinderea de electricitate, apoi la întreprinderea de Gospodărie Comunală unde am primit aceleaşi răspunsuri. M-a îndrumat un salariat de la IRED să mă duc la „Salvamar” întrucât în această unitate angajează temporar, fără a cere, însă, buletin cu mutaţie pe oraş.

Acolo oamenii păreau binevoitori, dar mi-au spus că am venit prea târziu, angajările fuseseră făcute la începutul sezonului estival, care acum era în plină desfăşurare.

Bătusem degeaba la uşile unor instituţii şi întreprinderi, croind aerul cu „sabia” învăţăturii mele împotriva inerţiei unor oameni închistaţi în regulamente. În unele locuri am avut senzaţia că alunecasem pe balele

unor conştiinţe întunecate şi de o răutate asemenea veninului caracatiţei ameninţate de primejdie şi, astfel, n-am obţinut nimic, deşi epuizasem toate forţele morale cu care pornisem înarmat. Ajunsesem într-o situaţie de neconceput şi mă simţeam ca un meteorit rătăcit, desprins pentru totdeauna din universul meu, obligat să pribegesc pe alte meleaguri pentru a mă hrăni, eu şi familia mea.

Întors din armată după ani de abstinenţă, toată lumea pe care o întâlneam mi se părea ciudată. Parcă mă aflam la o răscruce de drumuri şi, poate, chiar eram acolo. Aşa s-a făcut că, după mai multe încercări, am fost nevoit să-mi schimb profesia şi odată cu ea şi destinul. Poate aşa scria în destinul meu. Cine ştie?

Obosit, amărât şi îngrijorat, am pornit spre comuna natală, la casa părintească. Le-am prezentat situaţia cu toate încercările şi eşecurile mele, dar ei nu aveau cu ce să mă ajute.

— Cum nu te-a primit pe nicăieri cu două diplome? m-a întrebat tata mirat de modul cum mai putea fi apreciată şcoala.

— Nu ţine nimeni cont acum de diplome, posturile sunt ocupate peste tot şi nu-şi vor scoate ei salariaţii cu vechime în întreprindere pentru a angaja un necunoscut. Şi toţi îmi cer să am mutaţie în oraşul Constanţa.

— Zici că ai fost la NAVROM. Ei ce ţi-au spus?

— Mi-au spus să mă duc înapoi la Dunăre pentru că ei şi aşa au suficienţi pentru vapoarele pe care le au. Să aştept până se construiesc altele şi poate atunci.

— Înseamnă că ai făcut degeaba atâta şcoală şi meserie, a mai spus tata oftând. Ce vei face acum?

— Mă gândesc să scriu la Ministerul Transporturilor şi să explic situaţia mea, poate mă vor îndruma într-un fel. Nu pot să stau aşa, fără rost, mai ales că acum nu mai sunt singur şi trebuie să mă preocup şi de familie, am spus eu cu năduf.

Era prima dată când regretam că m-am căsătorit. Dacă aş fi fost singur, plecam imediat la Giurgiu şi mă

ambarcam din nou, dar soţia tocmai asta nu voia să fac.

Într-o zi l-am rugat pe fratele meu, Florică, să mă ia cu el la câmp pentru a mai uita de necazuri.

— Măi, eu zic să stai acasă că eşti neobişnuit cu munca şi nu vreau să te îmbolnăveşti aici, la noi! Sapa este grea şi sunt nişte loturi întinse că te pierzi în ele, te şi sperii. Eu m-am învăţat cu „condeiul" meu – sapa – pentru că o folosesc de cum se începe praşila, dar pe tine nu te văd bine. Dar, dacă ţii neapărat…

În dimineaţa următoare am luat şi eu o sapă şi am plecat cu ei la prăşit porumbul pe care îl aveau în cadrul „acordului global". Într-adevăr era porumb pe o întindere cât vedeai cu ochii, nu ştiai unde se află capătul celălalt. Fratele meu ştia care este semnul de la lotul lui şi a luat sapa şi rândul de porumb, începând munca. Am luat şi eu un rând, dar după circa douăzeci de minute s-a depărtat mult de mine, pierzându-se în porumbul verde şi înalt. Nu am reuşit să prăşesc decât un rând până seara, iar el două, deoarece avea lungimea de peste un kilometru şi eram obosit; nu făcusem decât o pauză de 15 minute pe la prânz când am mâncat şi am băut apă şi aceea fiartă din cauza căldurii. Când ne-am întors acasă, ceilalţi au întrebat:

— Ei, cum a fost?

— Greu. Căldură, oboseală… munca pământului.

— Mi-a mâncat mâncarea şi nu a prăşit decât un rând de porumb, a spus Florică pentru a-i face pe ceilalţi din casă să se amuze pe seama mea.

În ziua următoare nu m-am mai dus la câmp, aveam deja febră musculară şi mă cam ameţise soarele.

Ajungând la concluzia că nu-mi pot rezolva problema serviciului în Constanţa, am scris o scrisoare la Ministerul Transporturilor apoi am plecat cu Elisabeta la Călăraşi.

Încă de a doua zi am început să caut de lucru, fie la câte o întreprindere, fie la Serviciul forţelor de Muncă, dar rezultatul era acelaşi. Discutam cu socrii mei şi cu Elisabeta să mă angajez muncitor la un şantier de construcţii, dar niciunul nu era de acord cu mine,

sfătuindu-mă să mai aştept, poate se iveşte vreun post la birou pe undeva şi s-a ivit peste un timp, lucrător de teren la forţele de muncă, de unde mi s-a tras şi schimbarea definitivă a profesiei, dar nu am rămas acolo.

La o lună de zile am primit răspunsul de la Bucureşti – Ministerul Transporturilor, care era scurt: „La cererea dumneavoastră înregistrată sub nr. /, vă comunicăm că pentru soluţionarea cererii urmează să vă prezentaţi la Regionala NAVROM Giurgiu de unde aţi plecat militar, în vederea reînnoirii contractului de muncă”.

Când i-am arătat-o Elisabetei au început văicărelile:

— Şi ai de gând să pleci la Giurgiu?

— Da, nu prea am de ales, acolo este evidenţa noastră şi ei au obligaţia să ne primească înapoi, pentru că de la ei am plecat pentru stagiul militar.

— Şi eu ce voi face?

— Mă vei aştepta până aflu unde şi cum voi lucra, apoi să vedem cum ne aranjăm şi cu locuinţa.

La auzul acestor explicaţii împotrivirea ei a fost vehementă şi cu mult zbucium, lacrimi şi suspine.

— Iar vrei să pleci şi să mă laşi singură? Nu te-am aşteptat destul trei ani de zile?

— Dragă, trebuie să înţelegi că aceasta este meseria mea pe care nu o pot practica în altă parte! Ai văzut că am încercat şi în portul Constanţa şi m-au trimis tot aici, la Dunăre.

— Caută şi tu o altă muncă în oraşul Călăraşi, de unde să te întorci acasă seara, în patul tău.

Am renunţat să mai plec la Giurgiu, am căutat „o altă muncă” cum dorea Elisabeta, însă în patul meu de acasă multă vreme am fost tot musafir, deşi era mai bine plătită, dar am intrat într-un carusel social plin de surprize şi de dezamăgiri şi riscuri.

De acum înainte toate trebuiau uitate pentru că ţineau de trecut, iar eu trebuia să iau în piept şi să înfrunt viaţa reală şi prozaică, viaţa de zi cu zi, care nu mai rea o glumă.

Renunţasem la profesia mea pentru care făcusem atâtea sacrificii, pentru a păstra armonia în familie şi o schimbasem cu altă profesie plină de pericole, zbucium şi frustrări. Îmi venea greu. Căzusem pradă amărăciunii, tristeţii şi aveam un sentiment de dezamăgire şi ratare. Îmi era din ce în ce mai limpede faptul că prin căsătoria mea reparasem o greşeală, dar săvârşisem alta pe care n-o mai puteam îndrepta, fiind nevoit să accept situaţia ca atare.

Elisabeta nu mai era acel boboc de trandafir care abia aştepta să înflorească sub razele soarelui, avea pretenţii şi începuse să-şi impună – sub diferite forme – punctul de vedere. Speranţele mele de la început, când am hotărât să ne căsătorim, dispăreau. Mai târziu am aflat, pe propria-mi piele, că nicio previziune imaginară despre existenţă nu aduce, nici de departe, cu viaţa trăită zi cu zi.

SFÂRŞIT

23 nov. 1991 Constanţa

Epilog

Nu mi-am închipuit că faptele pe care le-am înserat aici le voi scrie vreodată într-o carte, nici nu am ţinut vreun jurnal în acest sens. Acum sunt şi eu surprins, în mod plăcut, desigur, că după ce au trecut peste patruzeci de ani, mi le aduc aminte fără a face eforturi de memorie şi chiar fără lipsuri, parcă le-aş trăi aievea, deşi pe unele dintre ele le credeam de mult uitate.

Mirarea mea cred că este justificată dacă ţinem cont de faptul că memoria are principala calitate de a uita unele fapte pentru a lăsa loc imprimării altora noi, iar eu pot spune că am trecut prin multe încercări precum şi prin mai multe forme de instruire, acumulând sumedenie de informaţii noi care m-ar fi putut lipsi de primele. Mai mult, reuşesc să chem din memorie episoade întregi din viaţă şi fapte pe care le vizualizez cu multă acurateţe. Dacă aceasta va reuşi să fie o carte, nu-mi rămâne decât să le mulţumesc din adâncul fiinţei mele celor care mă vor ajuta s-o duc la îndemâna cititorului.

Le cer scuze colegilor pe care nu i-am amintit în

această carte, dar am căutat să reduc, pe cât posibil, numărul personajelor pentru economia cărţii.

Nu i-am uitat pe mulţi dintre ei: Mirea Nicolae, Ghiţă Apostol, Ghiţă Gheorghe, Eugen Bondalici, Moroianu Florian, Pleşoianu, Chisoceanu, Sandu Mailat, Ion Şerban, Sandu Poponeţe (Didi), Nicu şi Costică Caracostea, Petrică Urum, Nicu Udrişte, Titi Gavrilă, G. Frimu şi alţii.

Autorul